

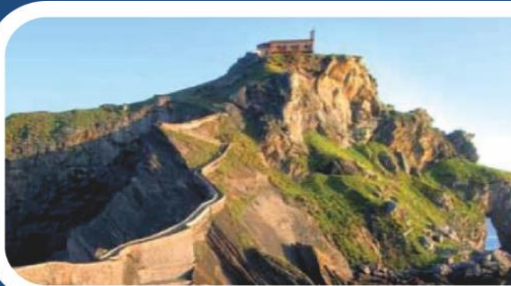

ETXEBIZITZA ETA
HIRI AGENDA SAILA

TURISMO, MERKATARITZA
ETA KONTSUMO SAILA

DEPARTAMENTO DE VIVIENDA Y
AGENDA URBANA

DEPARTAMENTO DE TURISMO,
COMERCIO Y CONSUMO

AURRERAPENA

EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO

BALIABIDE TURISTIKOEN LURRALDE PLAN SEKTORIALA

EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO BALIABIDE TURISTIKOEN LURRALDE PLAN SEKTORIALA

EUSKO JAURLARITZA.

ETXEBIZITZA ETA HIRI AGENDA SAILA

Denis Itxaso González. Etxebizitzaren eta Hiri Agendaren sailburua

Juan Carlos Abascal Candas. Lurralde Plangintzaren eta Hiri Agendaren sailburuordea

Miguel Ángel Gargallo Fernández. Lurralde Plangintzaren zuzendaria

TURISMO, MERKATARITZA ETA KONTSUMO SAILA

Javier Hurtado Domínguez. Turismo, Merkataritza eta Kontsumo sailburua

Jakes Aguirrezabal Iribar. Turismo eta Merkataritza sailburuordea

Clara Navas Romano. Turismo eta Ostalaritza zuzendaria

ZUZENDARITZA FAKULTATIBOA

ETXEBIZITZA ETA HIRI AGENDA SAILA

LURRALDE PLANGINTZAREN ZUZENDARITZA NAGUSIA

Jon Asua Aberasturi. Lurralde Antolamendu eta Plangintza Zerbitzuko arduraduna

Victoria Azpiroz Zabala. Lurralde Antolamendu eta Plangintza Zerbitzuko arkitektoa

TURISMO, MERKATARITZA ETA KONTSUMO SAILA

TURISMO ETA OSTALARITZA ZUZENDARITZA

Lorena Barroso Gonzalez de Arriluzea. Turismoa Antolatzeko Zerbitzuaren arduraduna.

BASQUETOURL-TURISMOAREN EUSKAL AGENTZIA

Iker Urcelay Cristobal. Basquetour Turismoaren Euskal Agentziako produktu-teknikaria.

Ainara Iturburu Ayerdi. Basquetour Turismoaren Euskal Agentziako Euskadiko Turismo Behatokiko teknikaria.

ARENAL GRUPO CONSULTOR S.L.

ERREDAKZIO-TALDEA

Juan Requejo Liberal, ekonomilaria eta geografoa. Proiektuaren koordinatzailea

Irene Zúñiga Sagredo, arkitektoa (Atalaya)

Nagore Uresandi Espinosa, turismoa eta lehiakortasuna (In2Destination)

Oscar Miravalles Quesada, mendi-ingeniari (Atalaya)

LANTALDE TEKNIKOA

Carlota Cazalla Llantada, turismoa (In2Destination)

José Ignacio Macías Vivero, ekonomialaria

Álvaro Morilla Maestre, geografoa

Anabel Pérez García, arkitektoa

Salvador Costales Montiel, geografoa

Hodei Zenikaonaindía Otzerinjauregi, arkitektoa

Ángel Alonso Blanco, GIS aditua

EDUKIEN AURKIBIDEA

AURKEZPENA.....	13
I. BLOKEA: AURRERAPENA. INFORMAZIO- ETA DIAGNOSTIKO-LABURPENA	14
1 KONTZEPTUZKO OINARRIAK	15
2 PARTE-HARTZEA.....	19
2.1 PARTE HARTZEKO ESTRATEGIA ETA MEKANISMOAK	19
2.2 ELKARRIZKETAK.....	21
2.3 FOKU-TALDEAK	23
2.4 LURZORU URBANIZAEZINEKO JARDUEREI BURUZ UDALEI EGINDAKO INKESTAREN EMAITZAK	25
2.5 BESTE SAIL ETA ADMINISTRAZIOEN TXOSTENAK	26
2.6 ONDORIOAK	27
3 LEGE- ETA PLANGINTZA-ESPARRUA	28
3.1 SISTEMA TURISTIKOA.....	28
3.2 LEGE ESPARRUA.....	30
4 EREMU TURISTIKOAREN AZTERKETA.....	34
4.1 BALIABIDE TURISTIKOAK	34
4.2 PRODUKZIO-EGITURA	44
4.3 TURISMOAREN ERAGIN EKONOMIKOA.....	64
4.4 HARRERA SAREA. TURISTENTZAKO INFORMAZIO ETA ARRETA BULEGOAK.....	74
4.5 AZPIEGITURAK ETA ZERBITZUAK	75
4.6 MUGIKORTASUNA	79
4.7 LURZORU URBANIZAEZINEKO INSTALAZIOAK	88

4.8	KONTZENTRAZIO-EGOERAK ETA -ARRISKUA.....	95
4.9	EREMUAREN ANTOLAKETA. GOBERNANTZA.....	96
4.10	ONDORIOAK	99
5	HIRIKO EREMU TURISTIKOAREN TRATAMENDUA.....	103
5.1	DAUDEN LPP-EN BALORAZIOA.....	103
5.2	ERREFERENTZIAZKO ARAUDI GARRANTZITSUA	110
6	NAZIOARTEKO TURISMO-MERKATUAREN IRAGARPENA	112
7	EREMU TURISTIKOAREN DIAGNOSTIKOA ETA DINAMIKA	117
8	HASIERAKO INGURUMEN-EBALUAZIOA	120
8.1	TURISMOA ETA KLIMA-ALDAKETA.....	120
8.2	TURISMOAK LURRALDEAN DUEN ERAGINA.....	125
9	DIAGNOSTIKOAREN LABURPENA.....	127
II.	BLOKEA. AURRERAPENA. LURRALDE GARAPEN TURISTIKOAREN EREDUA. ANTOLAMENDU-PROPOSAMENA.....	135
1	ANTOLAMENDUAREN OINARRIAK ETA HELBURUAK	136
1.1	TURISMOAREN HELBURUAK	136
1.2	LURRALDE ANTOLAMENDU OROKORRAREN OINARRIAK	137
1.3	EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO BALIABIDE TURISTIKOEN LURRALDE-PLAN SEKTORIALAREN HELBURUAK	138
1.4	BESTE POLITIKA ETA ADMINISTRAZIO BATZUEKIN KOORDINATZEKO IRIZPIDE OROKORRAK	139
1.5	LURZORU URBANIZAEZINEKO ANTOLAMENDURAKO IRIZPIDEAK	139
2	LURRALDE-GARAPEN TURISTIKOAREN BALDINTZAK ETA EREDUA	142
2.1.	BALIABIDE TURISTIKOAK	142
2.2.	TURISMOA GARATZEKO LURRALDE-EREDUA	142

3	PROPOSAMENAREN DESKRIBAPENA	147
3.1.	LURRALDE-GARAPEN TURISTIKOAREN EREDUA.....	147
3.2	ESTRATEGIA ETA KUDEAKETA TURISTIKOA.....	159
1	ERANSKINA. BIGARREN ETXEBIZITZEN ETA ETXEBIZITZA GUZTIEN ARTEKO ERLAZIOA (%).....	161
2	ERANSKINA. EREMU FUNTZIONALETAKO LPPEN DATA.....	169
3	ERANSKINA. GLOSARIOA	170
4	ERANSKINA. EUSKADIKO TURISMO BALIABIDEEN INBENTARIOAREN ERAKETA. TURISMO-BALIABIDEEN SAILKAPENA ETA KALIFIKAZIOA	174

TAULEN AURKIBIDEA

1. Taula: Elkarriketarako kontaktatutako eta, azkenik, Diagnostiko Propositiboaren fasera arte elkarriketarako pertsonen zenbakizko zerrenda	19
2. Taula: Ondare-baliabideak, lurralde historikoen arabera	37
3. Taula: Araututako ostatueta eskaintako establezimenduak eta plazak	44
4. Taula: Ostatu araututako establezimenduak eta plazak, tipologiaren arabera	45
5. Taula: ETE eta ETL kopurua eta plazak	46
6. Taula: ETE eta ETL kopurua, plazak lurralde historikoen arabera	46
7. Taula: EAEko etxebizitza ez-nagusiak, lurralde historikoen arabera, 2021	49
8. Taula: Kontsumo elektrikoaren arabera kalkulaturako etxebizitza hutsak, 2021	49
9. Taula: Autokarabanentzako eta kanpinentzako aparkalekuen eta plazen kopurua	57
10. Taula: EAEko turismoaren oinarriko datu ofizialak	64
11. Taula: Ekoizpenaren balioa 1.000 gau igarotzeagatik	65
12. Taula: Turismo-ostatuaren guztizko inpaktua EAEn	66
13. Taula: Poltsikoko gastuaren ekoizpenaren balioa 1.000 ostatu-gau bakoitzeko (€)	67
14. Taula: EAEko poltsikoko gastu osoaren banaketa, 2022 (€)	68
15. Taula: Turismoaren osagarri diren aisialdiko jardueren eragina BEGn eta enpleguan.	68
16. Taula: Turismoari lotutako beste jarduerak batzuek ekonomian duten eragina (mila euro)	69
17. Taula: Turismoari lotutako beste jarduerak batzuek ekonomian duten eragina (mila euro) (2)	69
18. Taula: Turismoari lotutako beste jarduerak batzuek ekonomian duten eragina (mila euro) (3)	70
19. Taula: Turismo-bulegoak, turismo-eremuaren arabera	74
20. Taula: Turismo-bulegoak, tipologiaren arabera	74
21. Taula: Ur-kontsumoaren bilakaera EAEn	77
22. Taula: Hondakin-sorkuntza tipologiaren arabera EAEn	78
23. Taula: Bidaiak, garraioaren arabera, 2023an (Joan-etorriak Espainiako gainerako tokietatik)	80
24. Taula: Bidaiak, garraioaren arabera, 2023an (atzeritik egindako joan-etorriak)	80
25. Taula: EAEko mugikortasun-azterlanak. Jatorria/Helmuga	81
26. Taula: Landetxeen eta nekazal turismoko ostatuaren eskaintza	88
27. Taula: Kanpinen eskaintza lurralde historikoen arabera	90
28. Taula: Turismo ibiltariaren eskaintza, lurralde historikoen arabera	91
29. Taula: Isuriaren batezbestekoa, EAEko iristeko jatorriaren eta garraioaren arabera (CO2 kg baliokidea)	121

30. Taula: Egonaldiko isurketen batez bestekoa, ostatu-motaren arabera (CO2 kg baliok.)	122
31. Taula: Turismo-espazioaren zonifikazioa	152

GRAFIKOEN AURKIBIDEA

1. Grafikoa: Establezimenduak tipologiaren arabera (2024ko otsaila)	44
2. Grafikoa: Plazak tipologiaren arabera (2024ko otsaila)	44
3. Grafikoa: Araututako ostatu-eskaintzaren parte-hartzea, tipologiaren arabera	45
4. Grafikoa: Hotel-establezimenduak lurralde historikoaren arabera (2024ko otsaila)	46
5. Grafikoa: REATEko VUTen eta HVUTen bilakaera, ekitaldiaren arabera (urtarrila hartzen du erreferentziazat)	47
6. Grafikoa: VUTen eta HVUTen alten bilakaera REATEn	47
7. Grafikoa: hotel-eskaintzako plazen eta VUT/HVUTen arteko alderaketa	48
8. Grafikoa: Nagusia ez den etxebizitzaren bilakaera	50
9. Grafikoa: Hileko biztanleria flotatzailea EAEn, 2024	52
10. Grafikoa: Hotel-establezimenduetako, bigarren etxebizitzetako eta ETEtako plaza-kopuruaren bilakaera	54
11. Grafikoa: Okupazioaren bilakaera	55
12. Grafikoa: Espainian bizi direnen ostatu-gauen kopuruaren bilakaera	55
13. Grafikoa: Atzerrian bizi direnen ostatu-gauen kopuruaren bilakaera	55
14. Grafikoa: Matrikulazioen bilakaera (autokarabanak eta kanperak) Espainian. (Abs. eta urte arteko bilakaera)	56
15. Grafikoa: Kanpin-establezimenduak, lurralde historikoaren arabera	56
16. Grafikoa: Turista ibiltariarentzako zerbitzu aparkalekuak eta gaua igarotzeko eremuak kuantifikatzea	57
17. Grafikoa: Turisten urteko sarrerak EAEko hotel-ostatuetan, estatuko eta atzerriko jatorriaren arabera banatuta	58
18. Grafikoa: EAEko hotel-ostatuetao turisten hileko sarrerak, estatuko eta atzerriko jatorriaren arabera banatuta	58
19. Grafikoa: EAEko hotel-establezimenduetako sarrerak guztira, 2024	59
20. Grafikoa: Arabako hotel-establezimenduetako sarrerak guztira, eremu geografikoaren arabera, 2024	59
21. Grafikoa: Bizkaiko hotel-establezimenduetako sarrerak guztira, eremu geografikoaren arabera, 2024	59
22. Grafikoa: Gipuzkoako hotel-establezimenduetako sarrerak guztira, eremu geografikoaren arabera, 2024	59
23. Grafikoa: 2023an EAE bisitatzen duten "aisialdiko turistek" egindako jarduera bereiziak	63
24. Grafikoa: Ekoizpena eta BEGa, ostatu-tipologiaren arabera. €/ 1.000 gauraldi.	66
25. Grafikoa: Poltsikoko gastuaren banaketa EAEn. 2022	68

26. Grafikoa: Turismo-sektoreko enpleguaren eta diru-sarreraren bilakaera hiri-helmugetan: konparazio-azterketa	71
27. Grafikoa: Hiri helmugetako hotel guztien RevPAR (Gela eskuragarriko batez besteko diru-sarrerak)	72
28. Grafikoa: Hiri-helmugetako hotel guztien rankinga, RevPARren arabera (€)	73
29. Grafikoa: Uraren erabileraren banaketa 2021ean (%)	76
30. Grafikoa: EAEko energia-kontsumoa sektoreka, 2020	77
31. Grafikoa: EAEko energia-kontsumoa sektoreka, 2010	78
32. Grafikoa: EAEko hirugarren sektoreko energia-kontsumoa, 2010	78
33. Grafikoa: Bidaiak, garraiobidearen arabera, 2023an (joan-etorriak Espainiako gainerako tokietatik)	79
34. Grafikoa: Bidaiak, garraiobidearen arabera, 2023an (atzerritik egindako joan-etorriak)	79
35. Grafikoa: Eguneroko presentzia, bisitari-kategoriaren eta jatorriaren arabera	81
36. Grafikoa: 2023an turistak erakartzen dituzten aisialdiko motibazio nagusiak	84
37. Grafikoa: Karabanen eta autokarabanen matrikulazioen bilakaera Espainian	85
38. Grafikoa: Garraio publikoko mugikortasun-jarraiabideen aldaketen bilakaera, monetika-datuen azterketan oinarrituta (2021)	87
39. Grafikoa: Turisten bidaiatzeko modua	87
40. Grafikoa: Turista egoiliarrek EAEra sartzeko aukeratutako garraiobidea (ezk.) eta nazioarteko turistek aukeratutako garraiobidea (esk.)	120
41. Grafikoa: Merkatu nazionaletatik ibilgailu pribatuen edo alokairuan EAEra iritsiagatiko isuriak 2022an (CO2 t baliok.)	122
42. Grafikoa: Merkatu nazionaletatik hegazkinez EAEra iritsiagatiko isuriak 2022an (CO2 t baliok.)	122
43. Grafikoa: Merkatu nazionaletatik EAEra autobusez iritsiagatiko isuriak 2022an (CO2 t baliok.)	123
44. Grafikoa Merkatu nazionaletatik EAEra trennez iritsiagatiko isuriak 2022an (CO2 t baliok.)	123
45. Grafikoa: Nazioarteko merkatuetatik EAEra hegazkinez iritsiagatiko isuriak 2022an (CO2 t baliok.)	123
46. Grafikoa: Nazioarteko merkatuetatik EAEra iritsiagatiko isuriak 2022an (CO2 t baliok.)	123
47. Grafikoa: EAEn igarotako gau bakoitzeko emisioak, sarbidearen eta egonaldien arabera, jatorriko lekuaren arabera, 2022an (CO2 kg baliok.)	124

IRUDIEN AURKIBIDEA

1. Irudia: Ekoizpen-prozesua.....	16
2. Irudia: Ostatu-tipologia	17
3. Irudia: Turismo-konstelazioa	18
4. Irudia: Inkestetan parte hartu duten udalerriak.....	26
5. Irudia: Urteko batez besteko tenperatura (maximoa eta minimoa).....	34
6. Irudia: Eguneko batez besteko eguzki-erradiazioa	34
7. Irudia: EAEko hondartzak.....	35
8. Irudia: Naturagune Babestuak.....	36
9. Irudia: Kultura-ondarearen baliabideak.....	38
10. Irudia: Araba Erdialdeko eremu funtzionaleko LPPren berrikuspena. "Ondare historikoa eta paisaia" planoa.....	39
11. Irudia: Erromes bideak eta aisialdi-ibilbideak.....	40
12. Irudia: EAEko Turismo-baliabideen dentsitatea	41
13. Irudia: Erromes bideak eta aisialdi-ibilbideak.....	42
14. Irudia: Bigarren etxebizitzan eta plazan kopurua	51
15. Irudia: EAEko Turista-kopurua urtarilean.....	60
16. Irudia: EAEko Turista kopurua apirilean	61
17. Irudia: EAEko Turista kopurua abuztuan	62
18. Irudia: Turismo-bulegoen banaketa	74
19. Irudia: EAEko garraio-azpiegiturak	76
20. Irudia: Gaua eman dutenen eguneroko jardueraren lekua.....	82
21. Irudia: Egun gehiena Gipuzkoan igaro eta Gipuzkoan gaua igaro ez dutenen ostatu-lekua.....	82
22. Irudia: Erreferentziako denboraldian Espainian bizi diren probintziarteko turistak, helmugaren arabera	83
23. Irudia: Ibilgailu turistiko ibiltarientzako zerbitzuguneen eta ostatu-gaien sarea	86
24. Irudia: Etxebizitza ibilgailuak aparkatzeko eta gaua igarotzeko plataforma digital batek Bizkaiko Kostaldean erakutsitako puntuak	86
25. Irudia: EAE bisitatzen duten turistek egindako txangoak, ostatu hartzen duten udalerrikanpo (2022ko uda)	87
26. Irudia: Kanpinen kokapenaren eskuema, kostaldeko kokapen hedatua nabarmentzen duena	91
27. Irudia: Atauriko meatze-paisaia, kultura-ondare industrialari eta Vasco-Navarro trenbidearen Bide-Berdearen monumentu-multzoari lotutako (eta erabiltzen ez diren) eraikin ugari dituen	93
28. Irudia: Golf zelaia EAEn	94

29. Irudia: EAEko eremu funtzionalak	97
30. Irudia: EAEko turismo-helmugak. 2024	97
31. Irudia: Turismo-lankidetzako erakundeak	98
32. Irudia: Turismo-eremu handiak.....	154

AURKEZPENA

Agiri hau EAEko Baliabide Turistikoaren Lurralde Plan Sektorialaren AURRERAPENari dagokio. Dokumentu hori, *A FASEA. Herritarrek Parte-hartze Programaren, LPS-ren Aurrerapenaren eta Ingurumen-ebaluazio Estrategikoaren Hasierako Agiri Estrategikoaren Idazpena* barruan dago, Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Sailak Arenal GC aholkularitza-enpresari kontratatu dizkiola. Agiri hau Parte-hartze Publikoaren lehen etaparen ondoren egin da, zeinak bermatu baitu interesdun guztien parte-hartzearen irismen handiena bermatu baitu.

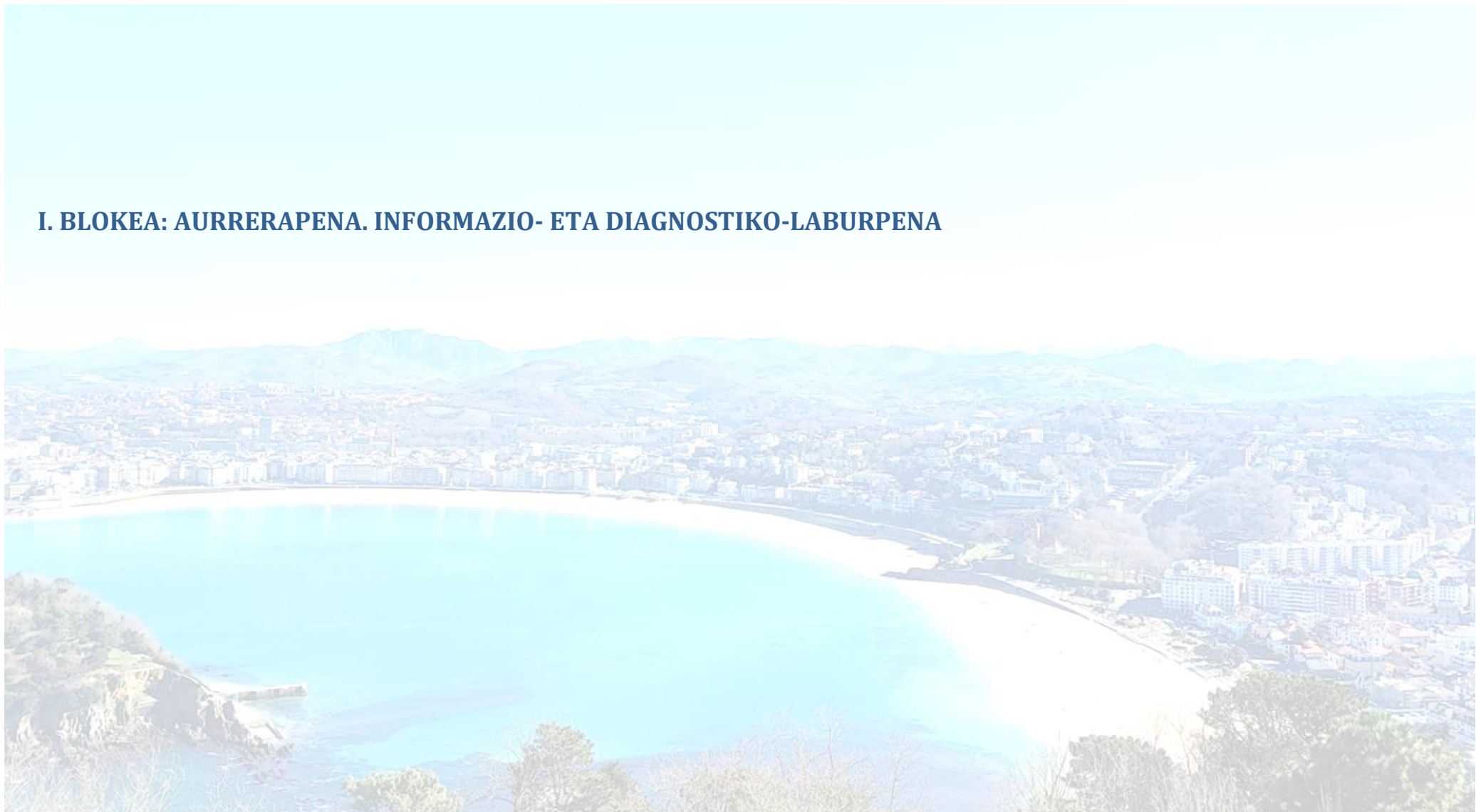
Aurrerapen-agiriak “Euskal Autonomia Erkidegoaren Turismo Baliabideen Lurralde Plan Sektorialari buruzko Aurretiazko Azterlanak” lana du abiapuntu, eta bi multzo handitan egituratuta dago:

- I. Blokea. Aurrerapena. Informazio- eta diagnostiko-laburpena.
- II Blokea. Aurrerapena. Lurralde garapen turistikoaren eredua. Antolamendu-proposamena.

I. Blokean, oinarriak ezartzen dira, parte-hartze publikoko prozesuaren emaitza eta erabilitako tresnen laburpena sartzeko, turismoaren esparru legal eta planifikatua sartzeko, EAEko eremu turistikoan eragina duten faktoreak aztertzen dira, eremu turistiko urbanistikoaren tratamendua egiten da, Europako merkatuaren portaera aurreikusten da eta, azkenik, eremu turistikoaren diagnostiko sintetiko bat egiten da eta ingurumen-ebaluazioaren osagai nagusiak aurkezten dira.

Bestalde, **II. Blokean**, antolamenduaren oinarriak eta helburuak planteatzen dira, bai eta antolamenduaren baldintzak ere, ondoren, aintzat hartutako alternatibak identifikatu eta ebaluatzeko, eta antolamendu-proposamena hautatu eta deskribatzeko.

I. BLOKEA: AURRERAPENA. INFORMAZIO- ETA DIAGNOSTIKO-LABURPENA

1 KONTZEPTUZKO OINARRIAK

Turismoa jarduera ekonomikoa da. 13/2016 Legeak honela definitzen du: pertsonen beren ohiko ingurunetik kanpo egiten dituzten bidaiak eta egonaldietan denbora-tarte jakin batez egiten dituzten jardueren multzoa, aisiarako, oporretarako, kulturarako edo beste arrazoi batzuetarako. Definizio horren arabera, joan-etorri mota guztiak sartzen dira, “beste arrazoi batzuk” kontuan hartzen baitira. Baina jarduera ekonomiko horrek ez du zerikusirik lehen sektorearekin (pribatua), industria eta erauzketekin (pribatua), eraikuntzarekin (pribatua), merkataritzarekin (pribatua) eta zerbitzu gehienekin. Turismoaren kasuan, beharrezkoa da jarduera arautzeko politika bat izatea, gainerako jarduera ekonomikoekin gertatzen den bezala, baina, horrez gain, kontuan hartu behar da turismo-produktuek izaera publikoko balio-osagaiak dituztela, bai baliabideetan, bai ekoizpen-ingurunean, bai laguntza-zerbitzuen zati batean.

Jarduera produktibo horren Lurralde Plan Sektoriala (LPS) egiteak, jarduera hori publiko-pribatua dela kontuan hartuta, lehen mailako jarduera, industria edo merkataritza arautzen duten beste LPS batzuen osagai desberdinak ditu.

LPS honen xedea **eremu turistikoa** da, hau da, turismo-jarduerarekin eta horien arteko harremanekin lotutako elementuak dauden

lurraldearen zatia. Barne hartzen ditu: turismo-produktuak osatzeko aprobetxa daitezkeen baliabideak, sarbide- eta laguntza-azpiegiturak, ostatuak, turismo-orientazioko ostalaritza-zerbitzuak, turismo-orientazioko beste zerbitzu pribatu batzuk, ekipamendu eta zerbitzu publikoak eta jardueren espazioa.

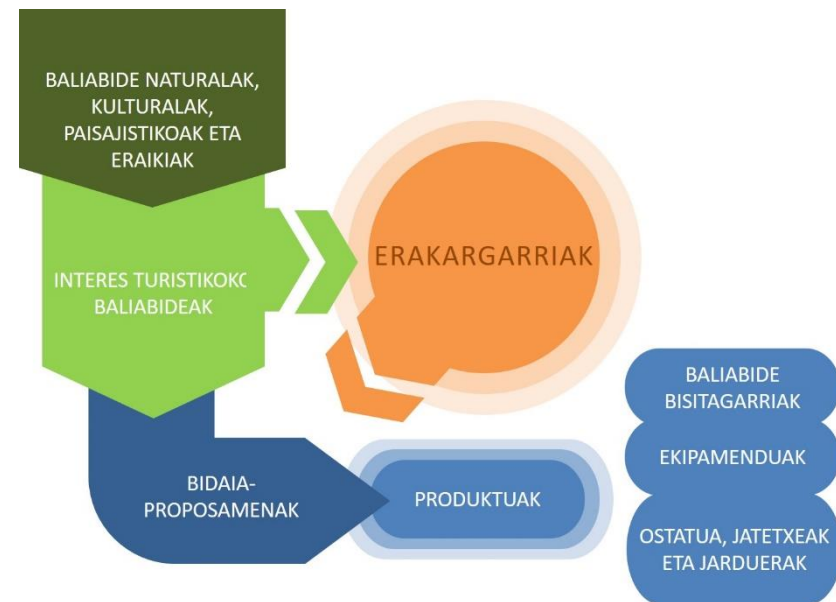
Turismoaren Mundu Erakundeak honela definitzen du norako turistikoa: ezaugarri komun multzo batek identifikatzen duen lurralde-eremua. Ezaugarri komun horiek aukera bereizi bat osatzen dute, bidaiariak bidaiatzeko erabakia hartzen dutenean ezagutzeko modukoa. Esan daiteke norako turistikoa turismo-politikaren eta -plangintzaren xede dela, eta eremu turistikoa, berriz, lurralde-plangintza turistikoarena.

Baliabide turistikoak zeregin garrantzitsua dute Turismoaren Legeak eta Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak (LAG) LPS honen xedea definitzeko orduan. Emandako garrantzi horrekin bat etorritik, baliabide turistikoak ekoizpen-prozesuaren oinarrian kokatzen dira. Ildo horretan, ondorengo esquema proposatzen da, oinarrizko baliabideen eta interes turistikoko baliabideen arteko aldea erakusten duena. Azken horiek bidaiak-proposamenen parte diragutxi gorabehera egituratuta egon arren, eta, azkenean, produktuetan gauzatzen dira zerbitzu-osaera definitua dutenean, kalitate eta prezio konprometituekin. EAEn titulartasun publikoko baliabideak daude, baita titulartasun pribatukoak ere.

Turismo-jarduera, funtsean, egoitza-funtzioaren eta -jardueraren emulazio bat da, lurraldean ohikotasunez bizi ez diren pertsonentzako. Eguneroko bizimoduaren emulazio edo inpregnazio hori enpresek emandako zerbitzu profesionalak dituen ostatu batean oinarritu daiteke, edo, bestela, hirigintzak eta beste hainbat politika eta zerbitzu publikok sortu, sailkatu, babestu eta antolatutako oinarritzko xedearekin bat ez datozen etxebizitza batzuetan.

Hamarkadetan zehar, erabilera turistikoko etxebizitzaren (ETE) presentzia nagusiak itsasertzeko herrietan izan ziren. Udalerri horietan uda-garaian erabilera-intentsitate handia erregistratzen da, bigarren etxebizitza ugarirekin eta alokairuko etxebizitzekin batera. Aitzitik, hotelak hirietan pilatu izan dira historikoki, leku horietan turismo eskaerak eta ohiko bizilekutik kanpo lo egiten duten derrigorrezko mugikortasuneko bidaiariak konbinatzen direlako. Itsasertzeko gune turistiko erakargarrienetan ere, hotelak pilatzen dira, alokairuko etxebizitzaren hainbat formularekin batera. Hala ere, espazio horietan, normalean, etxebizitzek ostatu hartzeko duten ahalmen agregatua hoteletakoa baino askoz handiagoa da. Horrela, hasiera batean bi eredu ezberdin identifika daitezke: hotel-ostatuaren presentzia esanguratsua eta nagusia duen turismo-aprobetxamenduko eredu bat, eta bigarren bizilekuko eta/edo alokairuko etxebizitzak nagusi diren beste eredu bat.

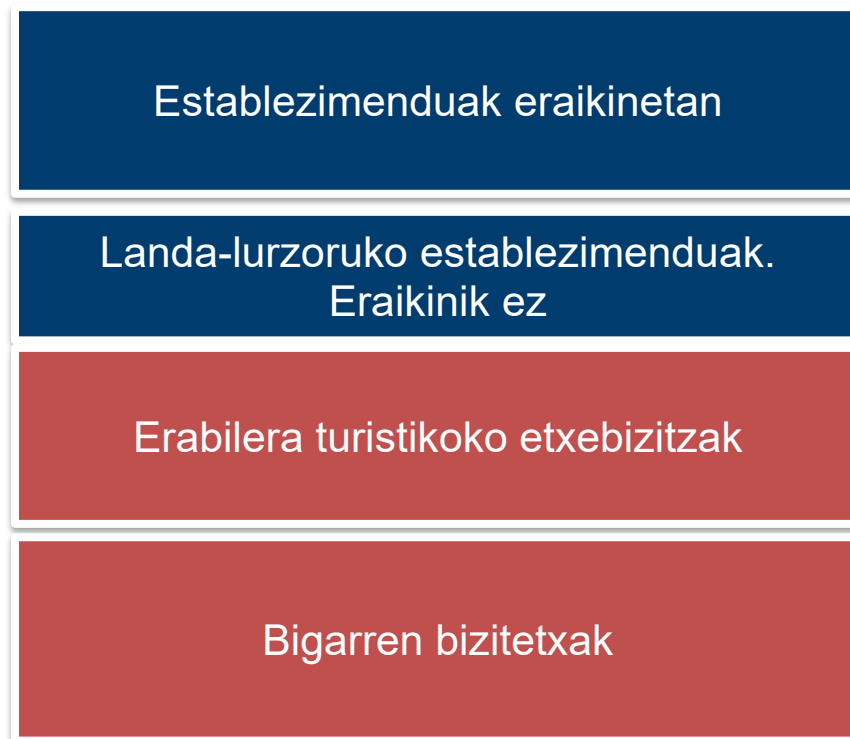
1. Irudia: Ekoizpen-prozesua

Eremu turistikoa aprobetxatzeko hirugarren eredu landa-inguruneari dagokiona da. Espazio horretan, bigarren etxebizitzaren hazkundera eta etxebizitzak eta landa-ostatuak alokatzeko hainbat formula konbinatu dira. Nolanahi ere, landa-turismoaren fenomenoaren dimentsioak beste bi ereduenak baino nabarmen txikiagoak dira.

Laburbilduz, ondoriozta daiteke eremu turistiko bakoitzean intentsitate desberdinarekin bizi direla bi eredu, bata hotel-establezimenduan oinarritua eta bestea erabilera turistikoko etxebizitzan oinarritua.

2. Irudia: Ostatu-tipologia

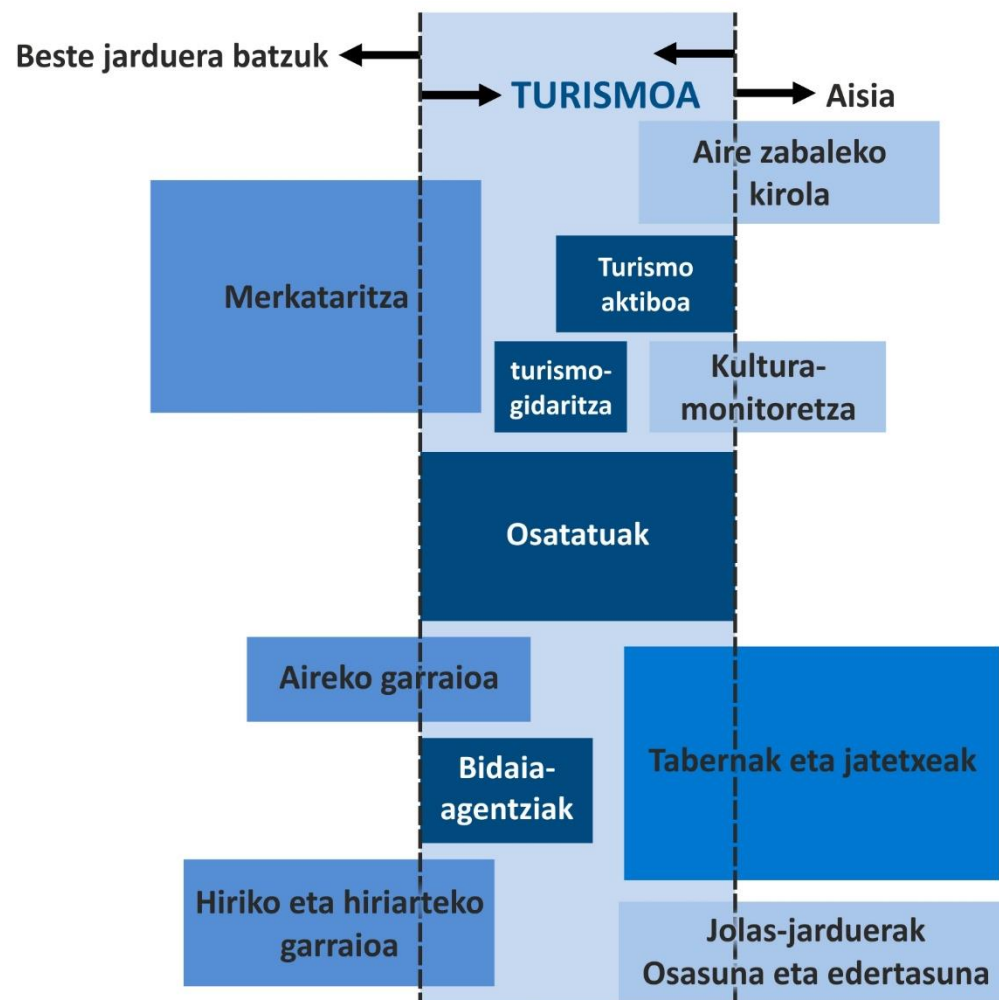
Turismoa zeharkako jarduera bat da, eta hainbat produkzio-sektoretako enpresak inplikatura daude, partzialki edo osorik egin dezaketenak, eta horrek zaildu egiten du haien karakterizazioa eta dimentsionamendua.

Jarduera horretan hainbat sektorerekin (ostalaritza, garraioa, kultura-jarduerak, kirol-monitoretza, etab.) lotutako enpresek jarduten dutenez, enpresek hartzen duten merkatu-orientazioaren mende dago, bai eta beren zerbitzuak zein bezero-motari zuzentzen dizkioten ere, turismo-jardueraren parte gisa har daitekeena edo ez.

Turismoak, beraz, hobeto erantzuten dio **enpresa-konglomeratuaren** konfigurazioari (konstelazio turistikoa) sektore produktiboari baino. Multzo horretan, enpresa batzuk hertsiki turistikotzat har daitezke egiten duten jardueraren arabera (ostatuak, turismo-gidariak, bidaia-agentziak, turismo aktiboa), eta beste batzuk, berriz, turistekin (jatetxeak, dendak, garraioak, etab.) modu absolutuan, nagusiki edo partzialki jarduten dutenean. Aisialdiarekin lotutako beste jarduera batzuk, hala nola kirolekoak, kulturakoak, sukaldaritzakoak eta abar, turismokoak ere izan daitezke, zati horren mugaketa kuantifikatzea zaila bada ere.

Tabernak eta jatetxeak turismo-jardueratzat soilik har daitezke, zati txiki batean; izan ere, establezimendu horietako gehienek bertako biztanleei ematen diete zerbitzua, nahiz eta azterlan eta estatistika askotan turismo-sektorearen barruan sartzen diren.

3. Irudia: Turismo-konstelazioa

2 PARTE-HARTZEA

2.1 PARTE HARTZEKO ESTRATEGIA ETA MEKANISMOAK

EAEko Baliabide Turistikoen Lurralde Plan Sektorial honen esparruan, Partaidetza Programa bat gauzatu da. Programa horrek komunikazio-, pedagogia- eta zehaztasun-helburuak jorratzen ditu zenbait tresnen bidez.

Horien artean, Eragileen Mapa bat egin da, 100 eragile giltzarri (3.2), elkarrizketa sakonak, lan-bilerak eta gaikako talde fokalak biltzen dituenak.

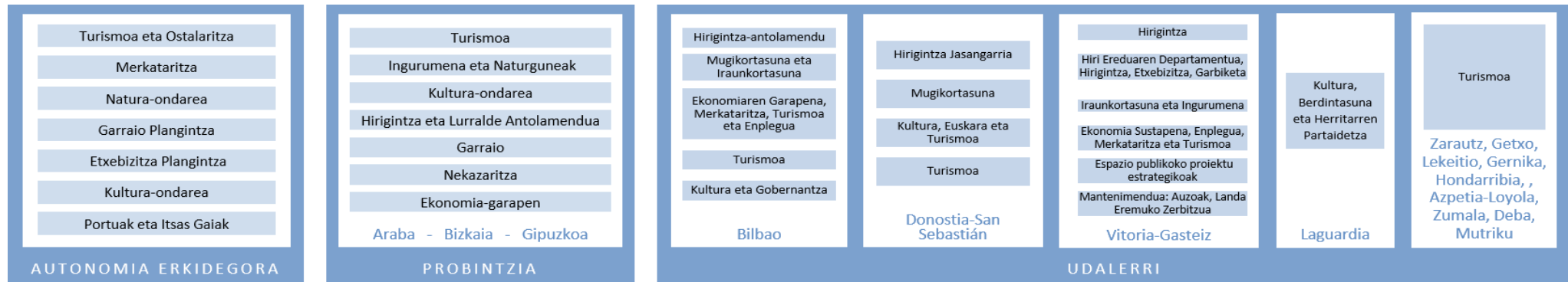
1. Taula: Elkarrizketetarako kontaktatutako eta, azkenik, Diagnostiko Propositiboaren fasera arte elkarrizketatutako pertsonen zenbakizko zerrenda

Erakundeak	Kontaktuak	Onarpenak	Hitzordua Itxita	Egindakoak
Eusko Jaurlaritza	6	6	6	6
Aldundiak	13	12	12	12
Udal turistikoak	21	19	13	12
Udalez gaidikoak	5	5	5	4
Elkarteak	11	11	10	10
Landa Inguruneak	1	1	0	0
GUZTIRA	57	54	46	44

ERAGILEEN MAPA

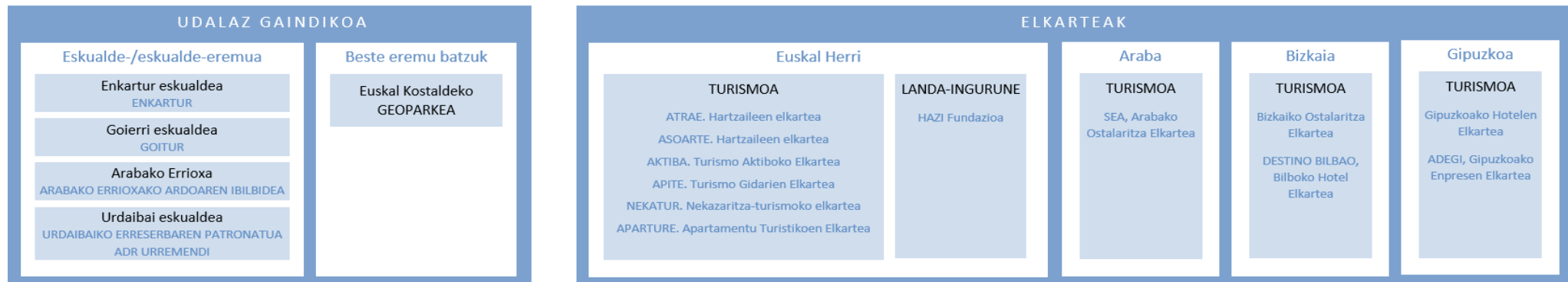
Parte-Hartze Programako Eragileen Mapa egin zen, EAEko egitura administratiboak eta bere mailak kontuan hartuta, turismoa xede duen Lurralde Plan Sektorialarekin lotutako esparruekin batera, eta beste ardatz batzuekin ere bai: hala nola mugikortasuna, hirigintza, ondarea eta ingurumena.

Udalerriaz gaildiko eragile turistiko giltzarriak eta sektoreko elkarteak ere sartu ziren.

ERAGILEEN MAPA

PARTE HARTZEKO Programa Euskadiko Turismo-baliabideen LPSan

2.2 ELKARRIZKETAK

Elkarrizketetan parte hartu duten gizarte-eragileek eta eragile giltzarriek EAEko turismoa kudeatzeko funtsezkoak diren zenbait alderdi nabarmendu dituzte.

Emaitzen sailkapena egin da, eta gehienek lau arlo kritiko nabarmendu dituzte:

- Etxebizitza turistikoa
- Espazio publikoaren kudeaketa
- Mugikortasuna
- Landa-turismoko ostaturen arautzea

Kezka horiek lehentasunez kudeatu behar ditu Lurralde Plan Sektorialak, identifikatutako erronkei eraginkortasunez aurre eginez.

Gai-multzo horiek nabarmentzen badira ere, prozesuan sortutako gai berrien zerrenda baliotsutzat jotzen dira. Beraz, hona hemen ondorio nagusiak, laburbilduta:

► TURISMOAREN ZEHARKAKOTASUNAREN ONARPENA

Turismoaren eta hirigintza eta mugikortasuna bezalako beste araudi batzuen arteko loturaren garrantzia nabarmentzen da, eta horrek gobernuko hainbat sailen arteko koordinazioa eskatzen du. Funtsezkoa

da araudia errealitatera egokitzea eta arlo horiek elkarrekiko duten mendekotasuna kontuan hartzea, kudeaketa eraginkorra izan dadin.

► MASIFIKAZIOAREN BAZTERTZEA

Gehienbat, baztertu egiten da masifikazio-pertzepzioa EAEn, leku zehatz batzuetan izan ezik, hala nola Donostian eta Gaztelugatxeko San Joanen. Hala ere, egoera horri aurre egin dakiokela uste da, fluxuak banatuz. Saturazio-arazo oso zehatzak aipatzen dira Parke Naturaletan, eta nabarmentzen da beharrezkoa dela jende-kopurua neurtzea eta harrera-ahalmena ebaluatzea.

► KOMUNIKAZIO-ARAZOA

Herritarrek txangozaleak eta turistak bereizteko duten zailtasuna nabarmentzen da, batez ere tokiko egoiliarrekin gainjartzen diren lekuetan. Komunikazio argia eta bereizia eskatzen da Lurralde Plan Sektorialaren esparruan.

► EGOILIARREN ETA BISITARIEN ARTEKO BIZIKIDETZA

Ezinbestekoa da plangintza turistikoan egoiliarren beharrak kontuan hartzea. Erabilera Turistikoko Etxebizitzak (ETE) eta mugikortasuna arautzearen garrantzia azpimarratu da, baita espazio publikoa modu ekitatiboan kudeatzearen garrantzia ere.

► **AUTOKARABANAK**

Autokarabanetako turismoa arautzeko beharra aipatzen da, planifikazio-eta zerbitzu-arazoei helduz. Erregulazioa bateratzea iradokitzen da, inpaktu negatiboak saihesteko.

► **KANPINAK**

Hainbat gunetako kanpinen saturazioari buruzko iritzi desberdinak ikusten dira; Bizkaian, kostaldean saturazioa dagoela hautematen da; Araban, berriz, eskasia-ikuspegia dago.

► **OSTATU ALTERNATIBOAK**

Ezinbestekoa da erregulazio argiak eta zentzuzkoak ezartzea ostatu alternatiboetarako.

► **IBAI-, PORTU- ETA ITSAS-GUNEETAKO JARDUERA**

Itsas guneeetan segurtasun-arazoak eta seinaleztapen falta nabarmentzen dira, baita hiri-inguruneetan espazio publikoaren erabilera arautzeko beharra ere.

► **NATURAN EHIZA-JARDUERAREN ETA TURISMO-JARDUERAREN ARTEKO BIZIKIDETZA**

Ehiza-jardueran komunikazio eraginkorra izatearen garrantzia aipatzen da, naturaguneetan turismo-jarduerekin gatazkak saihesteko.

► **JARDUERA BALIABIDE TURISTIKO NATURALETAN**

Parke naturaletan zenbait jarduera debekatzea zalantzan jartzen da, eta adineko turisten irisgarritasuna hobetzea eskatzen da.

2.3 FOKU-TALDEAK

Egindako elkarrizketa eta diagnostikoetatik aterarako ondorioak ikusita, gai nagusiak definitu dira egindako bi talde fokalen arabera. Bata, guneko turistikoaren kudeaketari buruzkoa, eta, bestea, lurzoru urbanizaezinari buruzkoa. Jarraian, talde bakoitzean adostutako ondorioak deskribatzen dira.

Foku-taldea: lurzoru urbanizaezina

Adostutako ondorioak, giltzarri diren arloen arabera:

► Kanpina eta kanpoko beste ostatu mota batzuk

1. Gainezkatzeko-prozesuak dituzten eremuak deklaratzeko
2. Kantauri itsasoko ertza eta Ebroko arroa bereiztea
3. Kanpinetan Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak (LAG) bungaloweiei edo antzekoei jartzen dien mugak berrikustea.
4. Integrazio-parametroak sartzea
5. Eraispen-abala (ingurumen-izapideetan)
6. Kanpinak ezartzeko Plan Berezia

► Landa-eraikuntzaren eta jardueraren arteko lotura

1. Komenigarritzat jotzen da landa-ostatu modalitatea handitzea (beti 199/2013 Dekretuaren barruan), kalitatezko turismoa indartzeko.
2. Eraikita dauden eraikinetan, lurzoru urbanizaezinean estatatzeko erabilera arautzea, bereziki, eraikitako kultura-ondarea balioan jartzeko
3. Erabilera-araudia aldatzea, lurzoru urbanizaezineko bizitokietan ETE eta ETL kategoriak erabiltzea eragozteko.
4. Eraikinak handitzearen alde onak eta txarrak aztertzea.

► Turismo ibiltaria

1. Turismo ibiltarirako egokitutako espazio berriak baimentzea eta arautzea.
2. Autokarabana-guneak ezartzeko Plan Berezia

► Jardueretarako instalazioak

1. Lurralde Plan Sektorialean jardueren euskarritako instalazioen kategoriak eta irizpideak zehaztu behar dira.
2. Jardueren erabilerak lurralde-antolamendu sektorialetik arautzeko aukera aztertzea, udal-eskumenei kalterik egin gabe.

Foku-taldea: Eremu turistikoaren kudeaketa

Adostutako ondorioak, giltzarri diren arloen arabera:

► Turismoaren eta biztanleria egoiliarren arteko harremanak

1. Bizikidetza helburu argizat ezarri behar dela uste da
2. Biztanleria egoiliarra eta bisitaria sentsibilizatu behar dira
3. Turismo-jarduerak dinamizatzeko duen gaitasuna optimizatzea gomendatzen da (enplegua sortzea eta biztanleria finkatzea).

► Saturazioa

1. Ezinbestekoa da ulertzea saturazioa, karga fisikoaren ahalmena eta egoiliarren nahiz bisitarien espektatibak.
2. Presioa eragiten duen biztanleria egoiliarra, bisitaria eta beste populazio flotatzaile batzuk bereizita neurtzea.
3. Lurraldeko turismo-fluxuak zehaztasunez bereizteko, beharrezkoa da neurtzea, joan-etorri handiko puntuak eta horien tipologia identifikatuz.
4. Neurketa ikusita, mugen eta kudeaketa-neurrien ezarpena zehaztea
5. Aforoak kontrolatzeko eta alde zuzenetik erreserbatzeko sistemak ezartzea
6. Fluxuak banatzeko beharra aitortzen da,

► Espazio publikoaren kudeaketa

1. Eremu turistikoaren kudeaketa handiagoa sustatzea, biztanleria egoiliarra tartean sartuz.
2. Koherentzia, koordinazioa eta segurtasun juridikoa indartu behar dira jarduera gauzatzen den espazio publikoaren erregulazioari eta kudeaketari dagokienez.
3. Garrantzitsutzat jotzen da udalerrri eta lurralde turistikoa figuren kontzeptua eta erregulazioa garatzea.
4. Beharrezkoa da udalerritik gorako lurralde-unitate turistikoaren lurralde-plangintza egotea.

► Hiri-zuzkiduren eta turismoaren arteko harremanak

1. Eremu turistikoak ondo hornituta egon behar du, bai bertakoentzat, bai bisitariantzat.
2. Antolamenduak kontuan hartu behar du eremu turistikoaren berezitasuna, beharrezko gutxieneko baldintzak, nahikoak eta errefortzukoak kontuan hartuta.
3. Eremu turistikoak irisgarritasun unibertsala lortzeko helburua hartu behar du bere gain.

► Lurralde-azpiegiturak eta turismoa

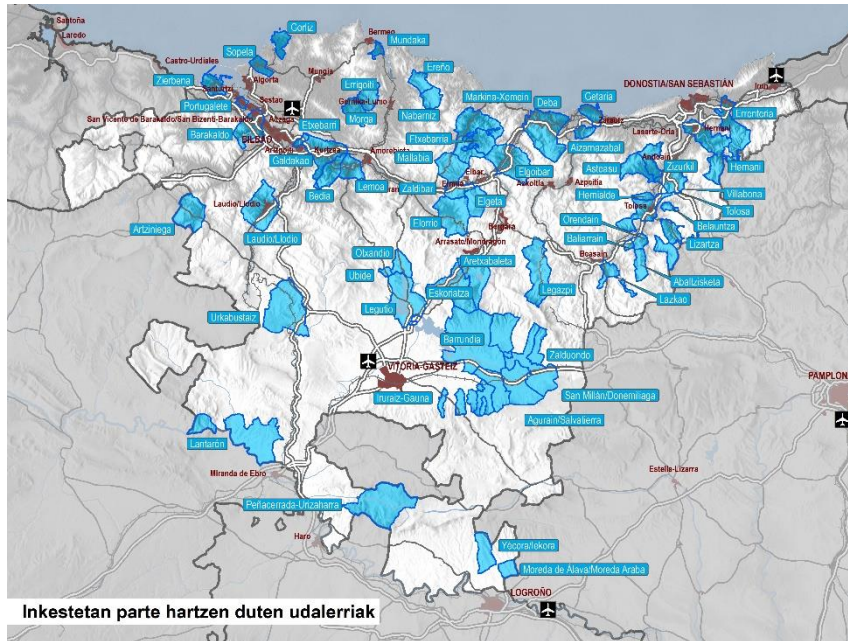
1. Garraio publikoaren eskaintza hobetzea.

2. Bizikleta- eta oinezkoentzako bideak bezalako azpiegiturak sustatzea, udalerrien arteko loturak ahalbidetzeko.
3. Turistek helmugara iristean sortutako karbono-aztarnaren inpaktuak minimizatzea, batez besteko egonaldia handitzea bilatuta.
4. Eskari handiko turismo-intereseko guneak koordinatzea, edukierak kontrolatzeko.

2.4 LURZORU URBANIZAEZINEKO JARDUEREI BURUZ UDALEI EGINDAKO INKESTAREN EMAITZAK

- Inkesta EAE-ko landa-udalei bidali zitzaien 2024ko martxoan, eta 2024ko maiatzera arte erantzun zen. Landa-inguruneko 59 udalek erantzun zuten.
- Ez da jarduera esanguratsurik aurkitu lurzoru urbanizaezinean kanpinak, ostatuak edo jarduerak ezartzeko proiektu edo eskaeretan.
 - Hauek dira ondorio aipagarrienak:
 1. Dauden kanpinek ez dute arazorik sortzen hiriguneetan.
 2. Bederatzi udalerritan aurkeztu dira eskaerak edo kontsultak, bai itsasertzean, bai barnealdean. Udalerri batean sei kontsulta edo eskaera erregistratu dira, eta gainerakoetan bat edo bi.
 3. Ekimen-jarduera urria beste modalitate batzuetan, bai autokarabanen aparkalekuetan, bai lurzoru urbanizaezineko ostatu-jarduera edo -eraikinetan.

4. Irudia: Inkestetan parte hartu duten udalerriak

2.5 BESTE SAIL ETA ADMINISTRAZIOEN TXOSTENAK

- Espainiako Gobernuaren Ordezkaritza. Baliabideen, azpiegituren eta eraginaren kartografia.
- Bizkaiako Foru Aldundia. Foru-arauen eta Lurralde Plan Partzialen (LPP) erregulazioak. Turismo Atalaren txosten espezifikoak. Kulturen, ondasunen banakako azterketa egiteko beharra adierazten duen txosten espezifikoak. Seinaleztapen turistikoari buruzko informazioa. Natura-ondarean, txosten espezifikoak.
- Muruetako Udala. Lurzoru urbanizaezineko instalazioak arautzea.
- Arratzua-Ubarrundiako Udala. Ez dio eragiten.
- Sopelako Udala. Adierazi udalerriko baliabide turistiko nagusiak.

Laburbilduz, jasotako txostenek informazio garrantzitsua ematen dute, baina ez Lurralde Plan Sektoriala (LPS) egiteko prozesua baldintza dezaketen balorazioak.

2.6 ONDORIOAK

Egindako prozesu parte-hartzailean gertatutakoa jasota, esan daiteke elkarriketetan eta taldeetan sortutako gaiek, eta parte hartu duten eragileek eztabaidatutakoak, hiru ideia nagusi izan dituztela:

1. Azpimarratzen da beharrezkoa dela turismoa zeharka integratzea beste erregulazio-arlo batzuekin, hala nola hirigintzarekin eta mugikortasunarekin, sailen arteko koordinazio eraginkorraren bidez eta kudeaketa optimoa bermatzeko araudia egokituz. Horrek lurralde-plangintza integrala eskatzen du: tokiko komunitateen bizi-kalitatea hobetuko duten azpiegitura jasangarri eta irisgarriak garatzea.
2. EAEn bi errealitate daude: alde batetik, kontzentrazioa -uneak dituzten toki espezifiko batzuk, eta, bestetik, jende gehiago erakarri nahi den lurraldearen zati handi bat. Jenderik gehien biltzen den guneen barruan, eremu turistiko jakin batzuetan masifikazioari heltzearen garrantzia nabarmentzen da. Horretarako, lehenik eta behin, neurketa xehatu bat egin behar da, jendetza horren ezaugarriak, kontzentrazioaren ezaugarriak eta egoiliarren eta bisitarien pertzepzio zehatza azaltzeko. Ondoren, hainbat estrategia inplementatu behar dira, hala nola fluxuen banaketa kontrolatua eta gizartearekiko komunikazioa, bai bisitari-motak bereiziz, bai turismoaren inpaktu positiboak

nabarmenduz, turismoaren plangintza eta kudeaketa optimizatzeko, baita egoiliarren eta bisitarien arteko bizikidetzaren harmoniatsua ziurtatzeko ere.

3. Lurzoru urbanizaezinari dagokionez, honako hau proposatzen da: landa-ostatuaren modalitatea handitzea (beti 199/2013 Dekretuaren barruan); lehendik dauden eraikinetan ostatu-erabilera arautzea, kultura-ondarearen balorizazioa eta landa-turismoaren garapena lehenetsiz; erabilera-erregulazioa aldatzea lurzoru urbanizaezinean ETE eta ETL kategoriak erabiltzea galarazteko; kanpinak eta autokarabanak ezartzeko Plan Bereziak egitea; instalazioen kategoriak eta irizpideak definitzeko beharra, turismo-jarduerei euskarria emateko; eta jardueren erabilerak lurraldearen arloko antolamendutik arautzeko aukera onartu eta ebaluatzea, udalen eskumenetan eraginik izan gabe.

Beste administrazio eta sail batzuetatik datorren dokumentazio berrikusiak ez du gogoetarik edo azalpenik ematen puntu honi dagokionez.

3 LEGE- ETA PLANGINTZA-ESPARRUA

3.1 SISTEMA TURISTIKOA

3.1.1 2030 Turismo Estrategia

TURISMO JASANGARRIAREN
Euskal Estrategia 2030

Euskadik **eredu jasangarri eta arduratsu bat finkatu** nahi du, turismo-jardueratik eratorritako **onurak eta inpaktuak modu bidezkoan banatzea** sustatuko duena; baita **erreferentziazko turismo-ekosistema baten buru izatea ere, Europako ardatz atlantikoko turismo-helmuga** nagusietako bat izan dadin, **eta eskaintza turistiko lehiakor, askotariko eta berezi** bat izan dezan.

Euskadiko etorkizuneko turismo-eredua egituratzen duten ardatz estrategikoak:

1. Lurraldearen garapen jasangarrirako mekanismoen formulazioa.
2. Turismo-aktiboen sustapena.
3. Turismo-produktuen garapena eta balioztatzea.
4. Bisitariarekiko -arretaren -eta -interakzioaren -hobekuntza.

2. INDUSTRIA

1. Eraldaketa digitalaren eta berrikuntzaren aldeko apustua.
2. Enpresa-garapenaren, ekintzailetzaren eta inbertsioen sustapena.
3. Iraunkortasunaren, erantzukizunaren eta etikaren integrazioa.
4. Talentuaren erakarpina, atxikipena eta garapena.

3. MARKETINA

1. Turismo-marka eta -irudiaren sendotzea.
2. Trade turistikoarekin batera sustatzea eta merkaturatzea.
3. Azken publikoarentzako sustapena eta merkaturatzea.
4. Komunikazioa eta barne-ikusgaitasuna.

4. GOBERNANTZA

1. Turismo-gobernantzaren ereduaren finkatzea.
2. Lankidetzeta-sareetan parte-hartzea eta aliantza estrategikoen indartzea.
3. Adimen turistikoko sistemaren bilakaera.
4. Arauen sinplifikazioa eta garapena.

Ekintza-plana: 2025eko ibilbide-orria

1. HELMUGA TURISTIKOA	2. INDUSTRIA	3. MARKETINA	4. GOBERNANTZA
P r o i e k t u a k			
Lurraldearen garapenerako funtsak eta laguntzak kudeatzea	TEA eredia diseinatzea eta egokitzea, eredia zabaltzeko eta sendotzeko	Euskadi Basque Country markafinkatzea	Turismo Jasangarriaren 2030 Euskal Estrategia, konpromiso transbertsal bat
NTA eredia etengabe koordinatzea eta egokitzea, eredia zabaltzeko eta sendotzeko	Enpresen ekintzailatza, azelerazioa eta garapena bultzatzea	Merkataritza-plana diseinatzea eta etengabe inplementatzea	Lurralde-garapen eta -kohesioaren Ereduen trantsizioa
Lurralde-planak aztertu, formulatu eta hedatzea	Inbertsioak kaptatzen eta kudeatzen eta ondarea transmititzen laguntzea	Trade turistikorako sustapen-euskarriko jarduerak garatzea	Euskal sarea dinamizatzea eta sektoreari laguntzea
Baliabide kutunetan jarduteko plan bereziak diseinatzea eta betearaztea	Kode Etikoaren ereduarekin bat datozen ekimenak hedatzea	Komunikabideen eta kanpainen plana diseinatzea eta etengabe inplementatzea	Sektorearentzat interes partikularra duten sareetan parte hartzea
Turismo-potentziala duten guneen birgaitzea sustatzea	Lurralderako jasangarritasun-programak garatzea	Azken publikoari zuzendutako sustapen-euskarriko jarduerak garatzea	Gako-eragileekin aliantza estrategikoak garatzea
Produktu-kluben dinamizazioa bultzatzea	Prestakuntza- eskaintza arautuko kintzak sustatzea	Webgunea etasare sozial korporatiboak kudeatzea	Industriari, eskariari eta gizarteari buruzko estatistikak ekoitzea
Nitxokobeste produktu turistiko batzuk eta interes-segmentuak sendotzea	Prestakuntza- eskaintza ez-arautuko ekintzak garatzea	Euskarriko materialak garatzea	Euskadiko Behatoki Turistikoan funtzionaltasun berriak sartzea
Itourbask sarearen plangintza estrategikoa egitea eta indartzea		Sektoreari zabalkundea eta aitortpena emateko ekimenak egitea	Arau-esparrua eguneratzea eta erregelamendu berriak garatzea
Bisitariarekiko interakzioa digitalizazioaren bidez eboluzionatzea			Araudiabetetzen dela gainbegiratzea eta zehapenak kudeatzea

3.2 LEGE ESPARRUA

3.2.1 4/1990 Legea, Euskal Herriko Lurralde Antolakuntzari buruzkoa

2. Artikulua

Euskal Autonomia Erkidegoko lurralde-antolamendua honako tresna hauen bidez egingo da:

- a) Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak.
- b) Lurralde Plan Partzialak.
- c) Lurralde Plan Sektorialak.

3.2.2 Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak

Helburuak

- 1.- Baliabide turistikoek gozatzea eta gure lurraldeko **natura- eta kultura-ondarea babestea eta hobetzea** bateragarri egitea, etorkizuneko belaunaldientzat ondare hori babestuko dela ziurtatuz.
- 2.- Baliabide turistikoen plangintza **eskaintza dibertsifikatua, irisgarria eta iraunkorra** lortzea bideratzea, bai ekonomiaren aldetik, bai ingurumenaren aldetik.

3.- Baliabide turistikoen antolamendua **lurralde- eta hirigintza-plangintzan** behar bezala txertatzen dela bermatzea.

4.- Lurralde- eta hirigintza-plangintzatik beharrezkoak diren irizpideak eta neurriak hartzea, baliabide turistikoen **aprobetxamendu jasangarria** bermatzeko.

5.- **Helmugen harrera-ahalmena** kontuan hartzea, ez bakarrik naturaguneetan, baita hiriguneetan ere, bereziki bertakoen bizi-kalitatea kolokan egon daitekeenean.

Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen 24. Artikulua

1. Elementu bereziak

- a) Baliabide naturalak.
- b) Itsasertza.
- c) Paisaia.
- d) Hiru lurralde historikoetako hiriburuek.
- e) Hirigune historikoak.
- f) Monumentu-multzoak.
- g) Ondarea eta natura-, historia-, kultura-, arkitektura-, hirigintza-, ingurumen-, geologia- edo arkeologia-intereseko elementuak.
- h) Oinezkoentzako eta txirrindularientzako ibilbideak.
- i) Ondare immateriala (gastronomia, nortasuna).

2. Natura eta kultura ahalmen ahala

Gaur egungo natura- eta kultura-potentziala modu jasangarrian garatzea. Turismoa garatzeko ereduak bat etorri beharko luke naturaguneak nahiz hiriguneak duen harrera-gaitasunarekin.

3. Lurralde-plangintza partziala

- a) Lurralde Plan Partzialaren Lurralde-ereduan eremu funtzional bakoitzean dauden baliabide turistikoaren antolamendua sartu
- b) Lurralde Plan Partzialatik koordinatzea egoki txertatzen direla Baliabide Turistikoaren LPSak jasotako aurreikuzpenak bermatzeko, natura-baliabideen eta ingurumenaren babesarekin eta antolamenduarekin bateragarria dela, bai eta lurraldearen erabilera jasangarriarekin ere

4. Turismo-helmugen mapa

Euskal Autonomia Erkidegoko **turismo-mapa** bat egitea, turismo-helmugak zehazten dituen, lurralde-osagaien, kudeaketa-ereduaren eta turismo-eskariaren analisisaren oinarrituta.

5. Turismo-baliabideen edukia LPSan

Baliabide Turistikoaren Lurralde Plan Sektorialak Euskal Autonomia Erkidegoko lurralde-garapen turistikoaren eredu definitu beharko luke, honako hauek arautuz:

- a) Baliabide turistikoaren babespena.
- b) Turismo-jardueraren ingurumen-ebaluaziorako irizpideak eta iraunkortasun-ratioak.
- c) Lurralde-, gizarte- eta ekonomia-, eta kultura-alderdiak hobetzera bideratutako neurriak.
- d) Lurralde- eta hirigintza-plangintzarako turismo-azpiegitura kuantifikatzeko jarraibideak.
- e) Laguntza-ekipamenduak.
- f) Saturazio-egoerak prebenitzeko beharrezko neurriak.

3.2.3 13/2016 LEGEA, Turismoarena

2. Artikulua. Definizioak

► **Turismo-jarduera:** Helburutzat duena hainbat zerbitzu ematea jarduera eta zerbitzu turistikoaren erabiltzaileei; esaterako, ostatu- eta sukaldaritza-zerbitzuak, bitartekaritza, informazioa, laguntza eta turismoari loturiko beste edozein zerbitzu. Turismo-jarduerak eratzen du **turismo-industria** deiturikoa.

3. Artikulua. Helburuak

- ▶ **Koordinatzea** administrazioek turismo-arloan egiten dituzten jarduketak.
- ▶ **Baliabide turistikoak** sailkatzea eta zedarritzea.
- ▶ Bultzatzea baliabide eta zerbitzu turistikoetarako irispide unibertsala, indarrean dagoen legeriaren arabera ulertua, bai eta informazioa baldintza berdinetan izateko eskubidea ere.
- ▶ **Antolatzea**, orokorrean, turismo-arloko enpresa eta profesionalak egiten dituzten **turismo-jarduerak**.

Baliabide turistikoak babestea, haien degradazioa edo suntsiketa saihestuz eta haien aprobetxamendu egokia eta proportzionatua bilatuz, haien iraupena eta kontserbazioa bermatzeko.

7. Artikulua. Kontzeptua

Baliabide turistikoak turismo-erakarpina eta -kontsumoa sor dezaketen ondasun materialak edo ez-materialak dira: elementu fisikoak, natura-, gizarte- eta kultura-elementuak, bai eta establezimenduetako azpiegiturak eta turismora bideratutako zerbitzuak ere.

Turismoaren Legea garatzen duten dekretuak

- ▶ 112/2019 DEKRETUA, uztailaren 16koa, Euskadiko Turismo Enpresen eta Jardueren Erregistroari buruzkoa.
- ▶ 101/2018 DEKRETUA, uztailaren 3koa, erabilera turistikoko etxebizitzetara eta etxebizitza partikularretako logeiei buruzkoa.
- ▶ 396/2013 DEKRETUA, uztailaren 30ekoa, Euskal Autonomia Erkidegoan kanpinak eta beste kanpaketa-turismoko modalitate batzuk arautzeari buruzkoa.
- ▶ 199/2013 DEKRETUA, apirilaren 16koa, landa-inguruneen turismo-ostatuko establezimenduak arautzen dituenak.
- ▶ 198/2013 DEKRETUA, apirilaren 16koa, apartamentu turistikoak arautzen dituenak.
- ▶ 102/2000 DEKRETUA, maiatzaren 29koa, hotel-establezimenduen antolaketa ezartzen duena.
- ▶ 199/2003 DEKRETUA, irailaren 2koa, EAEko Turismo Enpresen Erregistroaren antolamendua eta funtzionamendua arautzen dituenak.
- ▶ 81/2012 DEKRETUA, maiatzaren 22koa, bidaia-agentziei buruzkoa.

- ▶ 200/2013 DEKRETUA, uztailaren 9koa, turismo-aterpetxeak antolatzen dituenak.

Lurralde Plan Sektorialetik indarrean dagoen legeriari buruz egindako oharra

- ▶ Lurralde Plan Sektorial honetan, baliabide turistikoak antolatu eta egokitzeko beharra aipatzen da. Interpretazio hori eman behar zaio *5.a) Baliabide turistikoen babesa* puntuari.
- ▶ Bestalde, 13/2016 Legeak, Turismoarenak, **baliabide turistikoei** buruz egiten duen definizioak *turismoari zuzendutako establezimenduen eta zerbitzuen azpiegiturak* barne hartzen ditu, eta lurralde osagai horiei baliabideen pareko zeregina ematen die, jardueraren eta erakarpenaren oinarri gisa; hala ere, hori ez da egokia lurralde-antolamendu honetarako. Ondorioz, turismoari bideratutako azpiegiturek eta zerbitzuek tratamendu desberdina izango dute baliabideekiko.

4 EREMU TURISTIKOAREN AZTERKETA

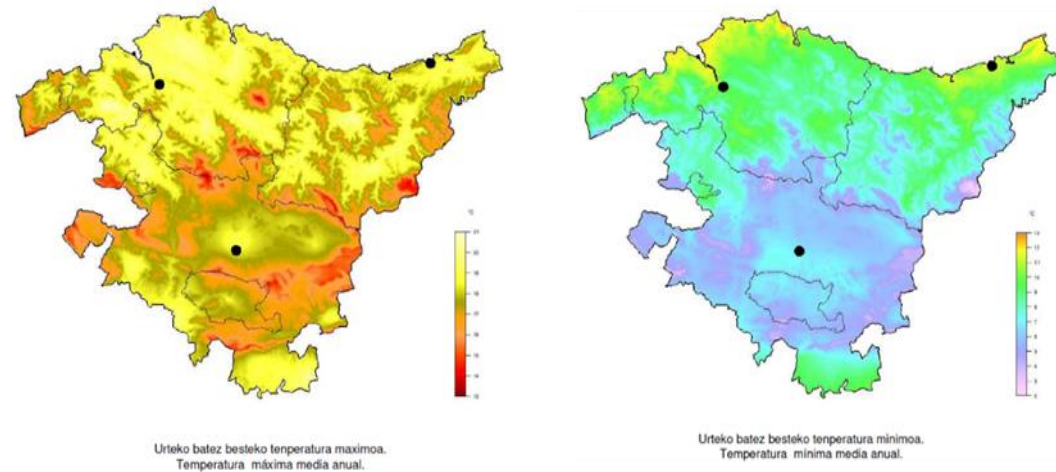
4.1 BALIABIDE TURISTIKOAK

Klima da, zalantzarik gabe, turismo-jardueraren baldintzatzaile nagusietako bat; Euskal Autonomia Erkidegoaren kasuan, lurralde horri lotutako imaginario kolektiboaren parte da, neurri batean, berezitasun-elementu bihurtuz. Izan ere, udatiarrek beren kostaldeetan duten faktore tradizional erakargarrienetako bat izan da udaldiko tenperaturen ontasuna, herrialdearen barnealdeko klima kontinentalaren erregimen termiko muturrekoenaren aurrean. Hala ere, klima-aldaketak batez besteko tenperaturetan dituen eraginak tenperatura altuko eremuak iparralderantz lekualdatzea eragiten ari dira, eta horrek, zalantzarik gabe, eragin handia izan dezake EAEko turismo-jardueran hurrengo hamarkadetan.

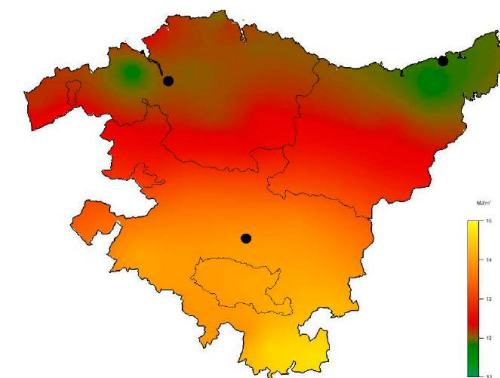
EAEen egun hodeitsuen kopurua urtearen erdia inguru da, udan hodeien eragin txikiagoarekin.

Euri-erregimena ezaugarritzen da euri nahiko iraunkor eta leuna ia urte osoan.

5. Irudia: Urteko batez besteko tenperatura (maximoa eta minimoa)

6. Irudia: Eguneko batez besteko eguzki-erradiazioa

Eguneko batez besteko erradiazioa.
Radiación solar media diaria.

Iturria: Euskalmet, 2024

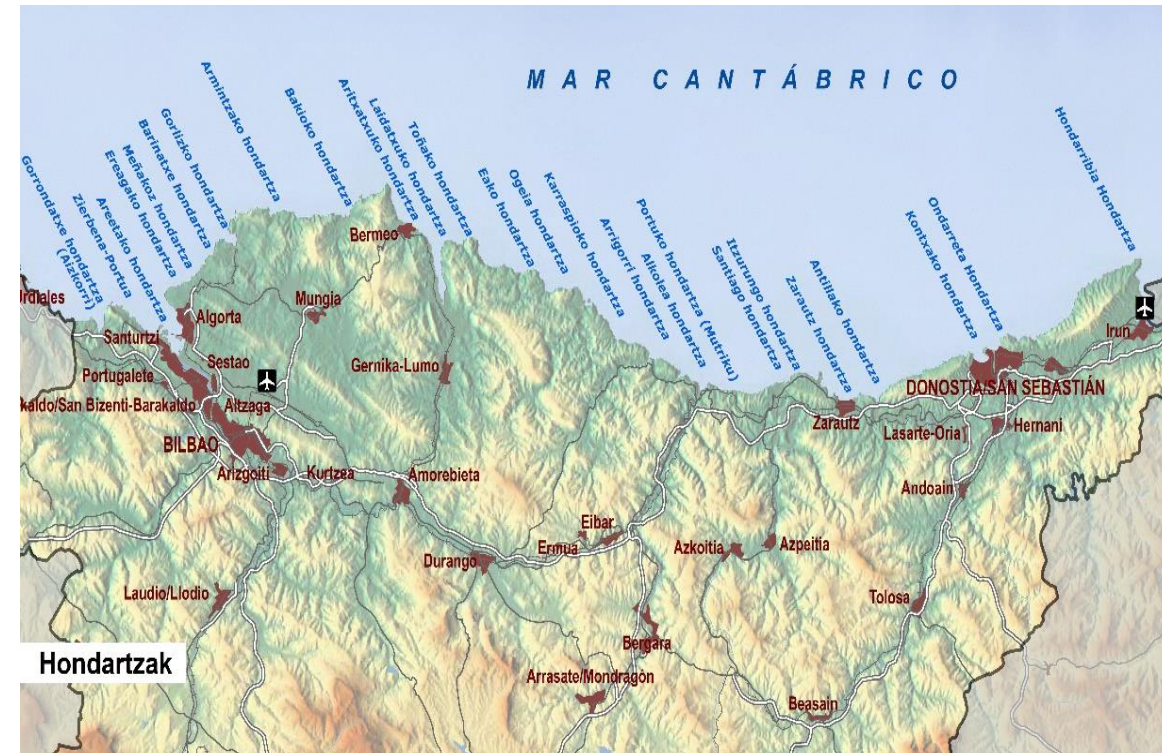
4.1.1 Natura-ondarea

Euskal Autonomia Erkidegoak balio handiko natura-ondarea du, gizartearen ongizatearen eta bizi-kalitatearen euskarri dena.

Ekosistemak funtsezko ondasun eta zerbitzuen horniduraren oinarria dira, hala nola lurzoru emankorrak, itsaso produktiboak, kontsumorako ura eta abar, eta horien mende daude pertsonak.

- Ura: hondartzak, itsasertza, ibaiak, urtegiak eta hezeguneak, oro har. Bi segmentu garrantzitsutarako euskarria da: eguzki- eta hondartza-turismoa eta surfa.
- Landaredia: jarduera turistikoak eta aisialdikoak egiteko baso-eremu handiak.
- Fauna: hegaztiak eta ugaztun handiak bereziki. EAE-ko ehiza-fauna eta ehiza-erreserbak ere garrantzitsuak dira.
- Zerua: izarrak behatzeko turismorako potentzialtasunak.

7. Irudia: EAEko hondartzak

- ▶ 2010ean, UNESCOk Europako Geoparkeen Sarean eta Munduko Geoparke Nazionalen Sarean sartu zuen Euskal Kostaldeko Geoparkea, Zumaia, Deba eta Mutriku herriak hartzen dituena.

- ## 8. Irudia: Naturagune Babestuak

[illegible]

-

4.1.2. Kultura-ondarea

Gizakiaren presentzia Euskal Herrian Historiaurreko garaian hasi zen, eta gertatu diren aldaketa kulturalen erritmora eraldatzen joan da ingurunea. Horrelako espazio batean, esku-hartze horien aztarnak naturarekin bat eginda sumatzen dira gehienetan, paisaiaren parte izanik; hala, kultura-ondareaz hitz egitean, gizakia naturara egokitzeko moduen agerpen agerikoei egiten zaie erreferentzia, hainbat alderditan: elikadura-euskarria, habitata, harreman- eta merkataritza-moduak, garraioa, etab.

- Herriak eta haien ondarea.
- Museoak eta kultura- eta aisialdi-jardueretarako guneak.
- Interpretazio-zentroak eta antzekoak.
- Gastronomia eta lurraldea: ekoizpena, eraldaketa eta dastatzeko aukera:
 - Baratzeak, arrantzategiak, ganadutegiak.
 - Upategiak, sagardotegiak, txakolinak, gaztandegiak, azoka tradizionalak, etab.
 - Jatetxeak, pintxodun tabernak, etab.
 -

- Ondare etnografikoa: giza jardueraren aztarnak lurraldean:

- Euskal kultura eta euskara.
- Artisautza (tailerrak eta dendak).

- Lurraldean aipamenak dituzten tradizioak, errituak eta jaiak.

Gipuzkoako lurralde historikoan dago ondare kultural gehien, 187 baliabide, eta ondoren Bizkaia eta Araba, 140 eta 59 baliabide kulturekin, hurrenez hurren.

2. Taula: Ondare-baliabideak, lurralde historikoen arabera

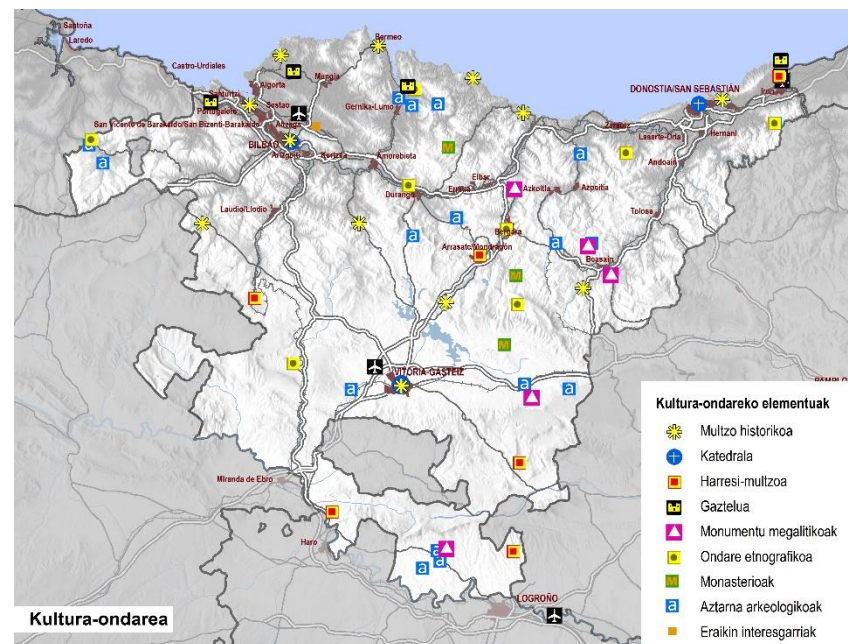
Kultur Ondare	Araba	Bizkaia	Gipuzkoa	Guztira
Gazteluak	0	3	2	5
Harresi-multzoa	3	1	2	6
Multzo historikoa	2	6	4	12
Ondare etnografikoa	1	3	4	8
Eraikin edo egitura interesgarriak	21	52	92	165
Aztarna arkeologikoak	8	7	7	22
Erlijio-ondarea	24	68	76	168
Ondarea, guztira	59	140	187	386

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Kultura eta Hizkuntza Politika Saila, 2023.

EAEk kultura-ondare garrantzitsu eta berezia du, bai materiala zein immateriala, eta horrek sailkapen- eta kalifikazio-prozesu bat behar du, lurralde bakoitzean interes turistikoa benetan duten kasuak zeintzuk diren identifikatu ahal izateko, baita interes hori zer jarduera-segmenturi dagokion ere.

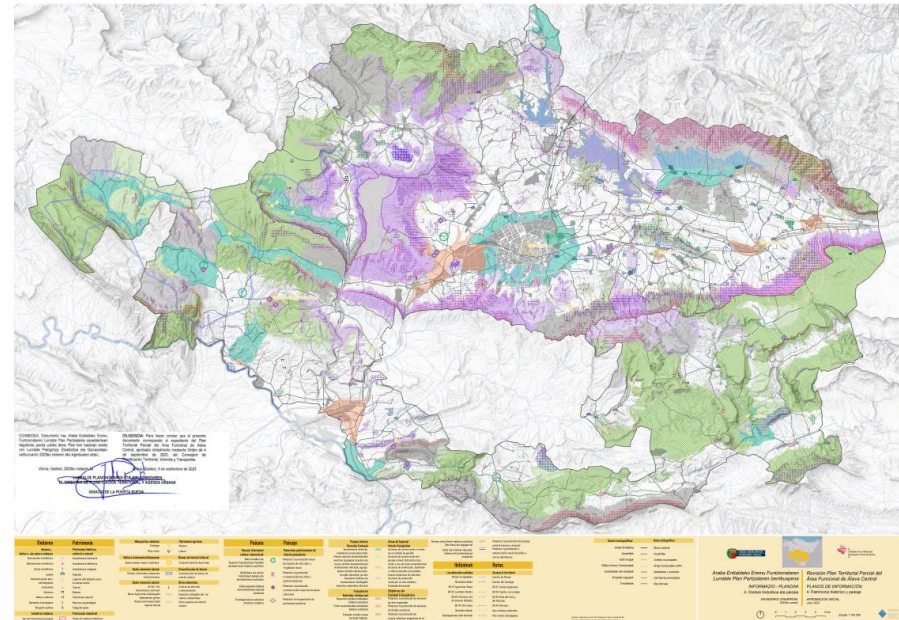
9. Irudia: Kultura-ondarearen baliabideak

4.1.3. Paisaia garrantzitsua baliabide turistiko gisa

EAEko paisaia-katalogoek lurraldea eremu funtzionalaren eskalan aztertzen dute. Katalogo horiek Lurralde Plan Partzialetan paisaia arautzeko zehaztapenen oinarria dira, eta horiek dira eremu funtzionaleko eskalako lurralde-tresnak. Paisaiaren zehaztapenetan jasotzen dira paisaia bikain eta berezietarako arauak, bai eta hobetu behar direnetarako eta garapen berrietarako arauak ere. Hala ere, turismo-baliabidetzat hartzen dira turismo-jarduera bultzatzeko erakargarriak direnak soilik. Beraz, LPS/Baliabide Turistikoen Inbentarioari begira, katalogoetan jasotako kultura- eta natura-ondareko elementuak eta turismo-erakargarritasuna kontuan hartuko dira, baita horien zehaztapenak ere. Elementu hauek dira, besteak beste: eraikitako ondare nabarmena, natura-balioa duten parajeak, nortasun-ezaugarriak dituztenak, etab. Elementu horiek lotzen dituzten ibilbideei esker, lurraldea eta bere historia ezagutarazten da, eta, beraz, horietako batzuk interes turistikokoak dira. Eremu funtzionalerako balio handiko ondare elementuak, linealak nahiz puntualak edo hutsalak, paisaiaren katalogo eta zehaztapenen plano eta zerrendetan jasota daude. Orain arte, eremu funtzional hauenak idatzi dira: Araba Erdialdea, Bilbo Metropolitarra, Igorre, Donostialdea-Bidasoa Beherea, Guardia (Arabako Errioxa), Balmaseda-Zalla eta Zarautz-Azpeitia.

10. Irudia: Araba Erdialdeko eremu funtzionaleko LPPren berrikuspena. "Ondare historikoa eta paisaia" planoa

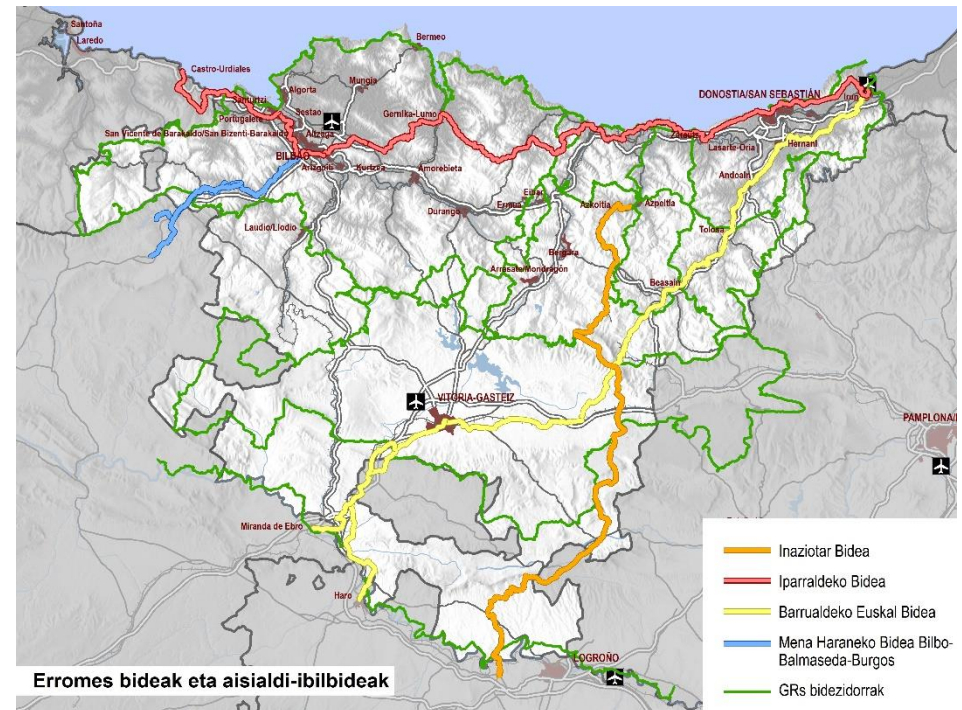

2005ean, Eusko Jaurlaritzako Ingurumen Sailak *Euskal Autonomia Erkidegoko Paisaia Berezien eta Aparteko Katalogoaren Aurreproiektua* egin zuen, 254.923 hektarea inguru (EAEko azaleraren % 35,28) paisaia "berezi edo bikain" gisa identifikatzen dituen. Horrek adierazten du bertako paisaia bikaina anitza eta askotarikoa dela, bai barnealdekoa bai itsasertzekoa; Izan ere, orografia indartsua, landaretza oparoa eta landa-populazio berezia direla eta, EAEko (bigarren mailako) errepideak bisitaren erakargarrietako bat dira.

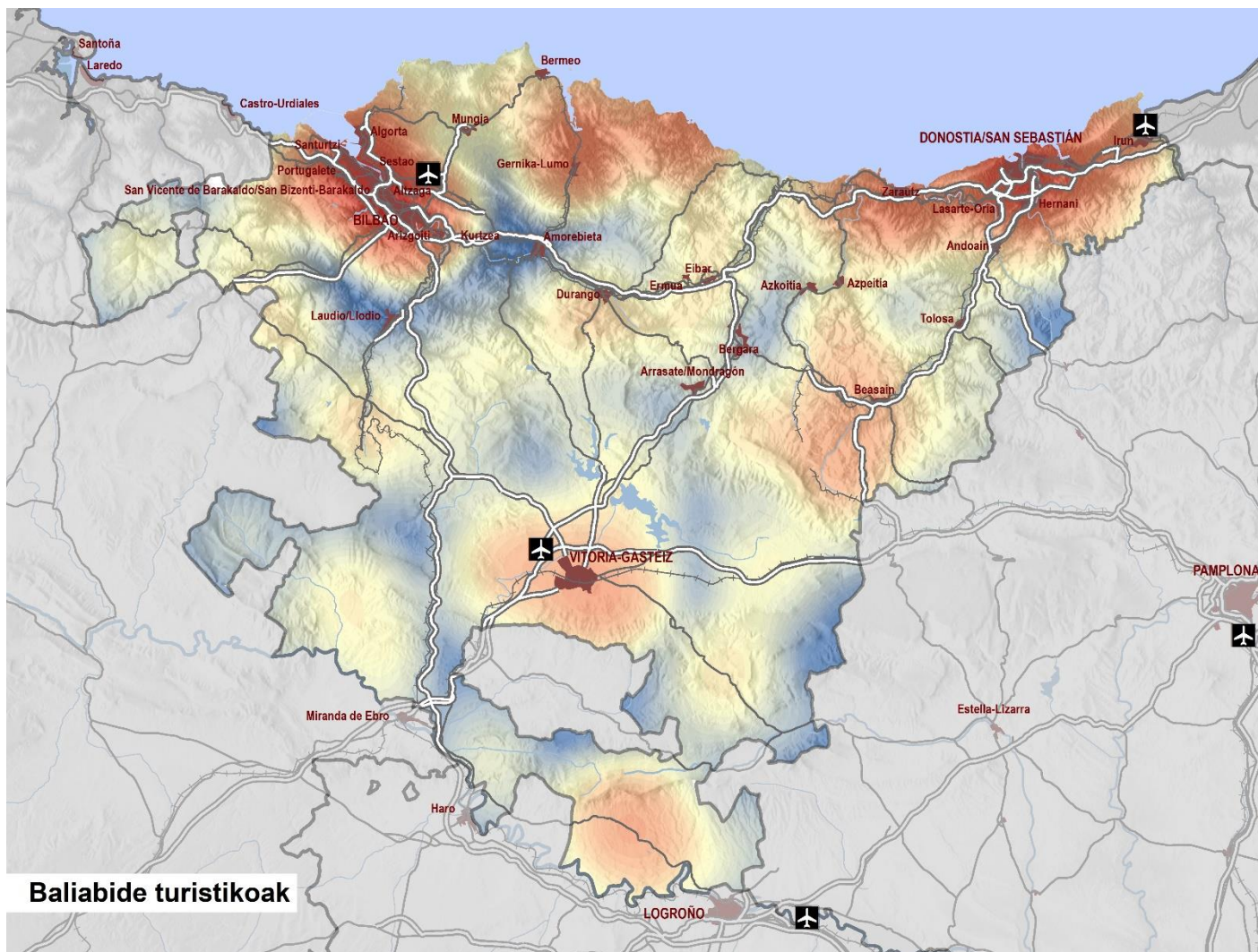
Paisaia behatzeko erabiltzen diren elementuetako batzuk begiratokiak, behaketa-puntuak edo paisaia-errepideak dira. Lurralde Antolamenduaren Gidalerroetan nagusiak nabarmentzen dira eta Lurralde Plan Partzialek, beren paisaia-katalogoekin, inbentariatu egin dituzte. Bestalde, eskualdez gaindiko paisaia-errepide proiektu bat martxan dago, Espainia Berdearen Ibilbide Handia izenekoa. Kantauriko Erlaitza zeharkatzen du 16 zatitan, eta horietatik 5 EAEtik igarotzen dira, osorik edo partzialki.

EAEko lurraldeak paisaiatz gozatzeko elementu ugari ditu, bai begiratokiak bai ibilbideak, bisitariarentzat erakargarriak diren espazioen interpretazio turistikoa hobetuz. Lurralde-plangintza honen esparruan, ezinbestekoa da EAEren lurralde-nortasunaren adierazgarri diren paisaiak identifikatzea, dauden paisaia-balioak hautemateko aukera emango duten eta horiek gozatzeak esperientzia turistikoa hobetzen lagunduko duen ibilbide- eta behatoki-sarea osatzeko.

11. Irudia: Erromes bideak eta aisialdi-ibilbideak

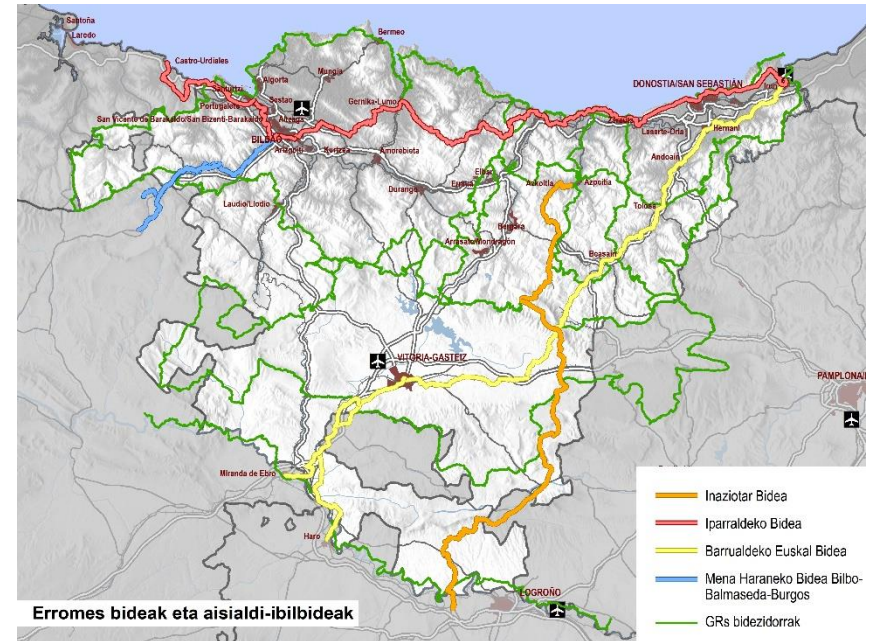

12. Irudia: EAEko Turismo-baliabideen dentsitatea

13. Irudia: Erromes bideak eta aisialdi-ibilbideak

- ▶ Biltzar-jauregiak eta konbentzio-zentroak
- ▶ Kirol-portuak
- ▶ 12 Golf-zelaiak
- ▶ Museo eta zentro enogastronomikoak, kalitate handiko jatetxeak, bisita turistikoak dituzten upategiak, gaztandegiak eta tokiko ekoizpenari eta lurraldearen erabilera tradizionalari lotutako beste eskaintza interesgarri batzuk.
- ▶ Interpretazio-zentroak.
- ▶ Parke tematikoak.
- ▶ Atsedenerlekua eta bidexka sare zabala; horien artean, nabarmentzekoak dira Donejakue bidea eta Ignaziotar Bidea, bai eta mendizale federazioak kudeatutako Ibilbide Handiko eta Txikiko bidexken sarea ere.
- ▶ Surfa praktikatzeko laguntzeko instalazioak (Surfing Euskadi Kluba).

4.1.5. Turismo-baliabideen sailkapena

EAEko turismo-baliabideen zuzkidura hobeto ulertzeko eta behar bezala kudeatzeko, sailkapen-prozedura berri bati ekiten zaio. Prozedura horretan, kontuan hartzen dira turismo-baliabide bakoitzaren lau ezaugarrien garrantzia, haren hiri-kokapena (edo hiri-kokapen eza), eta itsasertzean, hiru hiriburuetako batean edo landa-ingurunean duen kokapena.

Lau karaktere eta bi kokapen-baldintza:

1. Izaera naturala.
2. Izaera kulturala.
3. Paisaia-izaera.
4. Eraikitako baliabideen izaera.
 - a) Hirikoa/hirikoa ez dena.
 - b) Itsasertza/Hiri handia/Landa-eremua.

Baliabide turistiko bakoitzari 1etik 5era bitarteko balioa esleitzen zaio lau karaktereetako bakoitzean, eta 1-2 edo 1-3 balioa beste bi karakterizazio-faktoreetarako.

Prozesu horri esker, baliabideak multzotan sailka daitezke, eta antzeko profila duten baliabide-multzoak lor daitezke karaktere-koadroei eta bi kokapen-faktoreei dagokienez. Sailkapen horri esker, taldeka egin ahal izango da turismo- eta hirigintza-kudeaketaren proposamena.

4.2 PRODUKZIO-EGITURA

4.2.1 Araututako ostatua

3. Taula: Araututako ostatueta eskaintako establezimenduak eta plazak

Lurralde Historikoa	Establezimenduak		Plazak	
Araba	232	17%	8.451	15%
Bizkaia	462	35%	22.607	39%
Gipuzkoa	641	48%	26.727	46%
EAE	1.335	100%	57.785	100%

Iturria: ETEE, 2024ko otsaila

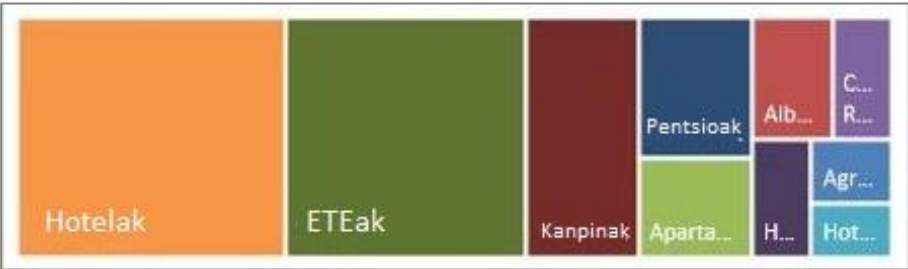
Kopuru horri gehitu behar zaizkio erabilera turistikoko 4.456 etxebizitza (ETE), guztira 20.105 ostatu-plaza eskaintzen dituztenak, eta erabilera turistikorako beste 716 gela etxebizitza partikularretan; hau da, 2.765 plaza gehiago, EAEko araututako ostatu- edukiera **80.655 plazaraino** igotzen dutenak.

Tipologien arabera, ostatuaren % 68,5 ETEak dira, eta % 4,9 hotel-ostatuak (hotelak eta apartamentu-hotela), Plaza-kopuruaren arabera. ETEak % 27,4 dira, eta hotel-ostatua, berriz, % 30,7.

1. Grafikoa: Establezimenduak tipologiaren arabera (2024ko otsaila)

2. Grafikoa: Plazak tipologiaren arabera (2024ko otsaila)

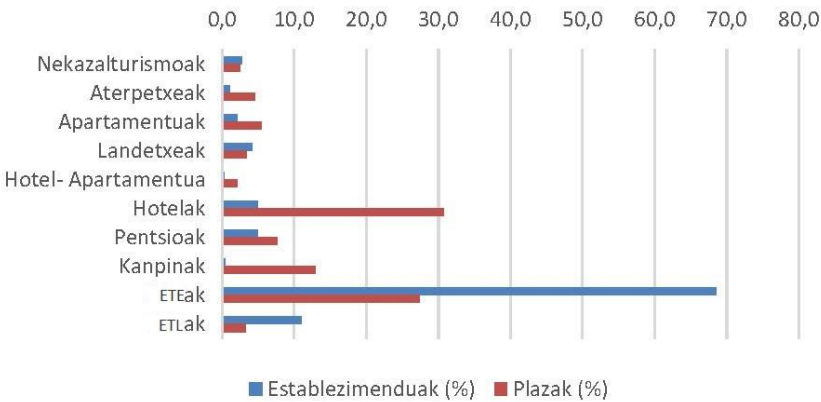
Iturria: ETEE, 2024ko otsaila

4. Taula: Ostatu arautuetako establezimenduak eta plazak, tipologiaren arabera

Tipologia	Establezimenduak		Plazak	
	Nº	%	Nº	%
Nekazalturismoak	176	2,7	2.023	2,5
Aterpetxeak	71	1,1	3.842	4,8
Apartamentuak	132	2,0	4.521	5,6
Landetxeak	270	4,1	2.849	3,5
Hotel-apartamentuak	16	0,2	1.718	2,1
Hotelak	321	4,9	25.624	31,8
Pentsioak	322	4,9	6.403	7,9
Kanpamentuak	27	0,4	10.805	13,4
ETeak	4.456	68,5	20.105	24,9
ETLak	716	11,0	2.765	3,4
Guztira	6.507	100,0	80.655	100,0

Iturria: ETEE, 2024ko otsaila

3. Grafikoa: Araututako ostatu-eskaintzaren parte-hartzea, tipologiaren arabera

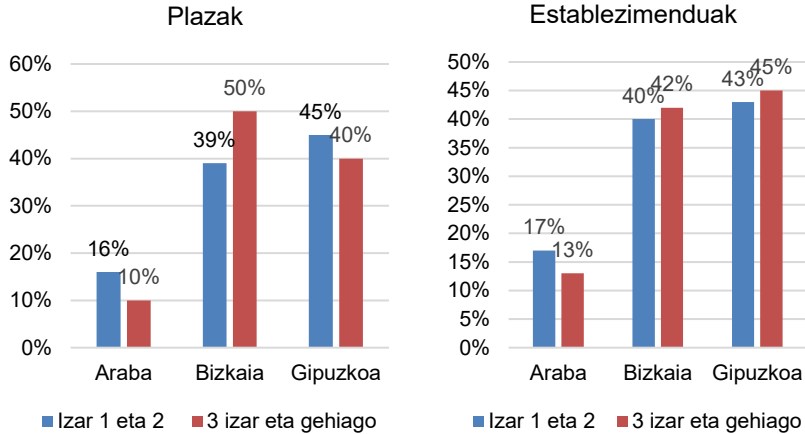
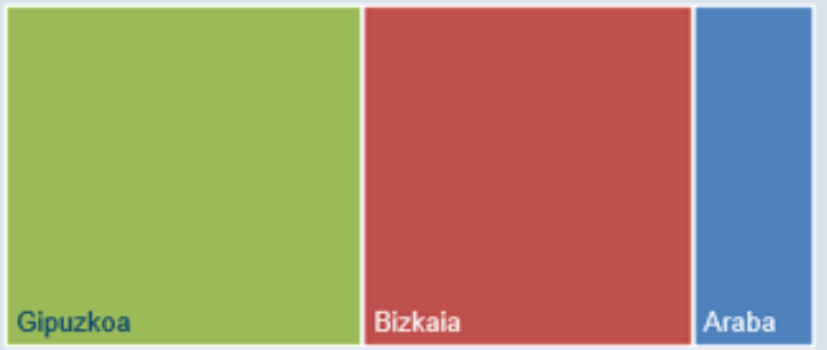
Iturria: ETEE, 2024ko otsaila

a) Hotel-ostatua

EAEk **321 hotel-establezimendu** eta **25.624 plaza** ditu guztira Hotel-apartamentu tipologian, **16 establezimendu** erregistratu dira guztira, **1.718 plazarekin**. **Hotel-ostatu gehienak (%44)** Gipuzkoako Lurralde Historikoan daude, **plaza guztien %41** bertan baitago. **Bizkaiak** (131) Gipuzkoak (142) baino establezimendu kopuru txikiagoa badu ere, ostatu hartzeko ahalmen handiagoa du, Euskal Autonomia Erkidegoko **plazen %47** hartzen baitu.

Hotelen kategoriari dagokionez, EAE-ko **izar bateko edo biko** establezimenduak dira nagusi, eskaintzaren **%55**. Gainerako **%45a 3 izar eta gehiagoko** establezimenduei dagokie. Goragoko kategoriako ostatuak (3 izar eta gehiago) Gipuzkoan kontzentratzen dira (%45), eta ondoren Bizkaian (%42). Antzeko dinamikarekin, izar bateko eta biko ostatuek presentzia handiagoa dute Gipuzkoan (%43).

4. Grafikoa: Hotel-establezimenduak lurralde historikoaren arabera (2024ko otsaila)

Iturria: ETEE, 2024

b) Erabilera turistikoko etxebizitza

EAEko Turismo Empresen eta Jardueren Erregistroaren (ETEE) arabera, 2025eko irailera arte, Euskal Autonomia Erkidegoan, **Erabilera Turistikoko Etxebizitzan** eta **Erabilera Turistikoko Logelen** eskaintza etxebizitza partikularretan 5.172 ostaturikoa zen, eta guztira 22.870 ostatu-plaza eskaintzen zituzten.

5. Taula: ETE eta ETL kopurua eta plazak

Ostatu-mota	Ostatu kop.	Plaza kop.
Etxebizitza partikularreko logela erabilera turistikorako (ETL)	777	3.024
Erabilera turistikorako etxebizitza (ETE)	4.904	21.982
EAE	5.681	25.006

Iturria: ETEE, 2025eko iraila

6. Taula: ETE eta ETL kopurua, plazak lurralde historikoaren arabera

lurralde historiko	ETE		ETL		Guztira	
	Nº	Plazak	Nº	Plazak	Nº	Plazak
Araba	217	1.178	51	264	268	1.442
Bizkaia	2.758	12.177	525	2.000	3.283	14.177
Gipuzkoa	1.929	8.627	201	760	2.130	9.387
EAE	4.904	21.982	777	3.024	5.681	25.006

Iturria: ETEE, 2025ko iraila.

Ostatu mota horiek Euskadiko Turismo Enpresen eta Jardueren Erregistroan (REATE) inskribatzeak etengabe egin du gora autonomia-erkidegoaren mailan, arautu eta erregistro horretan sartu zirenetik. Zifra orokorrek hazkundera erakusten badute ere, Gipuzkoan VUTen eta HVUTen eskaintza murriztu egin da 2025ean (5. grafikoa).

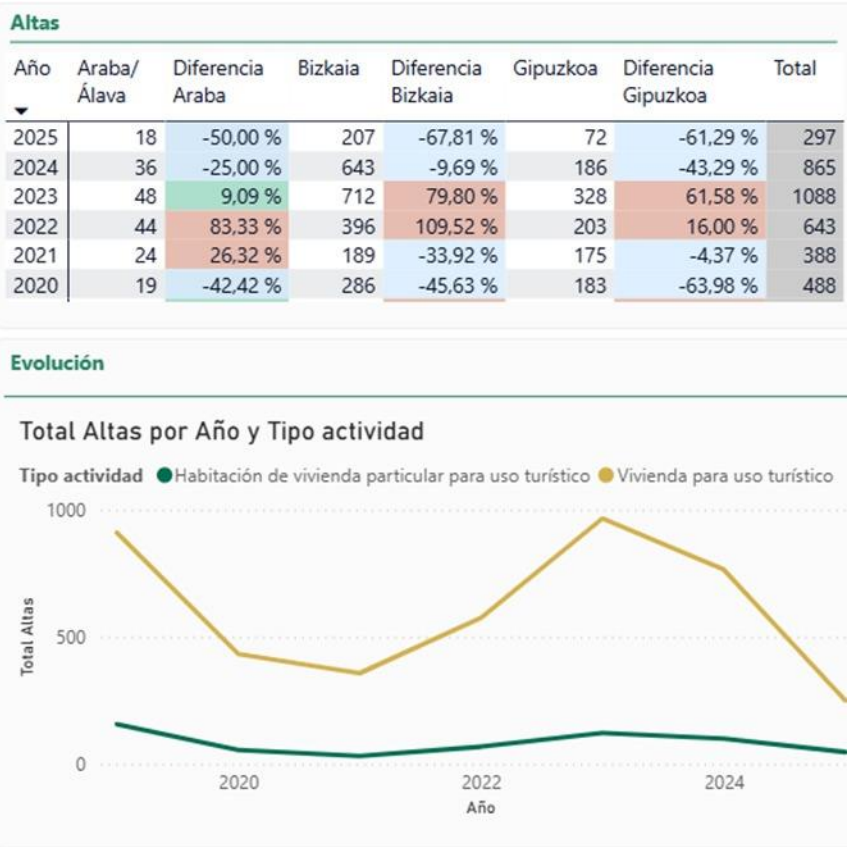
5. Grafikoa: REATEko VUTen eta HVUTen bilakaera, ekitaldiaren arabera (urtarrila hartzen du erreferentziazat)

Totales por ubicación actividad (TH)				
Anio	Araba/Álava	Bizkaia	Gipuzkoa	Total
2025	260	3162	2171	5593
2024	237	2667	2242	5146
2023	215	2098	2158	4471
2022	173	1757	2107	4037
2021	162	1638	2074	3874
2020	155	1404	2143	3702
2019	140	949	1871	2960

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Turismo, Merkataritza eta Kontsumo Saila

REATEko VUTen eta HVUTen inskripzioen hazkundera nabarmen moteldu da; hala, 2025eko urtariletik irailera bitartean inskripzioen % 50 eta % 67 artean gutxiago izan dira, lurralde historikoaren arabera

6. Grafikoa: VUTen eta HVUTen alten bilakaera REATEN

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Turismo, Merkataritza eta Kontsumo Saila

Eskaintza, batez ere, Bizkaiko eta Gipuzkoako hiriburu eta itsasertzetan biltzen da. Zehazki, Euskadiko VUT eta HVUT plazen % 45 Donostian eta Bilbon kontzentratzen da, eta atzetik beste udalerri batzuk daude: Bermeo (306 VUT/HVUT, 1125 plaza), Getxo (196 VUT/HVUT, 839 plaza), Zarautz (193 VUT/HVUT, 850 plaza), Hondarribia (158 VUT/HVUT, 709 plaza) eta Gasteiz (110 VUT/HVUT, 458 plaza).

Ostatu mota horren eskaintza % 59 da Euskadiko hotel-eskaintzarekin alderatuta, hotel-eskaintza hotelak, ostatuak eta apartamentu turistikoak izanik, guztira 42.348 plaza baitituzte.

7. Grafikoa: hotel-eskaintzako plazen eta VUT/HVUTen arteko alderaketa

Plazas en establecimientos turísticos					
TH	Apartamento turístico	Habitación de vivienda particular para uso turístico	Hotel	Vivienda para uso turístico	Total
↑ Áraba/Álava	1.113	264	5.189	1.174	7.740
Bizkaia	3.187	2.000	15.994	12.177	33.358
Gipuzkoa	2.042	760	14.823	8.627	26.252
Total	6.342	3.024	36.006	21.978	67.350

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Turismo, Merkataritza eta Kontsumo Saila

4.2.2 Bigarren bizilekua

2021eko Biztanleriaren eta Etxebizitzaren Erroldak jasotzen dituen **155.573** etxebizitza ez-nagusietatik, **85.621 etxebizitza** inguru **bigarren etxebizitzakoak** direla kalkulatzen da; horrek esan nahi du bigarren bizilekuko etxebizitzek erabilera propiorako edo urtaroko alokairurako erabil daitezkeen 342.000 ostatu-plaza inguru ematen dituztela. Kopuru hori beste ostatu-mota batzuetako plaza-eskaintza baino askoz handiagoa da. 2021ean, Eusko Jaurlaritzak Biztanleriaren eta Etxebizitzaren Erroldak baino kopuru handixeagoak eskaini ditu, nahiz eta osaera eta banaketa antzekoa izan lurraldean.

7. Taula: EAEko etxebizitza ez-nagusiak, lurralde historikoaren arabera, 2021

Etxeb. Ez nagusia Lurralde historikoa	Errolda 2021	Eustat 2021
Araba	27.868	28.546
Bizkaia	75.828	78.461
Gipuzkoa	51.877	53.128
EAE	155.573	160.135

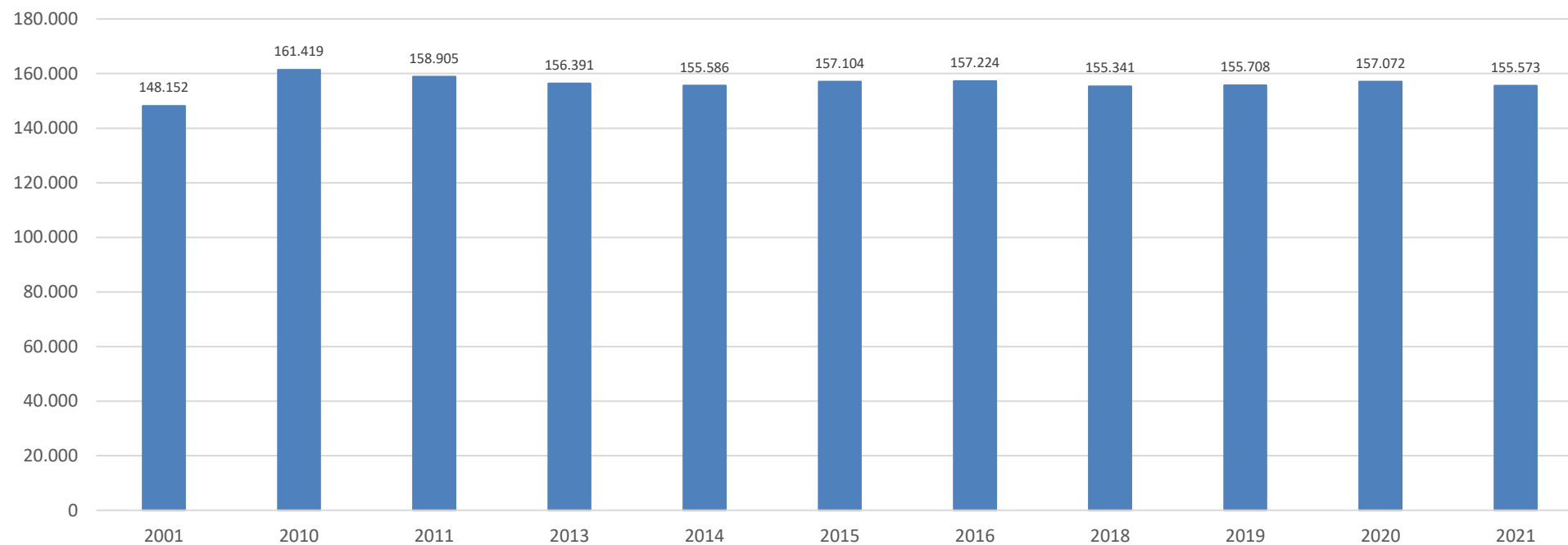
Iturria: Biztanleriaren eta Etxebizitzaren Errolda (INE, 2021 eta EUSTAT, 2021)

8. Taula: Kontsumo elektrikoaren arabera kalkulaturako etxebizitza hutsak, 2021

Lurralde Historikoa	Etxebizitzak guztira			Etxebizitza familiarak edo konbentzionalak			
	Etxebizitza mota			Etxebizitza nagusia	Etxebizitza ez nagusiak		
	Guztira	Etxeb. Familiakoak edo konbentzionalak	Beste ostatu batzuk	Etxeb. guztira Prin.	Guztira	Etxeb. Bigarren mailakoak	Etxebizitza hutsak
Araba	168.086	162.546	5.540	140.218	27.868	16.796	11.072
Bizkaia	556.704	546.624	10.080	480.876	75.828	27.115	34.118
Gipuzkoa	350.286	344.334	5.952	298.410	51.877	41.710	24.762
EAE	1.075.077	1.053.504	21.572	919.504	155.573	85.621	69.952

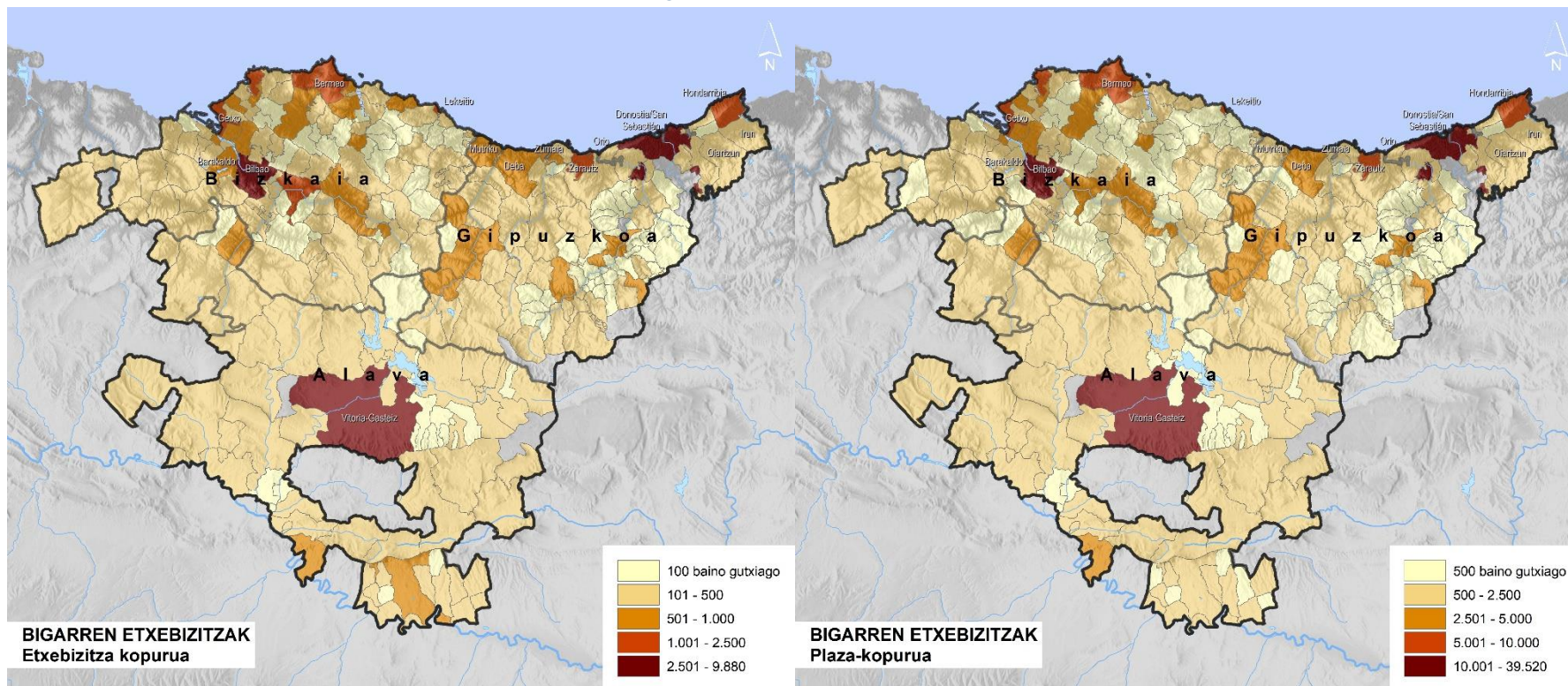
Iturria: Biztanleriaren eta Etxebizitzaren Errolda (INE, 2021)

8. Grafikoa: Nagusia ez den etxebizitzaren bilakaera

Iturria: Eustat eta INE, 2021

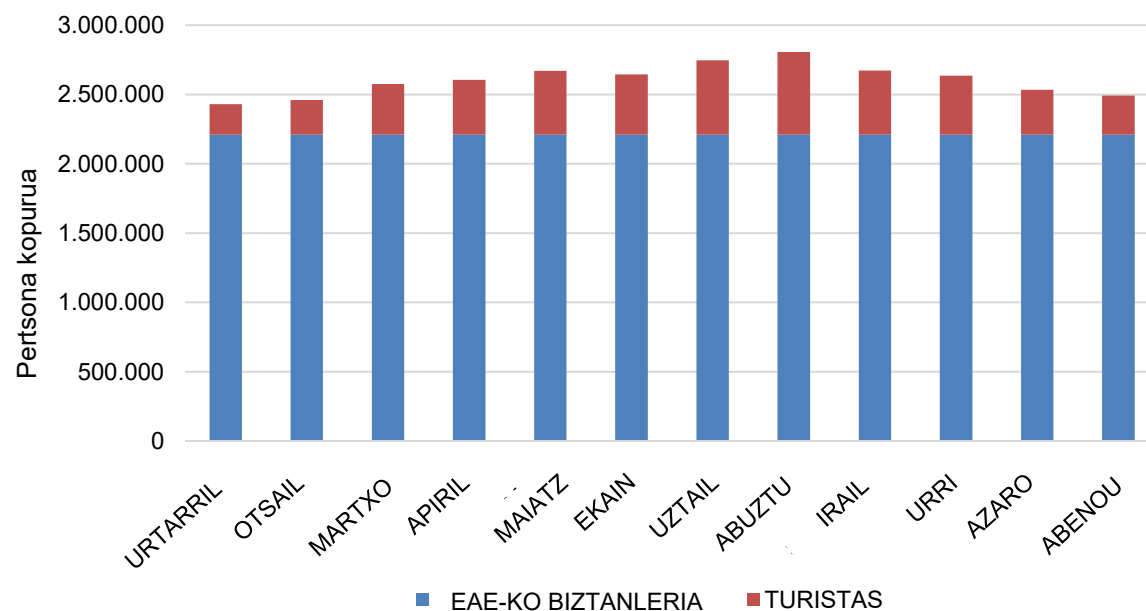
14. Irudia: Bigarren etxebizitzaren eta plazaren kopurua

Bigarren etxebizitza, batez ere, EAEko hiriburuetan kontzentratzen da, hau da: **Donostia** (9.880), **Gasteiz** (7.811) eta **Bilbo** (7.083); eta, ondoren, kostaldeko udalerriak: Getxo, Lekeitio, Gorniz, Zarautz, Bakio, Hondarribia edo Bermeo, besteak beste.

Grafiko honetan ikus daiteke 2024an EAEn izandako hileko biztanle-igoera turismoaren ondorioz. EAeko biztanle-kopurua (2.211.311 biztanle) kontuan hartuta, urtarrilean 217.846 pertsona gehiago izan ziren gutxienez, eta abuztuan, berriz, 595.199 pertsona gehiago. Udaldian izan da EAeren urteko biztanle-hazkunderik handiena: 1.564.741 pertsona. Hori dela eta, EAeko zerbitzu publikoak gainezka daude, batez ere udan, batez beste 395.107 pertsona gehiago jasan behar baitituzte urte osoan zehar.

9. Grafikoa: Hileko biztanleria flotatzailea EAEn, 2024

Iturria: Eustat, 2024

4.2.3 Bilakaera historikoa

Euskal Autonomia Erkidegoko turismoa aitzindaria da sektore ekonomiko hori Espainian sortzeari dagokionez. Donostiaren inguruan, herrialdeko beste leku batzuetako burgesiari eta aristokraziari zuzendutako ostatu-eskaintza arautu eta profesional baten lehen uneak erregistratzen dira, hiri hori aukeratzen baitzuten uda igarotzeko.

Dimentsio txikikoa zen, baina oso esanguratsua. Hori nabarmen aldatu zen Espainian klase ertain bat sortu zenean, erosteko ahalmena eta uda etxetik kanpo igarotzeko joera zituena, lehen ia batere ez zegoen jarduera gisa, talde txiki batentzat izan ezik.

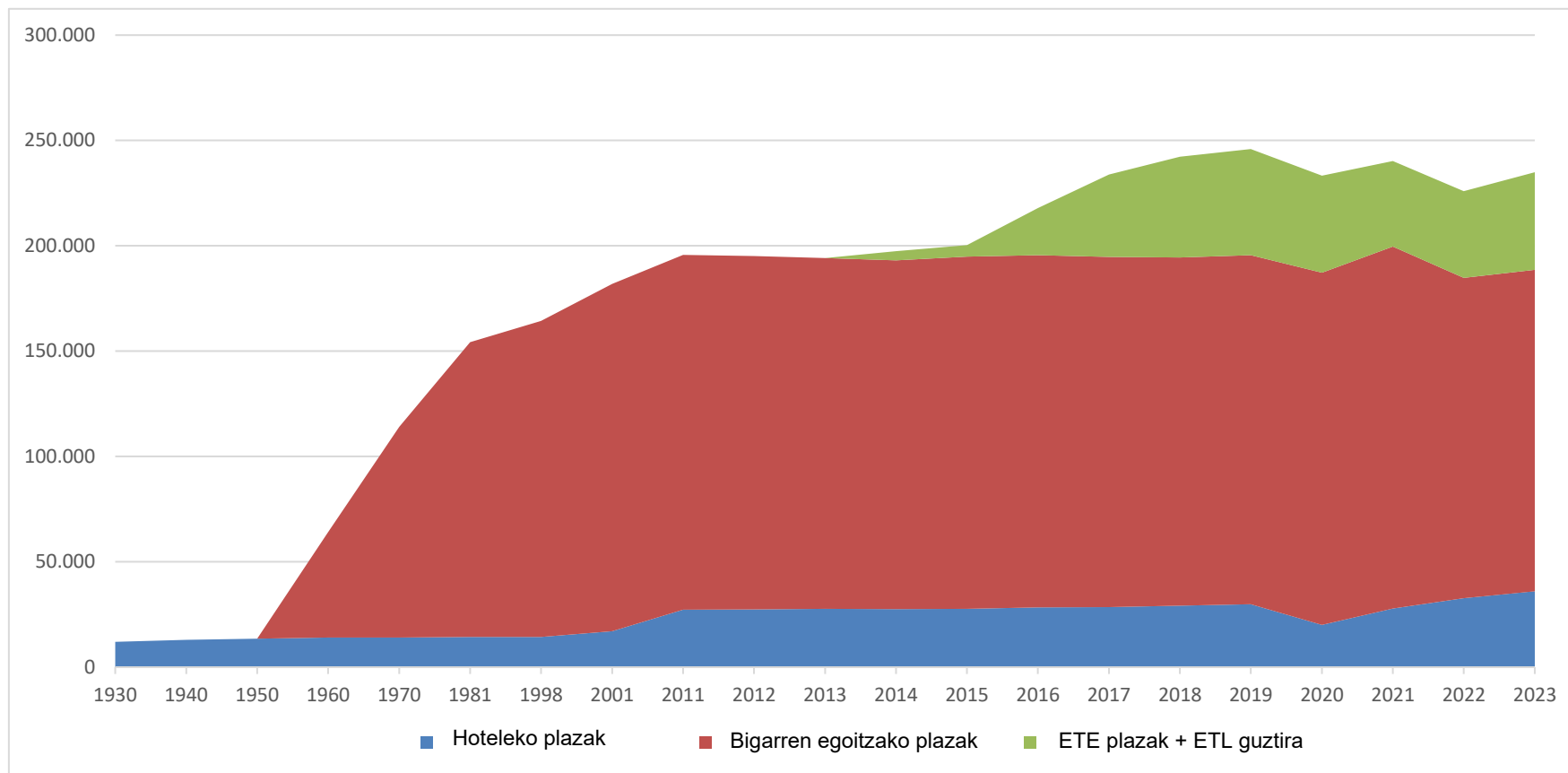
Europako turismoaren indartze garrantzitsuarekin bat dator une hori ere, eta, horren ondorioz, EAEko ostatu-ahalmenaren hazkundea bigarren etxebizitzaren esparruan erregistratzen da, euskaldunak protagonista dituen berezitasunarekin. Madrilgo, goi-lautadako eta beste eremu batzuetako biztanleen bigarren bizilekua dagoen arren, bigarren etxebizitza duten pertsona gehienak hirietako eta barnealdeko euskaldunak dira, eta bigarren bizileku bat eskuratzen dute, kasu gehienetan negurako egokia ez den etxebizitza batean, udarako bakarrik dena. Horrek berezitasun hori duen ostatatze-ahalmena handitu du, modalitateari dagokionez.

Urte batzuk geroago, Espainia osoan, turismoak eta eskaintzak gora egin zuten, Europako eta Estatuko merkatuak bultzatuta, baita establezimendu arautuetan ere; baina EAE atzean geratu zen, ez zuelako elementu erakargaririk, disuasio-faktore garrantzitsu batekin batera: indarkeria.

Aldi berean, Bilbo biziberritzeko eta balorizatzeko eragiketa bat egin zen: Guggenheim eraiki zen, itsasadarra leheneratze prozesua hasi eta indarkeria amaitu zen. Hori dela eta, EAEra egiten diren bidaiak asko ugaritu dira eta jarduera bat sortu da. Jarduera hori, pixkanaka-pixkanaka, heltzen ari da, eta ekoizpen-sektore garrantzitsu bihurtzen, bereziki Bilbon eta Donostian, nahiz eta beste eremu batzuetara hedatu.

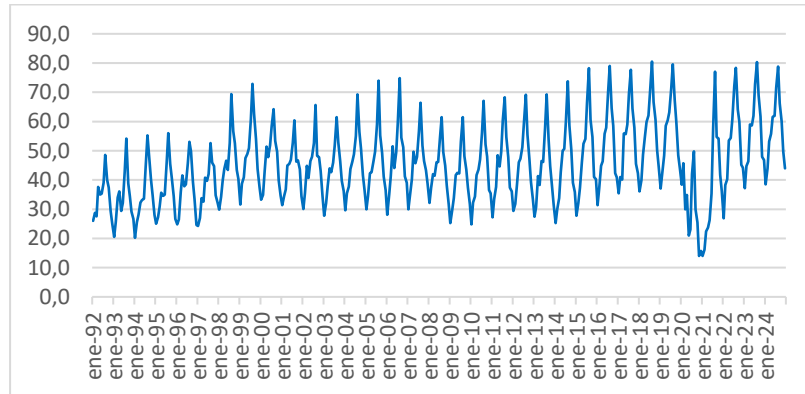
2015ean, Internet bidezko alokairu-plataformak eta prezio baxuko konpainien hegaldi merkeak ezartzearekin batera, fluxu oso indartsu berri bat sortu zen, aurrekoei gehitzen zaiena eta eragin ekonomiko baxuko bisita-formulak erabiltzen dituen, bai bidaiari, bai egonaldian. Horrek ostaturako osagai handi berri bat gehitzen du: erabilera turistikoko etxebizitzak. Bigarren bizitegiko etxebizitza batzuek izaera bikoitza izango dute, hau da, urteko unearen arabera, ETE eta bigarren bizitokikoak izango dira, baina ezin dugu zenbatu zenbat diren.

10. Grafikoa: Hotel-establezimenduetako, bigarren etxebizitzetako eta ETEtako plaza-kopuruaren bilakaera

Iturria: ETR-Eustat, 2023

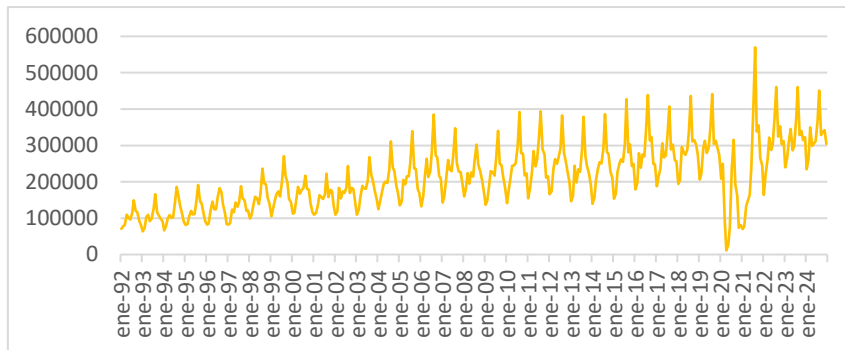
11. Grafikoa: Okupazioaren bilakaera

Iturria: ETR-Eustat, 2024

Okupazio daturik altuena 2018ko eta 2023ko abuztuetan erregistratu zen, %80rekin.

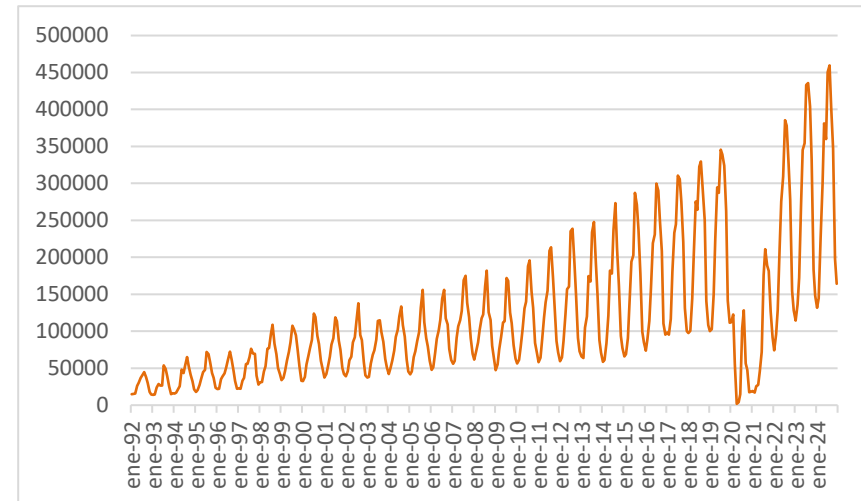
12. Grafikoa: Espainian bizi direnen ostatu-gauen kopuruaren bilakaera

Iturria: ETR-Eustat, 2024

2021eko abuztuan erregistratu zen Espainiako egoiliarren ostatu-gauen kopururik handiena, 569.795.

13. Grafikoa: Atzerrian bizi direnen ostatu-gauen kopuruaren bilakaera

Iturria: ETR-Eustat, 2024

Atzerrian bizi direnen ostatu-gauen kopuru handiena 2024an erregistratu zen, 459.583.

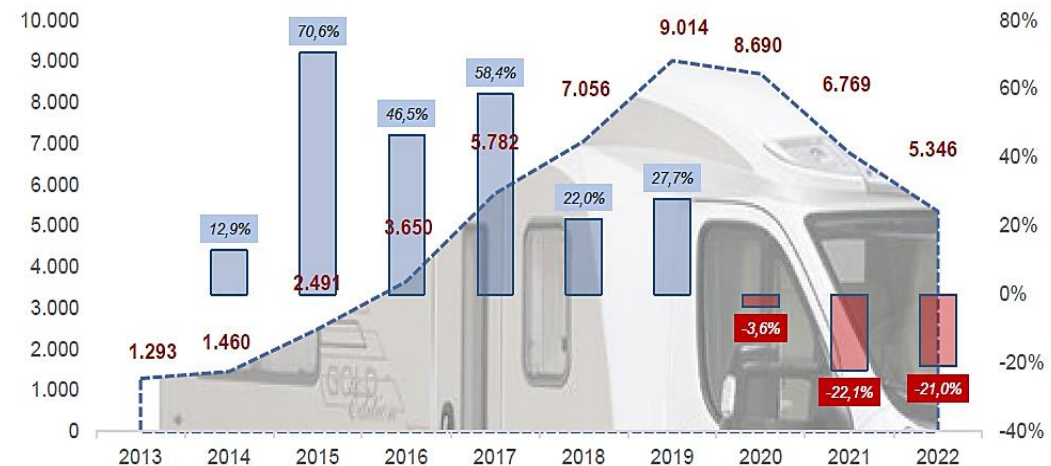
4.2.4 Turismo ibiltaria

Hazten ari den merkatu joera da turismo ibiltaria, 2014tik matrikulazioen bilakaera historikoan behatua.

2023an argitaratutako “*Osagaien mundu-krisiak karabaningaren sektorea 2017ko balioetara itzultzen du*” ASEICAR argitalpenaren arabera, **2022an 18.424 bigarren eskuko autokarabana eta camper** matrikulatu ziren.

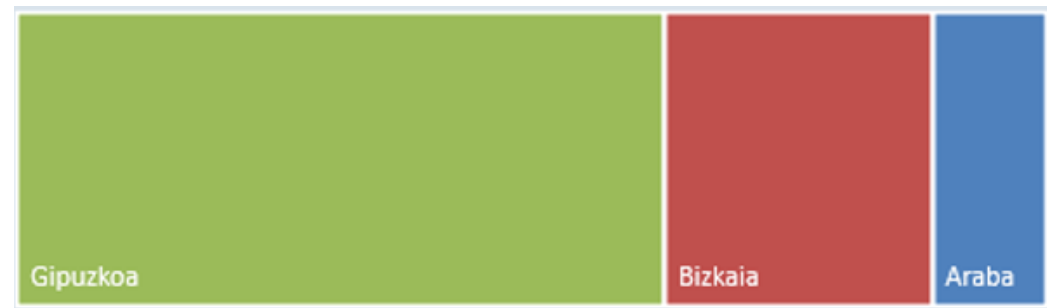
Kanpina turismo-jarduera ibiltaria egiteko erabiltzen den ostatu-tipologia da. 2024ko otsailean kontsultatutako Euskadiko Turismo Enpresen eta Jardueren Erregistroaren arabera, Euskal Autonomia Erkidegoan guztira **27 kanpin-establezimendu daude, 10.805 plaza** eskaintzen dituztenak. Gipuzkoa da lurraldeetan lehena, 17 kanpin-establezimendu eta 7.511 plaza dituen; ondoren, Bizkaia dago 7 kanpin eta 2.280 plazarekin, eta, azkenik, Araba, 3 kanpin eta 1.014 plazarekin.

14. Grafikoa: Matrikulazioen bilakaera (autokarabanak eta kanperak) Espainian. (Abs. eta urte arteko bilakaera)

Iturria: Turismo Ibiltarirako Euskal Eskaintzaren Txostena, Basquetour, 2024, ASEICARetik abiatuta; CETELEM Behatokia, "Kontsumoaren barometroa 2023ko uztaila"

15. Grafikoa: Kanpin-establezimenduak, lurralde historikoaren arabera

Iturria: ETEE, 2024

Natura- eta/edo hiri-intereseko guneetara joaten diren autokarabanen eta camper-en aparkalekua antolatzeko prestatutako kokalekuei buruzko datu espezifikoari dagokionez, Euskal Autonomia Erkidegoan **19 aparkaleku** daude guztira. **Araba** da turismo ibiltariaren fluxuak antolatzeko **gune gehien** dituen lurralde historikoa (9 aparkaleku); ondoren, Gipuzkoa dago, 7 aparkalekurekin, eta, azkenik, Bizkaia, 3 aparkalekurekin. Hala ere, hiru lurraldeek antzeko plaza kopurua eskaintzen dute.

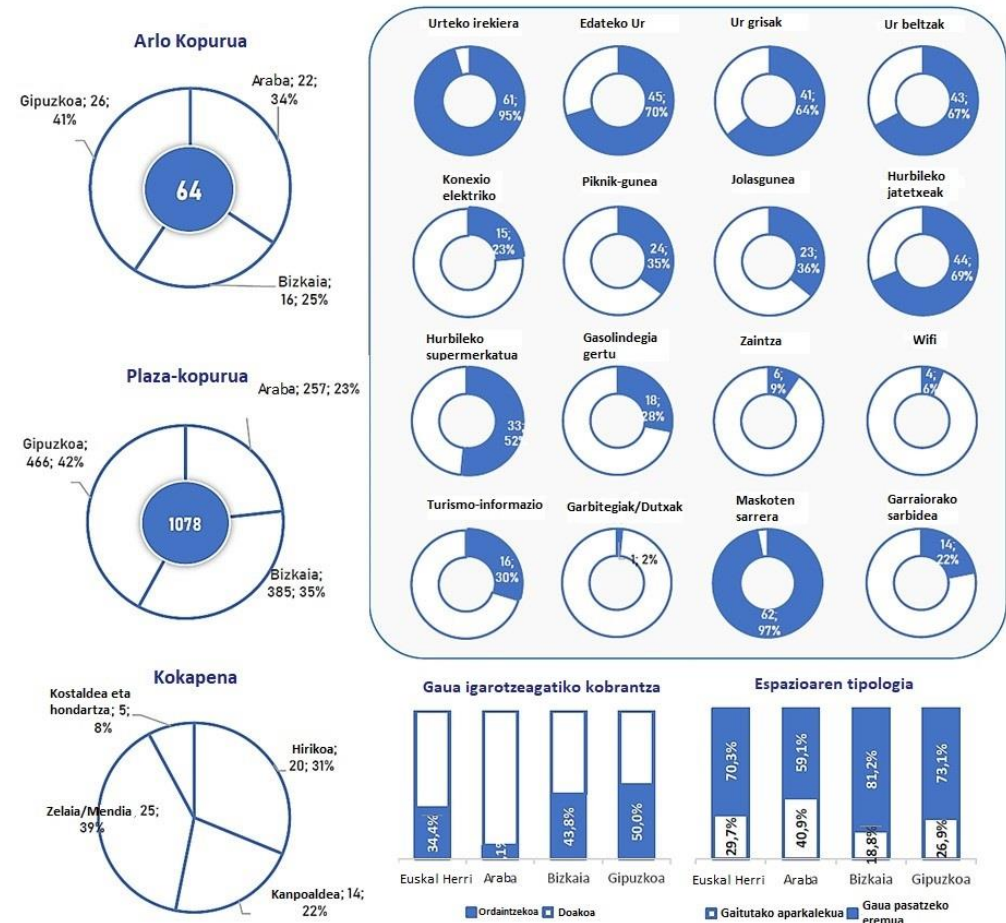
9. Taula: Autokarabanentzako eta kanpinentzako aparkalekuen eta plazen korpua

Lurralde Historikoa	Aparkalekuak	Plazak
Araba	9	115
Bizkaia	3	110
Gipuzkoa	7	92
EAE	19	317

Iturria: Turismo Ibiltarirako Euskal Eskaintzaren Txostena, Basquetour, 2024, ASEICAREtik abiatuta; CETELEM Behatokia, "Kontsumoaren barometroa 2023ko uztaila"

Euskal Autonomia Erkidegoak turismo ibiltarirako 1.078 plaza ditu, ibilgailu ibiltariak erabiltzeko prestatuta edo pentsatuta dauden 64 eremu eta aparkalekutan banatuta. Gipuzkoa da puntu eta plaza gehien gaitzen dituen Lurralde Historikoa, %40 inguru. Arabak Bizkaia baino geraleku gehiago ditu, baina bere eremu eta aparkalekuak txikiak izan ohi dira.

16. Grafikoa: Turista ibiltariarentzako zerbitzu aparkalekuak eta gaua igarotzeko eremuak kuantifikatzea

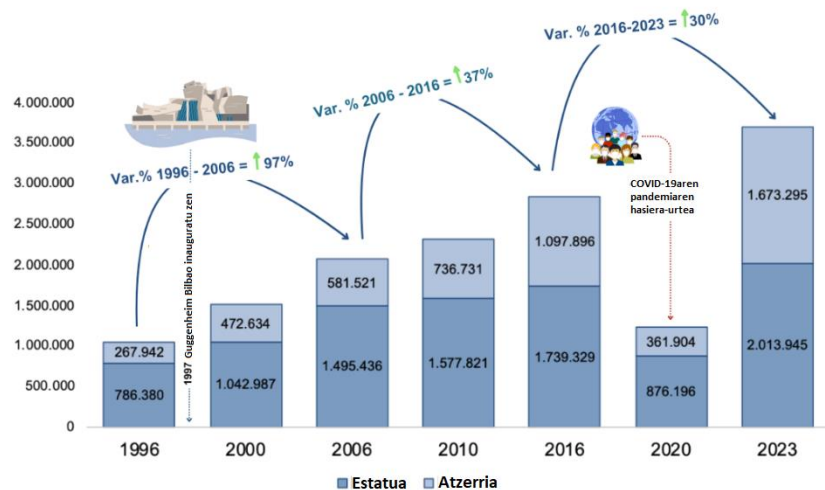
Iturria: Turismo Ibiltarirako Euskal Eskaintzaren Txostena, Basquetour, 2024, ASEICAREtik abiatuta; CETELEM Behatokia, "Kontsumoaren barometroa 2023ko uztaila"

4.2.5 Turisten joan-etorria

a) Sarreren historikoaren bilakaera

1997an Guggenheim Museoa sortu izanak, beste testuinguru-faktore batzuen artean, EAEko turismo-sektorearen bilakaeran mugarri bat dela argi dago. 1996 eta 2006 artean, EAEko hotel-establezimenduetako sarrera-bolumena % 97 hazi zen. Gertaera horretatik aurrera, turista-kopuruaren igoera progresiboa izan da (ETR-Eustat,2024).

17. Grafikoa: Turisten urteko sarrerak EAEko hotel-ostatueta, estatuko eta atzerriko jatorriaren arabera banatuta

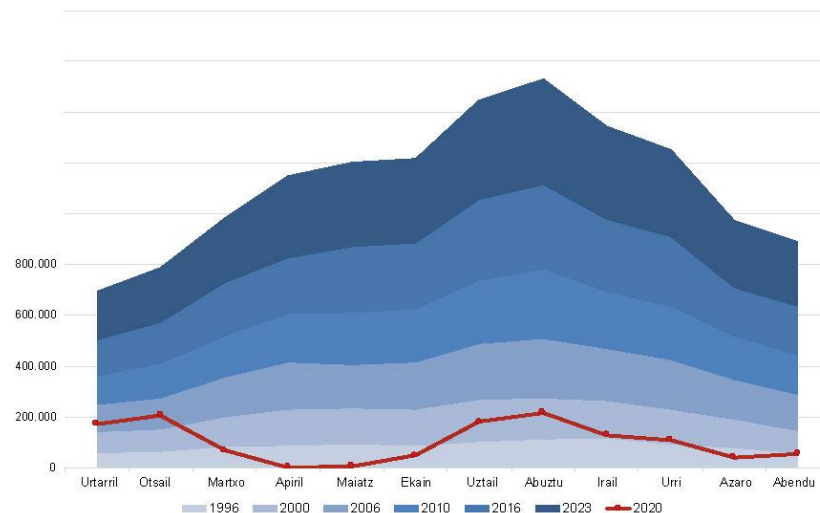

Iturria: ETR-Eustat, 2024

EAera turista gehiago etorri izanak badu beste ezaugarri bat: atzerriar jatorriko turista gehiago etorri dira. 2000ko hamarkadaren hasieran, turista atzerriarren sarrerak guztizkoaren % 31 ziren; 2023an, % 45 ziren (ETR-Eustat,2024). Nabarmena da terrorismoa uztearen eragina, 2008ko krisi ekonomikoa berreskuratzearekin bat.

Urtarokotasunak ere bilakaera izan du harrezkero; EAEk zenbat eta turista gehiago hartu, orduan eta nabarmenagoa da urtarokotasuna, abuztuan kontzentratzen baita gailurra.

18. Grafikoa: EAEko hotel-ostatueta turistak hileko sarrerak, estatuko eta atzerriko jatorriaren arabera banatuta

Iturria: ETR-Eustat, 2024

b) Gaur egungo egoera

EAEko hotel-establezimenduetako sarrera-kopuru osoa, lurralde historikoaren eta eremu geografikoaren arabera.

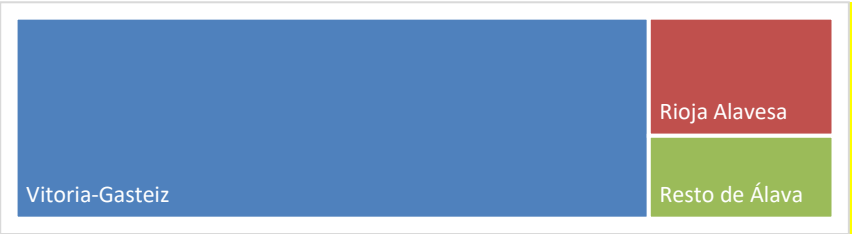
19. Grafikoa: EAEko hotel-establezimenduetako sarrerak guztira, 2024

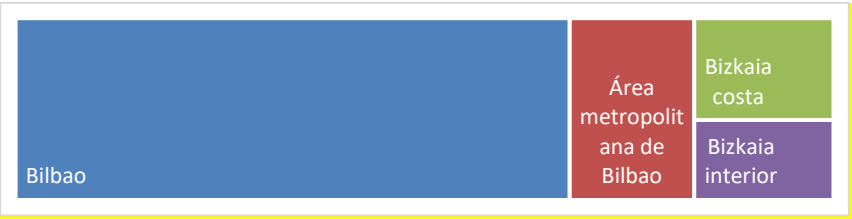
Iturria: ETR-Eustat, 2024

Euskadin, EUSTATen Establezimendu Turistiko Hartzaileen Inkestatik lortutako datuen arabera, 2024an **3.764.003 sarrera** egin ziren hotel-establezimenduetan; horietatik % 44,3 Bizkaian egin ziren, % 41,8 Gipuzkoan eta % 14,0 Araban.

20. Grafikoa: Arabako hotel-establezimenduetako sarrerak guztira, eremu geografikoaren arabera, 2024

21. Grafikoa: Bizkaiko hotel-establezimenduetako sarrerak guztira, eremu geografikoaren arabera, 2024

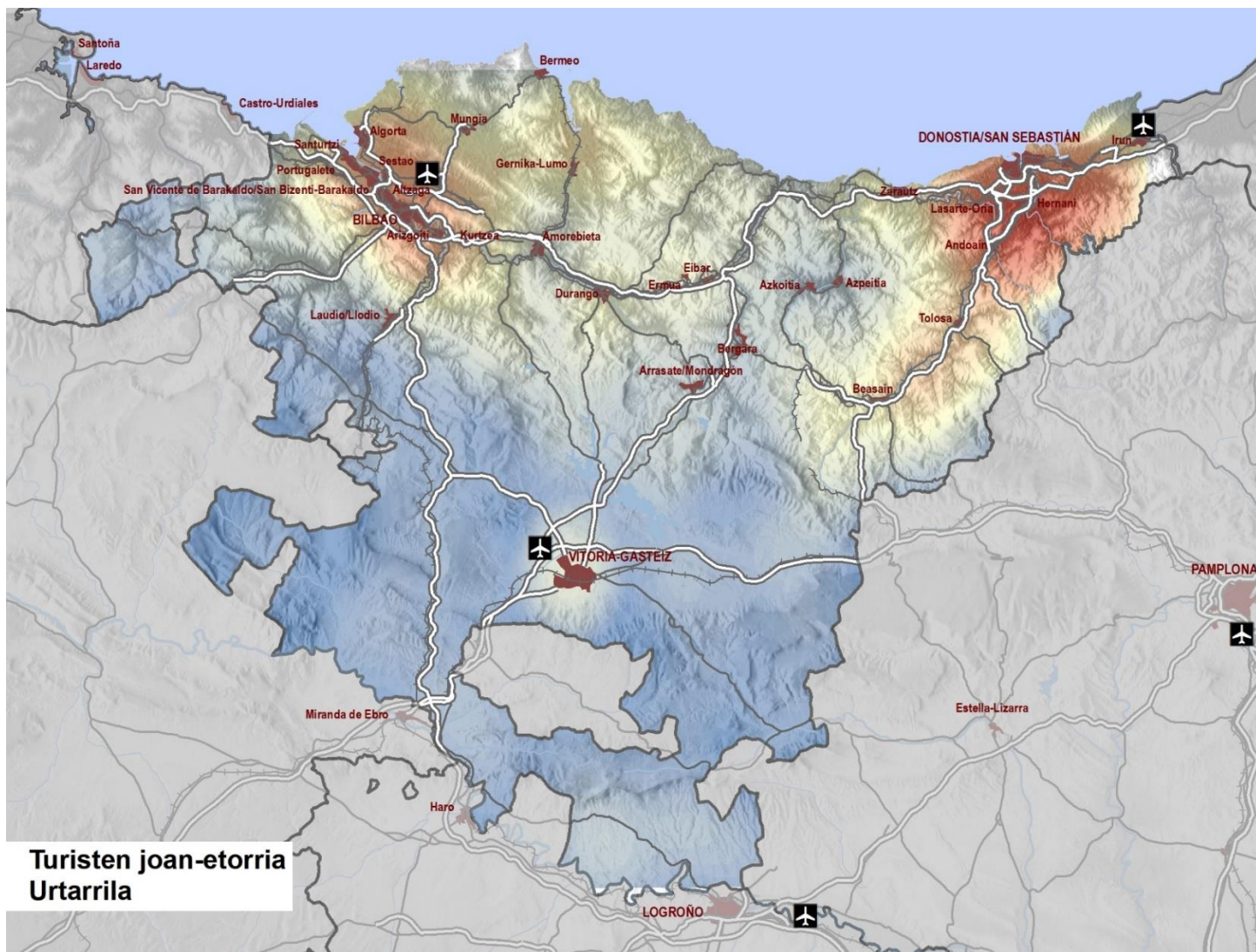

22. Grafikoa: Gipuzkoako hotel-establezimenduetako sarrerak guztira, eremu geografikoaren arabera, 2024

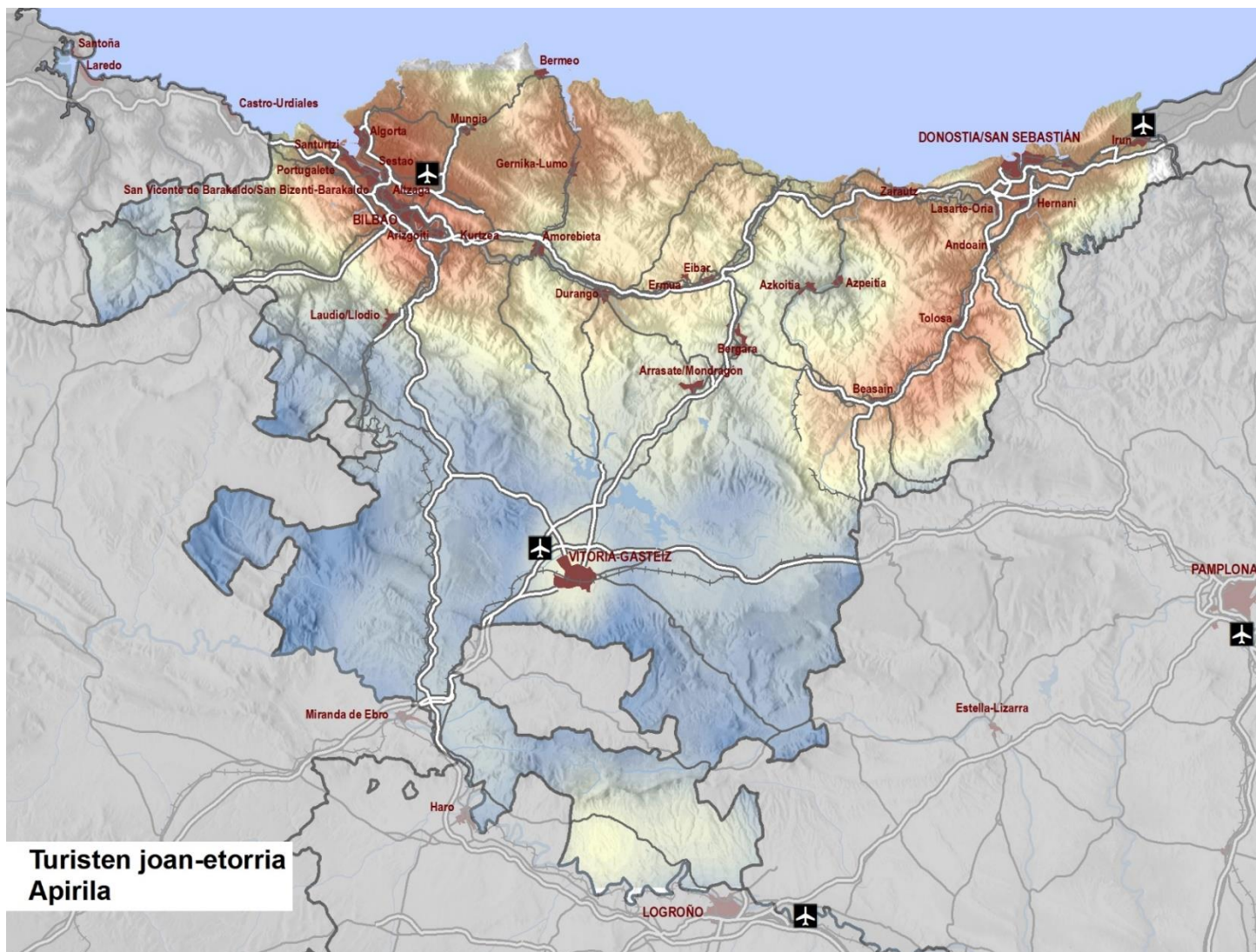

Iturria: ETR-Eustat, 2024

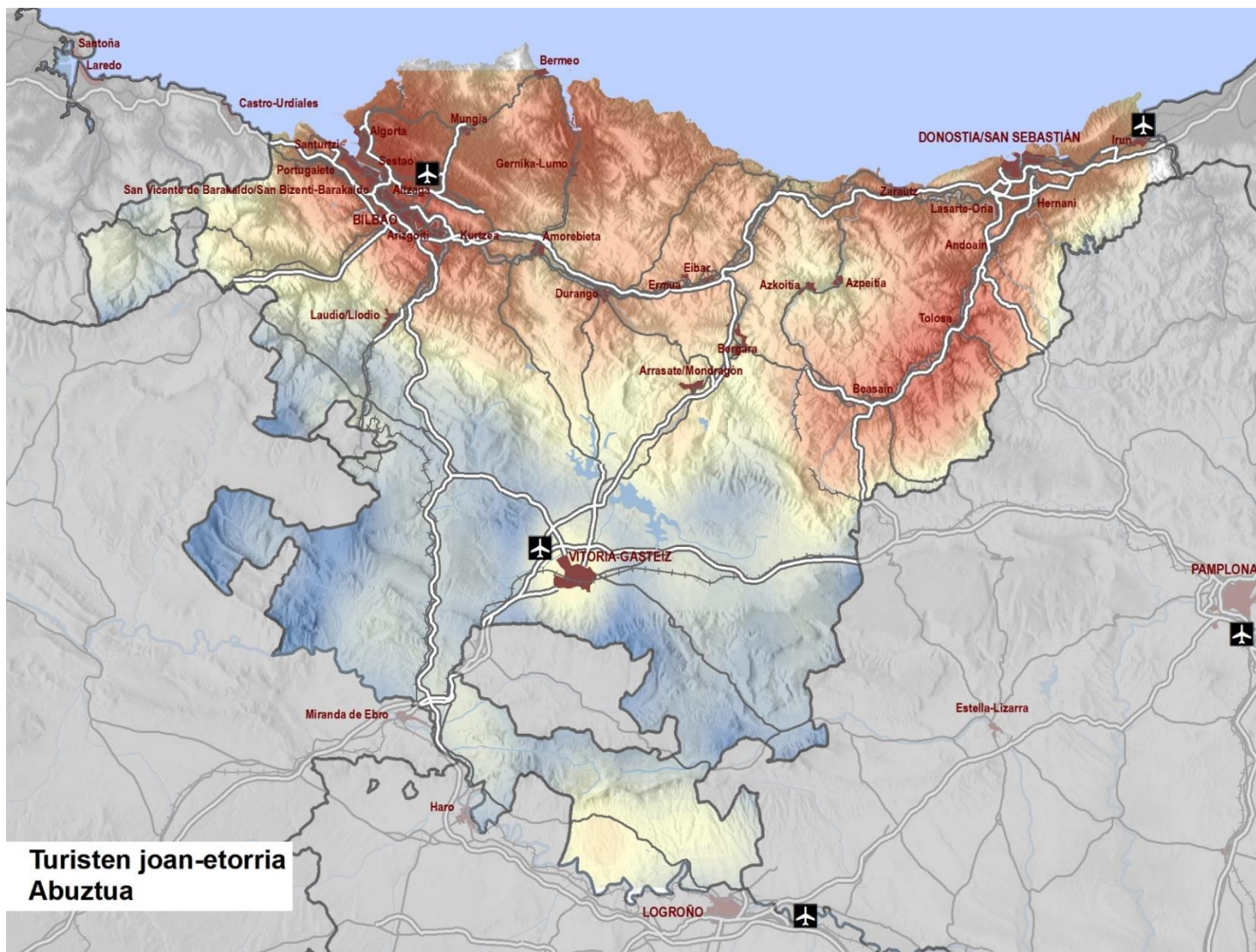
15. Irudia: EAEko Turista-kopurua urtarrilean

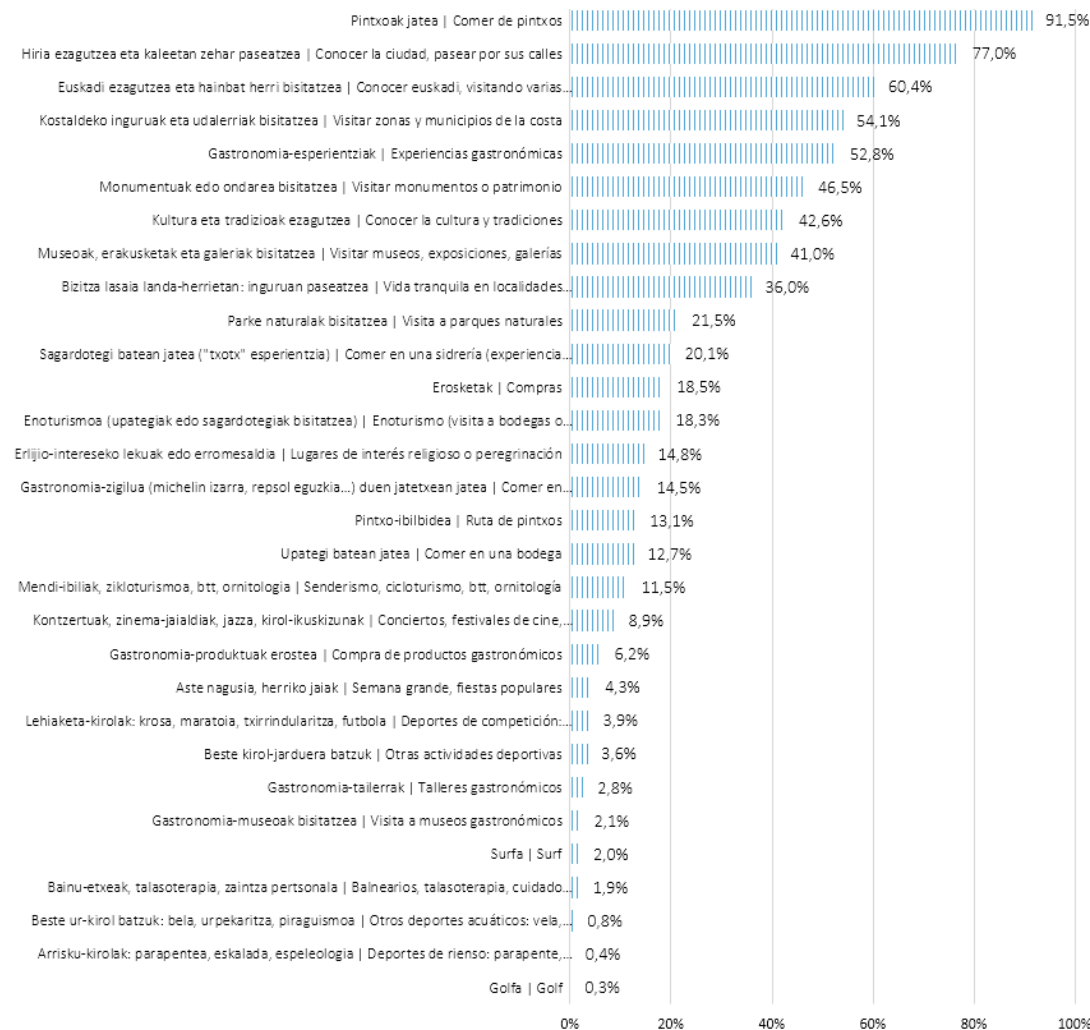
16. Irudia: EAEko Turista kopurua apirilean

17. Irudia: EAEko Turista kopurua abuztuan

23. Grafikoa: 2023an EAE bisitatzen duten "aisialdiko turistek" egindako jarduera bereziak

Iturria: IBILTUR Ocio 2023

4.3 TURISMOAREN ERAGIN EKONOMIKOA

Turismo-jarduerek EAEko ekonomian eta enpleguan eragiten duten inpaktua kalkulatzeko, jarduera bakoitzaren eragin erlatiboa (1.000 ostatu-gauko), kalkulatu da, EAEko turistek pertsonako egiten duten eguneko batez besteko gastutik abiatuta, gastu-kontzeptu desberdinetan (ostatua, helmugako garraioa, mantenua eta jarduerak). Gastu horiek aldatu egiten dira aukeratutako ostatu-modalitatearen arabera, eta, beraz, kasu bakoitzean modu bereizian kalkulatu dira.

Hortik abiatuta, eta Inputs-Outputs metodologia aplikatuta, jarduera horietako bakoitzak sortutako BEG eta enplegua zenbatesten dira, eta horrek termino erlatiboetan eta absolutuetan errentagarrienak zein diren identifikatzeko aukera ematen du.

Inpaktuak zenbatesteko informazio xehaturik ez duten jardueretarako, Euskal Autonomia Erkidegoko Turismoaren Kontu Sateliteetako Ekoizpenaren, Balio Erantsiaren eta Empleguaren datuak erabili dira, eta, ondoren, Inputs-Outputs taulen bidez kalkulatu dira zeharkako ondorioak eta induzituak.

Atal honetan zenbatetsitako eragin ekonomikoa erantsitako taulan agertzen diren EAEko **Turismoaren Oinarrizko Datu Ofizialekin** bat dator.

10. Taula: EAEko turismoaren oinarrizko datu ofizialak

Magnitudea	2022	2023	2024
Bidaiaariak*	4.170.309	4.576.975	4.741.289
Ostatu-gauak**	8.724.070	9.672.690	10.068.371
Guztira Turismoako gastua (mila eurotan)***	4.737.804	6.138.559	-
Turismo hartzailearen gastua (milaka eurotan)***	2.861.716	3.778.296	-
Gastua Turismoaren beste osagai batzuk (milaka eurotan)***	1.876.088	2.360.263	-
BPGren %***	5,5%	6,6%	-
Enplegua (Gizarte Segurantzaren alta emanda dauden pertsonak)****	106.955	111.955	114.234

*Bidaiaariak: turisten sarrerak turismo-establezimendu arautuetan (kategoria guztietako hotel-establezimenduak, ostatuak, landa-ostatuak, turismo-apartamentuak, turismo-aterpetxeak eta kanpina). Informazio-iturria: Eustaten ETR eta ETRap eragiketak, eta INEren CTH eta EOAT eragiketak.

** Informazio-iturria: Eustaten ETR eta ETRap eragiketak, eta INEren CTH eta EOAT eragiketak.

*** Informazio-iturria: Eustaten Turismoaren Kontu Satelitea. 2023ko datua 2024ko abenduaren amaieran argitaratuko da.

**** Informazio-iturria: Eusko Jaurlaritzako Turismo, Merkataritza eta Kontsumo Saileko Estatistika Organoak landutako informazioa, Gizarte Segurantzako afiliazioen abenduko datuetatik abiatuta. Turismo-jarduerari dagozkion EJSNak, TMEn gomendioen arabera.

4.3.1 Ostaturen eragina ekonomian eta enpleguan

Aurreko atalean deskribatutako ostatu-mota desberdinek hiru turismo-eredu osatzen dituzte: **hotel-eredu arautua, kanpin eredu arautua eta erabilera turistikoko etxebizitzak.**

Ostatu-mota bakoitzak turismo-eredu bat sortzen du, ostatua bera baino haratago doana, eta zerikusia duena kontsumo- eta jarduera-jarraibide desberdinekin, zeinak eragina baitute sortutako enpleguan eta errentan. Gainera, eredu bakoitzak kokapen desberdina du espazio turistikoa, eta harreman desberdina ezartzen du inguruko biztanleekin ere.

Eredu desberdinek euskal ekonomian dituzten eragin ekonomikoak zenbatesten saiatzeko, ekoizpen unitarioaren balioa (1.000 ostatu-gau bakoitzeko) eta horietako bakoitzaren BEGa kalkulatzeko dira, turista mota bakoitzak sektoreko inkestetan (nazioarteko EGATUR eta nazioko ETH, batez ere) egiten duela adierazten duen Eguneko Batez Besteko Gastutik (GMD) abiatuta.

Zeharkako eta eragindako inpaktuak ondoren eta gainerako jarduerekin batera kalkulatzeko dira, inputs-outputs tauletan oinarritutako zenbatespen-metodologia aplikatuz. Kasu honetan, eskuragarri dagoen azken urteko (2021) EAeko I-O taulak erabili dira, eta emaitzak termino erlatiboetan aipatu dira (x 1.000 ostatu-gau), ereduaren arteko efektuen alderaketa errazteko.

BEGa dagokion sektorerako Inputs-Outputs taulen bihurtzeko-koefizientea aplikatuz lortzen da, enpleguarekin egiten den bezala.

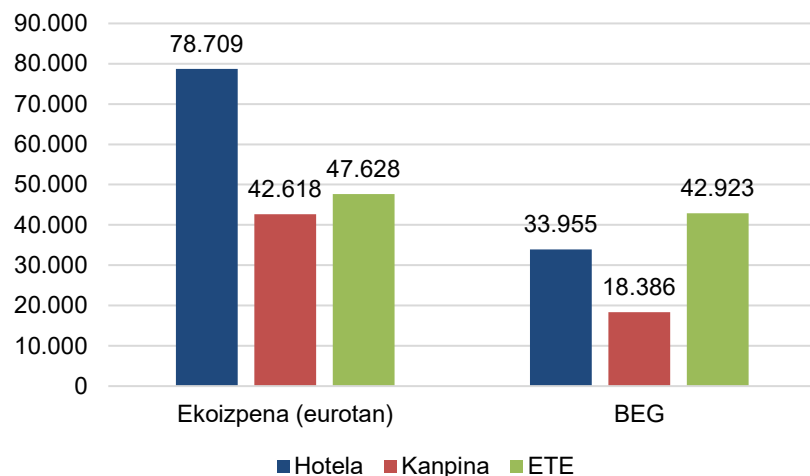
11. Taula: Ekoizpenaren balioa 1.000 gau igarotzeagatik

Ostatu-mota	Ekoizpena	BEG.	Enplegua
Hotela, guztira	78.709	33.955	640
Kanpina, guztira	42.618	18.386	350
ETEak guztira	47.628	42.923	40
Ostatua, guztira	168.955	95.264	1.013

Iturria: geuk egin, EAeko EGATUR (2023), ETR (2023) eta I-O taulak oinarri hartuta (2021).

Ostatuaren unitate-produkzioaren balioa, hotel-modalitatean, 78.709 euro da 1000 ostatu-gau bakoitzeko, kanpinek baino %85 gehiago (42.618 €/1000 ostatu-gau) eta ETEak baino %65 gehiago (47.628 €/1000 ostatu-gau). Hala ere, balio erantsiari dagokionez, ETEek sortzen dute balio handiena.

24. Grafikoa: Ekoizpena eta BEGa, ostatu-tipologiaren arabera. €/ 1.000 gauldi.

Iturria: geuk egina, EAEko EGATUR, ETR eta I-O taulak oinarri hartuta.

Kanpinen kasuan, ekoizpena 42.618 eurokoa da 1.000 ostatu-gau bakoitzeko (BEG: 18.386 €/ 1.000 ostatu-gau); aldiz, ETEetan 47.682 eurokoa da 1.000 gauldi bakoitzeko (BEG: 42.923 €/ 1.000 ostatu-gau).

Etekin horiek 2022ko jarduera-mailari aplikatuz gero, turismo-ostatuko ekoizpenaren balioa 830 milioi eurokoa da, 423 milioi euroko BEG eta 5.750 enplegu sortzen dituztenak.

12. Taula: Turismo-ostatuaren guztizko inpaktua EAEn

Ostatu-mota	Ekoizpena	BEG	Enplegua
Hotelak	652.346.336	281.422.209	5.318
Kanpinak	39.781.135	17.161.582	324
ETEak	138.377.414	124.705.725	107
Ostatuak, guztira	830.504.885	423.289.516	5.750

Iturria: geuk egina, EAEko EGATUR (2023), ETR (2023) eta I-O taulak oinarri hartuta (2021).

4.3.2 Beste turismo-jarduera batzuen inpaktua

Ostatuaz gain, osorik turistikotzat jotzen diren beste jarduera batzuk ere identifikatzen dira konglomeratu turistikoan, hala nola turismo aktiboko enpresak, gida turistikoak eta bidaia-agentziak.

Kontu sateliteek azpisektoreen egitura zabala jasotzen dute, baina ez dituzte berariaz kontuan hartzen turismo aktiboko enpresak eta turismo-gidariak, sisteman eragin txikia dutelako. Turismo aktiboko enpresen kasuan, haien eragina kalkulatu da enpresa-kopurua, tamaina (langile kopurua) eta sortutako jarduera eta diru-sarrerak kontuan hartuta. Datu horiek sektoreari buruzko hainbat azterlanetatik hartu dira (turismo aktiboaren prestakuntza-beharren azterketa, turismo aktiboaren Basquetour txostena, etab.).

Sektorearen ekoizpena 6,5 milioi eurokoa dela kalkulatzen da, eta hortik, Inputs-Outputs tauletako koefizienteetatik abiatuta, turismo aktiboko enpresen BEG (3.952.000 euro) eta sektoreko lanaldi osoko enplegua (54 enplegu) lortzen dira. Turismo aktiboan egunean egiten den batez besteko gastua 26,8 eta 52,4 euro artekoa da pertsona eta eguneko.

Turismo-giden kasuan, ez da haien eragina zenbatetsi, informazio-falta eta euskal ekonomian duten eraginaren garrantzi eskasa direla eta.

Bidaia-agentziek, EAEEn dituzten 717 establezimenduetan, emisio-lana egiten dute batez ere; oso eragin txikia dute EAEko turismoaren ekoizpen-sisteman, eta EAE bisitatzen duten turistekin harrera-lanak egiten dituztenetara mugatzen dira. Euskal Turismoaren Kontu Sateliteek jasotzen dutenaren arabera, bidaia agentziek **417 milioi euroko** balioa sortzen dute eta 2.061 pertsonari ematen diete lana, 40,2 milioi euro inguruko BEG sortuz.

4.3.3 Turismoaren osagarri diren aisialdiko jardueren eragina

Turismoaren osagarri diren aisialdiko jarduerak turistek helmugan egiten dituztenak dira, bazkaltzera, kirol eta aisialdi jarduerak egitera edo erosketa turistikoak eta bestelakoak egitera joanez. Poltsikoko gastu hori hoteletako turistetan handiagoa izan ohi da kanpinetako edo ETEetako turistetan baino, erantsitako taulan ikus daitekeen bezala.

13. Taula: Poltsikoko gastuaren ekoizpenaren balioa 1.000 ostatu-gau bakoitzeko (€)

Ostatu mota	Janari - eta edari-zerbitzuak	Tte.	Kirol. Jard.	Erosketak	Beste erosketa batzuk	Guztira
Hotelak, guztira	40.411	17.672	27.031	11.402	6.918	103.434
Kanpinak, guztira	27.431	4.406	25.845	7.818	870	66.370
ETEak guztira	25.748	10.789	22.519	11.728	10	70.524

Iturria: geuk egina, EAEko EGATUR (2023), ETR (2023) eta I-O taulak oinarri hartuta (2021).

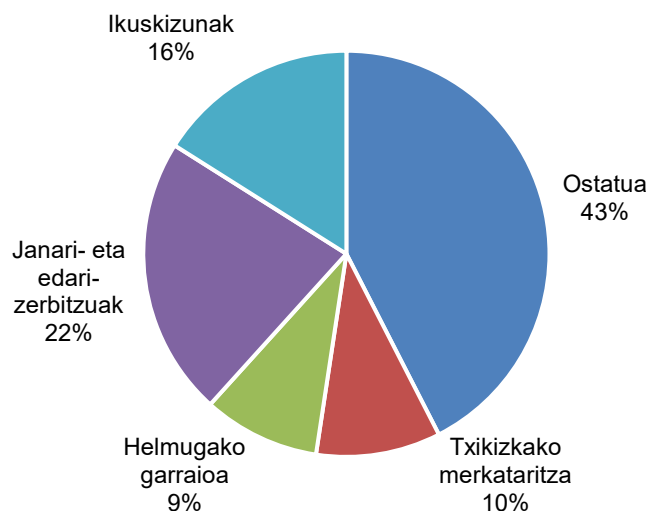
1.000 ostatu-gau bakoitzeko zenbatetsitako ekoizpena azken urtean ostatu-modalitateetan eta jarduera osagarrietan erregistratutako jarduerari aplikatuta, guztira **1.124,9 milioi euroko** eragina izan du EAE osoan.

14. Taula: EAEkopoltsikoko gastu osoaren banaketa, 2022 (€)

Jard. Osagarriak	Hotelak	Kanpinak	ETE	Guz. Ostatura
Txikizkako merkataritza	151.842.403	8.109.498	34.102.223	194.054.124
Helmugako garraioa	146.467.750	4.112.913	31.347.099	181.927.762
Janari- eta edari-zerbitzuak	334.932.916	25.605.049	74.808.543	435.346.508
Ikuskizunak	224.033.950	24.124.537	65.427.180	313.585.666
Guztira	857.277.019	61.951.997	205.685.044	1.124.914.060

Iturria: geuk egina, EAEko EGATUR, ETR eta I-O taulak oinarri hartuta.

25. Grafikoa: Poltsikoko gastuaren banaketa EAEn. 2022

Iturria: geuk egina, EAEko EGATUR, ETR eta I-O taulak oinarri hartuta.

Ekoizpen horretan sortutako BEGa **645 milioi eurokoa** da, eta horretarako **13.078 lanpostu** sortu behar izan dira.

15. Taula: Turismoaren osagarri diren aisialdiko jardueren eragina BEGn eta enpleguan.

Jard. Osagarriak	BEG (€)	ENPLEGUA
Txikizkako merkataritza	129.628.155	4.028
Helmugako garraioa	83.868.698	1.661
Janari- eta edari-zerbitzuak	241.181.965	4.800
Ikuskizunak	190.660.085	2.588
Guztira	645.338.904	13.078

Iturria: geuk egina, EAEko EGATUR, ETR eta I-O taulak oinarri hartuta.

Turismoarekin partzialki lotutako beste jarduera batzuek euskal ekonomian duten eragin sektorialak hurrengo taulan jasota daude. TKSen arabera, jarduera horiek, oro har, 11.701 milioi euroko balioa sortzen dute. Kopuru horretatik, zati txiki bat baino ezin zaio egotzi turismoari, eta gainerakoa euskal herritarrek zerbitzu horiek erabiltzean egindako gastuari dagokio.

4.3.4 Turismo-multzoaren beste jarduera batzuen eragina

Jarduera turistikoek ekonomian duten eragina EAEko Turismoaren Kontu Sateliteak neurtu du 2022erako.

Gainerako jarduera turistikoek sortutako eragina 2022eko euskal turismoaren Kontu Satelitetik hartu da. Kontu horrek ondorengo jarduera-azpisektoreen ekoizpenaren balioari, tarteko kontsumoari eta balio erantsi gordinari buruzko datuak eskaintzen ditu.

16. Taula: Turismoari lotutako beste jarduera batzuek ekonomian duten eragina (mila euro)

JARDUERA-AZPISEKTOREA	EKOIZPENA	TARTEKO K.	BEG
Jatetxeak eta antzekoak	6.142.539	3.146.367	2.996.172
Bidaia-erien garraioa	1.591.608	681.626	909.982
Lurreko garraioa	932.374	290.600	641.774
Trenbideko garraioa	420.912	222.908	198.004
Itsas garraioa	36.043	12.452	23.591
Aireko garraioa	202.279	155.666	46.613
Garraioari lotutako beste zerbitzu batzuk	4.013.307	2.344.747	1.668.560
Ibilgailuen alokairua	126.026	57.230	68.796
Jolas- eta kultura-jarduerak	2.196.813	1.030.256	1.166.557
GUZTIRA	15.661.901	7.941.852	7.720.049

Iturria: EAEko 2021eko Turismoaren Kontu Sateliteak

4.3.5 Turismoaren inpaktu globala

EAEko turismo-multzoa osatzen duten enpresek EAEko ekonomia eta enplegu osoan duten eragina lehen zenbatetsitako zenbait osagai batzearen emaitza da. Horiek taula honetan ageri dira.

17. Taula: Turismoari lotutako beste jarduera batzuek ekonomian duten eragina (mila euro) (2)

	EKOIZPENA	BEG	ENPLEGUA
Hotel arautua	652.346.336	281.422.209	5.318
Kanpina	39.781.135	17.161.582	324
ETE	138.377.414	124.705.725	107
Ostatua, guztira	830.504.885	423.289.516	5.750
E ^a Tur. Aktiboa	6.500.000	3.952.000	850
Txikizkako merkataritza	194.054.124	129.628.155	4.028
Helmugako garraioa	181.927.762	83.868.698	1.661
Janari- eta edari-zerbitzuak	435.346.508	241.181.965	4.800
Ikuskizunak	313.585.666	190.660.085	2.588
Jarduera osagarriak, guztira	1.131.414.060	649.290.904	13.078
Zenbatetsitako eragina, guztira	1.961.918.945	1.072.580.420	18.828

Iturria: 2021eko Sarrera-Irteera Taula.

Ekoizpenaren 1.961 milioi euroko eragin zuzen horrek (1.072 milioi BEG) zeharkako eragina sortzen du ekonomian, turismo-enpresek EAEko gainerako enpresei erosten dizkieten produktu eta zerbitzuen ondorioz. Inpaktu hori, inputs-outputs taulen bitartez zenbatetsia, 1.651 milioi eurokoa da eta 17.395 lanpostu sortzen ditu.

Azkenik, enpresa horietako langileek produktuak eta zerbitzuak beren soldatekin erosten dituztenean sortzen duten eragin induzitua beste 654,6 milioi euro eta 785 enplegu gehiago dira, eta euskal ekonomiaren ekoizpenean izandako eragina 4.267,9 milioi eurokoa eta 37.007 enplegukoa da, zuzenekoak, zeharkakoak eta eragindakoak barne.

18. Taula: Turismoari lotutako beste jarduera batzuek ekonomian duten eragina (mila euro) (3)

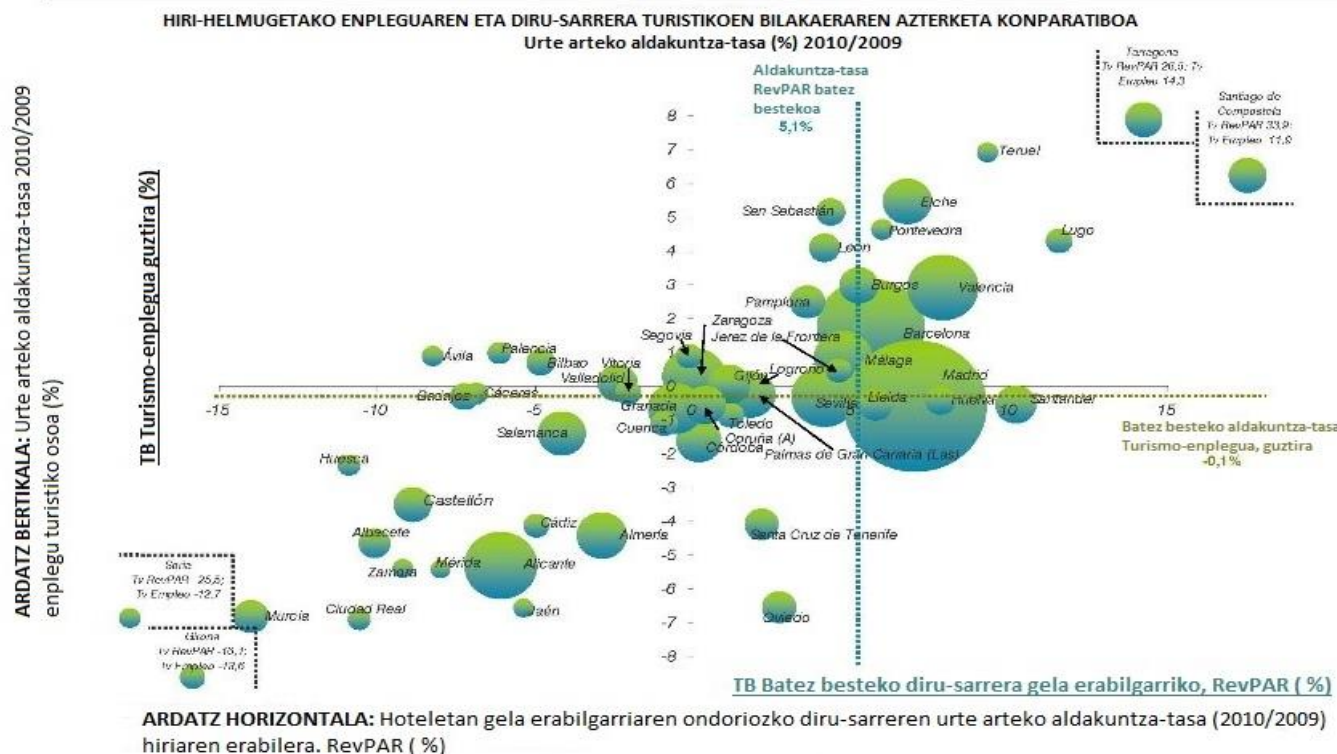
ERAGINAK	PROD	BEG	ENPLEGUAK
ZUZENAK	1.961.918.945	1.072.580.420	18.828
ZEHARKAKOAK	1.651.315.890	855.261.337	17.395
INDUZITUAK	654.615.404	389.299.781	785
GUZTIRA	4.267.850.239	2.317.141.538	37.007

Iturria: 2021eko Sarrera-Irteera Taula.

26. Grafikoa: Turismo-sektoreko enpleguaren eta diru-sarreraren bilakaera hiri-helmugetan: konparazio-azterketa

Exceltur
Espainiako turismo-helmugen errentagarritasunaren eta enpleguaren barometro berria. 2010. urtea
1 zenbakia

2.4. Guztizko enpleguaren eta diru-sarrera turistikoaren bilakaeraren azterketa konparatiboa hiri-helmugetan

HIRI BARRUKO HELMUGAK

TV RevPAR

RevPAR

Batez besteko aldakuntza-tasa: +7,2%
Batez besteko RevPAR: 91,4€

Remuak Kostalde handia Kostalde tamaina Barrualde handia Barrualdeko tamaina ertaina

Iturria: geuk egina, EInen Hotel Okupazioaren Inkesta oinarri hartuta
 ARDATZ HORIZONTALA: Gela erabilgarri bakoitzeko diru-sarreraren batezbestekoa
 gutziratarko Hiri-helmugetako hotelak. 2022ko ekinakint irailera
 ARDATZ BERTIKALA: 2012ko ekinakint 2019ko irailera bitarteko urte arteko
 aldakuntza-tasa Gela bakoitzeko diru-sarrerak: Hiri-helmugetako hotel gutzien
 artean erabilgarri.
 BOLEN TAMAINA: Irekitako hotel-plazen kopurua, hiri-helmugetan arabera.

- **ESPAINIAKO HELMUGA TURISTIKOEN ERRENTAGARRITASUNAREN BAROMETROA, 36. ZK. A 2022KO UDA**

Iturria: Exceltur, 2024

28. Grafikoa: Hiri-helmugetako hotel guztien rankinga, RevPARren arabera (€)

Gela erabilgarri bakoitzeko batez besteko diru-sarrera (RevPAR) kategoria guztietako hotel irekiena

RANKINGA, BIRJARTZEAREN ARABERA (EUROTAN)
HOTELAK HIRIKO HELMUGETAN. 2022. URTEA

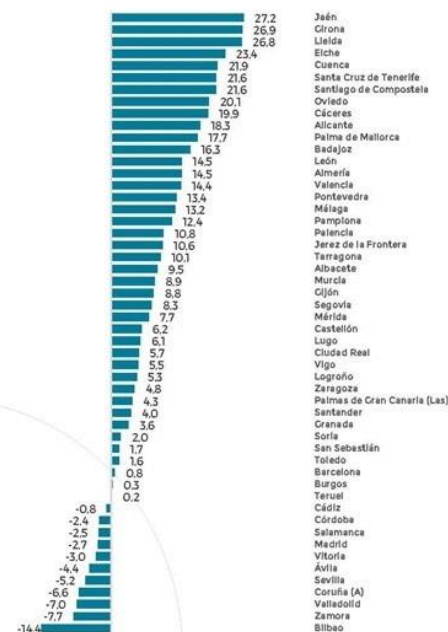

BerPAR
Batez bestekoa
Hiri-helmugak

2022 VS 2019

74,5€

RANKINGA, HOTELEN GUZTIZKOAREN ARABERA
HIRI HELMUGAK. 2022 VS 2019 ALDAKUNTZA-TASA (%)

Batez besteko aldakuntza
Hiri-helmugak

2022 VS 2019

+2,0%

Iturria: geuk egina, INEren Hotelen Okupazioari buruzko Inkestan oinarrituta

(*) Berrazterketa PAREA. Ostatu-sektorearen funtsezko adierazlea da. Aldi horretan irekita dauden hoteletan gela bakoitzeko zenbat sarrera dauden neurtzen du.

• ESPAINIAKO HELMUGA TURISTIKOEN ERRENTAGARRITASUNAREN BAROMETROA 37. ZK. KO BALANTZEA

16

Iturria: Exceltur, 2024

4.4 HARRERA SAREA. TURISTENTZAKO INFORMAZIO ETA ARRETA BULEGOAK

EAEko lurraldeetan bisitariak hartzeko sareak duen nolabaiteko desegituraketa ez da egokia irismen-merkatuekin jarduteko (atzerriko merkatu igorleak). Bereziki, harrera-dispositiboen ahuleziak, batez ere landa-lurraldeetan, turistari helmugan arreta ematea zailtzen du.

Gaur egun, bisitariaren harrera EAEko bulego-sarean eta udal-bulegoetan oinarritzen da:

19. Taula: Turismo-bulegoak, turismo-eremuaren arabera

Eremu turistikoa	Turismo-bulegoen kopurua
Euskal kostaldea	29
Arabako Errioxa	3
Lurralde historikoetako hiriburuak	6
Mendiak eta haranak	40

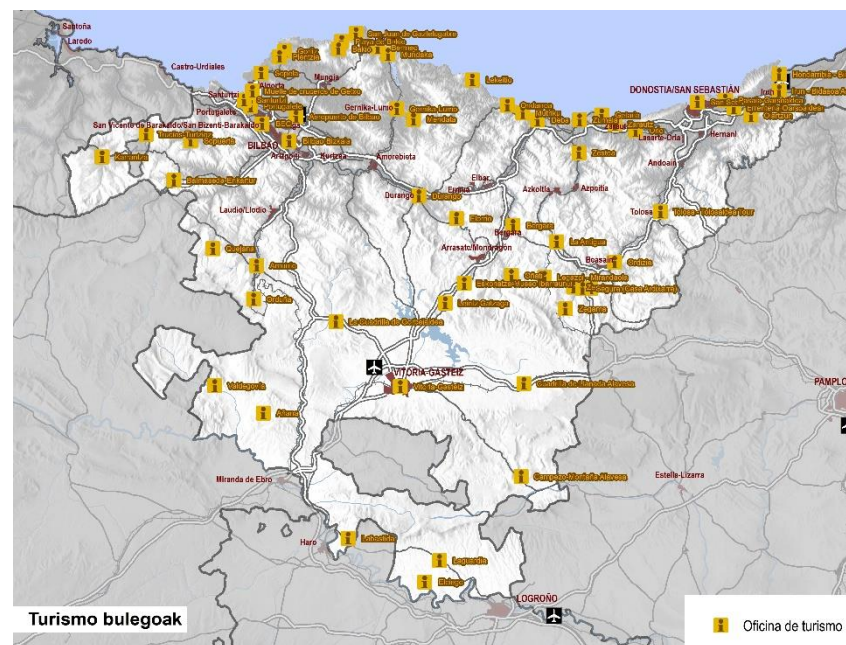
Iturria: Eusko Jaurlaritzako Turismo, Merkataritza eta Kontsumo Saila, 2023

Era berean, mota ezberdinetako bulegoak daude: udalerriko turismo-informazioko bulegoak, eskualdekoak eta urtaroko informazio-guneak:

20. Taula: Turismo-bulegoak, tipologiaren arabera

Tipologia	Adibideak
Eskualdeko turismo-bulegoak	Donostiako Eskualdeko Turismo Bulegoa
Urtaroko turismo-informazioko guneak	Udan eta eskari handiko beste garai batzuetan, hala nola Gaztelugatxeko Donieneko Plan.
Turismo-informazioko guneak kokapen berezietan	Bilboko Guggenheim museoan edo Getxoko bidaia-ontzientzako kaian.
Udalaren turismo-bulegoak	Normalean, hurbileko helmugei eta EAE-ko beste eremu batzuei buruzko informazioarekin

18. Irudia: Turismo-bulegoen banaketa

4.5 AZPIEGITURAK ETA ZERBITZUAK

EAE bisitatzeak zerbitzu bikainak – segurtasunekoak zein osasunekoak – eskaintzen dituen helmuga batera bidaiatzea esan nahi du. Azken hamarkadetan, administrazio publikoek segurtasun- eta ongizate-giroa lortzeko lan egin dute.

Euskal Autonomia Erkidegoko polizia autonomikoaren, Ertzaintzaren, laguntzarekin, EAE Europako eskualde seguruenen artean kokatzea lortu da. Hori horrela, Bilbo munduko laugarren hiririk seguruena da, *World's Best Cities 2023*-ren arabera.

Osasunari dagokionez, Osakidetza-Euskal Osasun Zerbitzua kalitatezko osasun-sistema da, erreferentziazkoa estatuan. *Osasun Publikoaren Defentsarako Elkarteen Federazioaren 2023ko* urteroko txostenaren arabera, Osakidetza Espainiako bigarren osasun zerbitzu onena bezala finkatzen da. Izan ere, 2018 urtetik gaur arte, Nafarroarekin egon da trukatzeko sailkapen estataleko lehen bi postuak. Kalitatezko zerbitzu horiek EAE bisitatzen duten pertsonak bidaietan seguru eta arduragabe sentitzea bermatzen dute.

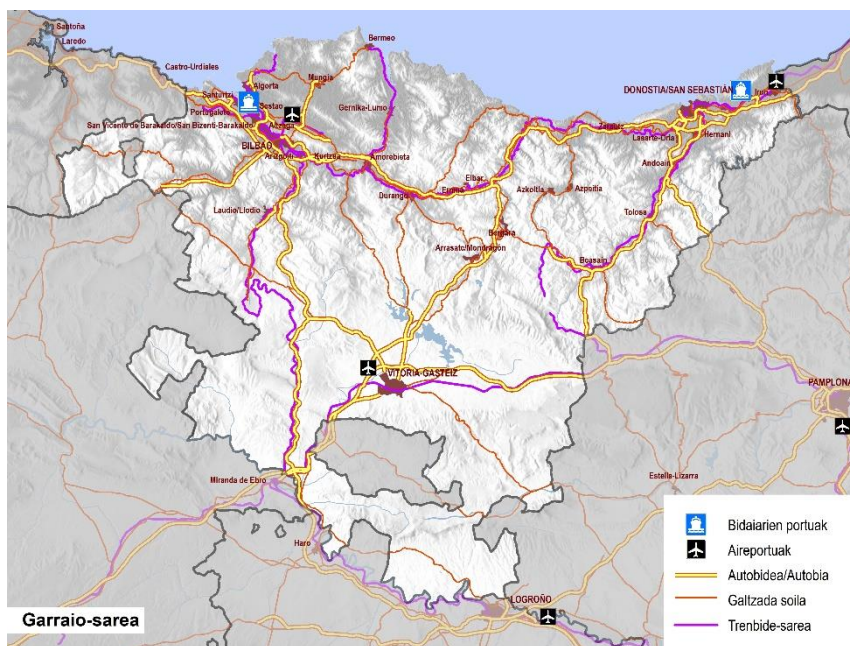
4.5.1 Garraio-azpiegiturak

Turismo-jarduerarekin lotutako azpiegitura nagusiek osatzen dute garraio-sarea, turisten sarrera- eta irteera-fluxua eta turisten mugikortasuna ahalbidetzen baitituzte EAEren barruan.

- ▶ **Aireko garraioari** dagokionez, EAEk hiru aireportu ditu, lurralde historiko bakoitzean bat. Hala ere, bidaiarien bolumenagatik eta hegaldien maiztasunagatik, Bilboko aireportua da erkidegoko aireko konektibitatearen nodo nagusia (6,3 milioi bidaiari 2023an, *AEN*aren arabera).
- ▶ **Itsas garraioko** azpiegiturak Bilbon daude, gurutzaontzien eta ferrien terminalekin (214.028 bidaiari 2022an, Bilbaoporten arabera), baita Pasaian ere (1.480 bidaiari eskas iritsi ziren 2022an, *Estatuko Portuen* arabera).
- ▶ Bisitariak **trenbidez** iristea da EAEra sartzeko beste modu bat, batez ere Miranda de Ebrotik (Burgos) eta Altsasutik (Nafarroa). “Euskal Y” delakoa martxan jartzeak EAEko trenbide sare nagusia indartuko du. Gainera, tokiko mugikortasunerako beste trenbide-eskaintza bat ere badago, hala nola metro-sarea, funikularrak eta tranbiak.
- ▶ Azkenik, **errepide-sarea** da EAE bisitatzen duten pertsonak erabiltzen duten azpiegitura nagusietako bat. A-8 autobidea (Penintsularen eta Frantziaren iparraldeko erlaintzarekin lotura

duena) eta AP-1 eta AP-68 autobideak (erdiko goi-lautadarekin Gaztela eta Leon eta Errioxaren bidez lotzeko aukera ematen dutenak) dira erabilitako bide nagusiak.

19. Irudia: EAEko garraio-azpiegiturak

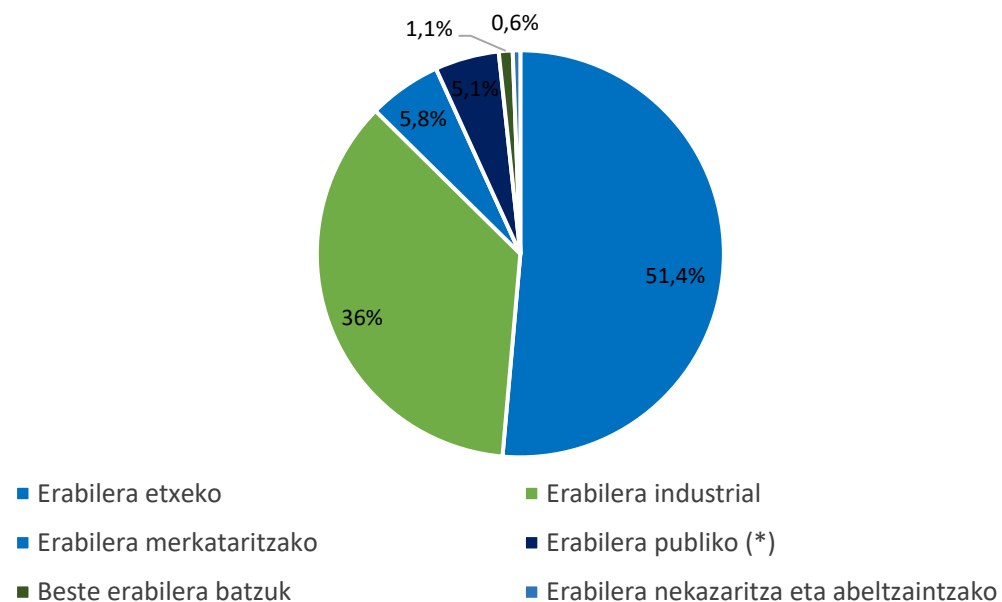

4.5.2 Lurralde-metabolismoa

4.5.2.1 Ura

EAEn urtean 161 milioi m³ ur kontsumitzen dira guztira. Horietatik %51 etxeko edo bizitegitarako gisa sailka daiteke, eta, horren atzetik, industria-erabilera dator (%36); beraz, bi kontsumoen artean, guztizkoaren ia % 87,4 hartzen du.

29. Grafikoa: Uraren erabileraren banaketa 2021ean (%)

Iturria: Udalmap, 2024

21. Taula: Ur-kontsumoaren bilakaera EAEn

	2013	2016	2019	2021
Guztira	177.555.343	180.637.435	178.194.264	161.454.843
Etxeko erabilera	87.929.643	89.191.118	88.407.446	83.040.369
Industria-erabilera	65.635.021	65.939.731	64.695.491	58.125.449
Merkataritza-erabilera	11.740.415	12.429.023	11.666.683	9.312.762
Erabilera publikoa (*)	10.687.890	10.427.598	10.440.779	8.237.818
Beste erabilera batzuk	1.203.524	1.522.944	1.720.928	1.790.472
Nekazaritza eta abeltzaintzako erabilera	358.850	1.127.021	1.262.937	947.974
Biztanleria	2.178.949	2.171.886	2.207.776	2.212.628
Etxeko eraikuntza m ³ /bizt.	40,4	41,1	40,0	37,5
Etxebizitza nagusien parkea	869.961	886.366	903.758	913.819
Etxeko Knts. m ³ /etxeb.	101,1	100,6	97,8	90,9

Iturria: Udalmap, 2024

Etxeko kontsumoari dagokionez, bigarren etxebizitzaren kontsumoa eta turismo-establezimenduetako ur-kontsumoa daude. EAEko ur-eskariaren azterketaren arabera (2014), EAEko etxeko batez besteko kontsumoa 40,7 m³/bizt. zen; Hau da, 111,5 l/bizt./egun. Hoteletan ostatu hartzen duten turistaren eguneko kontsumoa (287 l/plaza/egun) bertakoena baino askoz handiagoa dela egiaztatzen da (bertakoen batez

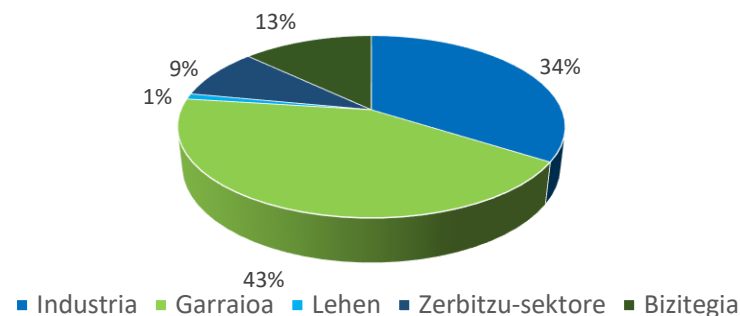
besteko kontsumoa 2,5 aldiz handiagoa da); bigarren egoitzetan, landetxeetan eta kanpinetan, berriz, bertakoek adina kontsumitzen dute.

4.5.2.2 Energia

Turismoari dagokionez, energia-kontsumoaren bi osagai nagusiak hauek dira: bigarren etxebizitzaren energia elektrikoaren kontsumoa eta turistak garraiatzeko egindako erregai-kontsumoa, bai turistak helmugara eramandakoan, bai helmugan egiten den barne-mugikortasunean.

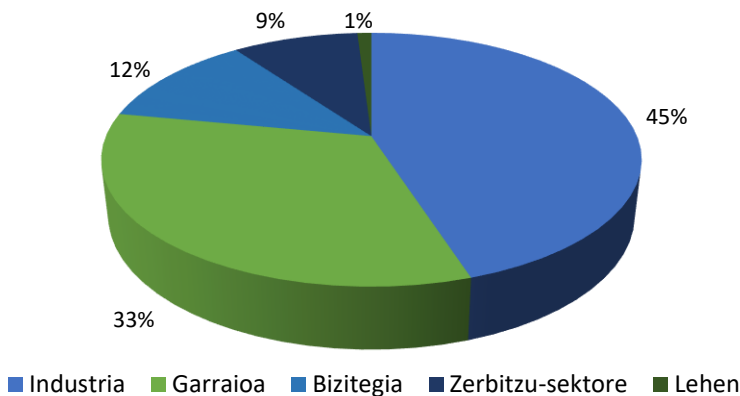
EAEko aireportu guztietan, 2021ean, 42.229 hegaldi egin ziren guztira, eta 2.864.755 bidaiari garraiatu ziren guztira. Haietako batzuk turismo-arrazoitzat har daitezke; beraz, hegazkin horien energia-kontsumoa turismo-jarduerari egotz dakioke.

30. Grafikoa: EAEko energia-kontsumoa sektoreka, 2020

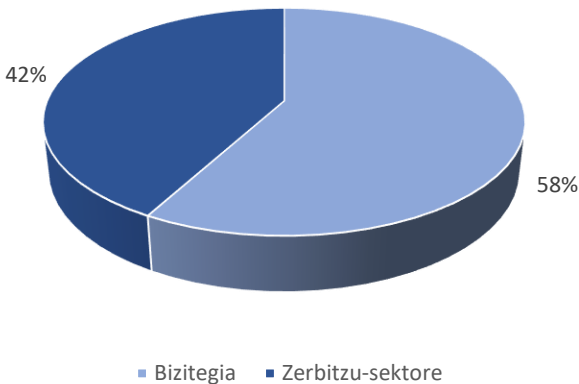
Iturria: Udalmap, 2024

31. Grafikoa: EAEko energia-kontsumoa sektoreka, 2010

Iturria: Udalmap, 2024

32. Grafikoa: EAEko hirugarren sektoreko energia-kontsumoa, 2010

Iturria: Udalmap, 2024

4.5.2.3 Hondakinak

EAEko turismo-jarduerak sortzen dituzten hondakinak zenbatesteko, egoiliarren antzeko hondakin-sorkuntzaren eredua hartzen da kontuan, eta EAEko Hondakinak Prebenitzeko eta Kudeatzeko Planetik (2030) ateratako datuak erabiltzen dira.

22. Taula: Hondakin-sorkuntza tipologiaren arabera EAEn

Hondakin mota	Tn	%
Meatzeak eta harrobiak	11.018	0,33%
Nekazaritza, baratzezaintza, akuikultura	73.318	2,19%
Zuraren eta paperaren industria	291.964	8,73%
Larruaren eta ehungintzaren industria	135	0,00%
Petrolio-fintzea	547	0,02%
Kimika ez-organikoaren industria	16.609	0,50%
Kimika organikoaren industria	42.827	1,28%
Pinturak, bernizak eta tintak	5.259	0,16%
Argazkigintza	131	0,00%
Prozesu termikoen industria	929.434	27,81%
Metalen tratamendua eta estaldura	6.328	0,19%
Metalak mekanizatzeko industria	552.174	16,52%
Ontziak eta zapiak	281.870	8,43%
Bestelako hondakinak	139.928	4,19%
Mediku eta al baitari zerbitzuak	19	0,00%
Hondakinak tratatzeko industria	991.030	29,65%
Guztira	3.342.591	100,00%

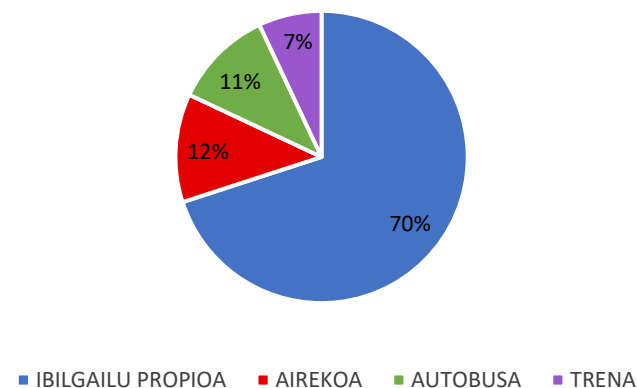
Iturria: EAEko Hondakinak Prebenitzeko eta Kudeatzeko Plana (2030)

4.6 MUGIKORTASUNA

4.6.1 Kanpoko sarbidea

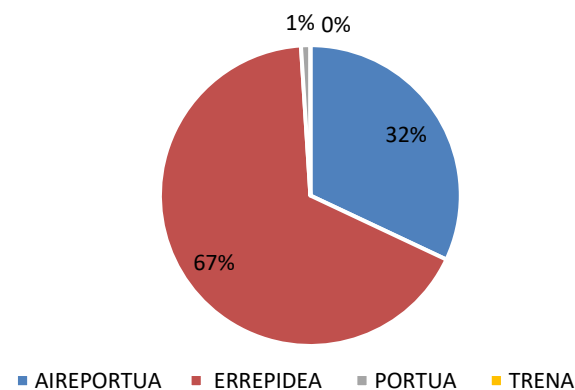
Euskal Autonomia Erkidegora sartzen diren turisten artean jatorri aniztasun handia dago. %48,8 atzerritarrak dira: %10,7 frantziarrak dira, eta Alemania, AEB, Erresuma Batua edo Italiako kopuru garrantzitsuekin. Hala ere, erakarpen turistikoaren eragin-eremua nahiko mugatuta dago, erabilitako garraiobideak adierazten duen bezala: %61ean, bitartekoa norberaren ibilgailua edo irismen ertainerako egokiak diren beste garraiobide batzuk dira (%18,5); %17,5ean, hegazkinez hurbiltzen da, eta Bilbo du sarrera-ate ia bakarra.

33. Grafikoa: Bidaia, garraiobidearen arabera, 2023an (joan-etorriak Espainiako gainerako tokietatik)

Iturria: ETR INE, 2024

34. Grafikoa: Bidaia, garraiobidearen arabera, 2023an (atzeritik egindako joan-etorriak)

Iturria: ETR INE, 2024

23. Taula: Bidaiak, garraiobidearen arabera, 2023an (Joan-etorriak Espainiako gainerako tokietatik)

	IBILGAILU PROPIOA	AIREKOA	AUTOBUSA	TRENA	I. ALOKATUTA	GUZTIRA
EAE	1.905.463	341.866	302.098	182.905	33.845	2.732.332
BIZKAIA	877.149	248.155	173.432	109.012	3.405	
GIPUZKOA	720.853	83.704	65.424	52.834	30.440	
ARABA	307.461	10.007	63.242	21.059	-	

Iturria: ETR INE, 2024

24. Taula: Bidaiak, garraiobidearen arabera, 2023an (atzeritik egindako joan-etorriak)

	AIREPORTUA	ERREPIDEA	PORTUA	TRENA
EAE				
Alemania	86.521	27.069	439	42
Estatu Batuak	80.417	21.458	493	352
Frantzia	13.597	700.914	1.266	24
Italia	48.231	14.886	949	
Herbehereak	72.115	29.055		49
Portugal	21.241	77.170	486	
Erresuma Batua	97.203	16.725	9.627	

Iturria: EAEko Behatoki Turistikoa, 2024. Sarrera gehien dituzten merkatuak

4.6.2 Barne joan-etorriak

Kudeaketa adimenduna datuetan eta plangintzan oinarritzen da. Turismo-mugikortasunari buruzko daturik eza puntu kritikoa da turismo-adimena sortzeko prozesuari ekiteko.

Turismo-guneetarako estrategikoa da bidaiarien portaera ezagutzea, egoera kaltegarriak planifikatu eta kudeatzeko, hala nola ilaretako pilaketak, zerbitzu publikoen hornidura indartzeko (garraio publikoa, aparkalekuak, garbiketa, etab.)

25. Taula: EAEko mugikortasun-azterlanak. Jatorria/Helmuga

	Añana	Kantauri Arabarra	Gorbeia Inguruak	Vitoria-Gasteiz	Arabako Lautada (*)	Arabako Mendialdea	Arabako Errioxa
Añana	8.140	*	*	1.100	50	*	17
Kantauri Arabarra	*	20.033	*	639	0	0	33
Gorbeia Inguruak	*	*	2.536	659	130	*	22
Vitoria-Gasteiz	497	1.460	603	616.642	9.967	542	1.626
Arabako Lautada(*)	41	77	107	10.612	45.501	*	33
Arabako Mendialdea	0	0	0	801	*	638	*
Arabako Errioxa	46	*	22	4.373	109	*	11.781

Iturria: EAEko Mugikortasun Azterlanak, 2024

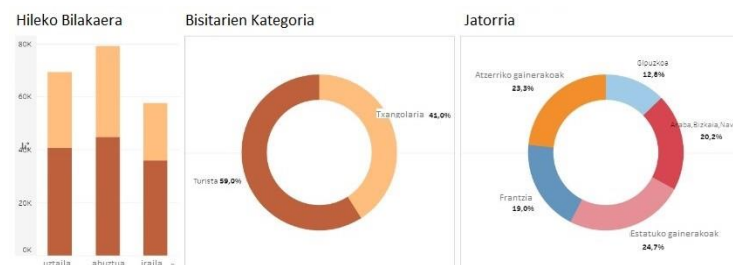
EAEko Mugikortasun Azterketen jatorria-helmuga matrizeek, adibidez, ez dituzte ohiko bidaien eta bidaia turistikoaren artean bereizten.

Udaren eta neguaren artean bai bereizten dute, eta lanegunen, larunbaten eta jaiegunen artean ere, baina ez da informazio nahikoa turisten mugikortasun-ereduak zehazteko.

Saiakera esperimental bat **HODEIAN** tresna da, Gipuzkoako Foru Aldundiak sustatua. EAE bisitatzen duten pertsonak Gipuzkoako lurraldean nola mugitzen diren aztertze tresna bat da, bai eta haien kontsumo-ohiturak edo jatorria aztertze ere. Bertan, telefonia mugikorrek konpainia batek emandako mugikortasun analisia egiten da.

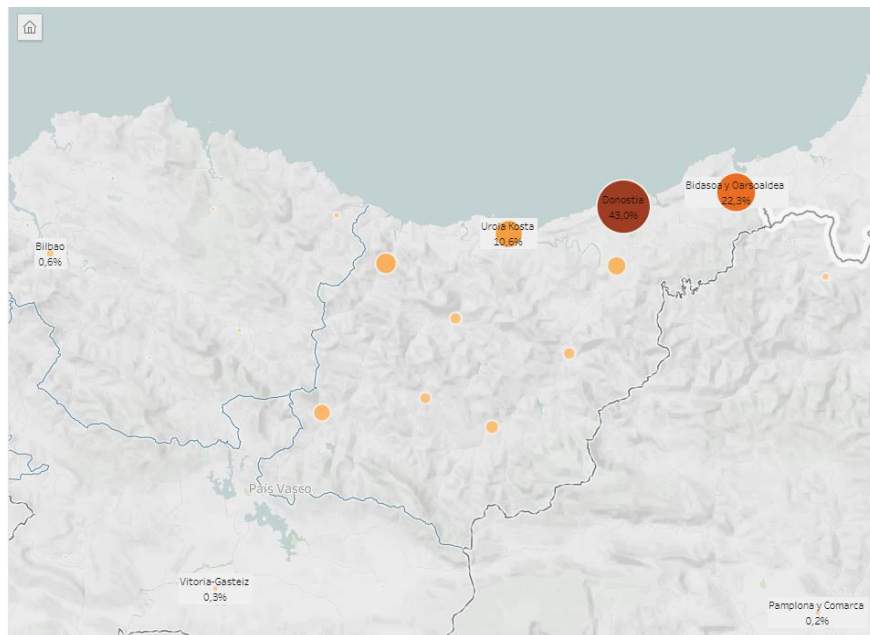
Nolanahi ere, adierazle bakoitza analizatzeko, kontuan hartu behar da hura ematen duen informazio-iturriaren testuingurua:

35. Grafikoa: Eguneroko presentzia, bisitari-kategoriaren eta jatorriaren arabera

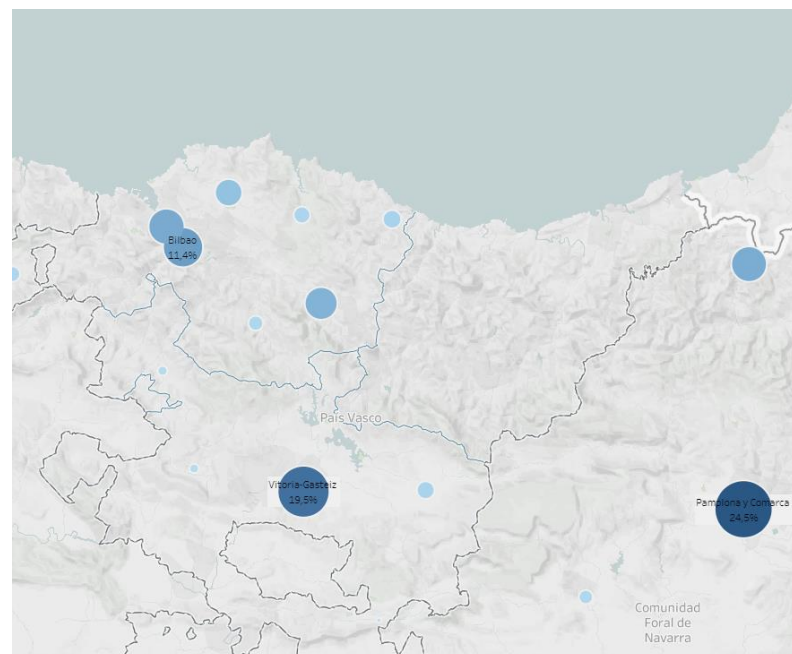

Iturria: HODEIAN (Gipuzkoako F.A.), 2024

20. Irudia: Gaua eman dutenen eguneroko jarduera-lekua

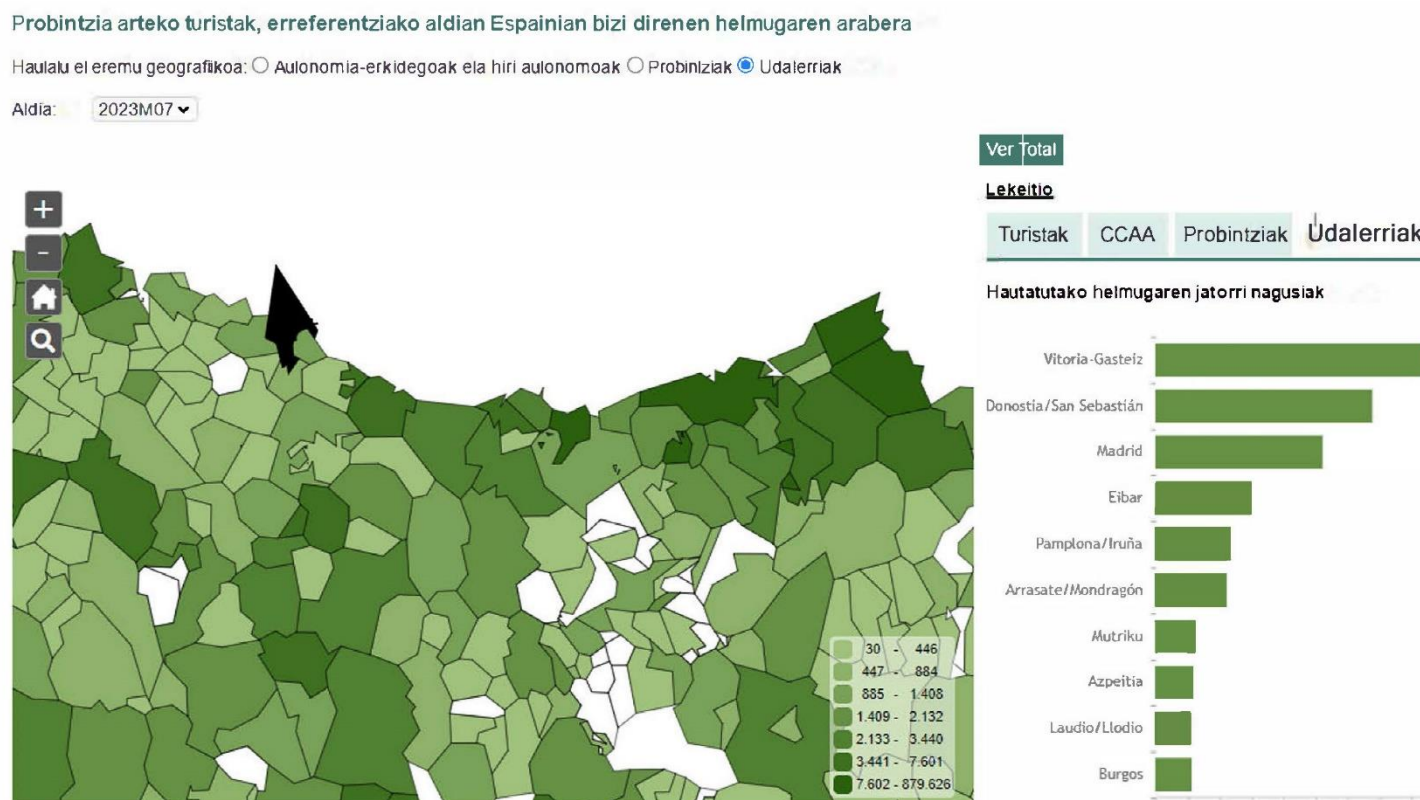

21. Irudia: Egun gehiena Gipuzkoan igaro eta Gipuzkoan gaua igaro ez dutenen ostatu-lekua

INEk badu, halaber, telefono mugikorretatik turismoa neurtzeko estatistika esperimental bat; baina Espainian bizi diren probintzia arteko turistak dira, helmuga kontuan hartuta. Datu horiek, probintzia berekoak (hortik datoz txangozale gehienak) eta atzeritarren datua eman gabe, ez dute dugun datu eskasia askorik argitzen.

22. Irudia: Erreferentziako denboraldian Espainian bizi diren probintziarteko turistak, helmugaren arabera

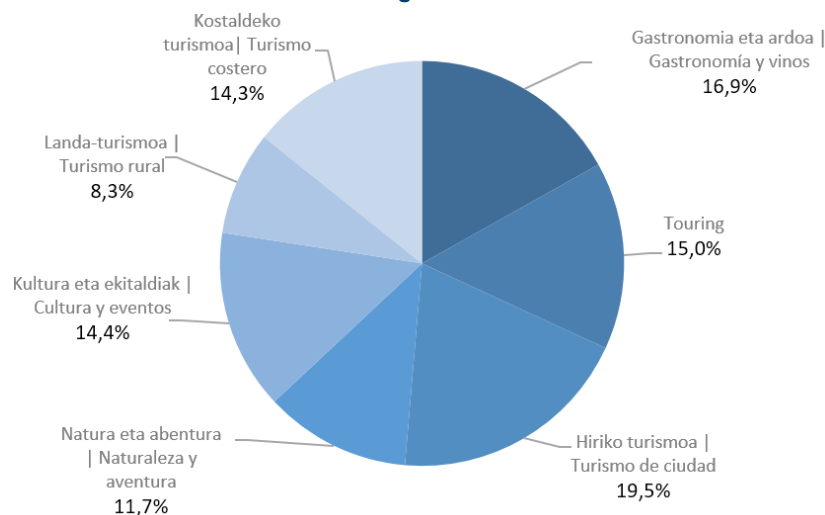

Iturria: Telefono mugikorretatik turismoa neurtzeko estatistika esperimental, INE (2024)

a) Joan-etorrietarako motibazioa

2023ko IBILTURen arabera, hauek dira EAE aisialdi-arrazoiengatik bisitatzeko duten turista bakoitzaren motibazio nagusiak, haien pisu erlatiboaren arabera: hiriko turismoari dagozkionak (%19,5), gastronomiari eta ardoari lotutakoak (%16,9), touring edo ibilbide turistikoari lotutakoak (%15,0), kulturari eta ekitaldiei lotutakoak (%14,4) eta kostaldeko turismoari lotutakoak (%14,3).

36. Grafikoa: 2023an turistak erakartzen dituzten aisialdiko motibazio nagusiak

Iturria: IBILTUR, 2023

Arrazoi horiek direla eta, EAEko turismoak asko bereizten du bere jarduerara. Baina horrek ez du esan nahi eskaintzan bi elementu nagusi

ez direnik: beste eskaintza batzuekin batera egon daitekeen elementu bat, hala nola hiriak eta herriak ezagutzea eta inguru atsegina eta bitxietan zehar ibiltzea.

Bigarren elementua nahiko eksklusiboa da, ia jatorrizko marka izateraino: pintxoak eskari osoaren zeharkako elementua dira.

Eguneroko jardunari dagokionez, monumentuek eta ondareak turismoaren egunerokotasunean duten garrantzia nabarmentzen da, baita xarma duten herri sorta zabal baten proposamena –askotan kostaldekoak–, dagoen jarduera kultural eta tradizionala, eta museoen eskaintza. Horiek guztiek jarduera errepikakorra sortzen dute beraien inguruan, etorritakoen %40 baino gehiago, eta oso jarraituak diren jarduerara osagarrien zerrenda zabalarekin lotzen da, hala nola esperientzia gastronomikoak, jaietakoak, upeltegiak eta sagardotegiak, etab. Horrek guztiak adierazten du turista multiaktiboa eta orientazio anitzekoa dela, ohiko eguzki eta hondartza turismotik oso urrun dagoena.

Turista bakoitzak hainbat bitarteko erabiltzen ditu joan-etorriak egiteko. Desplazamendu motarik ohikoena oinez egitea da (%79,2). Turisten %60k ibilgailua (pribatua edo alokatua) erabiltzen dute helmugan mugitzeko eta %36 inguruk garraio publikoa.

2010etik 2023ra, EAE-ko batez besteko egonaldia 4 gauekoa da.

b) Bigarren bizilekua

Hirietako eta barrualdeko euskaldun askok bigarren bizitokiak dituzte hondartza duten herri euskaldun edo kantabriarretan. Jabe hauei udako hilabeteak eta asteburuak kostaldeko edo Arabako Errioxako biztanle gisa bizitzea gustatzen zaie.

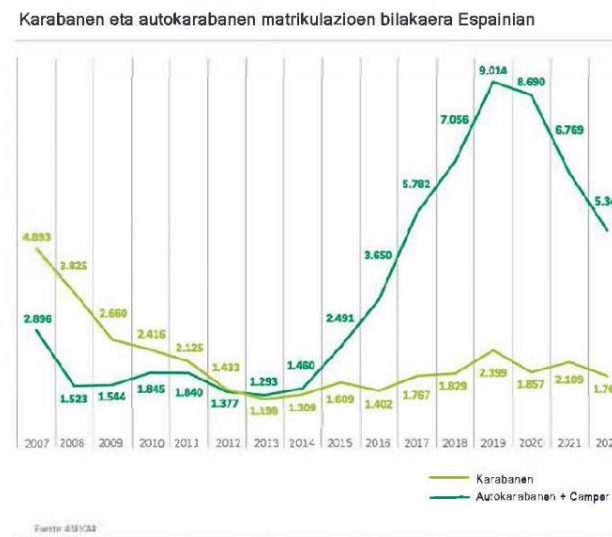
Bizkaiko, Gipuzkoako eta Arabako lau familiatik batek bigarren bizilekua du. Horietatik, Euskal Autonomia Erkidegoan eta beren gozamenerako direnak, nagusiki beren probintzia bereko kostaldean dituzte, eta beste eskala batean, Arabako Errioxan.

Udaldian edo jaiegunetan bigarren etxebizitza horietara bizitzera joaten diren barnealdeko biztanleak, baina egunero lanera joaten direnak beren ohiko lantokira, zerbitzuen saturazioa eragiten dute, baita mugikortasunarekin lotutako arazoak ere, beren opor-lekuetan.

c) Turismo ibiltaria

Turismo ibiltaria ez dago behar adina araututa, sahiesteko autokarabanak eremu sentikorretan (mendi-inguruetan eta kostaldean) pilotzea eta horretarako egokituta ez dauden aparkalekuetan denbora luzez aparkatzea, ez helmuga turistikoetan, ez jabeen ohiko bizileku diren udalerrietan.

37. Grafikoa: Karabanen eta autokarabanen matrikulazioen bilakaera Espainian

Iturria: Turismo ibiltarirako Euskal Eskaintzari buruzko txostena, Basquetour, 2024

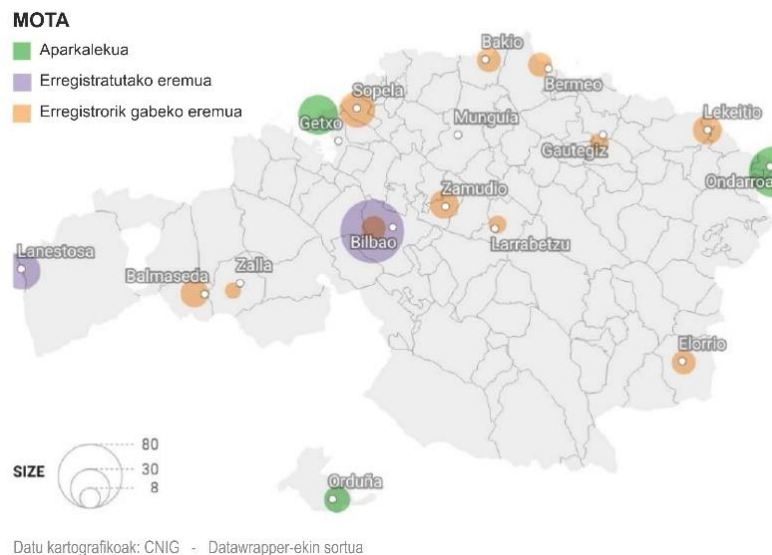
Basquetourrek turismo ibiltarirako EAEko eskaintzari buruz egindako ikerketaren arabera, autokarabana eta camper berrien salmenta asko hazi da 2014 eta 2019 artean, eta urtero igoera handiak izan ditu. Geroztik, sendotze-prozesu batean sartu da, eta, horren ondorioz, bigarren eskuko ibilgailuak erosteko edo alokatzeko aukerek turismo-tipologia horri eusten diote.

Beraz, gero eta arreta handiagoa behar du eskaera jasotzen duten udalerrien aldetik.

Basquetourren ikerketak erakusten du, eskaintzaren eta eskariaren benetako sakabanaketaren arteko desadostasun potentzialaren adierazgarri, autokarabanismoak bisita diseinatzeko erabil ditzakeen espazioen erabilgarritasunaren mapa bat.

Turismo-ibilgailu ibiltarientzako zerbitzu- eta ostatu-eremuen sareak erregulaziorik gabeko 42 eremu ditu eta beste 3 eremu erregistratu eta bat datozenak kanpinak eta beste kanpaketa-turismoko modalitate batzuk arautzen dituen 396/2013 Dekretuarekin:

23. Irudia: Ibilgailu turistiko ibiltarientzako zerbitzuguneen eta ostatu-gauen sarea

Etxebizitza-ibilgailuak lurraldean aparkatzeko eta gaua igarotzeko plataforma digital batek erabiltzaileei erakutsitako puntuen adibidea:

24. Irudia: Etxebizitza ibilgailuak aparkatzeko eta gaua igarotzeko plataforma digital batek Bizkaiko Kostaldean erakutsitako puntuak

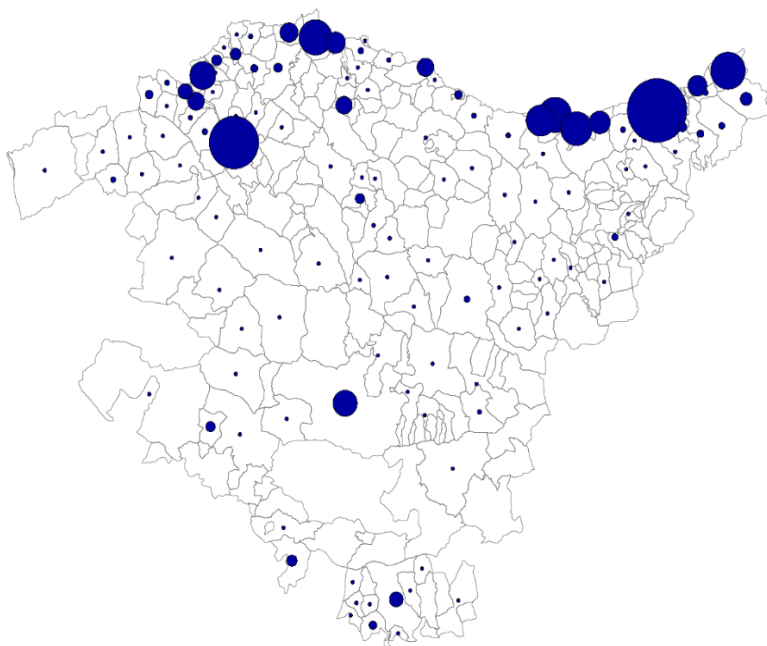

Argi dago desoreka dagoela turismo ibiltariaren benetako erabileren eta zerbitzu eta gau-igarotze gune ofizialaren eskaintzaren artean. Horrek tokiko administrazioen kezkak areagotzen ditu turismo ibiltariak eragin ditzakeen inpaktuekin.

d) Txangozaletasuna

Txangozalea, helmuga bat bisitatzeko duen baina bertan gaua igarotzen ez duen bertako, estatuko edo estatu arteko bidaiaria, garraio publikoa erabiltzen ez duen erabiltzailea da, turismo-diru-sarrera gutxi uzten ditu sortzen dituen gastuekin alderatuta, eta helmuga turistikoak saturatzen eta pilatzen ditu, batez ere hondartzetan.

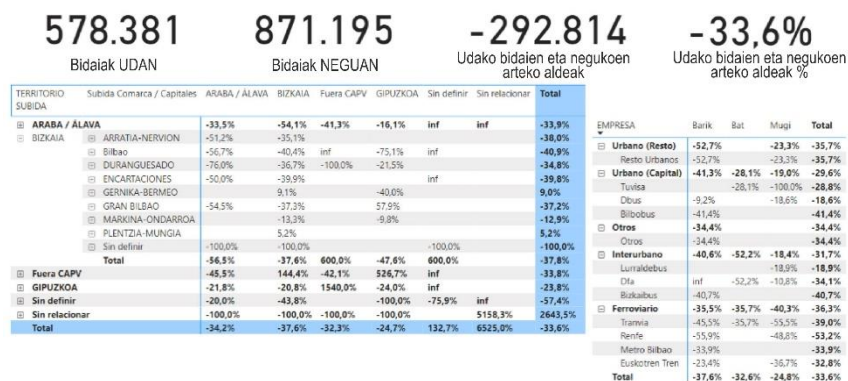
25. Irudia: EAE bisitatzeko duten turistek egindako txangoak, ostatu hartzen duten udalerritik kanpo (2022ko uda)

Iturria: IBILTUR (2022ko uda)

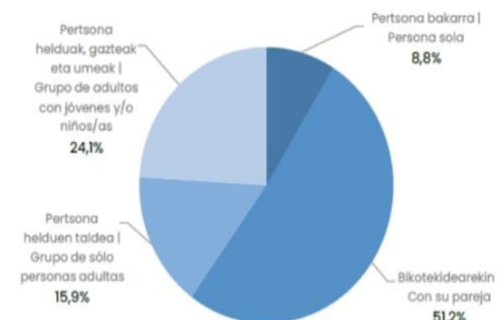
EAE-ko mugikortasunari buruzko azterlanaren arabera, udako hilabeteetan %33 jaisten da garraio publikoaren erabilera.

38. Grafikoa: Garraio publikoko mugikortasun-jarraibideen aldaketen bilakaera, monetika-datuen azterketan oinarrituta (2021)

Turisten erdiak bikotekidearekin bidaiatzeko du, % 24 helduek gazteekin osatutako taldeetan eta % 16 helduek osatutako taldeetan.

39. Grafikoa: Turisten bidaiatzeko modua

4.7 LURZORU URBANIZAEZINEKO INSTALAZIOAK

4.7.1 Lurzoru urbanizaezineko bidaien eta bisitarien motibazioa

Aisialdiko motibazioen artean, landa-turismoarekin lotutakoak eta natura eta abenturarekin lotutakoak gutxiengoak dira: lehenengoen %8,3 baino ez, eta bigarrenak, %11,7.

2019ko udaz geroztik, hiri-turismoak berak goranzko joera handiagoa du, baina natura- eta abentura-turismoarekin lotutako turismoek ere neurrizko hazkunde izan dute.

Hala ere, landa-turismoa estrategikotzat jotzen da EAEn, bai bertako landa-eremua eta -paisaia erakargarriengatik, bai eman daitekeen zerbitzuaren kalitateagatik. Era berean, turismo mota hau lehen sektorearentzako eta bertako herrietan biztanleria finkatzeko laguntza izan daitekeela ulertzen da.

2019. urtetik gaur egun arte, EAE bisitatzen duten pertsonen gora egin dute. 2024an, 172.341 turista izan ziren landa-turismoko ostatueta, EUSTATen datuen arabera, eta 317.866 bidaiarik hartu zuten ostatu kanpinetan. Hau da, gutzira 4,7 milioi bidaiaritik, 490.207 turistek hartu zuten ostatu landa-ingurunean.

4.7.2 Landetxeak eta nekazaritza-turismoa

DATUAK

Ostatuei buruzko datuetatik, honako hauek bakarrik ageri dira landa-ingurunerako bereizita: Landetxeak, Nekazalturismoa eta Kanpinak.

EAEko landetxeen eta nekazalturismoko ostatuen eskaintza 256 establezimendukoa da, guztira 2.901 ostatu-plaza hartzen dituztenak.

26. Taula: Landetxeen eta nekazalturismoko ostatuen eskaintza

	Landetxe est.	%	Landetxe pl.	%	Nekazalturismo est.	%	Nekazaritza-turismo pl.	%
Araba	40	50,0	416	47,8	31	17,6	319	15,7
Bizkaia	17	21,3	234	26,9	38	21,6	450	22,2
Gipuzkoa	23	28,8	221	25,4	107	60,8	1.261	62,1
Gutzira I	80		871		176		2.030	

Iturria: Euskadi.eus (2023).

Landetxe eta horien plaza gehienak (%50 eta %47,8, hurrenez hurren) Arabako lurralde historikoan daude. Bestalde, ostatu-eskaintza eta ostatu-ahalmen handiena duen bigarren lurraldea Gipuzkoa da: % 28,8 eta % 25,4, hurrenez hurren.

Nekazalturismoko ostatuei dagokienez, gehienak Gipuzkoan daude: 107 establezimendu (%60,8) eta 1.261 plazako eskaintzarekin. Jarraian Bizkaia dator, 38 ostatu eta 450 plazarekin.

Nabarmendu behar da, lurralde historiko bakoitzeko kokalekuen ezaugarriak direla eta, Arabako landa-kokalekuak hiri-lurzoruan kokatzen direla; Gipuzkoako landa-turismoak, berriz, baserrietan. Baserri horiek lurzoru urbanizaezinean sakabanatuta egon ohi dira.

199/2013 DEKRETUA

Landa-ostatuen definizioak ezartzen ditu, baina, azkenean, Nekazalturismoa eta Landetxeak baino ez ditu arautzen. Lehenengoek nekazaritzako ustiategieta integratuta egon behar dute, eta biek ala biek arkitektura tradizionalei erantzun behar diete: Jarduera gauzatzeko baldintzak, zerbitzuak eta prozedura definitzen ditu.

Zehazten dituen gainerako ostatuak beste araudi batzuetara pasatzen dira: Landa-hotela, Landa-apartamenduak eta Turismo-aterpetxea.

Dekretuaren arabera, ostatu mota horiek ezaugarri hauek dituzte: landa-kokapena, tipología arkitektoniko tradizionala eta plaza-kopuru txikia.

NEKAZALTURISMOA

Dekretuan nahasmendu bat dago tipologia horri dagokionez. Honela dio 4. artikuluko 1. puntuak:

1. Nekazaritza-turismoko establezimenduek nekazaritza-ustiategiaren barruan egon beharko dute, mendiko edo landa-ingurunearen berezko arkitektura tradizionalei erantzun beharko diete, eta landaguneetan kokatuta egon beharko dute.

Indarrean dagoen legerian horri buruz ezarritakoa hartzen da nekazaritza-ustiapentzat.

Kontuan izan behar da **landa-gunea** legezko figura bat dela (Lurzorua Legearen 29. artikulua), eta ez dagokiola EAEko edozein herri edo kokalekuri. Beraz, pentsa daiteke Dekretuaren kontzeptu okerra izan daitekeela.

Nekazaritzako ustiategiaren betekizunei dagokienez, azpimarratu behar da, praktikan, nekazalturismo batek lotutako nekazaritza-ustiategia galtzen duenean, landetxe bihurtzen dela, ondoriorik gabe.

Oro har, EAEn jarduera hori positiboa dela uste da, turismoa lurralde osora zabaltzeko aukera ematen baitu eta nekazarien eta abeltzainen errentei laguntzeko balio baitu.

LURRALDE ANTOLAMENDUAREN GIDALERROAK (LAG)

LAGek berariaz debekatzen dute lurzoru urbanizaezineko etxebizitza isolatua, eta bi salbuespen baino ez dituzte ezartzen: **nekazaritza eta abeltzaintzako ustiategiari lotutako etxebizitza eta lehendik dagoen baserriaren batean dagoena**. Biak izango dira lurzoru urbanizaezinean ostatu turistikoak hartzeko aukera ematen dutenak, eta, gainera:

Menpekotasun- eta proportzio-erlazio egokia izango dute aprobetxamenduaren intentsitatearekiko, eta neurriak hartuko dira eraikuntza horien paisaia-arloko integrazioa bermatzeko

4.7.3 Kanpinak, kanpaldiak eta turismo ibiltaria

KANPINEI BURUZKO DATUAK

EAEEn 26 kanpin eskaintzen dira guztira. Gipuzkoako Lurralde Historikoan dago kopururik handiena, 18 establezimendu (%64,3), Bizkaian dauden bikoitza (7 kanpin). Lurralde banaketa oso desberdina da: gehienak kostaldean daude, eta Araban hiru kanpin baino ez daude.

EAEko kanpinek 11.045 plaza eskaintzen dituzte guztira, eta horien %70,2 Gipuzkoan pilatzen dira.

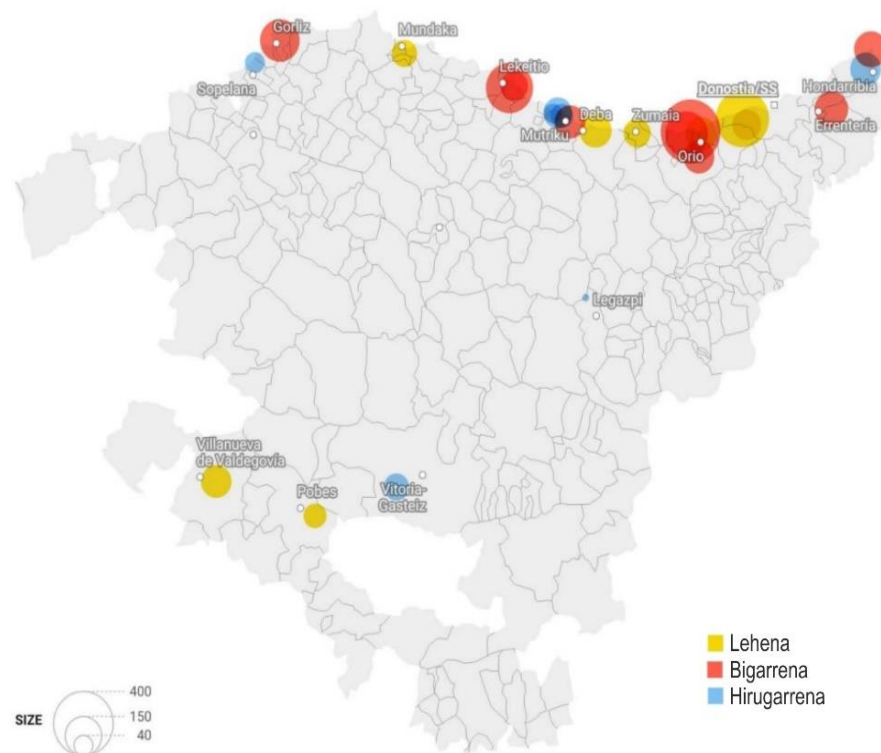
Bizkaian (BFA) egindako ikerketa batetik jasotako kanpinen tamainak hektarea 1 eta 5ha artean daude, 2,4ha batez beste.

27. Taula: Kanpinen eskaintza lurralde historikoaren arabera

Probintzia	Establezimenduak	%	Plazak	%
Araba/Álava	3	10,7%	1.014	9,2%
Bizkaia	7	25,0%	2.280	20,6%
Gipuzkoa	18	64,3%	7.751	70,2%
Guztira, oro har	28	100,0%	11.045	100,0%

Iturria: Euskadi.eus (2023).

26. Irudia: Kanpinen kokapenaren esquema, kostaldeko kokapen hedatua nabarmentzen duena

Iturria: Basquetour, La oferta vasca para el turismo itinante, g.f.

TURISMO IBILTARIARI BURUZKO DATUAK

Kanpinekin gertatzen ez den bezala, turismo ibiltariak hartzeko guneak lurraldean zehar sakabanatuago daude, eta are esanguratsuagoak dira

barrualdean. Eremu horien artean daude gaua igarotzeko aukera ematen duten zerbitzurik gabeko aparkalekuak, baita zerbitzu espezifikokoak dituzten eremuak ere (baina horien artean 3 baino gehiago ez daude erregistratuta). Hauek dira:

28. Taula: Turismo ibiltariaren eskaintza, lurralde historikoaren arabera

Lurralde Historikoa	Gau-eremuak eta zerbitzuak	%	Plazak	%
Araba/Álava	13	28,89%	142	20,69%
Bizkaia	13	28,89%	258	37,61%
Gipuzkoa	19	42,22%	286	41,69%
Guztira	45	100,0%	686	100,0%

Iturria: Ostatu- eta Zerbitzu-eremuak, erregistrorik gabe eta erregistroarekin Basquetour (g.f.)

396/2013 DEKRETUA

Dekretu horrek kanpaketa-mota bakoitzaren baldintzak, behar dituzten instalazioen eta zerbitzuen betekizunak eta funtzionamendu-araubidea definitzen eta arautzen ditu. Hala ere, definitzen duen arauketak ez du klima-aldaketarekin, trantsizio energetikoarekin eta biodibertsitatearen galerarekin lotutako parametrorik.

Egonaldiaren gehienezko denbora berrikusi behar da, ohiko etxebizitza bihur ez dadin.

LURRALDE-ANTOLAMENDUAREN GIDALERROAK ETA PLAN SEKTORIALAK

Kanpinak eta kanpaldiak oso mugatuak dira LAGen eta plangintza sektorialaren arabera. Hauek onartzen dituzten kategorien artean, baldintzekin, honako hauek daude: Ingurune-hobekuntza; Basoa; eta Nekazaritza eta abeltzaintza eta Landazabala (Trantsizioko Landa Paisaia azpikategoria).

Kategoria horiek gutxiengoa dira Araban, eta lurralde horretan dituzten ezaugarriak zaildu egiten dute ezartzea:

- Baso kategoria; kanpoan geratzen dira landaredi autoktonoa duten eremuak. Beraz, kategoria ia baliogabetzen da da Arabako Lurralde Historikoan.
- Trantsizioko Landa Paisaia azpikategoria maldan dauden mendi-hegaletan dago, eta horrek zaildu eta baldintzatu egiten du bertan ezartzea.

Kanpinetan ostatu hartzeko modalitateei dagokienez, LAGek berariaz debekatzen dute ostatu finkoko modalitateak egiteko aukera.

BESTE ERREGULAZIO-PARAMETRO BATZUK

- **BABESTUTAKO ONDASUNEKIKO DISTANTZIA:** Lurralde-plan partzial batzuetan, arau murriztaileak aurkitu dira babestu beharreko kultura-ondasunekiko distantziei dagokienez. Horrek jarduera horien kokapena planifikatzeko joeraren berri eman dezake. Zehazki, Bilbo Metropolitarrako Eremu Funtzionaleko Lurralde Plan Partzialean eta Igorreko Eremu Funtzionaleko Lurralde Plan Partzialean.

Hala ere, EAEko beste lurralde batzuetan, orain erabiltzen ez diren edo gutxietsita dauden ondarezko elementuen eta kanpaketa-eremuen arteko harreman zuzena aukera bat izan daiteke lehenengoak birgaitzeko eta balioan jartzeko, eta bigarrenentzat, berriz, indargarria eta erakargarria izan daiteke.

- **KANPINEN ARTEKO DISTANTZIA:** kanpinak gainezka daudelako keka dagoen lurraldeetan, kanpaketa-modalitateen arteko distantzia erregulatzeko parametroak ezarri dira. Bilbo Metropolitarran, **3 km-ko gutxieneko distantzia** zehazten da, eta Debabarrenean, berriz, **udalerri bakoitzeko kanpin kopurua 1era mugatzen da**.
- **PLAN BEREZIA IDAZTEKO BEHARRA:** Lurzoru urbanizaezinean **5.000 m2 baino gehiagoko azalera** behar duen jarduera baterako, **Plan Berezi bat idatzi beharko da**, Lurzoruari eta Hirigintzari

buruzko Legea garatzen duten premiazko neurriei buruzko 105/2008 Dekretuaren 4. artikulua arabera.

- **EKOTURISMO-EREMUAK:** Aiarako LPPk hirigune txikiz eta landa-
auez osatutako figura hori jasotzen du, eta bertan erroldatuko dira
Okondo, Orozko, Artziniega eta Aiarako baserri eta familia bakarreko
etxebizitza bakartuak eta hutsik daudenak, turismo-erabileran
birgaitzeko eta eraberritzeko.

**27. Irudia: Atauriko meatze-paisaia, kultura-ondare industrialari eta Vasco-
Navarro trenbidearen Bide-Berdearen monumentu-multzoiari lotutako (eta
erabiltzen ez diren) eraikin ugari dituen**

4.7.4 Lurzoru urbanizaezinean ostatzeko kanpoko jarduerak

Lurralde Antolamenduaren Gidalerroetan, jardura mota horiek
aisialdiko eta jolasa erabilera gisa definitzen dira, eta horien barruan,
jolas-erabilera estentsiboa, jolas-erabilera intentsiboa eta ehiza- eta
arrantza-jarduerak bereizten dira:

JOLAS-ERABILERA ESTENTSIBOA: aisiarako, turismorako,
hezkontzarako eta ingurune naturalaren interpretaziorako erabiltzea eta
baliatzea, jardura bigunei jarraikiz, ekipamendu esanguratsurik gabe:
txangozaletasuna eta kontenplazioa, gorabehera gutxi ingurune fisikoan,
oinezkoen ibiltze soila inplikaturik, ez baita inolako azpiegiturarik edo
egokitzapenik behar hori praktikatzeko, non eta ez diren obra txikiak
izaten (erreken gaineko igarobideak, bidexken tarteak, begiratokiak eta
abar), guztiak ere arduratsuak eta paisaian integratuak izango
direlakoan. Eskaladaren praktika barnean hartzen du, bideak irekitzea
eta zabaltzea ere barne, baita aire-nabigazioko kirolen praktika ere, hala
nola delta hegala edo parapentea, eta ingurune akuatikoiari lotutako
kirola ere bai.

JOLAS-ERABILERA INTENTSIBOA: aisiarako, turismorako,
hezkontzarako eta ingurune naturalaren interpretaziorako erabiltzea eta
baliatzea, aisia edota harrera-ekipamenduei jarraikiz, hainbat motatako
jolas-jardueretarako kokaleku batera egokitzea eskatzen dutenak:
kanpinak, aparkalekuak, mahaiinstalazioak, bankuak, barbakoak,

iturriak, zerbitzu sanitarioak, haur-jokoak, paperontziak, hondakinak biltzeko puntu txikiak edo erabiltzen den zerbitzueraikinen bat. Erabilera honetan integratuta hartzen dira, halaber, aire libreko kirol-instalazioak, tamaina handi samarreko eraikinak eraikitzeke eskatzen duten instalazio zientifiko edo kulturalak: aisia-baratzeak, hiri-baratzeak, golf-zelaiak, motordun ibilgailuen zirkulazioari lotutako jarduerak, bereziki egokitutako zirkuitutan zein interes orokorreko bideetan, jarduera antolatuetan edo libreetan.

EHIZA- ETA ARRANTZA-JARDUERAK: ehiza eta arrantza arautua egitea

Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen (LAG) erabilera-matrizearen arabera, jarduera horiek ez dira lurzoru urbanizaezineko erabilera egokiak, baina oro har onartzen dira lurralde osoan, baldintzekin, **aisialdi intentsiboa izan ezik, hori debekatuta baitago babes bereziko kategorian.**

LAGek, II. eranskineko 1.b.5.b atalean, honako hau adierazten dute:

"Garapen-plangintzak lurraldeko aire libreko aisia- eta jolas-possibilitateak balioetsiko ditu, jolas-erabilera egokitzeke eremu egokiak zein diren adierazita"

Ondorioz, LPSk gai horri heldu beharko dio.

GOLF-ZELAIK: EAEk 12 golf-zelai ditu, guztira 612,3ha-ko azalerarekin, eta horietatik 489,84ha ureztatzen dira. LAGek zehazten dute gunek horiek helburu hauek izango dituztela:

- Ur birziklatuak ureztatzeke erabiltzea
- Lurraren jatorrizko topografia mantentzea
- Eremurako egokiak diren belar-espezieak erabiltzea
- Ongarri, fitosanitario eta plagiziden erabilerari buruzko legeria betetzea.

Eskaintza hori buruzko hausnarketa egitea beharrezkoa da, ur-eskasia eta biodibertsitate-galera nagusi diren klima-aldaketaren testuinguruan.

28. Irudia: Golf zelaia EAEn

- ▶ **IBILGAILU MOTORDUNEN KIROL-ZIRKUITUAK:** erabilera horrek landa-lurzoruaren izaera aldatzen duela onartzen da, lehen mailako ekoizpena protagonista duen eta bere landa-ingurunean erabilerak integratzea helburu duen lurralde batean.

- ▶ **ERABILERA TEMATIKOAK LANDA-INGURUNEAREN PIZGARRI GISA:** LPP batzuek turismoa erakartzeko modalitate tematikoak jasotzen dituzte (parke tematikoak, kanpin tematikoak, interpretazio zentro tematikoak, etab.), landa eremua sustatzeko beharra justifikatzeko. Proposamen horiek ez dute justifikazio objektiborik lurralde baten bideragarritasunari edo harrera-gaitasunari buruzko azterlanetan oinarrituta, egokitasun edo premia hori bermatu nahi badute.

4.8 KONTZENTRAZIO-EGOERAK ETA -ARRISKUA

- ▶ Motorizazioaren areagotzeak errepideetan kolapsoak sortzea ekarri zuen, Donostia eta Bizkaiko kostalderako joan-etorri masiboen ondorioz.
- ▶ Bertakoentzako alokairuko etxebizitzaren eskaintza kentzeak bultzatu zuen etxebizitza eskuratzeko ahalmen txikiagoa zuten gizarte-taldeak auzo urrunagoetara lekualdatzea, eta horrek esan nahi du gastu handiagoa egiten dela egunero hiriguneetara joateko.

- ▶ ETEetan ostatu hartzen duten turisten eta txangozaleen ugaritzeak kontzentrazio eta kolapso egoerak eragiten ditu EAEko hiri nagusietako hirigune historikoetan. Horren ondorioz, turismo-erakargarritasuna desagertu egiten da.
- ▶ Egoera hori jasaten duten gune turistikoak udaberritik udazkenaren parte batera bitarteko asteburuetan egoten dira batez ere, eta punturik gorenak Aste Santua eta uda izaten dira. Toki batzuetan gabonetan getatzen da ere bai.

4.8.1 4.8.1 Harrera-ahalmena

- ▶ TMEk honela definitzen du harrera-ahalmena: **ingurune fisikoa, ekonomikoa edo soziokulturala kaltetu gabe**, eta bisitarien esperientziaren kalitatea modu onartezinean murriztu gabe, leku turistiko bat bisita dezaketen pertsonen **gehieneko kopurua** (Mathieson & Wall, 1982).
- ▶ Zaila da gune turistiko baten karga- edo harrera-ahalmenaren mugak definitzea, baina esan daiteke hirigune historikoen identitate-galera edo hondartzetara edo erakarpen handiko lekuetara iristeko kolapsoa harrera-ahalmena gainditu izanaren sintomak direla.
- ▶ Bada mugimendu bat harrera-ahalmenaren metodoaren aplikazioa kritikatzeko duena, lurralde baterako nahi diren baldintza sozial eta biofisikoei eusteko moduak zenbaki zehatzak finkatzetik harago joan

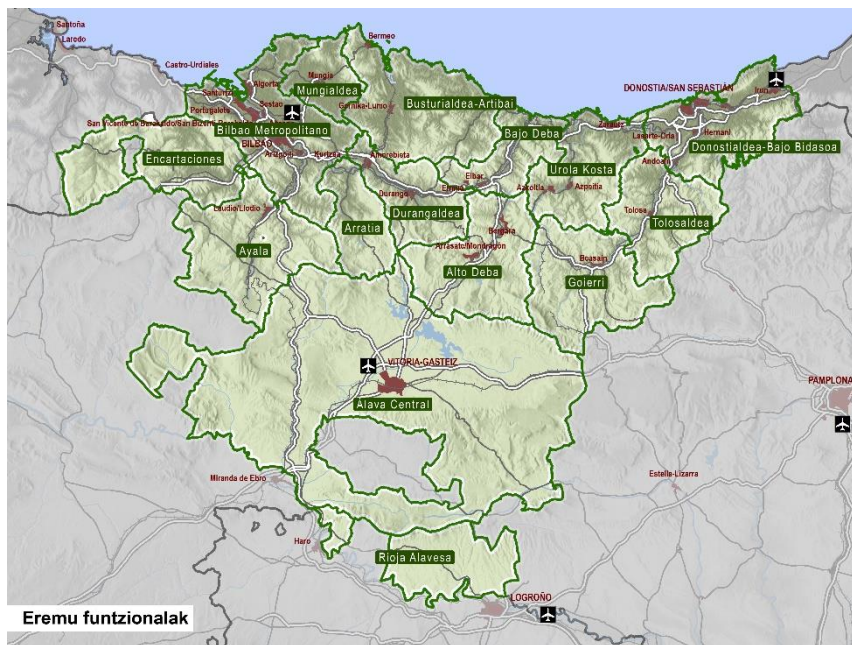
behar duela justifikatuta; hau da, asmoa da harrera-ahalmena zehazteko estandar kualitatiboak finkatu behar direla eta ez kuantitatiboak.

4.9 EREMUAREN ANTOLAKETA. GOBERNANTZA

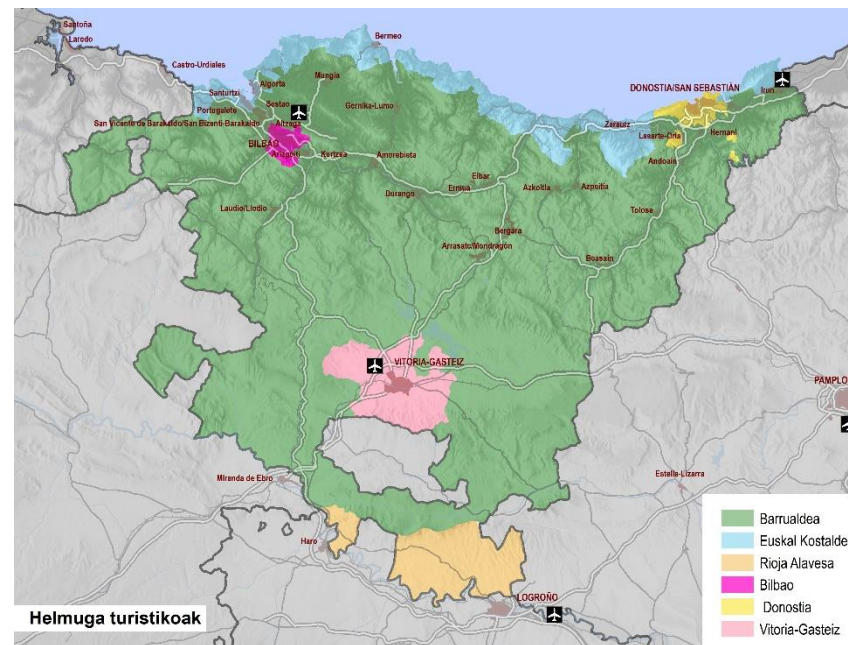
Tradizionalki, EAEko **eremu turistikoaren antolamenduak** panorama ez oso zehatza zuen: gainjartzeekin, atxikipen-eremu zalantzarriekin eta espazio turistikoaren planifikazio eta lurralde-kudeaketarako esparru ez oso egokiarekin. Gaur egun, plangintza- eta sustapen-tresnetan eremua antolatzeko erreferentzia hauek ikusten dira:

- ▶ Araba, Bizkaia eta Gipuzkoako lurralde historikoak.
- ▶ Lurralde-antolamenduaren plangintza-tresnek definitutako eremu funtzionalak.
- ▶ Turismo-helmugak: Euskal Kostaldea, Barrualdea, Arabako Errioxa eta Hiriburuak.

29. Irudia: EAEko eremu funtzionalak

30. Irudia: EAEko turismo-helmugak. 2024

- ▶ Turismo Lankidetzako Erakundeak: erakunde horiek, eratzeko eta/edo kudeatzeko orduan, beren jarduera-eremuko turismo-sektorearekin lotutako Euskal Autonomia Erkidegoko erakunde publiko eta pribatuak integratzen dituzte, eta funtsezko elementuak dira helmugaren turismo-garapenerako.
- ▶ Hiriburuetako turismoa sustatzen duten erakundeak: EAEko hiru hiriburuetako turismoa garatzeko eta sustatzeko ardura duten erakunde publikoak.
- ▶ Turismo-produktuak kudeatzen dituzten erakundeak: EAEn berariaz sortutako erakundeak dira, baliabide gastronomiko, natural edo kultural jakin bat turismo-produktu gisa abian jartzeko, kudeatzeko, sustatzeko eta merkaturatzeko, erakarpen-ahalmen handia eta turismo-fluxuak sortzeko gaitasuna dutenak.

Turismo-lankidetzako erakundeak

Beraz, espazio-erreferentziak eta administrazio-kudeaketako erreferentziak aztertuta, ereduaren osagai hauek ondorioztatzen dira:

- Lurralde historikoak erreferente espazialak dira turismoaren plangintza eta kudeaketa osorako.
- Bigarren eta hirugarren mailako espazioan, eremu funtzionalak eta helmuga turistikoak daude.
- Kudeaketa administratiboari dagokionez, nabarmentzekoa da 28 Turismo Lankidetzako Erakundeek figura, hiriburu eta turismoa sustatzen duten erakundeek eta produktu turistikoak kudeatzen duten erakundeek indartuko dutena.

Antolaketa administratibo berri honek EAEko turismoaren panorama argitzen du. Hala ere, espazioaren antolaketa hobetzeko, hurrengo faserako tresna berri bat sortzeko edo lurralde-planen, bateragarritze-planen eta plan berezien esparruan sartzeko beharrari buruzko azterketa proposatzen da, mugape turistiko finkatua egiteko balioko duena.

4.10 ONDORIOAK

EAEk **baliabide turistiko ugari** ditu bere hiru lurralde historikoetan banatuta. Itsasertzeko eremuetan, hiriburu eta barnealdean, bisitariak baliabide natural, kultural, paisajistiko eta bestelako ugariz goza dezake, askotan produktu turistiko gisa finkatu direnak.

► Ekoizpen-egitura

- EAEko turismo-ostatuaren eskaintzaren protagonista, gaur egun, Erabilera Turistikoko Etxebizitza da. Urte gutxiren buruan, EAEko turismo-ostatuaren eskaintza nagusia bihurtu da, horren ondorio ekonomiko, sozial eta ingurumenekoekin.
- 20.836 ETE plaza Eusko Jaurlaritzaren arabera, eta 40.802 plaza plataformen arabera, 35.808 hotel-plazen aldean (4 eta 5 izarreko 14.594 bakarrik), eredu turistikoaren aldaketa argia da.
- Turismoaren gainerako ekoizpen-sektoreek ez diote jarraitu ostatuak izan duen hazkunde-eritmoari (batez ere ETEk), eta zerbitzuen eskaintza jatetxe-arloan, enoturismoan eta turismo aktiboko jardura batzuetan kontzentratu da batez ere.

► Turismoaren ondorio ekonomikoak

- Turistak helmugan egiten duen Eguneko Batez besteko Gastua ez da aukeratutako ostatuagatik bakarrik aldatzen, baizik eta aukeraketa horrek turistaren bidaia- eta kontsumo-eredua baldintzatzen du (helmugako garraioa, mantenua eta jarduerak), eta horrek eragina du sortzen duen errentan eta enpleguan, eta gune turistikoa erabiltzeko moduan.
- Hotel-modalitateko ostatu-ekoizpenaren balioa 78,7 eurokoa da ostatu-gau bakoitzeko, kanpinek baino %85 gehiago (42,6 €/ostatu-gau) eta ETEek baino %65 gehiago (47,6 €/ostatu-gau). EAE osoan hotel-ostatuaren ekoizpenaren balioa 652 milioi eurokoa zen, kanpinen 40 milioi euroen eta ETEen 138 milioien aurrean.
- Enplegu-sorreran alde handiagoak daude. EAEko hotelek 4.356 enplegu zuzen mantentzen dituzte urtean (kanpinek 337 enplegu inguru); aldiz, ETEek 107 enplegu baliokide baino ez dituzte mantentzen.
- Beste jarduera batzuek, hala nola janari eta edarien zerbitzuak (241 milioi euro), ikuskizunek (191 milioi euro) edo txikizkako merkataritzak (130 milioi euro), turismoak euskal ekonomian duen eragina osatzen dute.
- Turismoak EAEko ekonomian duen eragin zuzena 1.962 milioi eurokoa omen da ekoizpenaren balioan, eta 18.828 lanpostu inguru. Zeharkako eragina eta indutitua gehitzen badira,

ekoizpenaren balioa 4.268 milioi euro ingurukoa da (2.317 milioi € BEGa), eta 37.000 enplegu inguru daude, zuzenekoak, zeharkakoak eta indutituak.

- Turismoarekin lotutako sektoreetako gizarte segurantzako afiliatuen enplegu-datuek 111.000 lanpostu izango dituzte 2024an. Hala ere, sektore horietako jarduera guztiak ez daude turismoarekin lotuta.

► Ekipamenduak eta azpiegiturak

- EAEko turismo-segmentu nagusiek turismo-jarduerari lotutako instalazio eta ekipamendu ugari dituzte.
- Hainbat garraio-modalitate daude EAEra sartzeko eta handik mugitzeko. Bilboko Aireportuarekiko mendekotasun handia dago, EAEko hiru aireportuetako aire-bidaiarien % 88,9 hartzen baitu, eta, neurri txikiagoan, Santanderrekoa (bisitariak EAEra sartzeko ere erabiltzen dute). Bestalde, itsas garraioak ez du pisu handirik. Azkenik, lurreko konexioek EAEko eremu guztiak antolatzen dituzte, eta Frantziarekin eta penintsulako gainerako lurraldeekin lotzen dute. Hala ere, konexio-hutsuneak ikusten dira turismo-nodo nagusien (hiriburuak) eta barrualdekoen artean. “Euskal Y” abiadura handiko trenbidea martxan jartzeak hiriburuaren eta zenbait guneren arteko loturak indartuko lituzke, baina ez luke konponduko gainerako lurraldearekiko lotura arazoa (aldiriko edo distantzia ertaineko trenak beharko lituzke).

► Mugikortasuna

- “Low cost” hegaldien eta erabilera turistikoko etxebizitzaren konbinazioak bidaiak biderkatzen ditu gehien kutsatzen duen garraiobidean: hegazkinean, eta egonaldi laburreko ostatuak sortzen ditu. Ondorioz, bidaia bakoitzeko ahalik eta karbono aztarna handiena eragiten du.
- Turista gehienak lurraldera sartzen dira eta lurraldetik mugitzen dira errekontzako ibilgailu pribatuetan, eta ia ez dute erabiltzen garraio publikoa hirietatik kanpo.
- Bai joan-etorrien fluxu handienak, bai hiriko eta hiriarteko bideetako auto pilaketak txangozaletasunari dagozkio, norberaren ibilgailuan doana.
- Mugikortasun turistikoak eremu naturalak degradatu ditzake.

► Lurzoru urbanizaezineko instalazioak

- Ostatu-eskaintzak lurralde-banaketa desberdina erakusten du EAEko lurraldeetan. Alde batetik, EAEko landetxeen %50 Arabako lurralde historikoan daude (gehienak hiri-lurzoruan), eta nekazalturismoko ostatuen %60,8, berriz, Gipuzkoan daude (baserriak dira, lurzoru urbanizaezinean sakabanatuta egoten direnak). Kanpinen eskaintza Gipuzkoan ere biltzen da (%64,3). Turismo ibiltarirako eremuen eskaintza bakarrik dago modu

zuzenagoan banatuta, baina zerbitzuak dituzten 45 ostatu-eremuetatik 3 baino ez daude erregistratuta.

- LAGek berariaz debekatzen dute lurzoru urbanizaezinean eginda dagoen etxebizitza isolatua, eta bi salbuespen baino ez dituzte ezartzen: nekazaritzako eta abeltzaintzako ustiategiari lotutako etxebizitza eta lehendik dagoen baserrietan egiten dena. Gainera, kanpinak eta kanpaldiak oso erabilera mugatuak dira LAGen eta plangintza sektorialaren arabera. Murriztapen horiek zehaztuz gero, eraikinak eta ondare-elementuak birgaitzeko eta haien balioa nabarmentzeko aukera izango litzateke.
- Ostatu-jarduerak ez diren beste jarduera batzuk ere LAGak arautzen ditu, "Aisialdi estentsiboa eta intentsiboa" kategoriaren barruan, eta Babes Bereziko kategorian baino ez dira debekatuta geratzen (gainerako lurraldean baimenduta daude, baldintzak betez gero).

► Arrisku eta kontzentrazio-egoera

- EAEko eremu turistikoaren kontzentrazio eta saturazio-arazoak honako hauek dira: bizitegi-funtzioaren lekualdatzea, espazio publikoen eta harreman-eremuen saturazioa, lurralde-, metabolismo- eta harreman- azpiegituren sareen saturazioa, eta balio sinbolikoa duten espazio zentralen galera.

- ▶ Eremuaren antolaketa. Gobernantza.
 - Analisisian nabarmentzen da espazio turistikoaren antolakuntza gabezia historikoa, eremu turistikoaren planifikazio eta lurralde-kudeaketa egokia ahalbidetuko lukeena. Ohiko lurralde-mugapeek gutxi definitutako egoera zuten: lurraldeen gainjartzeekin, zalantzazko atxikipen-eremuekin eta turismo-politiketarako esparru desegokiarekin. Arazo hori konpontzea espero da, hurrengo fasean beste espazio-antolaketa bat sortzea proposamenarekin, eta kudeaketaz arduratuko diren administrazio-erakundeak sortzearekin (Turismo Lankidetzako Erakundeak, hiriburu-erakundeak turismoa sustatzen duten erakundeak eta turismo-produktuak kudeatzen dituzten erakundeak).

5 HIRIKO EREMU TURISTIKOAREN TRATAMENDUA

5.1 DAUDEN LPP-EN BALORAZIOA

ARABA ERDIALDEKO LPP. BEHIN-BEHINEKO ONESPENA (2024)

LPPa behin-behinean onartzeko dokumentuak estrategia turistiko berezitua planteatzen du Gasteizko hiri-ingurunerako eta landa-eremurako.

- ▶ Diagnostikoan, LPPk balorazio sintetiko bat egiten du turisten profilari, araututako eskaintzari, segmentu nagusiei eta baliabide turistikoei buruz.
- ▶ Indarreko LPPn (2004) turismoarekin zerikusia duten egiturazko ekintzak jasotzen ditu, irisgarritasuna hobetzera eta naturan oinarritutako turismoa bultzatzera bideratuak.
- ▶ Arabako Foru Aldundiaren Bizikleta Bideen eta Ibilbide Berdeen LPSean jasotako jarduketak biltzen ditu, txirrindularientzako bide-sare bat garatzera bideratuak, aisialdi eta turismo jarduerak garatzeko duten garrantzia haztatuz.

- ▶ Lurraldearen erronken artean, dokumentuak turismoa esparru periferikoetan errenta eta enplegua eragiteko jarduera onuragarritzat jotzen du. Gizarte- eta ekonomia-onurak lortzea da erronka, emisioen fluxu esanguratsurik sortu gabe eta lurralde-kapitalaren kontserbazioari eragin gabe. Landa-eskualdeei dagokienez, gainezkatzeak saihesteko neurriak hartzearen garrantzia zehazten du, eta, aldi berean, landa-dinamikan integratzeko gaitasuna duen turismoa sustatzen da.
- ▶ Proposatutako lurralde-eredu berriak zenbait kalitate-helburu ezartzen ditu, kultura- eta natura-ondarea eta baliabide turistikoak sustatzearekin lotuta.
- ▶ Bere arau-testuan Baliabide turistikoei buruzko artikulua bat eskaintzen du (33. art.), eta bertan Gasteizerako helburu eta irizpide espezifikoak ezartzen ditu (hiri- eta kultura-turismoa sustatzera eta eraztun berdea eta inguruko ondarea integratzera zuzenduak), alde batetik, eta landa-turismoari dagokionez (ikuskera global baten barruko elementu nagusiak aipatzen dira, haien integrazioa eta irisgarritasun handiagoa mugikortasun jasangarriaren bidez bultzatuz), bestetik.

***DONOSTIAKO (DONOSTIALDEA-BIDASOA BEHEREA) EREMU
FUNTZIONALEKO LPP. 2016***

LPPk jarduera turistikoaren aipamen oso mugatua egiten du, Donostia eta bere ingurua lehen mailako erakargarri turistikoa dela soilik adieraziz.

- ▶ Tokiko turismo- eta kirol-portuak identifikatzen dira: beste portu batzuetarako zeharkaldien turismo-motor izan daitezkeen portuak adieraziz.
- ▶ LPPri egindako aldaketa paisaiari begira egiten da, eta honako hauei buruzko gomendioak egiten dira: Ibilbide Turistikoak, paisaiara iristea eta paisaiaz gozatzea erraztuko duen bide-sare gisa bultzatzeko; eta Landa-turismoa, dauden eraikinak birgaitzeko, eta ekipamendu, turismo-ostatu eta landa-paisaiari lotutako beste azpiegitura batzuetara bihurtzeko.

***LAGUARDIAKO (ARABAKO ERRIOXA) EREMU FUNTZIONALEKO
LPP. 2004***

Arabako Errioxan indarrean dagoen LPPa natura- eta kultura-ondareari lotutako turismo baterantz bideratzen da, EAEko hiriburuetakoa (Guggenheim, Kursaal, etab.) jarduerak aprobetxatu eta osatuko dituen.

- ▶ Bi ekipamendu handi proposatzen ditu: golf-zelaia eta Arabako Errioxako Museoa. Udalerrri txikietan igerilekua eta pilotalekua egotea bermatzea, eskaintza turistikoari begira.
- ▶ Turismoa bereiztea egonaldiaren iraupenaren eta turismoaren arabera, biztanleriaren tamainaren eta kokapenaren arabera.
- ▶ Turismo-sektorea udalerrri jakin batzuetan garatzea proposatzen da.
- ▶ Mugikortasuna hobetzea, lurraldeko sarbide-guneetan hotelen eskaintza ahalbidetuko duen bide-azpiegitura berriaren bidez.
- ▶ Turismoari lotutako neurriak proposatzen dira: baliabidearen intereseak diren elementuak babestea eta berreskuratzea (elementu naturalak eta etnologikoak, gune historikoak eta interesguneak); Eremu Funtzionalera sartzeko guneetan informazio-azpiegiturak hornitzea; Merkataritza eta Turismoa Biziberritzeko Plan Bereziak idaztea sustatzea, berariazko tresna gisa.

- ▶ Hotel- eta ostalaritza-eskaintza hobetzeko estrategia turistikoa proposatzen da, kopuruari eta kalitateari buruzko aurreikuspenekin, baita sektorea turismo sakabanatu baterantz bideratzea ere.
- ▶ Upategiei buruzko lehenengo aldaketan ez da ezer adierazten turismoari buruz. Ingurumen-ebaluazioan, Eremu Funtzionaleko udalerrri jakin batzuetan upeltegiak gehiegi garatu eta ezarri direla baino ez da aipatzen.
- ▶ Paisaiaren zehaztapenei buruzko LPPren bigarren aldaketan, interes kultural, natural eta turistikoko ibilbideak eta elementuak identifikatzen dira.
- ▶ LPPren Berrikuspenaren Hasierako Onarpenean, Kultura- eta Natura-ondarearen, Paisaiaren eta Turismoaren arteko koordinazioa proposatzen da, bilbide egituratzaile jasagarrien bidez mugikortasuna hobetzeko (bizikleta-bideak eta ibilbide berdeak).

AIARAKO EREMU FUNTZIONALAREN LPP. 2005

LPPren arabera, Eremu Funtzionala potentzial turistikoa handikoa da, eta eragin biderkatzailea izan dezake zerbitzu-, eraikuntza- eta nekazaritza- eta abeltzaintza-enpresa berriak sortzeko.

- ▶ Ekosistema Minipolitarren barruan (landa-inguruneak herriguneak eta hiri nagusiak), bizitegi- eta turismo-estrategia berri bat proposatzen da.
- ▶ Turismoaren garapena mugikortasunarekin lotzen da: Bilbao Metropolitarrak eta Urduña arteko trenaren bidez; errepide- eta landa-bideen sare baten bidez; 60 km inguruko oinezkoentzako, bizikletentzako eta zaldi-ibilbideen sare baten bidez; eta sare berdearekin, hiru aisia-eremu motarekin.

DEBABARRENEKO EREMU FUNTZIONALEKO LURRALDEAREN ZATIKO PLANA. 2005

LZPk turismo-ekipamendurako eta zenbait jardura estrategikoren proposamenerako artikulua bat du.

- ▶ Bigarren etxebizitza ugari hautematen ditu, garapen turistikoa edo hiritar baten aurrekoak, eta jardura turistikoa bi motatan sailkatzen du: udako bigarren etxebizitza eta landa-eremuetako bigarren etxebizitza.
- ▶ LPPak turismoaren aldeko apustua egiten du, industriakoak ez diren eremuetan egungoen jardura osagarri gisa eta landa-eremu eta itsasertz horien despoblazioa saihesten laguntzeko.
- ▶ Guztira, hamalau ekintza proposatu dira turismoarentzat.

UROLA KOSTAKO EREMU FUNTZIONALEKO LPP. 2006

LPPk aisialdiarekin eta turismoarekin lotutako sektoreak indartzea proposatzen du, baliabide naturalak eta kulturalak optimizatuz, barrualdekoak zein itsasertzekoak, industria eta lehen mailako jarduerak mantenduz, eta espazio- eta denbora-aniztasuna hobetuz.

- ▶ Helburu turistikoen arabera sailkatzen ditu udalerriak: lehentasunezko interesa duten udalerriak, hazkunde moderatuko udalerriak eta garapen txikiko udalerriak; jarduera ekonomiko komertzialetarako eta turistikoetarako.
- ▶ Ekipamenduak ekipamendu egituratzaileetan eta ekipamendu bateragarrietan kategorizatzen ditu.
- ▶ Zenbait udalerritan, aisialdirako eta turismorako hirugarren sektoreko garapenari lotutako jarduera ekonomikoen sustapen publikorako lurzorua erreserbatzea aurreikusten du.

***ARRASATE-BERGARA (DEBAGOIENKO) EREMU
FUNTZIONALAREN LURRALDEAREN ZATI KO PLANA. 2005***

LZPak atal mugatu bat du Aisialdi, Turismo eta Merkataritza Ekipamenduari buruzko Txostena dokumentuan, non horiek identifikatzen diren eta non dauden adierazten den. Artikulu arauemailea ere badu.

- ▶ LPPk adierazten du udalerriek hotel-azpiegitura txiki bat dutela, eta uste du azpiegitura hori aldaera tipologiko guztietan (hotela, egoitza, kanpina eta abar) sustatu behar dela xede horretarako erreserbatutako eremuetan, hotelen erabilera lurralderako irisgarritasunarekin lotuz.
- ▶ Irisgarritasunaren testuinguruan, turismo-erabilera lurraldera sartzeko identifikatzen dituen udalerriekin lotzea proposatzen du, eta udalerrri bakoitzak estrategia zehatzak izatea.

TOLOSAKO EREMU FUNTZIONALAREN LPP (TOLOSALDEA). 2020

Turismo-jarduera oinarri ekonomikoaren dibertsifikazioaren bidez soilik aipatzen da, eta lehentasuna ematen zaio turismo-jarduerak sartzeari eta pixkanaka hirugarren sektoreak eraikitzeari. Garapen Estrategian, jarduera berriak planifikatzeko eta sustatzeko agentzia bat dago, hala nola turismoa dinamizatzeko eta sustatzeko jarduerak.

- ▶ Eremu funtzionaleko ekipamendu komunitarioak identifikatzen dira, merkataritzarako eta ostalaritzarako erabiltzen direnak, bai eta aisialdirako azpiegiturak ere.

**BEASAIN-ZUMARRAGAKO (GOIERRI) LURRALDEAREN ZATIKO
PLANA. 2009**

LZPren puntu estrategikoetako bat aisialdirako eta turismorako erabilera bultzatuko duen dibertsifikazio ekonomikoa da, natura- eta kultura-ondarean oinarritutako ekipamendu ludiko eta kulturalen bidez, lurraldearen erabilera bultzatuz. Memorian zenbait elementu eta esparru identifikatzen badira ere, horiek ez dute islarik euren araudian.

BALMASEDA-ZALLAKO (ENKARTERRI) LPP. 2011

LPPn aurkeztutako lurralde-ereduak eremu funtzionalaren potentzial turistikoari erantzuteko zehaztapenak garatzen ditu, aktibo natural eta kulturaletan oinarrituta, hala nola Natura Interpretatzeko Zentroak, landa-ostatuak, etab.

- ▶ Ekipamenduei lotutako helburu orokorretan eta partikularretan, Eremuaren potentzial turistikoa sustatzea planteatzen da, bai Hirigune Historiko bereizgarrietan, bai hiri-parkeetan, bai kirol-turismoan eta ekoturismoan, bai eta nekazaritza- eta abeltzaintza-sektorearen balioa handitzea ere, enpresak optimizatzeko.
- ▶ Aisialdi-eremuei dagokienez, helburu orokor gisa, dauden eremuen garapen turistikoa sustatzea proposatzen da.

- ▶ Hiri-kokalekuetan, helburu orokor gisa, eremuaren turismo-sektorearen garapen eskasa nabarmendu da; izan ere, ustiatzeko aukera bat da, eremuko natura- eta kultura-aktiboak kontuan hartuta.
- ▶ LPPren araudian Kirol eta Turismoko Ekipamendu Handiari buruzko zehaztapenak ezartzen dira.
- ▶ Paisaiaren zehaztapenei buruzko LPParen aldaketan, kultura-ondarearen zati gisa garrantzi berezia duten naturaguneak, hiri-eremuak, landa-eremuak eta hiri-inguruak bereizten dira.

BILBO METROPOLITARRAREN LPP. 2006

LPPk defendatzen duen lurralde-ereduak nekazaritza-jarduerari eustearen alde egiten du, eta arlo funtzionaleko baliabide turistikoetan eragin zuzena duten neurriak eta jarduerak proposatzen ditu: landa-eremuen erakargarritasun turistikoa handitzea eta baserriari lotutako landa-arkitektura babestea.

- ▶ LPPk adierazten du Bilboko portua eta aireportua eskualde- eta nazioarte- mailako bi azpiegiturak direla, Bilboko eremua metropoli gisa definitzen dutenak, eta positibotzat jotzen ditu eginkizun hori sendotzera bideratutako ekintza guztiak.
- ▶ LPPren dokumentazioaren eranskinean aisialdi, turismo, hezkuntza eta ingurune naturalaren interpretaziorako espazioekin lotutako

ekintza egituratzaileak eta eragiketa estrategikoak eta antolamendu-irizpideak deskribatzen dira, jarduera bigunetan oinarrituta, ekipamendu esanguratsurik gabe.

- Planaren araudian kultura-, kirol- eta aisialdi-ekipamenduen azpiegiturei buruzko zehaztapenak ezartzen dira.
- LPPren Berrikuspenean (2023 Behin-behineko Onarpena) helburu estrategiko gisa zehazten dira paisaiak, monumentuak eta ondare-elementuak oinezkoentzako eta bizikletentzako ibilbideen bidez lotzea. Halaber, ekipamendu berriak eta erabilera masiboko aisiarako eremuak sortzea saihestuko da, lehendik dauden hiri-bilbeekin bat ez datozenak. Araudi horretan kanpinetarako eta kanpatzeko turismoko beste modalitate batzuetarako zehaztapenak ezartzen dira, bai eta baliabide turistiko naturalen erregulazioa ere.

DURANGALDEKO LPP. 2011

LPPak antolamenduaren printzipio estrategiko gisa jartzen du landaaren eta hiriaren arteko beharrezko lankidetzak, ingurumena errespetatzen duen turismo bat ustiatu eta garatzeko.

- Nekazaritza-abeltzaintza eta Landazabala antolamendu-kategorietan, ustiatzearen ekoizpen-egitura hobetzea eta natura-turismoari eta landa-turismoari lotutako jarduera osagarrien dibertsifikazioa sustatzea proposatzen da.

- Planak ez du gune funtzionala bizitoki turistiko gisa hartzen, eta, beraz, ez du bigarren bizitokiari buruzko jarduera-lerrorik aurreikusten 16 urteko epean.
- Espazioko azpiegituretarako, bidegorrien sare bat diseinatzeko eskatzen du, udalerrietako bidaiak erakartzeko gune nagusietara eta merkataritza eta turismo kale nagusietara sarbidea izateko.

GERNIKA-MARKINAKO (BUSTURIALDEA-ARTIBAICO) LPP. 2016

LPPak lurraldea modu iraunkorrean antolatzeko estrategia baterako printzipioak ezartzen ditu, landa-eremuaren eta hiriaren arteko lankidetzak bilatuz, ingurumena errespetatzen duen turismo bat ustiatzeko.

- LPPk turismoaren eta bigarren bizilekuaren presioetatik hazkunde sakabanatua mugatzea proposatzen du.
- Landa-eremuen eskaintza dibertsifikatzea, nekazalturismoa eta landa-turismoa sustatzeko, lurraldea interpretatzeko zentroak sortuz.
- Kostaldeko ostatu-eskaintzar hobetzea proposatzen da, apartamentuen, landa-etxebizitzaren eta arautu gabeko beste plaza batzuen eskaintza arautua erregularizatuz.

- ▶ Turismoari aplikatu beharreko estrategia guztiak erakunde berri bat sortuz koordinatu behar dira. Erakunde horrek sustapen-ekintzen plangintza, eskaintzaren kudeaketa eta produktu turistikoari diru-laguntzak emateko politika publikoen aplikazioaren kontrola bateratuko beharko ditu.

MUNGIALDEKO LPP. 2016

LPPk lurralde biguna sustatzen du, adierazgarritasun handiagoko eremuak bultzatuz eta paisaian eragin negatiboa duten elementuak ezabatuz, erakargarritasuna eta turismo- eta aisialdi-erabilera sustatzeko.

- ▶ Lehentasunezko turismo-baliabidetzat jotzen dira eskualdeko eta eskualdez gaindiko aisialdi-eremuak, Bakioko hondartza eta monumentuak, babestutako ondare-ondasunen inbentarioko eraikinak.
- ▶ Jarduera-ildo nagusietan, bide-azpiegiturak hobetzea eta zikloturismoan aritzeko egokitzea proposatzen da. Horrez gain, turismo-ekipamenduak hobetzea ere proposatzen da.
- ▶ LPPk proposatutako lurralde-ereduak guneen hiri-izaera indartu nahi du, hiriguneetako ostatuaren alternatiba sendotuz eta lehendik dauden eraikuntzen gaineko landa-turismoa garatuz.

- ▶ Planaren araudian ez da aurreikusten esku-hartze estrategikorik bigarren etxebizitzari dagokionez, baina bai lehentasunezko baliabide turistikoak arautzea ikerketa, plan edo programa integratuen bidez.

IGORRE EREMU FUNTZIONALEKO LURRALDEAREN ANTOLAMENDURAKO ZATI PLANA. 2010

LPPk ingurune fisikoko jarduerak proposatzen ditu, Eremu Funtzionalaren garapen turistikoari laguntzeko, eraikitako ingurunea birgaitzearen bidez. Lehendik dagoen ondare eraikia eta urbanizatua kontserbatzea, babestea eta hobetzea da planaren ardatza, eta, aldi berean, espazio eta hornidura berriak sortzea, elementu dinamizatzaile eta osagarri gisa.

- ▶ Araudi horretan, lurraldea birgaitzeko eragiketa estrategikoak aurreikusten dira. Horrez gain, kanpinak jartzeko baldintzak ere jaso dira.

5.2 ERREFERENTZIAZKO ARAUDI GARRANTZITSUA

DONOSTIAKO HAPO ALDATZEA

Berriki, Donostiako Udalak hasierako onarpena eman dio bere HAPOren aldaketari, ostatu-erabilerei dagokienez.

Esku hartzeko irizpideak:

- Ostatu-modu edo turismo-ostatu mota berriak ezartzearen ondorioetarako, bertan bizi diren **100 pertsonako 10 plaza turistiko baino gehiagoko** harremana edo proportzioa duten auzoak eta/edo eremuak asetzat jotzea.
- Ostatu turistiko erabilera berrien ezarpena ez baimentzea (modalitate guztietan: hotelak, pentsioak, aterpetxeak, turismo-erabilerako etxebizitzak -ETE, turismo-erabilerako gelak -ETL, etab.) hiriko hiri-inguruneke etxebizitzetarako lursailen eta bizitegi-eraikinen solairuetan, etxebizitza gisa erabiltzen direnetan eta/edo ezartzea baimentzen direnetan.
- Jarduera ekonomikoetarako lurzati erabilera mugatu edo baldintzatzea ostatu erabileretarako, lurzati mota horietan jarduera ekonomiko mota desberdinak egon daitezen zaindu eta bermatzeko. Kasu horietan, hirugarren sektoreko lurzati guztietan aurreikusitako edo baimendutako sestra gaineko hirigintza-eraikigarritasun osoaren **% 25** izango da gehienez, eta

eremu globalean sestra gaineko hirigintza-eraikigarritasun osoaren **% 5**, gehienez ere.

- Komunitate-ekipamenduko partzeletan eta eraikinetan ostatu-erabilerak eta/edo turismo-establezimenduak ezartzeko, honako baldintza hauek bete behar dira: partzelaren ekipamendu nagusiaren edo nagusiaren erabileraren osagarri izatea; eta hirigintza-plangintzan berariaz ezartzea.
- Aurreko helburuekin eta irizpideekin lotutako aurreikuspenen aplikazioa baldintzatzea eta/edo zehaztea, betiere beste helburu eta irizpide batzuk (adibidez, katalogatutako hirigintza-ondarea babestearekin lotutakoak) lortzeko arrazoiak hala justifikatzen badu.

BILBOKO HAPO (2022)

Ostatu-erabileretan esku hartzeko irizpideak:

- Jarduera turistikoaren modalitate guztiak ustiapen-unitatearen printzipioaren arabera garatuko dira, eta pertsona titular bakar baten menpean egongo dira. Pertsona horrek izango du jardueraren erantzukizuna. Aldez aurretik Euskadiko Turismo Enpresa eta Jardueren Erregistroan izena emanda dagoela egiaztatu beharko da.
- Turismo-erabilerako logelak bizitegi-erabilera gisa daude sartuta, etxebizitzetan baimenduta, eta plaza kopuru maximoarekin,

baldin eta ostatu-jardueraren titularra erroldatuta badago eta etxebizitzan benetan bizi bada. (52. art.) eta aldez aurretik Euskadiko Turismo Enpresa eta Jardueren Erregistroan izena emanda.

- Erabilera turistikoko etxebizitzak gainerako turismo-ostatu-antza du: Erabilera nagusia bizitegi-erabilera duten eraikinetan dauden etxebizitzetan bakarrik ezarri ahal izango da, eta Euskadiko Turismo Enpresa eta Jardueren Erregistroan aldez aurretik izena emanda dagoela egiaztatu beharko da.
Solairu bakar batean ezarri ahal izango dira, hau da, bizitegi-erabilera bat garatzen den solairuetako baxuenean. Hala ere, solairu berean erabilera turistikoko etxebizitzak eta bizitegi-erabilera etxebizitzak egon daitezke, sarbide independentearen beharrik gabe. (53.2B art.).
Gainerako ostatu-erabilerek, solairu berean bizitegi-erabilera etxebizitzak daudenean, sarbide independentea izan beharko dute.
- Kanpinak: erabilera publikoko eta gizarte-intereseko erabilera barruan dago (41. art.); landa-ingurunean kokatzea justifikatu ahal izango da eta, salbuespenez, Komunitate-Ekipamenduko Sistema Orokorrean, Espazio Libre Orokorren Sistema Orokorrean, Landa-Parkeko Sistema Orokorrean eta Trantsizioko landa-paisaiaren azpikategorian ezartzea baimentzen da.

Plan Berezia egin eta onartu ondoren ezarriko dira. Jarduerari loturiko lurzatiaren gutxieneko azalera 20.000 m²-koa izango da.

HAPO hau onartu berria den arren, Hiri Plangintzako Udal Zerbitzutik kezka agertu dute erabilera turistikoko etxebizitza kontrolatzeko ezintasunagatik, eta, beraz, araudi berria garatzeko asmoa dute.

ZUMAIAKO PLANGINTZAKO ARAU SUBSIDIARIOEN ALDAKETA

Zumaiak etxebizitza turistikoak arautzeko bere arau subsidiarioen aldaketa onartu berri du, beraz, jarduera ekonomikotzat hartzen dira eta ondorioz, arau erregulatzailerik batzuk aplikatzen dira:

- Lehen solairuan bakarrik egon ahal izango dira, edo sarrera independentea izan beharko dute.
- Ezin izango dute eraikin osoaren azaleraren % 12 baino gehiago okupatu, % 8 Alde Zaharrean.
Ezin izango dira instalatu dagoeneko turismo-erabilera etxebizitzak edo beste jarduera ekonomiko batzuk dituzten eraikinetan.

Era berean, udal honek etxebizitza turistiko bidegabean jarraipena egiteko protokoloa landuko du.

6 NAZIOARTEKO TURISMO-MERKATUAREN IRAGARPENA

Europako turismoa EAEko eremu turistikoan eragin handia izan dezaketen joera batzuk jasaten ari da. Aldaketa sozioekonomikoak, ingurumen-aldaketak eta aldaketa teknologikoak gertatzen ari diren honetan, interesgarria da autonomia-erkidegoko lurralde- eta turismo-plangintzarako joera berri horiek kontuan hartzea. Jarraian, EAEko lurraldean eragin dezaketen Europako turismoaren joera garrantzitsuenak aztertzen dira.

Aipatzen diren ezaugarri horietako gehienak beste kontinente batzuetako (Amerika eta Asia, batez ere) jatorri-merkatuei aplikatzen zaizkie.

Coolcationing: Krisi klimatikoaren eragina. Iparraldeko helmugek etekina ateratzen diote krisi klimatikoari.

Hainbat ikerketa eta adituk adierazten dute turistak gero eta gehiago urruntzen direla tenperatura altuegiak dituzten lekuetatik, opor freskoagoak bilatuz (Conde Nast Traveler, 2024). Iparralde-hegoalde eredu argi bat hautematen da turismo-eskariaren aldaketetan, iparraldeko eskualdeek klima-aldaketaren onurak jasotzen baitituzte, eta hegoaldeko eskualdeek turismo-eskariaren murrizketa nabarmenei

aurre egiten diete; eredu hori nabarmenagoa da berotze handiagoko egoeretan. (European Commission, 2024).

Gai hori Espainiaren kasuan identifikatzen da, argi eta garbi, Espainia Berdea deiturikoan (EAE horren parte da) aukerak eta eraginak sortzen baititu. Alde batetik, inguru horretan gastu turistikoa % 34 inguru handituko dela kalkulatzen da 2022arekin alderatuta, eta % 42 2019arekin alderatuta. Halaber, aurreikusten da 2019arekin alderatuta bisitarien kopurua % 10 handituko dela, eta Espainiako gainerako tokietan % 1 (Tourespaña, 2024).

Joera horrek presio bizkorra eragin dezake EAEko turismo-eremuan, ez bakarrik hiriguneetan, baita itsasertzeko tokietan ere. Egia da, hala ere, batez besteko tenperaturen eta gastu turistikoaren arteko korrelazioak eragin positiboa izan dezakeela turisten etorreraren gastuaren hazkundeari dagokionez; baina, horrez gain, eskari turistikoaren urtaroen araberrako banaketan ere aldaketak izan daitezke, udan murrizketak eginez eta bitarteko eta neguko denboraldietan igoerak eginez. Horrek adierazten du urtarokotasuna murriztu egin daitekeela.

- ***Bidaiazteko gogoia, hegan egiteko lotsaren aurrean.*** Asmo onen eta ekintzen arteko arrakala, ingurumen-jasangarritasunari dagokionez.

Phocuswrightek egindako ikerketa bat (The Sustainability Gap - Belief vs. Behavior, 2023) aipatzen du kontsumitzaileek iraunkortasunaren aldeko aldarria adierazten badute ere, haien jokabideak ez duela jarrera hori islatzen. Deskonexioa dago pertsonen beren ingurumen-kontzientziari buruz egiten dituzten baieztapenen eta praktikan hartzen dituzten erabakien artean. Fenomeno hori, nagusiki, bidaien kostuaren eta ingurumen-kontzientziaren arteko gatazkari egozten zaio. Bidaiari askok diote karbono-aztarna kontuan hartuko luketela garraioa eta ostatua aukeratzean, baina errealitateak erakusten du ehuneko txiki batek baino ez duela benetan egiten (Munduko Ekonomia Foroa eta Accenture, 2022).

Gainera, bidaiatzeko bultzada areagotu egiten da, etorkizunean, pandemien edo ingurumen-neurri zorrotzagoen ondorioz, bidaietarako sarbidea murriz litekeela uste dutelako. Testuinguru horretan, bidaiatzeko nahien zerrendan agertzen diren helmugek, kalitate/prezio erlazio hoberenarekin batera, pisu handiagoa dute hegaldiek lotutako ingurumen-kezkak baino, eta horrek eragina du helmugen hautaketan, bereziki hirietan.

Sustainable Hospitality Alliancaren ikerketak (2023) erakusten duenez, bidaiatzen duten pertsona gehienentzat, prezioa da oraindik ere ostatua aukeratzeko faktore era

bakigarria, eta, ondoren, bertan behera uzteko politikak. Horrek klimaren aldeko ekintzaren aldeko neurrien eta bisitarientzat erakargarriak diren neurrien arteko oreka aurkitzeko beharra nabarmentzen du.

Travel Foundation-en (2023) arabera, gobernuaren zeregin aktiboagoa ezinbestekoa da bidaia-industriarentzat errentagarria den etorkizunaren eta planetaren ingurumen-beharren arteko oreka aurkitzeko.

► Eremu turistiko asean kudeaketa edo saturazioaren prebentzioa

Eremu aseetarako eta saturazio-arriskuan dauden eremuetarako sarbideak erregulatzeke joera argia dago. Aire-arazoari dagokionez, adibidez, Herbehereetako Schipol aireportuan ordu-tarteak murrizteko neurriak ezarri ziren, hegaldiak mugatzeko. Zoritxarrez, neurri hori, turismo-erabilerako etxebizitzaren erregulazioaren arloan saiatu diren beste hainbat neurri bezala, ezeztatu edo kendu egin dute eskumen-auzitegiek edo beste instantzia batzuek.

Natura-guneetan, nahiko hedatuta dago sarrera ordu-tarteen arabera erreserbatzeko sistemak aurretiaz ezartzea, edo aparkatzeko erreserbak aurrez egiteko sistemak ezartzea, edo bidexka eta kanpamentuetarako baimenak ere bai; horren adibide bat Estatu Batuetako Parke Nazionalen sarea izan daiteke, non neurri horiek emaitza positiboak eman baitituzte, ez bakarrik espazioak

kontrolatzeko eta emisioak murrizteko, baizik eta baita bisitarien esperientzia hobetzeko ere. Beste neurri batzuk sarbideetako esku-hartzetik jartzen dira martxan, zehazki naturguneetara sarbidea ematen duten aparkalekuetan, hala nola Sant Carles de la Rápitan (Katalunia). Bertan, El Trabucador naturgune babestuan aparkatzea arautu egiten da, ibilgailu bakoitzeko kostua duten alde aurreko erreserben bidez, eta tokiko enpresentzako erreserba-sistema batekin konektatuta. Neurri hori berariaz aplikatzen zaie turismoei eta karabanei, natura-ingurunea babesten dela ziurtatuz eta oinez edo bizikletaz sartzea erraztuz.

Europar balio historiko eta kultural handia duten eremuei dagokienez, azpimarratzekoa da Dubrovnik; izan ere, alde zaharra Gizateriaren Ondare izendatu zuen UNESCOk, eta gurutzaontzi-bidaiarien bolumen handiek eta, aldi berean, beste bisitari batzuek kalte handia egiten zioten. Duela urte batzuetatik hona, Dubrovnik-en sistema bat ezarri da. Sistema horren bidez, bi urte lehenago zehaztu daiteke zer gurutzaontzi porturatu daitezkeen portuan, zer egunetarako eta zer bolumenetarako, eta, hala, turismo-fluxua aurrez kudea daiteke, eremu babestua babesteko eta kultura-ondarea zaintzeko. Gainera, logika horretan bertan, UNESCOren eremu babestuan eremu publikoa erabiltzeko araudia aldatu da, aire zabaleko terrazak mugatuz, bertako kaleetatik ibiltzea hobetzeko.

Florentziako kasua ere interesgarria da; izan ere, bisitarien informazioa ematean oinarritzen da, eta, beraz, eremu turistikoan fluxuak banatzea ahalbidetzen du. Gehien eskatzen diren turismo-baliabideetan dauden ilareei buruzko informazioa denbora errealean ematen duen irtenbide bat garatu da: itxarote-denbora handiko kasuetan, beste kokaleku batean dauden antzeko beste baliabide batzuk aipatzen dira, eta jarduerak alde aurretik erreserbatzeko aukera ematen da.

Dagoeneko abian diren neurri horien helburua pilaketak saihestea da, bisitari-kopuruaren oreka hobetzea eta bisita-esperientzia hobetzea.

- Mugikortasuna zerbitzu gisa: intermodalitatearen eragina hiri-fluxuen kudeaketan

Intermodalitatea nagusitzen ari da irismen ertaineko eta laburreko garraioan, eta, pixkanaka, mugikortasun-irtenbideak ezartzen ari dira hirietan zerbitzu gisa (MaaS: Mobility as a Service). Horri esker, bidaiari-fluxuen banaketa errazten ari da, eta tokiko harremanak ahalbidetzen. Hala ere, joera horrek modu eraginkorrean bilakaera izan dezan, sakon ulertu behar da nola garatuko diren bidaiari bakoitzak etorkizun hurbilean erabakiak hartzeko irizpideak, bere jokabidea egokitu ahala.

Aurrerapen teknologikoek eta benetako kostuan oinarritutako prezioen finkapena berebiziko garrantzia izango dute garraio-azpiegitura optimoa konfiguratzeko. Deloitte-ren artikulu baten arabera (Mobility after COVID-19: the lure of travelling versus flight-shaming), Suitza, Austria, Frantzia eta besteak beste, abiadura handiko trenbideen arteko konexioa hobetzeko asmoa dute, trenbideko garraioaren eraginkortasuna handitzeko. Horrez gain, hegazkin eta trenetako teknologia propulsaile elektrikoak aurrera egiten jarraitzea espero da, CO2 emisioak murrizteko eta garraioaren jasangarritasuna hobetzeko.

Intermodalitatean bideratzeak eta MaaS inplementatzeak eragin nabarmena izan dezakete helmuga turistikoaren lurralde-kudeaketan. Alde batetik, garraiobide jasangarrien erabilera sustatzen dute, eta horrek hiri- eta landa-eremuen arteko konektibitatea hobetu eta helmuga turistikoaren erakarpina areagotu dezake. Bestalde, plangintza integratuko zerbitzuak eta bidaiak multimodaletarako soluzio digitalak sartzeak turistaren esperientzia hobetu dezake, eta turismo jasangarriagoa eta eraginkorragoa sustatu.

Hala ere, garrantzitsua da onartzea MaaS-ri buruzko egungo ikerketak eta praktikak eguneroko hiri-mugikortasunean zentratzeko joera dutela, turismoaren esparrua alde batera utzita.

Hirietako aire zabaleko musika-jaialdien hazkundea. Espazioaren okupazioaren eragina.

Zuzeneko Musikaren Behatokiaren txostenaren arabera (Ticketmaster, 2023), kontzertuetarako abonuen salmentak %48 egin zuen gora 2022 eta 2023 artean. Gainera, kontzertuetako sarreren batez besteko gastua 80 eurokoa izan zen 2023an, hau da, 2022ko 58 euroen aldean %37ko igoera izan zuen. Txosten horren arabera, zuzeneko ekitaldietara joaten diren pertsonen %10 inguru musika-turismoa da, eta Erresuma Batuan, Txekiar Errepublikan, Estatu Batuetan eta Italian du jatorria, besteak beste.

Europako FESTSPACE proiektuak (Festivals, Events and Incluir Public Space) egindako ikerketen arabera, gertaera horiek oso zentralizatuta daude hirian, eta berez aseta dauden hiri-eremuak asetu ditzakete, ekonomikoki jasangarri izateko politiketan oinarrituta (A. Romanos, UOC, 2023).

Argi dago musika-jaialdiek aldi baterako enpleguak eta diru-sarrera gehigarri esanguratsuak sortzen dituztela, baina erronka handiak ere dakartzate: arazoak, hala nola pilaketak, zaratak, gizalegearen kontrako jokabideak edo hondakinak, besteak beste. Egoiliarrek askotan esaten dute jaialdia amaitu ondoren inguruko eremuak zikin geratzen direla, bereziki beira apurturekin eta garbitzeko denbora behar duten beste ontzi batzuekin beteta, eta horrek tentsioak sortzen ditu gizartean.

Arazo horiei aurre egiteko, jaialdi batzuk neurriak ezartzen ari dira, hala nola: tokiko komunitate behartsuekin elkartzeak; borondatezko garbiketa-programak bertaratzen direnentzat; eta esparruetatik gertu bizi diren pertsonen doako sarrerak banatzea. (A. Romanos, UOC, 2023).

Eskaria eta a priori irabazizkoa den negozio-ereduaren goraka dela et, eskaintza mota hori hazi egin da; horrek arriskuan jartzen du berez populazio mugikor handia duten eremuak asetzen jarraitzea. Hazten ari den hobi bat izanik, jarduera ugari koordinatzea eskatzen duena eta mugitzean eragin ibiltariak sortzen dituen, jende gutxiago ibiltzen den eremuetara fluxuak hedatzeko aukera gisa har daiteke, eraginak orekatzen saiatzeko.

Marra horiez gain, nazioartean erreferentzia diren beste hiru ezaugarri hartu behar dira kontuan pronostikoan:

- Asiako erdi-mailako klasearen hazkundea eta Europarako bidaia turistikoaren eskaera.
- Mendebaldeko biztanleriaren zahartzea eta EAEko erakargarritasunekin bat datozen eremuetara bidaiatzeko joera.
- Digitalizazioa eta IKT teknologien sorrera ekoizpen-alderdi guztietan eta etxeko ongizatean.

7 EREMU TURISTIKOAREN DIAGNOSTIKOA ETA DINAMIKA

Laburbilduz, ondoriozta daiteke eremu turistiko bakoitzean bi eredu bizi direla intentsitate desberdinarekin: bata, hotel-establezimenduan oinarritua, eta bestea, etxebizitzan oinarritua, bigarren egoitzakoa edo erabilera turistikokoa.

Eremu turistikoko unitateetako osagaien konbinazio desberdinak eremu turistikoen tipologia desberdinak eratzen ditu. Lurralde-tipologia ezberdin horiek esku-hartze eredu desberdinen xede ere izan behar dute. Alde horretatik, tipologia hauek nabarmendu behar dira:

- ▶ Espazialki bereizitako hiri-eremuak edo muga daitezkeenak, erabilera turistikorako berariazko dedikazioa dutenak. Adib.: Bakioko kostaldea.
- ▶ Turismo-erabilerak, bizitegi-erabilerak eta hiri-zerbitzuen beste erabilera batzuk nahasten diren hirietako eremuak. Adib: Bilboko erdigunea.
- ▶ Landa-eremuak, turismo- eta egoitza-erabilerak, landa-munduko jarduerak eta ostalaritza-zerbitzu batzuk eta jolas-jarduerak nahasten dituztenak. Adib: Igorre.

- ▶ Baliabide turistikoak dituzten eremuak, baina bizitegi-erabilerarik edo bizitoki arauturik ez dutenak, proportzio handi batean. Adib: Arrasate-Bergara

Turismo-baliabideak hainbat politika publikoren eta inbertsio pribatuen xede dira, baina ez dute esku-hartze logika normalizaturik

EAEk baliabide turistiko ugari ditu, bisitariak erakartzeko duen ahalmenaren euskarri. Batzuk berezkoak dira, lurraldearen egitura naturaletik datoz, bere kontinente-eskalan: klima, itsasbazterra eta erliebea. Beste batzuk euskal komunitatearen historia kulturalari lotuta daude, beste batzuek habitat edo paisaietan berezitasun naturalak adierazten dituzte eta, azkenik, eremu turistikoak baliabide ugari ditu, hainbat eragile sozialen esku-hartze kontziente eta finalistatik datozenak, erakargarri berriak sortzeko edo daudenak indartzeko.

Logika espazialak dinamika turistikoekin lotuta daude

Hauk dira EAEko turismo-dinamika nagusiak:

- ▶ Hotel-plazen kopurua urteko % 2,3ra igo da batez beste azken hamarkadan, eta 33.819 plazatarira iritsi da 2023ko abuztuan. O Ostatu arautuen plaza guztiak, kanpinak sartu gabe, baina aterpetxeak eta landa-ostatuak kontuan hartuta, 57.785 inguruan daude abuztuan.

- ▶ Kanpinen eskaintza asko aldatzen da urtaroaren arabera: 3.426 plaza zeuden urtarrilean, eta 14.113 abuztuan. Azken hamarkadan plazen hazkundera hotelena baino txikiagoa izan da.
- ▶ Erroldatutako bigarren egoitzetan zenbatetsitako plaza-kopurua askoz handiagoa da, 300.000 baino zertxobait handiagoa, 2011ko erroldatik apur bat gora egin baitu. Hala ere, esan beharra dago 2011ko erroldan bigarren etxebizitza baino bi aldiz etxebizitza huts gehiago egotea ziurgabetasuna dela. Ostatu-ahalmen hori oso urtaroka erabiltzen da.
- ▶ Plataformetan eskainitako ETE plazak hamar aldiz biderkatu dira azken urteetan, 30.900 kopurura iritsiz; hirien erdialdean pilatuta daude, nahiz eta presentzia eta hazkundera izan EAEko puntu askotan.
- ▶ 2023an, 3.687.240 bidaiarik hartu zuten ostatu EAEko hoteletan; horietatik 2,0 milioi Espainian bizi izan ziren, eta 1,3 milioi, nazioartean. Ostatu-gauen urteko batez besteko hazkundera %4,7koa izan da, gorabehera nabarmenekin. Lurralde historikoei dagokienez, Arabak Gipuzkoak baino hazkunde handiagoa izan du.
- ▶ EAEko biztanleek asko erabiltzen dute eremu turistikoa, bai gaua igarotzen duten turista gisa, bai txangozale gisa.

- ▶ EAE bisitatzeko identifikatutako motibazio nagusiak (erakargarritasunei emandako erantzunak) hiri-ingurunea, landa-ibilbideak eta gastronomia dira. Erakargarritasun nagusia paisaiaren, bizipenen eta janariaz gozatzearen multzo atmosferikoa dela ondoriozta daiteke.
- ▶ Turismoko Plan Estrategikoak helburu hauek ditu: eguneko batez besteko gastua handitzea, batez besteko egonaldia handitzea eta hiriburuetatik kanpoko jardueraren pisu erlatiboa handitzea.

EAEko turismoaren plangintza estrategikorako tresnek honako segmentu hauek identifikatzen dituzte: joan-etorriak/ibilbideak, kostaldeko atsedena, surfa, enogastronomia, bilerak, kulturala, natura, praktiketarako, zaletasunetarako eta prestakuntzarako motibazio espezifikoak eta kirol-turismoa.

Ekoturismoa giltzarria da Eusko Jaurlaritzaren sustapen-politikan.

EAEko turismoa fenomeno konplexua da, aukera ekonomiko eta kultural esanguratsuak dituen, baina iraunkortasunarekin eta gizarte-eraginarekin lotutako erronkak ere baditu. Alderdi horien kudeaketa eraginkorra ezinbestekoa da turismo-aprobetxamenduaren optimizazioaren eta tokiko nortasuna eta bizi-kalitatea zaintzearen arteko orekari eusteko. Hauek dira hedabideetako **edukiak aztertuta** atera diren interpretazio-ondorio nagusiak:

1. Kasu historikoen garrantzia: EAEko hirigune historikoak edo hirietako alde zaharrak ezinbestekoak dira eskualdeko turismo-dinamika ulertzeko. Bere ondare kultural eta historiko aberatsak erakargarri turistiko garrantzitsu bihurtzen ditu, baina masifikazioarekin eta tokiko komunitatean duen inpaktuarekin lotutako erronkak ere mahaigaineratzen ditu.
2. Turismo masifikatuaren erronkak: hirigune historiko batzuetan masifikazioak tentsioak sortu ditu turismoaren eta bertakoen eguneroko bizitzaren artean. Horrek barne hartzen ditu ondarearen narriadura, nortasun kulturalaren galera, etxebizitzaren prezioen igoera eta kutsadura akustikoa eta espazio publikoaren pilaketa bezalako arazoak.
3. Turismoaren eragin ekonomiko eta soziala: turismoak tokiko ekonomia bultzatu duen arren, bizi-kostuak ere gora egitea eragin du, batez ere alokairuetan, eta merkataritza tradizionalaren eraldaketa turismoari begira.
4. Guggenheim efektua eta Bilboren eraldaketa: Guggenheim museoak eragin nabarmena izan du Bilbon, turismo kultural eta artistikoa bultzatuz eta hiri eraldaketa zabalago bat bultzatuz.
5. Hirien zentraltasuna euskal turismoan: Bilbo eta Donostia dira helmuga turistiko nagusiak, hirigune historikoak, kultura eta ondarea ardatz hartuta.
6. Erakargarritasun turistikoaren dibertsifikazioa: hirigune historikoak erdigunean egon arren, eragile politiko eta sozialek interes argia

erakusten dute turismoa erdigune horietatik harago banatzeko, bertako bizimoduan integratuago dagoen esperientzia turistikoa bilatuz eta eremu espezifikoetan gainkarga saihestuz.

7. Erakundeen eta komunitatearen erantzunak: auzo-elkarteen eta agintarien ahaleginak hautematen dira turismoaren erronkak kudeatzeko, eta adierazten da oreka iraunkorra bilatzen dela garapen turistikoaren eta tokiko bizi-kalitatearen eta kultura-nortasunaren babesaren artean.

Turismoari buruzko askotariko ikuspegiak: analisiak EAEko turismoari buruzko iritzi-sorta bat erakusten du, eta hainbat talderen esperientzia eta pertzepzio anitzak islatzen ditu, turismoa onuragarritzat jotzen dutenetatik tokiko bizitzarako erronkatzat jotzen dutenetaraino.

8 HASIERAKO INGURUMEN-EBALUAZIOA

8.1 TURISMOA ETA KLIMA-ALDAKETA

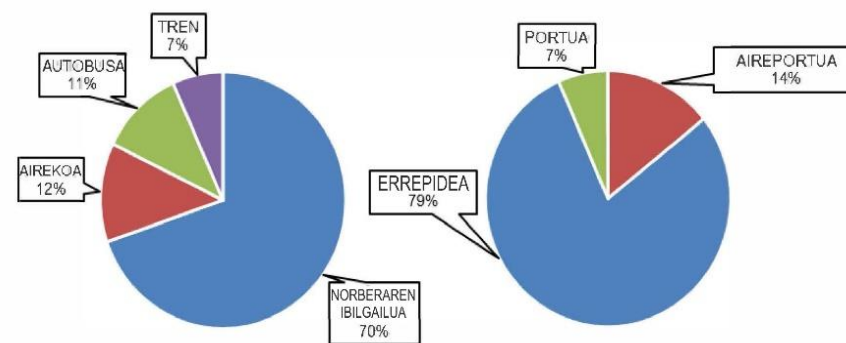
Klima turismo-jardueraren baldintzatzaile garrantzitsuenetako bat da. Euskal Autonomia Erkidegoan, berezitasun bat ematen dio eskualdeari; izan ere, udatiarrek ohiko erakargarritasuna dute udako tenperaturen leuntasuna, herrialde barrualdeko muturreko erregimen termikoekin alderatuta. Hala ere, klima-aldaketaren ondorioz batez besteko tenperaturak igotzen ari direnez, tenperatura altuko eremuak iparralderantz desplazatzen ari dira, eta horrek eragin negatiboa izan dezake EAEko turismo-jardueran etorkizun hurbilean.

Turismoak, klima-aldaketaren ondorioak pairatzeaz gain, eragin negatiboa izan dezake prozesu horretan, helmugara iristeko moduarekin lotutako berotegi-efektuko gasen (BEG) emisioengatik eta ostatuetao energia- eta erregai- kontsumoagatik. Klima-aldaketari dagokionez, aireko garraioa da osagai garrantzitsuen. Bartzelonarako egindako ikerketa baten arabera, aire-garraioak eragiten ditu turismoaren BEG¹

¹ 2018ko abenduan argitaratutako azterlana, Bartzelonako Unibertsitate Autonomoko Ingurumen Zientzia eta Teknologia Institutuak (ICTA-UAB) egina.

isurketen % 95. Euskal Autonomia Erkidegoan, bertakoak diren turisten %12k hautatzen dute sarbide hori, eta bigarren aukera da norberaren ibilgailuaren atzetik (% 70). Nazioarteko turistak sartzeko bideari dagokionez, fenomeno antzekoa da: sarreraren %14 aireportuetatik egingo dira, eta %79 errepedetatik.

40. Grafikoa: Turista egoiliarrek EAEra sartzeko aukeratutako garraiobidea (ezk.) eta nazioarteko turistek aukeratutako garraiobidea (esk.)

Iturria: Euskadiko Behatoki Turistikoa (ENFOKATUR), 2023

Nazioarteko merkatu igorleekin (desestazonizatuagoak eta helmugan eguneko batez besteko gastu handiagoa lortu nahi dutenak) lan egitea gomendagarria da enplegua eta diru-sarrera publikoak sortzearen

ikuspegitik. Hala ere, merkatu horiek dira ingurumen-kostu handienak dituztenak, aireko garraioak eragindako BEGen emisioen ondorioz. Alderdi hori ingurumen-ebaluaziora eraman behar da, aire-bidaiaren eta helmugako konpentsazioen arteko erlazioa hobeto optimizatzea bilatuz (batez besteko egonaldiaren luzatzea sustatzen eta karbono-bilketako ekintzetako emisioen konpentsazioak ezarriz).

ZeroCO₂ ekimenaren Karbono Aztarnaren kalkulagailuan oinarrituta, isuritako CO₂ kantitatea kalkula daiteke (CO₂ kg baliokidea), bidaiatzeko aukeratutako garraiobidearen arabera, baita turisten jatorria eta helmugaren arabera ere. Zentzu horretan, garraiobidearen araberrako merkatu igorle nagusietako turisten isurketen hurbilketa egin da, Euskadiko Turismo Behatokiaren (ENFOKATUR) merkatuen rankingeko estatistikak erabiliz. Isurpen-merkatu nagusiak eta EAEko helmuga nagusiak hartu dira kontuan (lurralde historikoetako hiriburuei dagozkienak). Joan-etorriko bidaia batean, batez beste, turista batek egindako isurketak kalkulatu dira, aukeratutako garraiobidearen arabera.

29. Taula: Isurien batezbestekoa, EAEa iristeko jatorriaren eta garraiobidearen arabera (CO₂ kg baliokidea)

NAZIONALA				
MERKATUA	HEGAZKINA	IBILGAILU PRIBATUA	AUTOBUSA	TREN
Andaluzia	219,7	302,9	46,8	62,4
Valentziako E.	229,7	206,6	32,4	48,9
Gaztela eta Leon	123,7	102,6	15,7	23,7
Katalunia	221,3	200,3	31,5	47,9
EAE		30,4	4,7	6,9
Madril	162,7	143,7	22,2	33,6
NAZIOARTEKOA				
Alemania	493,7	677,0	-	-
Estatu Batuak	1.815,7	-	-	-
Frantzia	230,0	312,6	47,6	73,5
Italia	386,3	568,0	-	-
Herbehereak	361,7	487,6	-	-
Portugal	231,0	307,5	47,5	72,2
Erresuma Batua	294,7	464,9	-	-

Iturria: Euskadiko Behatoki Turistikoa (ENFOKATUR), 2023

Helmugara iristeko aukeratutako garraiobidearen araberrako bidaia-kopuruari buruzko aipatutako estatistikak kontuan hartuta, bidaiariaren jatorriaren araberrako sortutako guztizko emisioak kalkula daitezke, EAE helmuga gisa hartuta, lurralde historikoetako hiru hiriburuetan ekoitzitako emisioen batez bestekoan oinarrituta.

Bestalde, turistak aukeratutako ostatu-motaren eta helmugan igarotako gauen kopuruaren araberrako, CO₂ isurien bolumen desberdinak sortuko dira. Egindako zenbatespenak lortzeko, ZeroCO₂-ren Karbono Aztarnaren kalkulagailua eta eskura dauden beste datu estatistiko batzuk hartu dira, hala nola EAEko isurketen inbentarioa eta Garraio, Mugikortasun eta Hiri Agendako Ministerioaren etxebizitza parkearen

estatistikak. Isurketak persona bakoitzeko kalkulatu dira, eta gau baterako, hurreko taularekin lotzeko aukera emango duen hurbilketa bat lortzeko. ETE eta bigarren egoitzetarako, Bartzelonako etxebizitza baterako urteko guztizko emisioen datua erabili da, *Paràmetres de Sostenibilitat* (Cuchí et al. 2003) liburuan emanda, eta horren arabera kalkulatu da eguneko isurketen batez besteko bolumena. Datu horiek taula honetan jasotzen dira:

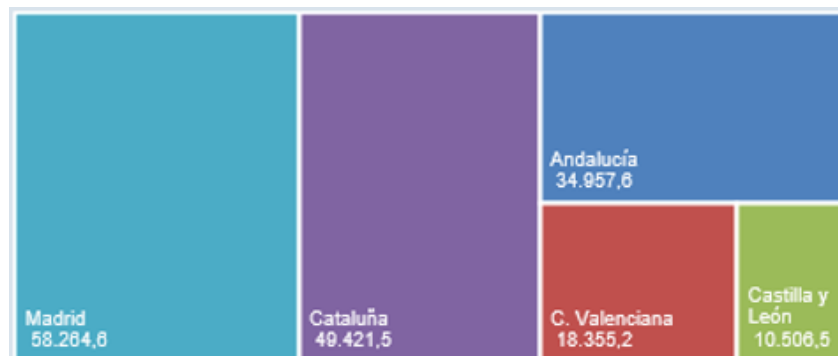
30. Taula: Egondiko isurketen batez bestekoa, ostatu-motaren arabera (CO₂ kg baliok.)

Hotela (izar 1)	6,4
Hotela (2 izar)	9,7
Hotela (3 izar)	22,3
Hotela (4 eta 5 izar)	44,3
Etxebizitza erregularra (ETE eta bigarren etxebizitza)	9,3

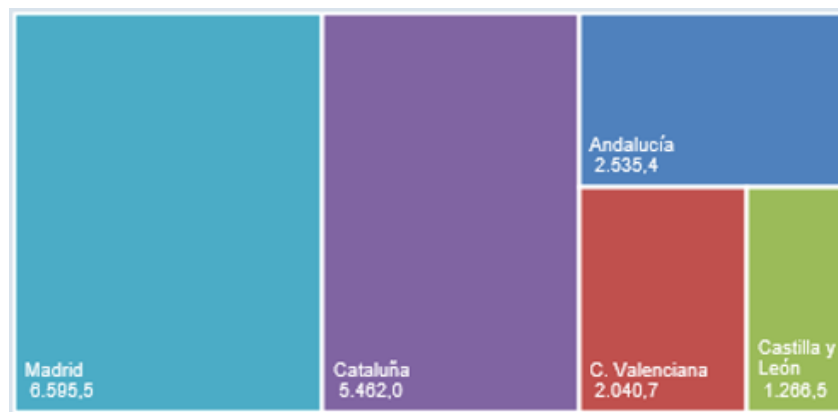
Iturria: Geuk egina, hainbat iturritatik abiatuta

Hurrengo grafikoetan, isurpen-merkatuen arteko konparazioa erakusten da, isurien bolumenaren (CO₂ t baliok.) eta EAEn 2022an sartzeko erabilitako garraiobidearen arabera:

41. Grafikoa: Merkatu nazionaletatik ibilgailu pribatuan edo alokairuan EAera iritsiagatiko isuriak 2022an (CO₂ t baliok.)

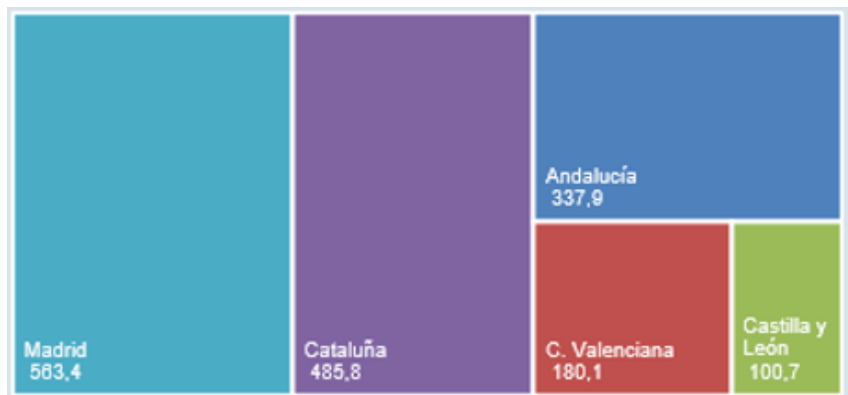

42. Grafikoa: Merkatu nazionaletatik hegazkinez EAera iritsiagatiko isuriak 2022an (CO₂ t baliok.)

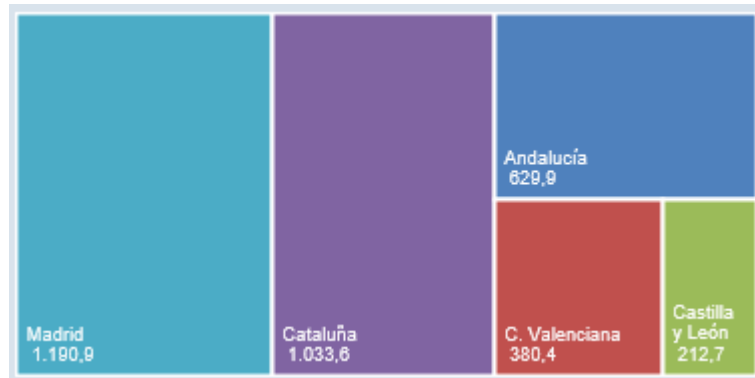

Iturria: Geuk egina, hainbat iturritatik abiatuta

43. Grafikoa: Merkatu nazionaletatik EAera autobusez iritsiagatiko isuriak 2022an (CO2 t baliok.)

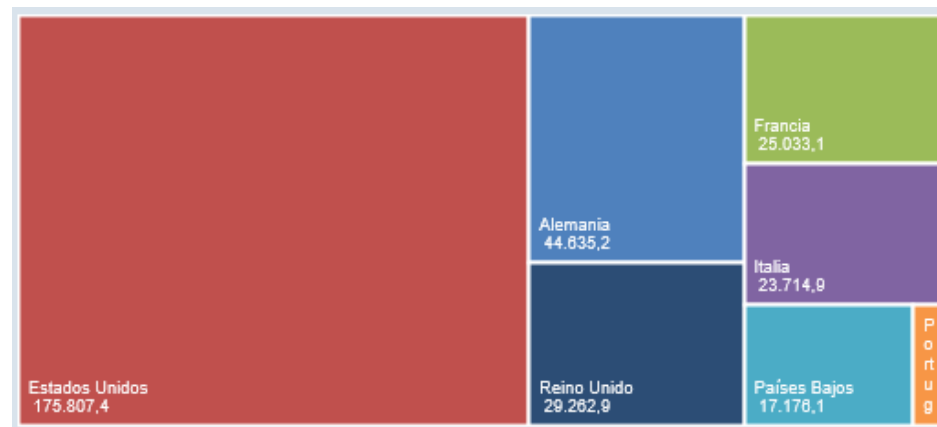

44. Grafikoa: Merkatu nazionaletatik EAera trenez iritsiagatiko isuriak 2022an (CO2 t baliok.)

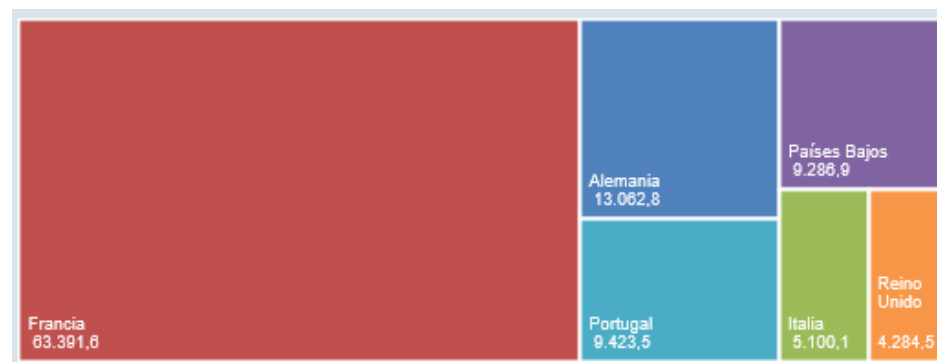

Iturria: Geuk egina, hainbat iturritatik abiatuta

45. Grafikoa: Nazioarteko merkatuetatik EAera hegazkinez iritsiagatiko isuriak 2022an (CO2 t baliok.)

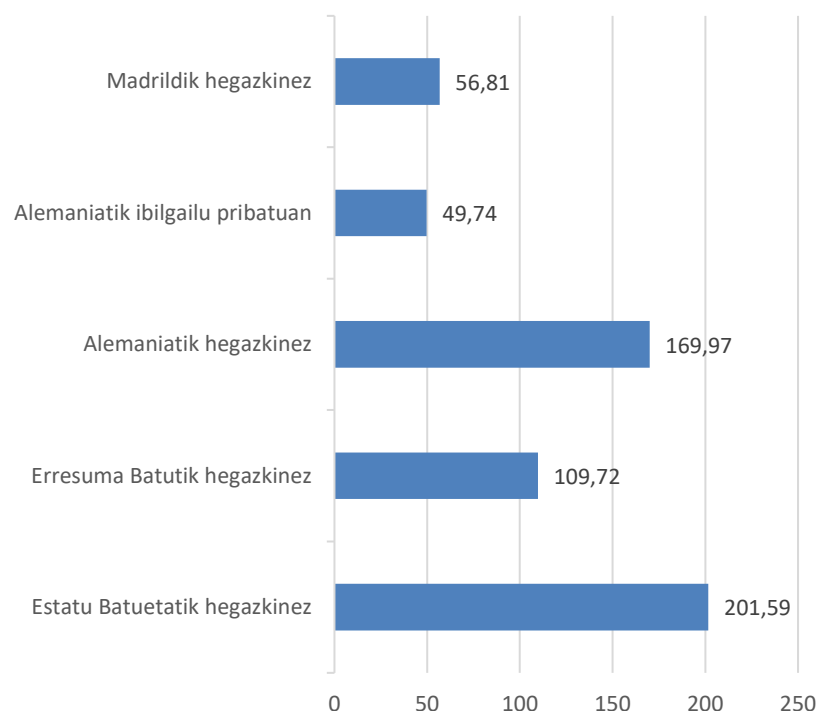
46. Grafikoa: Nazioarteko merkatuetatik EAera iritsiagatiko isuriak 2022an (CO2 t baliok.)

Iturria: Geuk egina, hainbat iturritatik abiatuta

Hurrengo grafikoan, EAEn 2022an igarotako gau bakoitzeko sarbideagatiko eta egonaldiagatiko isurien konparazioa erakusten da, jatorriaren arabera:

47. Grafikoa: EAEn igarotako gau bakoitzeko emisioak, sarbidearen eta egonaldiaren arabera, jatorriko lekuaren arabera, 2022an (CO2 kg baliok.)

Iturria: Geuk egina, hainbat iturritatik abiatuta

Aurkeztutako grafikoek honako emaitza hauek ematen dituzte:

- ▶ AEBetatik EAEra airez egiten diren joan-etorriek AEBetako bisitariek gaua igarotzeagatik egiten dituzten emisioen maila altua baldintzatzen dute.
- ▶ Era berean, neurri txikiagoan bada ere, Europako gainerako herrialdeetatik datozen pertsonekin ere gertatzen da. Nabarmenak dira alemaniarrek gaua igarotzeagatik sortzen dituzten emisioen arteko aldea, sartzeko bidearen arabera.
- ▶ Merkatu nazionaletatik, Madrilatik airez datozen pertsonak aukeratu dira kasu adierazgarritzat, isuri-bolumenaren arabera. Egindako kalkuluen arabera, kolektibo horrek isuri gehiago sortzen ditu EAEra egiten dituen joan-etorrietan, EAEra errepidez joaten diren alemaniarrek baino.
- ▶ Oro har, nazioarteko merkatuetatik datozen EAEko bisitariek merkatu nazionaletakoek baino isuri-bolumen handiagoa sortzen dute hautatutako edozein garraiobideren bidez, ziur asko jatorrizko herrialdeetatik EAEra egin beharreko distantziagatik.

8.2 TURISMOAK LURRALDEAN DUEN ERAGINA

Lurraldean egindako turismo-jarduera ondo kudeatuta, dimentsionatuta eta erregulatuta garatzen denean, hainbat onura ekartzeko gai da, errenta, diru-sarrera publiko edo enplegu ugari sortzeaz gain: turismo-baliabideei balioa ematea; haien kontserbazioa eta finantzaketa hobetzea; bertakoek balio propioei buruz duten kontzientzia handitzea; tokiko kultura eta tradizioak sustatzea; nortasuna indartzea; edo lurraldearen zati izatearen sentimendua.

Arazo gehienak baliabide turistikoaren inguruko aglomerazio, asetze edo jendeztatze egoeretan agertzen dira, eta horrek eragiten ditu, hain zuzen ere, kontrako eraginak: ondare natural eta kulturalaren degradazioa eta narriadura, oinarritzko azpiegitura eta zerbitzu publikoen gainkarga, egoiliar eta turisten arteko elkarbizitzaren haustura, edota tokiko kulturaren benetakotasunaren galera.

Hori dela eta, ezinbestekoa izango da kontzentrazio-fenomenoei aurrea hartzea EAEko turismo-baliabideen antolamendutik, eta ahalegin guztiak baliabide horiek deszentralizatzera bideratzea.

Turismo-fenomenoaren intentsitatearekin eta haren kontzentrazio fisiko eta denborazkoarekin lotutako desorekez gain, ohiko turismo-jarduerak parte-hartze nabarmena du lurralde- eta hiri-metabolismoan, uraren, energiaren, kontsumo-ondasunen eta hondakinen kontsumoaren bidez. Azterketa egiteko, batzuetan zaila izaten da biztanleen kontsumoa eta bisitariarena bereiztea. Nolanahi ere, ikus daiteke turismo-eskaintzaren balizko ereduek edo turismoa igortzen duten merkatu motek eragina dutela lurralde-metabolismoan eta haren kuantifikazioan.

Konpondu beharreko arazo nabarmenak daude, batetik, urruneko herrialdeetatik datozen nazioarteko turistak Euskadira erakartzeko egokitasunaren (urtarokotasuna murrizten laguntzen dute, helmugan eguneko batez besteko gastu handiagoa ahalbidetzen dute eta balio erantsi handiko kalitatezko produktuetan oinarritutako esperientzien aldekoak dira) eta, bestetik, aire-garraioan egindako joan-etorrien bidez sortzen dituzten isuri handien artean. Karbono-hustubideen ezarpenean oinarritutako konpentsazio-neurriak bilatzea irtenbide egokia dirudi nazioarteko bidaien isuriei aurre egiteko, barne-mugikortasuneko ereduak aldatzea proposatzeaz gain.

Turismo-eskaintzari eta horrek enplegua sortzearekin eta baliabideak kontsumitzearekin duen loturari dagokienez, turismo-erabilerako etxebizitzaren fenomenoak eta bigarren egoitzen hedapenak, batez ere kostaldean, zuzendu beharreko disfuntzio eta eragin garrantzitsuak sortzen dituzte. Enpleguari egiten dion ekarpen eskasa nabarmentzen du, eskatzen dituzten azpiegitura eta zerbitzuen behar handiaren aurrean.

ETeen kasuan, bereziki larriak dira hirietako alde historikoetan eragin ditzaketen gentrifikazio-prozesuak, bizitegi-erabilerarako etxebizitzaren prezioa igotzea eragin dezaketenak, biztanleen bizikidetzan eta gizarte-harremanetan aldaketak eragin ditzaketenak edo hirigintzak auzoetako biztanleentzako zuzkidura eta zerbitzu publikoak dimentsionatzean duen oinarritzko funtzioa indargabetu dezaketenak.

TBLPSa egitean, ingurumen-ebaluazioak turismoaren eragin handiak identifikatu eta aztertu beharko ditu, eragin horiek Plana aplikatuta zuzendu edo arindu daitezke. Horrez gain, tokiko eskalako beste eragin txiki batzuk ere aurkitu beharko dira, EAEko natura- eta landa-ingurunean koka daitezkeenak, eta ondorio metagarriak eta paisaia-mailako ondorioak izango dituzte.

9 DIAGNOSTIKOAREN LABURPENA

EAEko sistema turistikoa osatzen duten elementu eta osagai ezberdinen uztarketa hamar ondorio orokorretan laburtu da, jarduera turistikoaren indarguneak eta ahuleziak erakusten dituztenak.

Diagnostikoa eta haren ondorioak hobeto ulertzeko, Aurrerapen-Agiriarekin batera, turismoari eragiten dioten kontzeptu batzuk jasotzen dituen termino-glosarioa aurkezten da.

Hamar ondorio horiek gai nagusi hauetan oinarritzen dira:

- ▶ Turismo eredua. Gaur egungo turismo-ostatuaren azterketa, joerak eta ondorioak lurraldean.
- ▶ Baliabide turistikoak.
- ▶ Espazioaren antolaketa eta eremu turistikoaren kudeaketa.
- ▶ Gatazkak konpontzeko LPSaren jarduera-esparrua.
- ▶ Ingurumen-ebaluazio estrategikoa.

DIAGNOSTIKOAREN HAMAR ONDORIO OROKORRAK

- ▶ **Lehenengo ondorioa.** EAEen lurraldea turismoan erabiltzeko bi eredu bizi dira, eta oso ondorio desberdinak dituzte ingurumenean, gizartean eta ekonomian, bai eta lurraldearentzat ere. Bi eredu horiek **oinarri higiezinaren eredu** eta **zerbitzuak emateko eredu** gisa izendatu daitezke.

Lehen eredua XX. mendeko 60ko hamarkadatik aurrera euskal kostaldean udaldia hedatu izanaren ezaugarria izan zen; bigarrena, hotel-establezimenduaren ezaugarria, aitzindaria izan zen Donostian eta beste herri batzuetan XX. mendearen hasieran, eta neurri handiagoan edo txikiagoan egon da EAEko zati handi batean. Kostaldeko turismoaren ezarpen- eta hedapen-garaiaren ondoren, hirietako egonaldi laburreko turismoak eta landa-inguruneak hazkunde azkarra izan dute. Bi eredu horiek, higiezinak eta zerbitzuak, bi denbora-fase nagusietan egon dira.

Higiezinaren oinarritzko ereduaren hedapen azkarrak lurraldeen arteko desoreka handiak sortzen ditu, bai kostaldean, udarako, bai erakargarritasun turistiko handiena duten hirietako erdiguneetan.

- **Bigarren ondorioa.** Jarduera turistikoa sektore ekonomiko garrantzitsu gisa finkatu da, eta **EAE n bizi diren pertsonen bizimoduetako** bat da. 37.000 enplegu eta BEGaren 2.300 milioi euro baino gehiago urtero jarduera horretatik datoz.

Ekonomia- eta gizarte-jarduera horrek garrantzi handia du lurralde- eta hirigintza-alorretan, bai EAEko hiri- eta harreman-sisteman, bai landa-ingurunea antolatzeke eta aktibatzeke eginkizunean.

- **Hirugarren ondorioa.** Turismoa **bizitegi-emulazioko** fenomeno da, lurraldean beste erabilera eta jarduera batzuekin **blaitu eta nahasten dena**.

Blaitze-egoera guztien artean, garrantzitsuena etxebizitza ostatu turistiko gisa erabiltzen duena da. Lehenik eta behin, hirigintzaren eta lurralde-antolamenduaren eginkizun nagusietako bat aldatzen duelako, hau da, bizitegi-funtzioari egokitutako hirigintza-baliabideak eta antolamendu-baldintzak eskaintzea. Bertan bizi diren biztanleentzat etxebizitza bizigarri nahikoak izateko, beharrezkoa da prozesu konplexuei ekitea, hala nola, lurzorua eta oinarritzko mugikortasun-erabileretarako erreserbak lortzeko, zerbitzu publikoak emateko, gizarte-harremanetarako espazioei eta abarri, eta, halaber, hornidura-sare konplexua garatzeko, eskala guztietan. Ahalegin kolektibo handi hori (publiko-pribatua) herritarrei babesa bermatzeko interes orokor eta publikoaren printzipioan oinarritzen da. Hala ere,

modu desegokian erabiltzen da alokairuko higiezinaren negozio baten euskarri gisa edo bigarren bizileku gisa. Gainera, higiezinaren ereduak eragozpen handiak ditu lurraldeko kostu-onura erlazioan, enplegu egonkor eta kalitatekoa gutxi sortzen duelako eta diru-sarrera publikoei ekarpen txikia egiten dielako.

Bigarren nahasmen-egoera zerbitzuen ereduaren gertatzen da gehienbat Nahitaezko helmuga bati lotutako beharren bati lotutako motibazio-bidaia- eta helmuga aukera dezakeen aisialdiari lotutako bidaia-artearen nahastea da. Bidaia-artearen eta turistaren arteko bereizketan laburbiltzen da. Turista guztiak bidaia-arteak dira, baina bidaia-arteak ez dira turistak. Helmuga lantegi bat, bulego batzuk, saltoki bat duten edozein motatako lan-bidaia, eta helmuga lanak azaldutako jokabide-eredua dutenak, ez datoz bat turismoaren logikarekin eta hura antolatzeke, sustatzeko eta sustatzeko tresna guztiekin Ikasketa-arrazoiengatik bidaia edo betebeharrak ez-ludikoren bati lotutako familia-bidaia ere eredu horren arabera

dira. Bilerei lotutako bidaiek (MICE²) izaera mistoa dute, hau da, lana eta aisia, eta turismotzat har daitezke.

Hala eta guztiz ere, estatistikek ez dituzte bidaiariak eta turistak bereizten, eta lurraldearen erabilera nahasia deskribatzen dute: fluxuen intentsitatea, urtarokotasuna, helmugako eguneko batez besteko gastua eta urtarokotasuna aldatzen dituzte. Turistak ez diren bidaiariak hoteletako ostatu arautuetan kontzentratzen diren arren, azkenaldian ikusten da eskari horrek nolabaiteko joera duela euskal hiriburuetako erdiguneetan erabilera turistikoko etxebizitzak erabiltzeko.

Hirugarren blaitze-egoera nabarmena turistek espazio publikoan, landa-eremuan eta jatetxe-establezimenduetan eta kultura-, kirol- eta aisialdi-jardueretan bizi diren biztanleekin duten kointzidentzia da. Bizikidetzaren horren ondorioz, hirian bizi diren pertsonentzako edo aire zabaleko kirol- eta jolas-jarduera jakin batzuen zaleentzako (hau da, txangozaleak) topagune eta harremanerako erreferentziazko espazioen erabilera eta esanahia errotik aldatzen diren egoera arbuigarriak sortzen dira.

- **Laugarren ondorioa.** Jarduera turistikoa, egoitza-funtzioaren emulazioa den heinean, **dimentsio metabolikoa** du, baina bere ezaugarriak eta bertan bizi den biztanleriarenak desberdinak dira. Lurralde-sare metabolikoen, uraren ziklo integralaren, energiaren, hondakinen kudeaketaren eta oinarritzko elikagaien horniduraren aurreikuspenak eta zuzkidurak turismo-fluxuen garrantzi handiago edo txikiagoaren eta haien portaeraren mende daude, bai eskariaren intentsitateari dagokionez, bai urtarokotasunari dagokionez.

Lurralde bat LPP baten bidez edo HAPO baten bidez planifikatzen denean, beharrezkoa da biztanleria-aurreikuspenak eta haien hornidura metabolikoa bat etortzea eta koherenteak izatea. Alde horretatik, eremu turistikoa antolatzeko aurreikuspenak eta erabakiak kontuan hartu behar dira, dagozkien erreferentziazko adierazleekin, bai ur-, energia- eta elikadura-kontsumoari dagokionez, bai hondakin solido, likido eta gaseosoen kudeaketari dagokionez.

Turismo-jarduerak modu aktiboan parte hartu behar du EAEk energia-sistemaren birmoldaketarekin (kontsumoa murriztea eta energia berriztagarria sortzea), mugikortasunarekin, uraren ziklo integralarekin eta gertuko elikagai-hornikuntzarekin dituen

² Ingeleseko siglen arabera: Meetings, Incentives, Congress, Events.

konpromisoetan eta plangintzan. **Autosufizientzia konektatuaren** printzipioa eremu turistikora eraman behar da.

- **Bosgarren ondorioa.** Lurraldeka, bereizi egin behar dira, batetik, **baliabide erabilgarriak eta berezko balioa**, bestetik, **jarduera turistikoa sustatzeko eta garatzeko helburua duten baliabideak**, eta, azkenik, **jarduera areagogarriaren xede diren baliabideak**.

Lehenak, aldi berean, hiru talde handitan sailka daitezke: baliabide naturalak, baliabide kulturalak eta paisaia garrantzitsua baliabide turistikoa gisa. Sailkapen hori izaera ukigarri eta ukiezinarekin gurutzatzen da. Adibidez: gastronomia izaera ukiezineko kultur baliabidea da. Baliabide horiek balioa ezagutzeko eta babesteko legeria espezifikoak dute. Kultura-ondareak zein natura-inguruneak beren prozedurak eta babes-figurak dituzte. Paisaia-baliabidea oso garrantzitsua da turismorako, baina, balio aintzatetsia duen ondasun publikoaren, babesaren eta maneiuaren arteko erlazioan, erabiltzeko zaila den arloa da. Bestalde, aparteko balioa babesteko figurak daude.

Bigarreni dagokienez, baliabideak balio intrintsekoa duten lurraldeko aktiboak dira, baina turismorako duten interesak ez du balio intrintsekoarekin bat etorri beharrik. Ikuspegi naturaletik oso baliotsua den ekosistema batek ez du zertan oso interesgarria izan turismoarentzat, bisita turistikoen ahultasuna edo

bideragarritasuna edozein dela ere. Gauza bera esan dezakegu arkeologia-aztarnategi baliotsu bati buruz; izan ere, baliteke inolako turistarik ez izatea, eta, are gehiago, bisitarekin bateraezina izatea hura kontserbatzea. Turismo- eta lurralde-plangintzaren prozesuan, beharrezkoa da EAErako interes turistikoa duten baliabide ukigarriak sailkatzea eta lurraldea egokitzeko gutxieneko baldintzak ezartzea.

Azkenik, jarduketa areagogarriaren xede diren baliabideak erakargarritasun turistikoa dira, eta helburu horrekin diseinatu eta gauzatutako inbertsio-ekintza baten bidez sortzen dira. Kasurik muturrekoenak parke tematikoak dira, orientazio turistikoa argiarekin eraikitako instalazioak, enpresa-helburu eta -plangintza batetik sortzen direnak eta lurraldean eragin handia dutenak. Beharrezkoa da lurralde-irizpide jakin batzuk izatea planifikatzeko eta sustatzeko, lurralde-izaeraren, -dimentsioaren eta -eraginaren arabera.

Esan beharra dago salerosketa-harreman bat dagoela, baliabide handigarrietatik balio intrintsekoetara. Adibidez, Gughenheim, duela hamarkada batzuk egindako zuzkidura-jarduketa baten objektu eta emaitza da, eta, orain, aktibo nagusia da Euskal Herriko kultura-erakargarritasun turistikoa gisa, eta berezko balioa du, kultura-ondarean eskumena duen herri-administrazioak onartzen duena.

- **Seigarren ondorioa.** Beharrezkoa da gune turistikoa eta helmuga turistikoa bereiztea. LPSa egiteko prozesuan, lurraldearen

kudeaketa hobeto antolatzea hartu behar da kontuan, eta, horretarako, orain arte turismo-administrazioak erabili dituen **lurralde-unitateak** finkatu edo haien mugak berrikusi behar dira, baliabideak kudeatzeko lurralde-irizpideen eta turismo-ereduaren nagusitasunaren arabera. turismo-administrazioak, bere aldetik, helmuguen egitura ezarriko du, plangintza estrategikoa eta marketinekoa formalizatzen bideratua.

Alde horretatik, lurralde-markak identifikatzea eta sustatzea gertakari garrantzitsutzat jotzen da LPSaren analisian, baina ez haren antolamendu-tresnen edukitzat.

Lurraldearen kudeaketa hobeto antolatzeko, Baliabide Turistikoaren LPSk kontuan hartuko ditu indarrean dauden Lurralde Plangintzako tresnak, eta, zehazki, honako hauek aztertuko ditu: lurralde-plangintza partzialak ezarritako egitura eta ekonomia eta aktibazio ekonomiko-turistikoa izan dezaketen guneak, eremu handien (eskualdeak barne) antolamendu-eskemak definitzerakoan; ekipamendu berezien sarea, turismo-informazioko bulegoak eta turismo-politikekin lotutako beste elementu batzuk (interese turistiko elementuak); edo paisaia-intereseko elementuak (kultura-, natura- eta paisaia-ondare bikaina).

Gainera, eremu turistikoaren antolamenduan garrantzi handiena duen gaietako bat **helmugako turisten mugimenduetarako**

baldintza desiragarriak antolatzea da. Alde horretatik, oso interesgarritzat jotzen da helmugako mugikortasunaren portaera-ereduak eta antolamendua aztertzea, eta arreta berezia eskaintzen zaio bidaiarien, turisten eta aisialdiko motibazioagatik mugitzen diren egoiliarren (hau da, txangozaleen) fluxuak bereizteari. EAEko metropoli-eremuetatik gertu dauden hondartzetako fluxu biziaren kasuan (Bilboren kasuan, Sopelako edo Bakioko hondartzak...), adibidez, fluxuek egoiliar metropolitarrak, udatarren eta turista arrunten bidaiak integratzen dituzte. Komenigarria da mugikortasun-eskariaren eredu berezia izatea, lurralde-irizpide bereziak aplikatzeko eta, hala badagokio, eskariak kudeatzeko.

- **Zazpigarren ondorioa. Sistema turistikoaren osagai** batzuek arautzearen hobekuntza bat behar dute, eremu turistikoan hobeto integratzeko. Horretarako, lurraldea arautzeko eta planifikatzeko tresnak modu koordinatuan erabili behar dira, eremu turistikoan lortu nahi den bikaintasuna lortu ahal izateko.

Ilde horretan, garrantzitsua da **ahalik eta koordinazio eraginkorrena** lortzea eremu turistikoaren eremuan jarduten duten **politika publikoen artean**: ingurumena, landa-ingurunea, kultura-ondarea eta mugikortasuna.

- **Zortzigarren ondorioa.** Konpondu gabeko auzi handietako bat da **lurraldeak jarduera turistikoetarako duen harrera ahalmena**

zehaztea. Kontzentrazio-egoerak nahiko zehatzak dira, ahalmen-asetzearen eta/edo erabiltzaileen eta egoiliarren pertzepzio negatiboaren ondorioz, eta horrek lurraldearen erakargarritasun turistikoari eragiten dio. **Eremu turistikoaren asetze** arazo horiek lau motatakoak dira: a) Bizitegi funtzioaren lekualdatzea; b). Espazio publiko eta erlazionalen kontzentrazioa; c) Lurralde-, metabolismo- eta harreman-azpiegituren sareen saturazioa, eta c) Balio sinbolikoa duten eremu nagusien galera. Arazo horiek sortzen dira denboran eta espazioan egoiliarren, bigarren egoitzako erabiltzaileen eta turisten joan-etorriak pilatzen direnean.

Turismoaren lurralde-plangintza sektorialak, halaber, harrera-ekipamendu eta -zerbitzu publikoei dagozkien politika sektorialen eskumenean laguntzeko irizpideak eman behar ditu. Horixe gertatzen da turismo-jarduerak **osasun-ekipamendu eta -zerbitzuan**, babes zibilean eta beste batzuetan dituen afekzioekin.

Turistei arreta espezifiko emateko zuzkidura-sareari, turismo-informazioko sareari edo beste zerbitzu batzuei dagokienez, sail sektorialaren eskumen eskusiboa dela uste da. Hala eta guztiz ere, sare horren estaldura- eta zuzkidura-diseinua ez da LPSaren prozesuan aztertu behar, eta, hala badagokio, politika sektorialerako interesgarria den gomendioren bat egin behar da.

Erabileren erregulazioa udalez gaindiko plangintza-tresnen (LPP) garapenean aurreikusi behar da, eta LPSetik irizpideak eskaini behar dira muga onargarriak ezartzeko eta bizitegi-erabileren eta erabilera turistikoaren arteko bizikidetzarako baldintza egokiak ezartzeko. Era berean, komenigarritzat jotzen da LPPk erabilera- eta jende-moduluak ekipamendu eta azpiegituren zuzkidurekin lotzen dituzten koefizienteak ezartzea. Espazio publikoetan eta harreman-guneetan bizikidetzak hobeto antolatzeko, kasu bakoitzeko problematikari erantzungo dioten mekanismo espezifikoak ezarri behar dira.

Izan ere, LAGek aurreikusten duten eduki espresetako bat da jendez gainezka dauden egoerei aurre egiteko prebentzio-planak egitea. Ildo horretan, beharrezkoa da plangintzak erabileren eta jardueren artean bereiztea. Bi gaiak lotuta daude, baina esku-hartzeko modu eta ondorio desberdinak dituzte.

Erabileren aurreneurritzko antolamendua aurreko ondorioan jorratu da. **saturazio-egoerak aurreikusteko** tresna bat diseinatzeari dagokionez, lurralde-plangintzak EAEn aurkeztzen diren dinamikak aztertu behar dituela uste da, baita politika sektorialeiei eta LPPei plangintza-irizpideak eskaini behar dizkiela ere. Nolanahi ere, gogoan izan behar da Lurralde Antolamenduaren politika egokia dela lurralde-osagai handia duten eta hainbat eskumen konkurrentek

bat egiten duten eta eragiten dieten gaietan politika sektorialak koordinatzeaz arduratzeko.

- **Bederatzigarren ondorioa.** LPSak, halaber, irizpide batzuk definitu behar ditu gaua pasatzeko modu ez-konbentzionaletarako: **kanpin mota desberdinak eta turismo ibiltaria**. Argi dago gaua igarotzeko mota horiei lotutako erabilera-eskaera finkatu dela, urteko hilabete jakin batzuetako eskariaren dimentsioak kontuan hartuta, erabilera eta jarduera antolatzeke erabakiak hartu behar direla. Gomendatzen da LPSk zenbait kokaleku eta autokarabanen eta beste erabilera batzuen arteko bizikidetza aztertzea, haien kopuru jakin batetik aurrera. Alde horretatik, ezin da ahaztu lurralde-antolamenduaren eta hirigintzaren xedea ezin ezin dela izan neurri jakin bat hartzen duen edozein eskarirentzako zuzkidura ebatzea. Plangintzak, halaber, kostu/lurralde-onura erlazioak baloratu behar ditu, dimentsio guztietan.
- **Hamargarren ondorioa.** Lurralde- eta hirigintza-planen **ingurumen-ebaluazio** estrategikoari dagokionez, bereizi egin behar dira LPSaren ebaluazio-prozesua bera eta beste lurralde-plan batzuek kontuan hartzen duten turismo-alderdia. LPSaren plangintza-prozesuan erabat integratuta egotearen irizpideari erantzun behar dio. Beraz, egiten diren txostenek LPSa egitean kontuan hartu diren ingurumen-alderdiak eta gai garrantzitsuetan

dituzten aukerak aurkeztu behar dituzte, ingurumen-gaiek azken proposamenetan izan duten eragina azalduz.

Illo horretan, kontu metabolikoek eta saturazioari eragiten dioten kontuek garrantzi berezia hartzen dute. Ingurumen-ebaluazioak higiezin oinarriko ereduaren prebalentziak ingurumenean duen eraginari buruzko azterketa aski adierazgarria egin behar du, eta, simulazio dinamikoko sistemen bidez, honako hau justifikatzea: ingurumen-irizpideen arabera harrera-gaitasunerako kasu bakoitzeko tolerantzia-atalaseak. Turismo-guneen eta eraikin bakartuen tipologiei lotutako autosufizientziaren printzipioa aplikatzea ingurumen-bideragarritasunaren azterketaren zati bat da, energia- eta ur-dimentsioei eta hondakinen kudeaketari dagokienez.

Halaber, **aire-garraioak** EAEko **turismoan** dituen arazoak ere aztertu behar dira. Frantzia ez den atzerriko herrialdeetatik datorren turismoa interes handiko aukera da, urtarokotasunean eta eguneko batez besteko gastuan dituen ondorio positiboengatik, eta magnitude horien bitartez, enpleguan, diru-sarrera publikoetan eta helmugen jasangarritasunean. Hala ere, turismo-mota horrek eragozpen larriak ditu energia-kontsumoari eta eragiten dituen berotegi-efektuko gasei dagokienez. Ingurumen-ebaluazioak ezin ditu eragin horiek alde batera utzi, eta aire-bidaiaren eta helmugako konpentsazioen arteko erlazioa optimizatuko duen turismo-estrategia baten lurralde-ondorioak nola helarazi behar diren

baloratu behar du, batez besteko egonaldia luzatuz eta karbonoa erakartzeko ekintzetako emisioen konpentsazioak bultzatuz.

TURISMOAK ZER ERRONKARI AURRE EGITEN DION, LURRALDEAREN ANTOLAMENDUAK LAGUN DEZAKEENEAN

Lurraldeak eskaintzen dituen aukerak optimizatzea

Egonaldiaren kalitatea ziurtatzea

Errentagarritasun sozial eta ekonomikoaren galera prebenitzea

Espazio publikoetan saturazio-egoerei aurrea hartzea

Turismoaren kutsadurak eragindako guneen degradazioa prebenitzea

Mugikortasun- eta irisgarritasun-baldintza hobeezinak ziurtatzea

Helmugetako eremu turistikoaren udalaz gaindiko plangintza

LURRALDEAREN ANTOLAMENDUAK DITUEN TURISMO-ERRONKAK

Harreman-espazioen funtzio erreferentzialari eta sinbolikoari eustea

Bizitegi-funtzioa babestea

Natura- eta kultura-baliabideak zaintzea

Lurzoru urbanizaezinean jolas- eta turismo-jardueretarako instalazioak arautzea

Urtaroko presioaren mende dauden hiri-eremuak antolatzea

Eskari handiko egoeretarako lurralde-sareak dimentsionatzea

II. BLOKEA. AURRERAPENA. LURRALDE GARAPEN TURISTIKOAREN EREDUA. ANTOLAMENDU- PROPOSAMENA

1 ANTOLAMENDUAREN OINARRIAK ETA HELBURUAK

1.1 TURISMOAREN HELBURUAK

EAEko biztanleen ongizatean zeregin garrantzitsua eta gero eta handiagoa duen jarduera ekonomikoa da turismoa. Turismoa lurraldearentzat jarduera egokia izan dadin, honako **bost premisa** hauek betetzen direla ziurtatu behar da:

1. Turismoak kalitatezko enplegu egonkorra sortzea.
2. Ondorio biderkatzaileak dituen errenta sortzea. Errentagarritasuna.
3. Diru-sarreraren eta gastu publikoen arteko oreka positiboa.
4. Egoiliarren eta bisitarien arteko bizikidetzako kultura-interakzio positiboa.
5. Turismo-jarduerak hiri-sarean eta landa-eremuan behar bezala integratzea.

Turismoaren lurralde-antolamenduak aurreko premisak bermatzeari erantzun behar dio, eta, gainera, Goragoko mailako tresnetan jasotako helburuei erantzun behar die. Euskal Autonomia Erkidegoko Turismo Baliabideen Lurraldearen Plan Sektorialaren helburutzat jotzen dira plangintza-tresna hori formulatzeko xedek. Hala, LPS zortzi helburu hauek izango ditu; lehen 5 helburuak

LAGen memorian (2019) sartuta daude, zehazki Paisaia, Natura- eta Kultura-ondarea eta Baliabide Turistikoak izeneko 7. kapituluan. Turismoaren arloko helburu espezifiko horiekin batera, LPSan beste batzuk ere sartu dira, LAGekin eta Turismoaren 13/2016 Legearekin bat datozenak:

- 1.- Baliabide turistikoek gozatzea bateragarri egitea gure lurraldeko **natura- eta kultura-ondarea babestearekin eta hobetzearekin**, etorkizuneko belaunaldiei begira ondare hori zaintzen dela ziurtatuz.
- 2.- Baliabide turistikoen plangintza **eskaintza dibertsifikatua, irisgarria eta jasangarria** lortzera bideratzea, gizartearen, kulturaren, ekonomiaren eta ingurumenaren aldetik.
- 3.- Baliabide turistikoen antolamendua **lurralde- eta hirigintza-plangintzan** behar bezala txertatzen dela bermatzea.
- 4.- Lurralde- eta hirigintza-plangintzatik turismo-baliabideen **aprobetxamendu jasangarria** bermatuko duten irizpideak eta neurriak hartzea.
- 5.- **Helmugen harrera-ahalmena** kontuan hartzea, ez bakarrik naturaguneetan, baita hiriguneetan ere, bereziki tokiko pertsonen bizi-kalitatea arriskuan egon daitekeenean.

6.- Turismoaren ekarpena **deskarbonizazioari** eta hiriaren eta lurraldearen arteko akoplamenduari.

7.- Bigarren etxebizitza eta erabilera turistikoko etxebizitzak ugaritzeko eremuen kontrol- eta antolamendu-esparruan aurrera egitea.

8.- Azpiegiturak eta ekipamenduak dimentsionatzeko irizpideak ematea.

Era berean, horiek guztiak bat datoz LAGen Aplikazio Arauen 24. artikuluko 5. Atalean aurreikusitakoarekin. Bertan adierazten denez, LPSak EAEko turismoaren lurralde-garapenaren eredua definitu beharko luke, honako hauek arautuz:

- a) baliabide turistikoaren babesa.
- b) ingurumen-ebaluaziorako irizpideak eta turismo-jardueraren iraunkortasun-ratioak.
- c) lurralde-, gizarte-, ekonomia- eta kultura-alderdiak hobetzeko neurriak.
- d) lurralde- eta hirigintza-plangintzarako turismo-azpiegitura kuantifikatzeko jarraibideak.
- e) laguntza-ekipamenduak.
- f) saturazio-egoerei aurre egiteko behar diren neurriak.

1.2 LURRALDE ANTOLAMENDU OROKORRAREN OINARRIAK

Lurralde-antolamenduak turismo-politikarekin koordinatu behar du bere esku-hartzea, turismo-balioei eta -erakargarritasunei lotutako lurralde-garapenerako potentzialaren xedeak eta helburuak optimizatzen direla ziurtatzeko.

Turismo-politikak lurralde- eta hirigintza-antolamenduko tresnen lankidetzara behar du, nortasun-eredu bat eta lurralde-oinarria duen eredu bat sendotzen jarraitzeko aukerak optimizatzeko eta EAEko helmugek turismorako erakargarritasuna galtzeko arriskua murrizteko aukerak optimizatzeko. Horretarako, jarduerak berak jasan ditzakeen degradazio-inpaktuak eta espazio publiko eta harremanetako esperientziaren balioan gerta daitezkeen saturazio-egoerek izan ditzaketan ondorioak saihestu behar dira.

Politiken arteko koordinazio-eskakizun hori lurralde-metabolismoarekin, garraio- eta telekomunikazio-sareen politikarekin eta sasun- eta segurtasun-zerbitzu publikoekin lotutako politikei ere badagokie.

Koordinazioaren eta orekaren asmo orokor horretan, ekoturismoak lurraldearen balioak integratzeaz gain, prozesu naturaletan integratzen den eta enpleguan eta errenta-sorreran ondorio positiboak sortzen dituen formula gisa duen zeregina nabarmentzen da, kultura- eta natura-

ondarea kontserbatzeko eta hobetzeko testuinguru batean EAEko eremu turistikoan ekoturismoak leku nabarmena du printzipio horiei erantzuten dien bidaia-proposamen gisa, eta lurraldean turismoa txertatzeko moduaren eredu adierazgarri gisa postulatzeko da. Azken batean, bertako biztanleen bizi-baldintzak hobetzeko abiatzen den eredu bat da, bisitariaren esperientziara zabaltzeko.

1.3 EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO BALIABIDE TURISTIKOEN LURRALDE-PLAN SEKTORIALAREN HELBURUAK

1. Eremu turistikoa egituratzea, turismo-sistemaren osagaiak erantzun egokia izan dezaten haren modalitate, segmentu eta produktuen aurrean.
2. Egoiliarren eta bisitarien arteko bizikidetza-baldintzak bermatzea, herritarren ongizatea eta EAE bisitatzen duten pertsonen esperientzia ona ziurtatzeko.
3. Jarduera-mugak eta erregulazio- eta prebentzio-neurriak ezartzea, espazio- eta denbora-jendetza biltzen duten guneen saturazio-egoerei aurre egiteko.
4. Lurralde- eta hirigintza-plangintzaren eskakizunak zehaztea, turismo-sistemaren osagaiak (baliabideak, establezimenduak, zerbitzu publikoak eta sareak) lurraldean hobeto integratzeko. Bisitaria hartzeko sarerako Zuzkiduren Irizpideak eta zuzkidura osagarriak ezartzea.
5. Turismo-jarduerak landa- eta hiri-garapenari modu ordenatuan laguntzeko baldintzak ezartzea, bizitegi- eta merkataritza-funtzioa eskala txikian betetzen dela, lurralde-ondareari eta espazio komunei erreferentzia egiten zaiela eta jarduera deskontzentratuta dagoela ziurtatuz.

1.4 BESTE POLITIKA ETA ADMINISTRAZIO BATZUEKIN KOORDINATZEKO IRIZPIDE OROKORRAK

Eusko Jaurlaritzako sailen, foru-aldundien eta tokiko administrazioen jarduketan helburua turismo-jarduera sustatzea eta garatzea denean, LPS honetako zehaztapenak garatzea eta koordinatzea ahalbidetuko duten gobernantza-ereduak eratzea izango da.

Eremu turistikoaren kalitatean zuzenean eragiten duten jarduera hauek planifikatu egin beharko dira:

- Ostatuari, gastronomiari eta jarduerari dagokienez.
- Mugikortasun turistikoaren arloan.
- Erabilera publikorako instalazioen arloan.
- Ondarea interpretatzeko jarduketak.

Plangintza horretan, gutxienez, alderdi hauek jasoko dira:

- Esku-hartzeen egokitasuna.
- Zerbitzu bera ematen duten ekipamenduetan eskumen-eginkizun desberdinak integratzea.
- Bideragarritasun ekonomiko-finantzarioa.
- Ekipamendu turistikoaren ingurumen-integrazioa.
- Enplegu egonkor eta kalitatekoaren sorrera optimizatzeko baldintza egokiak.

1.5 LURZORU URBANIZAEZINEKO ANTOLAMENDURAKO IRIZPIDEAK

1.5.1 Lurzoru urbanizaezinean antolatzeke irizpide orokorrak

- Landa-lurzoruak edo lurzoru urbanizaezinak bere lurralde-izaerari eutsi behar dio, hau da, **lehen mailako ekoizpena** eta lurralde-sistemen funtzionamenduan **jardueren integrazioa** dituen lurralde-izaerari. Lurzoru urbanizaezinean kokatutako turismo-sistemaren hainbat osagaik, batez ere baliabideek, nahiz eta ez bakarrik, lurralde-integratioko baldintza egokiak izan behar dituzte, funtzionamendu egokia bermatzeko.
- EAEko lurralde-unitate handien arteko **tratamendu-desberdintasunak** planteatuko dira, funtsean lurralde historikoekin bat datozenak.
- Turismoa **lurraldeak aktibatzeke ahalmen** oso baliotsua da, betiere ondare eta paisaia balioak zaintzea eta indartzea arriskuan jartzen ez duten irizpide jakin batzuk errespetatzen badira.

1.5.2 Lurzoru urbanizaezinean ostatu emateko modalitate desberdinen antolamendua

a) Kontsideratzio orokorrak:

- ▶ **LPS honek luzoruz urbanizaezineko turismo-jardueraren zehaztapenak eta baldintza espezifikoak eguneratuko dituen dekretu bakar batean bateratzea aztertuko du.**
- ▶ Inkoherentziak eta erredundantziak ezabatuko dira.
- ▶ Administrazio **sinplifikatzea** izango da helburu.
- ▶ **Haren zehaztapenak eta irizpideak berrikusiko dira**, Klima-Aldaketaren, Biodibertsitatearen Galeraren eta Trantsizio Energetikoaren egungo testuingurura **eguneratzeko**:
 - Autosufizientzia energian.
 - Uraren zikloa kudeatzeko sistema eraginkorrak; arazketa, aurrezpena eta berrerabilpena.
 - Sute-arriskuaren aurreko parametroak.
 - Uholde-garaien aurrean prebentzioa indartzea.
 - Motorrik gabeko mugikortasuna sustatzea. Biodibertsitatea sustatuko da, baita Azpiegitura Berdearen hobekuntza ere, eta gainazalen artifizializazioa (hau da, luzoruz bizia galtzea) saihestuko da.

- Ekonomia zirkularraren parametroak sartzea.

- ▶ Kanpaldia arautzen duen araudian, nahi ez diren beste erabilera batzuk saihesteko, gehieneko egonaldia aztertu eta berrikusiko da, bai eta jarduera garatzeko kokapen egokiak ere.
- ▶ Turismo ibiltarirako, zerbitzuen sinpletasuna eta egokitasuna bilatuko da.

b) 199/2013 DEKRETUARI dagokionez, landa-ingurune turismo-ostatuak establezimenduak arautzen dituenak.

- ▶ Lurzoru urbanizaezinean dauden eraikinetako ostatuak nahitaez egon behar dutela lotuta landa-ingurune kultura-jarduera tradizionalekin jotzen da.
- ▶ **Lehendik dauden eraikinetan** soilik baimenduko da.
- ▶ Kultura-balioa duen eta narriatuta dagoen ondare eraikiarentzat irtenbideak bilatuko dira, eraikinen kultura-balioarekin birgaitze orekatua sustatuko duten erabilerak eta hirigintza-parametroak malgutuz.

c) Turismo ibiltariari dagokionez.

- ▶ Sarean elkarlotutako eskaintza bat bilatuko da.

- Interesguneetara (hau da, baliabide turistikoa) irisgarriak diren eta garraio publiko bidezko konexioa duten eremuen kokalekuak bilatuko dira.

2 LURRALDE-GARAPEN TURISTIKOAREN BALDINTZAK ETA EREDUA

2.1. BALIABIDE TURISTIKOAK

Baliabide turistikoak dira EAEko turismo-jarduaren oinarria, bidaiak eragiten eta justifikatzen duen erakargarritasuna ematen baitute.

Euskadiko Turismo Baliabideen Inbentarioak (EBTI) baliabideak bildu eta sailkatuko ditu, LPSak horietatik abiatuta lurralde-garapen turistikoaren eredua zehaztu dezan.

Baliabide horiek honako eginkizun hauek betetzen dituzte:

1. EGINKIZUN TURISTIKOAK

- 1.1. Bisitariak erakartzea bidaiaren motibazio gisa
- 1.2. Bisitariak erakartzea, egonaldi-programaren barruan
- 1.3. Kalitatezko enplegua sortzea
- 1.4. Errenta sortzea eta biztanleriaren artean banatzea
- 1.5. Beste baliabide, establezimendu eta ekipamendu batzuekin artikulatzea
- 1.6. Desestacionalizazioan laguntzea
- 1.7. Eremu turistikoaren egitura-irudiari laguntzea

2. LURRALDE-EGINKIZUNAK

- 2.1. Erabileren eta jardueren antolaketa
- 2.2. Landa-ingurunearen aktibazioa
- 2.3. Ongizateari eta bizi-kalitateari laguntzea
- 2.4. Turismoaren eta egoitzaren arteko bizikidetzan laguntzea
- 2.5. Jardueraren espazio-egokitzapena eta hiri-inguruko espazioen integrazioa
- 2.6. Hiri-eremuaren balioa handitzea
- 2.7. Irisgarritasuna sustatzea
- 2.8. Kultura-interakzioa bultzatzea

2.2. TURISMOA GARATZEKO LURRALDE-EREDUA

LPSak proposatutako ereduaren helburuak, nagusiki, honako hauek dira: oporraldia edo udaldia igarotzea xede duten bigarren etxebizitzako eta alokairuko turismoaren abantailak kontserbatzea; eta, aldi berean, segmentu espezifikoetako lotutako bidaia mota dela-eta (landa-natura, kultura, bilerak, kirola- abentura, etab.) establezimendu arautuetan ostatatzen den turismoaren abantailak handitzea.

Hoteletan ostatu hartzen dutenen bidaia-jarraibideek hobeto laguntzen dute baliabideak optimizatzen. Modalitate horrek helburuan egunean egiten duen batez besteko gasturik handiena eta EAEko ondare-

erakargarritasunarekin (natura, kultura eta paisaia) duen lotura handia, ondo antolatutako, zerbitzu oneko eta kalitate handiko jardueren testuinguruan, baliabideak aprobetxatzea errazten duten ezaugarriak dira.

Eredu hori garatzeko, **lurralde-ondarean oinarritutako bereizketari** ahalik eta garrantzi handiena eman behar zaio: **natura, kultura eta paisaia**. Aukera estrategiko horrek, gainera, EAE-ko helmuga turistikoak **nazioarteko merkatuan** duen lehiakortasun-posizioa nabarmen hobetzea dakar berekin, eta hori kritikoa da emaitza hobeak lortzeko urtaro-eraginik gabeko jendetzaren kopuruan eta helmugan eguneko batez besteko gastu handia duten produktuekin lotutako eskari-segmentuetan.

Ildo beretik, esku hartzeko erabakiekin turismoaren estrategian eragiten duten gainerako politika sektorialak (Lurralde-antolamendua, Azpiegiturak, Garraioak, Ingurumena, Kultura, etab.) edo hirigintza-antolamenduko udal-tresnek, turismo-eskariaren edo -interesaren arabera jarduten dutenean, dokumentu honetan adierazten eta garatzen diren printzipio eta irizpideei dagokienez **hartutako erabakiak arrazoitu eta justifikatu behar dituzte**.

Eredu hori lortzeko, LPSk, gainera, honako alderdi hauek kontuan hartzea aurreikusten du:

- EAEko turismo-guneak **paisaia berezia** du erakargarri, batez ere, **naturaren** indarra dela eta, bai kostaldean, bai barrualdean. Horrez gain, **ezaugarri kultural** bereziak ditu, etnografia-ondareak protagonismo berezia baitu (bizimoduak, tradizioak, gastronomia eta abar), eta industria-paisaiak euskal lurralde-nortasunari egindako ekarpenagatik, oinordetzan hartutako kultura-paisaia gisa. EAE bisitatzen duen turistak, bidaia **espazio berezi eta desberdin** batean egin izanaren esperientzia eraman behar du, eta horretan lagundu behar dute euskal lurralde-nortasunaren elementurik nabarmenenek (natura, kultura, hizkuntza, paisaia eta abar.)
- Itsasertzak, euskal paisaiaren oinarritzko erreferente gisa, eragin txikiko jarduera jakin batzuk bisitatzeko, ikusteko eta egiteko egokitutako **guneak** izan behar ditu urte osoan. Era berean, bainulari gehien ibiltzen diren hondartzak prestatu eta egokitu behar dira, bertakoei nahiz bisitariei zerbitzu emateko (sarbideak, aparkalekuak, etab.). Bainuetxeen jarduera leku berezietara nola hedatzen den kontrolatzeko sistemak antolatu behar ditu ereduak, eta ibilgailu pribatuaren erabilera eta mugikortasuna mugatzen duten ekintzekin eta beste irisgarritasun-mota jasangarriago bat eta bainuarekin lotuta ez dauden jarduerak bultzatzen dituztenekin babestu behar ditu.

- Barrualdean, **hirigune tradizionalen lurralde-ondarearen kontserbazioa** bermatu behar da: **hirigune historikoak, landaguneak, landa-inguruneko herri tradizionalak, eta abar**, bereziki balio handiko paisaia-enklabeetan kokatuta daudenena. Eremu horiek kontserbatzeko, haien dinamika ebolutiboak antolatu behar dira (nukleoak trinkotzeari lehentasuna ematea, etab.), eta tipologia, bolumetria, eraikuntza-formak, materialak eta abar arautu behar dira, paisaia duten eragina kontuan hartuta.
- **Paisaia turistikoaren kudeaketak landa-inguruneko kultura-jarduera tradizionalei eusteko neurrietan oinarritu behar du.** Landa-inguruneko nekazaritza-jardueraren galerak (nekazaritza, abeltzaintza eta basogintza, batez ere) eragin negatiboa du potentzial turistikoan. Desoreka bat sortzen da paisaiak baliabide turistiko gisa duen nagusitasunaren eta jarduera tradizionala desagertzearen ondorioz duen nortasunaren galeraren eta hari lotutako kultura-baliabideen galeraren artean. Turismoaren garapenak eremu horietako kultura-jarduera tradizionalei eusten lagun dezake, eta, hala, paisaiaren kontserbazioa hobetu.
- Hiri handietako (Bilbo, Donostia, Gasteiz) bahiz kostaldeko beste turismo-gune handi batzuetako (Getxo, Bakio, Bermeo, Zumaia, Zarautz, etab.) **hiriguneek** turistak bisitatzeko eta artatzeko hornidura sendotu behar dute. Bereziki, turistari informazioa eta

arreta zerbitzuak eskainiko dituen harrera-sare bat izan behar dute.

- Turismo-gune berrien eragiketak bultzatzeko, **eremu turistiko integratuen** kontzeptuak hartu behar dira oinarritzat. Eremu horiek lurralde-integrazioa bermatu beharko dute, eta lehendik dauden hiriguneetan kokatu beharko dira. Eragiketa horiek aldeztatu aurretik bermaturik izan beharko dute azpiegiturekiko loturaren estaldura eta zerbitzu orokorren estaldura. Funtsezkoa da turismo-zuzkidura berrietan inbertitzeko erabakiak **bideragarritasun-azterlanekin** (ekonomikoa, soziala eta ingurumenekoa) lotuko dituzten mekanismoak abian jartzea.
- EAEra egindako **bisitaren esperientziak** lurraldearen eta paisaiaren aisialdirako eta interpretatziorako egokitzapena izan behar du, turistek erabiltzeko modukoa, eta EAEko turismo-guneen potentziala aprobetxatzen duten jarduera-proposamenak izan behar ditu. Lurralde-baliabideak hobeto aprobetxatzeko, beharrezkoa da jarduera-enpresek, kultura-monitorizazioko enpresek, natura-gidariak, turismo aktiboko enpresek, osasunarekin eta gorputzaren zaintzarekin lotutako zerbitzu enpresek, hiri- eta landa-inguruneko bileretarako eta pizgarrietarako **zerbitzuekin lotutakoek eta abarrek emandako zerbitzuen pisua handitzea**; bereziki, gaur egungo goi-denboraldiarekin alderatuta, eguneko batez besteko gastuaren

eta jarduera desestazonalizatuaren maila handiagoa duten segmentuetan, EAEko turismoaren garapena hobetzen lagunduko du.. Lurralde-baldintzak sortu behar dira, harrera-zerbitzuak emateko gaitasuna duten produktuen integrazio-enpresek jardun ahal izan dezaten.

- Turismo-ekipamenduen sareak turismo-baliabideak eta - produktuak aprobetxatzeko diseinuari erantzun behar dio, turismo-bisitarekin lotzeko eta erakargarri egiteko aukera emango duen ikuspegiarekin. Sareko ekipamenduak inguruko gainerako baliabideekin hobeto integratzeko baldintzak ezarri behar dira.

Beharrezkoa da lankidetzaren mekanismo berriak ezartzea eskualde-politikaren helburuen eta udalaz gaindiko turismo-eremuek antolatutako lurralde-kudeaketaren artean, banaka edo taldeka, une oro bertoko biztanleen bizi-baldintzak hobetuko direla bermatzeko.

Beharrezkotzat jotzen da turismo-intereseko ekipamenduen plangintza tokiaz gaindiko eskalara egokitzea, horien kudeaketa-baldintzak hobetuz.

Gainera, EAE landa-izaera ikusita, beharrezkotzat jotzen da landa-ingurunean definitu beharreko eremu turistikoari buruzko begirada berezia ematea:

- **Nekazaritza-jarduera tradizionalei eusten laguntzea, paisaia eta lurralde-ondarearen beste osagai batzuk babesteko funtsezko elementu gisa.** Horretarako, ezinbestekoa da herri txikien eta herrixken kultural- eta etnografia-ondarea berreskuratzea eta hobetzea, bai barrualdekoena (nekazaritza eta abeltzaintza), bai itsasertzekoena (arrantza).
- **Landa-ingurunean turismo-eskaintza sortzen eta hobetzen laguntzea,** bereziki lurralde-nortasunaren elementuak bereizte-faktore gisa hartzen dituen.
- **Elikadura seguru, osasungarri eta hurbilaren printzipioak bultzatzea.** Azken kontsumitzailearengandik gertu gune edo enklabe ekoizleak egoteak onura ekonomiko eta ekologiko handia dakar, baita osasunerako onurak ere.
- Horrelako bilera, pizgarri eta mix-pizgarrietan (jolas- eta jolas-osagai aktibo handia duten konbentzio txikiak) ezinbestekoa da produktu berezia eskaintzea, oso profesionalizatua (bermeduna) eta natura-eta/edo paisaia-balio handiko guneetan; beraz, EAEk aukera handiak eskaintzen ditu.

Lurraldearen kudeaketak landa-ingurunean bizi den biztanleriari laguntza irmoa ematea eskatzen du, gizartearen gainerakoari kuantifikatu ezin diren ondasun eta zerbitzu ugari eskaintzen dituen lurraldearen kudeatzaile diren aldetik. urismoa da, gainera, biztanleria

lurraldean finkatzen hobekien laguntzen duten jardueretako bat, eta gune horretako baliabideak ondoen aprobetxatzen dituenak. Nekazaritza-jarduera tradizionalak babestea estrategia egokia da lurralde-ondarea (natura, kultura, paisaia...) kontserbatzeko eta, beraz, EAEko turismo-garapen iraunkorra babesteko.

3 PROPOSAMENAREN DESKRIBAPENA

Ebaluatutako bost osagaietako bakoitzean baloratutako aukera onenak oinarri hartuta osatu da proposamena. Euskadiko baliabide turistikoak antolatzeko LPS honen proposamenaren arkitektura bi lan-eremuk osatzen dute. Lan-eremu horiek, beren arteko elkarloturen bidez, Euskal Autonomia Erkidegoaren dimentsio turistikoa osatzen dute:

1. LPSak antolatu beharreko lurralde-garapen turistikoaren eredua
2. Turismo-gunearen estrategia eta kudeaketa turistikoa, Euskal Autonomia Erkidegoko turismo-politikek antolatu beharrekoa.

3.1. LURRALDE-GARAPEN TURISTIKOAREN EREDUA

Lurralde-garapen turistikoaren ereduaren esparruan, Baliabide Turistikoak LPSaren lurralde-plangintzako osagai bat duten irizpideak eta zehaztapenak sartzen dira. Gainera, esparruhorretan, espazioaren garrantziagatik, alde batetik, Euskadi osoari eragiten dioten zenbait zehaztapen eta irizpide orokor bereizten dira, eta, bestetik, espazio turistikoaren zonakatzeari dagozkion zehaztapenak:

- Zehaztapen eta irizpide orokorrak
- Zehaztapen espezifikoak, zonakatzearen arabera

3.1.1 ZEHAZTAPENAK ETA IRIZPIDE OROKORRAK

Zehaztapenak eta irizpide orokorrak gaiaren arabera sailkatzen dira:

- a) Etxebizitza turistikoak arautzea (erabilera turistikorako etxebizitza eta 2. etxebizitza).
- b) Lurzoru urbanizaezineko bisitokietarako eta instalazioetarako zehaztapenak.
- c) Mugikortasun turistikoari buruzko orientabideak.

a) Etxebizitza turistikoak arautzeko proposamena

LPS honek bisitoki turistikoak arautzeko abiapuntutzat hartuko du espazio turistikoan etxebizitzaren bidez ostaturik emateko bi modu daudela. Zentzu horretan, ikuspegi kuantitatibotik garrantzitsuenak bigarren etxebizitza dela ulertuko da, baina, era berean, duela urte batzuetatik hona garrantzi handia hartu duela erabilera turistikorako etxebizitzak, hirigune nagusietan duen kontzentrazio handiagatik eta horrek espazio publikoetan dituen ondorioengatik, eta etxebizitzaren eta merkataritzaren merkatuan duen eraginagatik.

Bigarren etxebizitzaren dimentsionamendua eta tratamendua lurralde- eta hirigintza-plangintzako tresnen xede dira. Hala ere, horietan, LPS honetan deskribatutako osagai turistikoak txertatuz, hurrengo faseetan bigarren etxebizitza dituzten espazioak finkatu eta antolatzeko baldintzak

zehazteko bideragarritasuna baloratuko da, bai eta urtearen zati txikiago batera mugatutako hiri-funtzionamendua zehazteko ere. Horretarako, espazio turistikoa erabakigarria izan daitekeen eremu funtzionaletan, bigarren etxebizitza balizko hazkundearen eragina zehazteko aukera aztertuko da, lurralde-ereduaren osagaian dagozkien lurralde-plan partzialak txertatuz.

Aitzitik, erabilera turistikorako etxebizitzak arautzeko Estatuaren eta autonomia-erkidegoaren eskumeneko lege-tresnak behar direla uste dugu. Nolanahi ere, LAP honek neurriak proposatuko ditu, alde batetik, erabilera hori arautu ahal izateko, bereziki azpimarratuz inguruabar jakin batzuk (bizitegi-merkatu tentsionatuko eremuak, kontzentrazio handiko turismo-eremuak...) eta, bestetik, erabilera turistikoko etxebizitzak jarduera ekonomiko araututzat jotzeko aukera ahalbidetzeko, bai zerga-erregulazioan (BEZ, PFEZ eta beste zerga batzuk), bai baldintza teknikoetan, eta, horrela, etxebizitza horien betebeharrak beste ostatu-modalitate batzuetakoekin parekatzeko. Horren bidez, enplegua eta zerbitzuen errenta sortzeko duen gaitasuna optimizatzea eta kalitatezko zerbitzuak emateko sarean gehiago integratzea espero da. Gainera, komunitate egoiliarreko kideen eguneroko presentzia duten hiri-inguruneak errespetatzea lortu nahi da, bai eta haien kultura, premiez eta zerbitzuez hornitzeko modua eta hizkuntza- eta sozializazio-adierazpenak ere errespetatzea.

Horretarako, hirigintza-plangintzak, LPS honetan zehaztutako turismo-jardueraren arabera, honako irizpide hauek jasoko ditu bere eskumenen esparruan:

- Bigarren etxebizitza nagusi den zonetan, erabilera etxebizitza nagusi bihurtzeari lehentasuna emateko neurriak bultzatuko dira, beste edozein alternatibaren aurretik.
- Bigarren etxebizitza nagusi den zonetan, aztertuko da ea komeni den, plangintza finkatzeko, erabilera turistikorako etxebizitzaren erregimeneko etxebizitza ez-nagusien ehuneko jakin bat edukitzea.
- Hirigune finkatu eta trinkoetan, erabilera turistikorako etxebizitzek kontrolatuta egon behar dute, eta ez dute gainditu behar plangintzak finkatzen duen errolda-sekzioan eskuragarri dauden etxebizitzaren ehuneko jakin bat. Are gehiago, ahalbideratzen merkatu tentsionatuko bizitegi-eremuetan debekatzea.

b) Lurzoru urbanizaezineko ostatu hartzeko eta ekipamenduetarako zehaztapenak

b.1. Lurzoru urbanizaezineko erabilerei dagokienez

- Espazio publikoko jarduerak sustatzea, baldin eta bertako biztanleen bizi-kalitatea handitzen badute, eta espazioaren izaera eta nortasuna gordetzen badute; belaunaldi guztietako pertsonen arteko topaguneei lehentasuna ematen badiete, zaintzak eta aniztasuna

kontuan hartzen badituzte, eta naturan badaude autoentzako asfaltoan eta azalera gogorrean egon ordez.

- Lurzoru urbanizaezinean sakabanatuta dauden bizitokiak hurbileko biztanleguneetara lotzea automobila erabili behar izan gabe, eta, horretarako, seinaleak, bidegurutze seguruak eta/edo bideak egokitzea honako hauetan:
 - landa-bideen sarean,
 - Ibilbide berdeen edo bidegorrien sarean,
 - auzo-bideetan mugikortasun motorizatuarekin batera.
- Bizikletak maileguan erabiltzeko zerbitzua eta elektrizitatea kargatzeko guneak eskaintzea.

b.2. Turismo-ostatuei dagokienez

- LPSak, Turismoari buruzko uztailaren 28ko 13/2016 Legearekin bat etorritik, lurzoru urbanizaezineko bizitoki turistikoaren erregulazioa definitu eta garatuko du, kontuan hartuta Lurralde Antolamenduaren Gidalerroei buruzko uztailaren 30eko 128/2019 Dekretuan ezarritakoa.
- Bizitoki turistikoak LPS honetan arautuko diren parametro batzuk izan beharko ditu kokaleku duen inguruneari lotzeko.
- Erabilera horiek behar bezala antolatuko dira, ondare eraikiak izan dezakeen kultura-interesarekin lerrokatzeko.

- Jarduera horien antolamenduak, eraikinen barrualdeari ez ezik, hartzen duen lurzati osoari ere eragingo dio, eta bertan ezarriko diren ingurumen-irizpideei egokituko zaie.

b.3. Kanpaldiko turismo-modalitateei dagokienez

- LPSk aztertuko du kanpaketa-eremuen eta turismo ibiltariaren kokapena lehendik dauden guneen segidan kokatzea erabakitzeak aukera, landa-izaera ez aldatzeko, dauden instalazioak eta zerbitzuak babestuz eta osatuz. Baliabiderako sarbidetik gertu laguntza-populaziorik ez badago, lurralde-plan sektorialak aztertuko du ea bideragarria den, salbuespen gisa, baliabide turistiko batetik hurbil kanpin- edo autokarabana-aparkaleku-jarduerarako kokapen egoki batzuk aurkitzea, bai eta jarduera horiek arautzea ere.
- Lurralde-plangintzako zenbait tresna ezaugarri geomorfologiko, erabilera eta tratamendu desberdinekoak direnez, LPSak bereizi egingo ditu Kantauri Eremuko Lurzoru Urbanizaezineko eta Mediterraneo Eremuko Lurzoru Urbanizagarriko zehaztapenak, ezaugarri eta lurralde-morfologia desberdinak dituztelako. Hori dela eta, kasuistika desberdinak erregulatu ahal izango dira lurraldeen arabera:
 - Kostaldeko zenbait kanpin-eremu gainezkatzeko-prozesuak dituzten eremuak deklaratu ahal izango dira, Lurralde Plan Sektorial honetan definitutako udalaz gaindikoa area turistikoetan

(UGETetan) edo tokiko turismo-eremuetan kanpin-kopurua debekatzeko edo mugatzea ahalbidetzeko. Era berean, ezaugarri horiek gabeko gune turistikoetan, horiek ezartzeko baldintzak zehaztuko dira.

- Arabako Lurralde Historikoan, kanpin berriak edo autokarabanak aparkatzeko guneak ezartzeko, kontuan hartuko dira dauden guneen ondoko lehentasunezko kokapena eta lurzoruaen kategoriak. Horretarako, lurralde-plangintzak araututakoa hartuko da kontuan.
- LPSak LAGen antolamendu-kategorietara egokitutako jarduera-araubidea definituko du, eta aintzat hartuko du bereziki klima-aldaketa, gainjarritako baldintza den aldetik.
- Erabilera horiek behar bezala antolatuko dira, Kultura Intereseko Ondasun (KIO) gisa deklaraturako inguruneekin bateragarri egiteko, birgaitzearen eragile badira.
- LPSak abandonatua edo abandonatzeko arriskuan dagoen eta turismoa aktiba dezaketen ondare eraikia identifikatu ahal izango du, non kanpin-modalitateak ezarri ahal izango diren, birgaitzea edo sendotzea eragin dezaten.

b.4. Lurzoru urbanizaezineko beste erabilera batzuei dagokienez:

- Lurzoru urbanizaezinean beste erabilera turistiko batzuk diagnostikatzeko eta arautzeko irizpideak ezarriko dira.

Azterketa egiteko, kontuan hartuko dira jatorrizko egoerara itzultzeko aukera eta gizarte- eta ingurumen-jasangarritasuna.

c) Mugikortasunari buruzko zehaztapenak

- Analisirako eta erabakiak hartzeko informazio egokia izateko beharra.
- Euskadiko Mugikortasun Jasangarriari buruzko azaroaren 9ko 11/2023 Legearen 13. artikulua eta hurrengoak aplikatze aldera, Euskadiko eta lurralde historikoetako mugikortasun jasangarriko planek eta hiri-mugikortasuneko planek mugikortasun jasangarria eta baliabide turistikoetarako irisgarritasuna txertatuko dituzte lurralde-plan sektorialak espazio turistiko gisa zehazten dituen eremuetan. Plan horiek, ahal den neurrian, garraio publikoa hobetzeko, disuasio-aparkalekuak ezartzeko, emisio gutxiko eremuak identifikatzeko, anezkak jartzeko, oinezkoen eta bizikletazaleen mugikortasuna hobetzeko edo mugikortasun jasangarriko beste neurri eta ekintza batzuk jasoko dituzte.
- Aurreko paragrafoan adierazitako mugikortasun-planetan jaso beharreko neurriei dagokienez, eta, zehazki, kanpo-sarbideari dagokionez, antolatze aukera aztertuko da, honako neurri hauei jarraituz:
 - Aire bidez etorritakoen batez besteko egonaldia luzatzeko neurriak.

- Tren-sarbidea errazteko neurriak, edozein modalitatetan. Geltoki nagusietan turismo-harrerako guneak sortzea.
 - Aireko garraioaren ordeztasun distantzia luzeko joan-etorriak ahalbidetzen dituzten gaueko tren-zerbitzuak bultzatzea.
- Halaber, barne-mugikortasunari dagokionez:
 - Txangozaleen fluxuak turismo-helmugetarantz joateko garraio publiko kolektibora bideratzea, batez ere trenbideko garraiora, eta, horretarako, zerbitzuak eta maiztasunak zabaltzea.
 - Bisitarien eta turisten sarbidea babestutako edo balio ekologiko handiko eremuetara arautzea, batez ere mendi-eremuetan eta kostaldean, eta ibilgailu pribatua erabili ordeztasun garraio publikoko zerbitzuak ematea.

3.1.2 ZONAKATZEAREN ARABERAKO ZEHAZTAPEN ESPEZIFIKOAK

LPSak espazio turistikoaren zonakatzea eta hura antolatzen duten lurralde- eta hirigintza-plangintzako tresnetan kontuan hartu beharreko zehaztapenak zehaztuko ditu. Horretarako, lurralde-plan sektorialak azterketa-eremu hauek zehaztu ahal izango ditu, espazio turistikoaren eskalaren eta ereduaren ezaugarrien arabera, eta, modu eskalatuan, aukera emango dute espazio turistikoaren zonakatzea eta plangintzan kontuan hartu beharreko zehaztapenak hobeto definitzeko.

LPSak, idazketa-fase honetan, lurralde-bereizketa hauek identifikatzen ditu antolamenduari dagokionez:

- A. Turismo-eremu handiak
- B. Udalaz gaindiko turismo-eremuak
- C. Tokiko turismo-eremua

31. Taula: Turismo-espazioaren zonifikazioa

Zonifikazioa	Antolamendua	Kokapenak. Irizpideak
Turismo-eremu handiak	Eskemak	- Landa-eremua - Itsasertza - Hiri handiak
Udalaz gaindiko turismo-eremuak (UGTE)	Antolamendu-esparruak	Posibleak: - Bizkaiko Kostaldea - Urdaibai - Gipuzkoako kostaldea - Bidasoa - Arabako Errioxa - Euskal Mendi eta Haranak
Tokiko turismo-eremua (TTE)	Irizpideak eta zehaztapenak	Baliabideen eta ostatu-plaze kontzentrazioaren arabera: - 1. Eremuak - 2. Eremuak - 3. Eremuak - 4. Eremuak

Jarraian, hiru maila hauek garatu ditugu:

A) Eremu handiak eta horien antolamendu-eskemak

Turismo Eremu Handiak lurralderako lehen hurbilketa dira, jarduera turistikoa ezartzen den lekutik eta sortzen duen turismo-eredutik abiatuta. Eremu handi horiek identifikatzeak aukera ematen du espazio turistikoa identifikatzeko irizpideak lehenbizi lurralde-escalan hartzeko, eta, horri esker, lurralde-plan sektorial honen hurrengo faseetan modu berezian esku hartu ahal izango da eremu horietan. Azterketa-eremu

horietan, bai egoiliarren, bai bisitarien beharretara egokitutako harrera-baldintzak ezarriko dira, bizikidetza-baldintzetan. Eremu hauek bereiztea proposatzen dugu: itsasertza, hiri handiak eta landa-eremua.

Turismo-eremu handi bakoitzerako, lurralde-plan sektorialak antolamendu-eskema bat egingo duela aurreikusten da, eta eskema horretan identifikatuko dira planean sartutako udalaz gaindiko turismo-eremuak eta horien baliabide-sarea, Euskadiko Baliabide Turistikoen Inbentarioaren, mugikortasunaren eta turismo-bulegoen esparruan. Antolamendu-eskemen helburua da lurralde-eremu handi bakoitzerako irizpide bereizgarriak definitzea. Eremu handien antolamendu-eskema hauek proposatzen dira:

A.1. Landa-espazio turistikoaren eskema

Lurralde-plan sektorialaren hurrengo faseetan, lehentasuna eman ahal izango zaio landa-inguruneke espazio turistikoan ondare-baliabideen irakurgarritasuna eta gozagarritasuna erraztuko duten ekintzei ekiteko aukerari, natura-ondarearen eta kultura-ondarearen kudeatzaileekin lankidetzan, ostatu-zerbitzuz eta jarduera profesionalaz hornitzeko baldintza egokiak sortzeko eta, bereziki, baliabide turistikoaren sarea finkatzeko eta zuzkidurak hobetzeko. Era berean, eskema horrek testuingurua azter dezake, landa-inguruneke hiri-ingurunean eta/edo lurzoru urbanizaezinean landetxeei buruzko jarraibideak eta eraiki gabeko ostatu-establezimenduak sustatzeko irizpideak zehazteko.

Baloratuko da eremu hori bereziki egokia izan daitekeen «ekoturismorako», babes-figurak dituzten naturagune babestuei lotuta (Natura 2000 Sarea, Urdaibaiko Biosfera Erreserba, Geoparkea, parke naturalak, biotopoak, etab.), eta hura osatzen duten osagaiak identifikatu ahal izatea, bai establezimenduetan, bai ekipamenduetan eta azpiegitura arinen eta zerbitzu publikoen sareetan. Nolanahi ere, etorkizuneko esku-hartzeei buruzko zehaztapen oro, ahal den neurrian, ahalik eta eragin txikienaren eta metabolismo integratuaren printzipioak arautuko du.

Paisaiako hazi-ekintzak identifikatu ahal izango dira, dauden balioak azaltzen eta interpretatzen laguntzeko eta bidaia- eta produktu-proposamenetan txertatzeko.

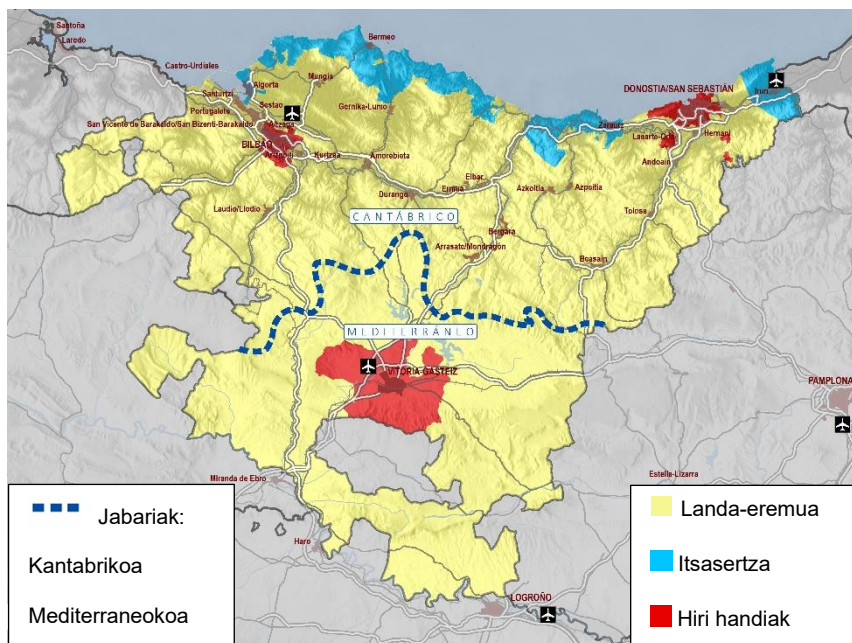
Era berean, lurralde-plan sektorialaren hurrengo faseetan, tratamendu espezifikoa behar duten landa-eremuko tokiz gaindiko turismo-eremuak identifikatu ahal izango dira. Tratamendu hori antolamendu-esparru batean garatu eta zehaztuko da. Hori izan liteke Arabako Errioxaren kasua, baita Euskal Mendi eta Haranen eremu handiko Alde Bereziena ere.

A.2. Itsasertzeko espazio turistikoaren eskema

LPSak aztertuko du, eremu handi horretan, hotel-establezimenduak lehenesteko aukera, etxebizitzan oinarritutako beste formula batzuen aldean. Era berean, kostalde osoa espazio turistikoaren antolamenduaren xede izatea proposatzearen bideragarritasuna aztertuko da, eta, horretarako, hainbat antolamendu-esparru formulatzea. Eduki horien helburu orokorra izan daiteke bigarren bizitexeak nagusi diren espazio funtzionalki bereiziak integratzea, eta espazio turistikoa urte osoan gehiago erabiltzeko baldintzak sortzea. Horretarako, honako hauetan jarduteko bideragarritasuna aztertuko da: baliabide turistikoak, erabilera turistikoko espazio publikoak, ostatuaren erregulazioa, establezimendu eta zerbitzu turistikoei buruzko zehaztapen orokorrak, mugikortasun turistikoa, sartzeko eta egonaldiako baldintzak, seinaleztapena eta helmugan turistari arreta emateko sarea.

Paisaiako hazi-ekintzak identifikatu eta gauzatu ahal izango dira, kostaldeko eta itsasoko espazioari lotutako balioak irakurtzen eta interpretatzen laguntzeko, eta bidaia- eta produktu-proposamenetan txerta daitezen bultzatzeko.

32. Irudia: Turismo-eremu handiak

A.3. Hiri handietarako turismo-espazioaren eskema

Proposatzen da lurralde-plan sektorialaren hurrengo faseetan aztertzea eremu handi horretan lehentasuna izan daitekeela hiriko alde jakin batzuetan eta une jakin batzuetan modu kontzentratuan gertatzen diren gainezkatze-prozesuak kontrolatzea. Proposatzen da, halaber, kontrol horren ardatza izatea ETEak dosifikatzea, tokiko identitateari lotuta dauden merkataritza- eta zerbitzu-negozio txikien hornidura berreskuratzea, industria-espazio zaharkituak berrerabiltzea eta harremanetarako espazio publikoan fluxu turistikoak dentsitate txikiagoko eremuetara bideratzea. Horrela, bisitari asko biltzen diren eremuetan dentsitate horiek murrizten saiatzeko aukera egotea proposatuko da, eta, horretarako, ibilbiderako beste aukera batzuk eskaintzea, eta bertan bizi diren biztanleen eta turisten arteko bizikidetzaren ahalbidetuko duen espazio publikoaren erabilera bultzatzea.

B) Udalaz gaindiko turismo-eremuak eta antolamendu-esparruak

Udalaz gaindiko turismo-eremuak lurraldera hurbiltzeko bigarren maila dira, eta, lurralde-plan sektorialaren etorkizuneko faseetan beste fase batzuk identifikatuko badira ere honako hauek izan daitezke: Bizkaia Kosta, Urdaibai, Gipuzkoa Kosta, Bidasoa, Arabako Errioxa, Euskal Mendi eta Haranak markak babestutako lurralde handiko alde bereziak.

LPSak, tokiz gaindiko turismo-eremuak antolatzeke, udalerriz gaindiko turismo-eremuen antolamendu-esparruak (antolamendu-esparruak) zehaztuko ditu, eta horiei esker, irizpide homogeen batzuk ezarri ahal izango dira, eremu bakoitzeko lurralde- eta hirigintza-plangintzako tresnetan kontuan hartu beharrekoak.

LPSak antolamendu-esparruen xedea eta edukia zehaztuko ditu, eta xede horiek plangintza-tresnetan artikulatzeko mekanismoak zehaztuko ditu, bete daitezzen. Jarraian, LPSaren hurrengo faseetan garatuko diren proposamen batzuk jasotzen dira:

B.1. Baliabide turistikoak.

- Baliabide turistikoaren hornidura optimizatzea. Lurralde bakoitzean potentzialtasun handiena duten baliabide turistikoak (naturalak, kulturalak, etnografikoak, etab.) identifikatzea eta lehenestea.
- Baliabide naturalen erabilera publikoa hobetzea, ondo integratutako eta egokitutako esku-hartzeen bidez.

- Paisaiako hazi-ekintzak identifikatzea eta definitzea.

B.2. Etxebizitza.

Bigarren bizitxteen dimentsio egokiari eta proposatutako helburuak lortzeko hirigintza-neurri posibleei buruzko zehaztapenak ezarri ahal izango dira. LPSak hainbat eremu definitu ahal izango ditu hura antolatzeke, hala nola:

- Bereizitako eremu turistikoak, bigarren bizitxuek nagusi dituztenak. EAEn, 85 udalerritan etxebizitza guztien % 10 baino gehiago dira bigarren bizitxuek (I. eranskina).
- Hirigune hibridoak. Hiri-ingurunean bizitegi- eta turismo-funtzioak modu orekatuan elkarrekin bizi diren eremuak dira.
- Landa-eremu hibridoak. Hiri-ingurunean bizitegi- eta turismo-funtzioak modu orekatuan elkarrekin bizi diren landa-eremuak dira.
- Landa-espazioan, baliabide turistikoa duten baina ostatu-establezimendurik ez duten eremuak.

B.3. Ostatura eta laguntza-azpiegiturak.

- Ostatu-ahalmen arautua handitzea.
- Sarean turismo ibiltariaren eskaintza zehaztea.
- Kanpinak eta antzekoak ezartzeko irizpideak.
- Turismo-azpiegiturak eta -ekipamenduak hobetzeko edo handitzeko beharrak zehaztea.
- Kirol- eta aisialdi -establezimenduak gehiago jartzea.

- Helmugan turistari arreta emateko bulego-sarea zsehaztea.
- Helmugan turistaren arretarako bulego-sarearen eta LPPetako nukleo-sarearen arteko harremana

B.4. Mugikortasuna

- Turismo- eta aisialdi-mugikortasuneko beharrak aztertzea.
- Aisialdirako eta turismorako mugikortasun kolektiboko formulak garatzea.
- Kanpoko irisgarritasuna hobetzea.
- Motorrik gabeko mugikortasun-sarea garatzea.

B.5. Jasangarritasuna

- Neurriak identifikatzea ur-sistemen, ekosistemen eta tokiko habitaten gaineko eragina ahalik eta gehien murrizteko eta jardueraren osagai guztien karbono-aztarna murrizteko.

B.6. Irisgarritasuna.

- Turismo irisgarritara egokitzeko jarduketak identifikatzea eta gauzatzea.
- Seinaleztapen-premiak dituzten baliabideak eta enklabeak identifikatzea (orientazioa, identifikazioa eta interpretazioa).

B.7. Erabileren erregulazioa.

- Erabilera turistikoa lurraldera egokitzeko arauak eta mugak.

- Kostaldean, kostaldeko gune tradizionaletako espazio publikoaren kudeaketa aktiboa egitea.

B.8. Parte-hartzea.

- Turismo-plangintzako prozesuetan sektorearen parte-hartzea antolatzea.
- Edozein mailatako dirulaguntzak lurralde-plan sektorialarekin eta turismo-estrategiarekin lotzea.

C) Tokiko turismo-eremuak eta haien zehaztapenak

Hirugarren maila honetan, xehetasun handiagoz, LPSak tokiko eremu bat turistiko (tokiko turismo-eremua TTE) kalifikatzeko bete beharreko ezaugarri orokorrak ezarriko ditu, bai eta udalerriz gaindiko turismo-eremu batean sartzeko eta antolatua izateko aukera ere, antolamendu-esparrua aplikatze aldera.

LPSak honela zehaztu ahal izango ditu tokiko eremuen motak, kalifikazio-irizpideak eta lehentasunezko neurriak:

C.1 Eremu motak

Garapen turistikoaren mailaren arabera, LPSak tokiko eremu hauek turismo-eremu gisa kalifikatzeko aukera eman ahal izango du:

- 1. Eremua. Hiri-eremuak edo hirikoak ez diren eremuak izango lirateke, non errekurtsoen, mugikortasun-azpiegituren, zerbitzuen eta abarren ahalmenak gainezka egiten duen. Kostaldean horietako batzuk hauteman daitezkeela uste da.
- 2. Eremua. Baliabide turistikoak dituzten, ostatu-, jatetxe- eta jarduera-instalazioak dituzten eta behin eta berriz jarduera-mailari eusten dioten hiri-eremu kontsolidatuak izango lirateke. Zenbait hauteman daitezke Arabako Errioxan eta kostaldean.
- 3. Eremua. Garatzeko ahalmena duten eremuak dira. Baliabide turistikoak eta erakargarriak dituzten eremuak lirateke, baina bisitariei zerbitzuak ematen dizkieten enpresa-establezimendurik gabeak. Estimazioen arabera, batzuk Euskal Mendi eta Haranak

markak babestutako lurralde handiaren alde bereizietan hauteman daitezke.

- 4. Eremua. Intentsitate txikiko landa-eremuak. Landa-erabilerak eta landa-egonlekuen egiturak nagusi diren eremuak lirateke. Horietan, jarduera turistikoaren mailak ez du aldatzen landa-ingurunearen ekoizpen-, bizitegi-, ingurumen- eta paisaia-funtzionamendua. Lurralde-plan sektorialaren hurrengo faseek aukera eman dezakete intentsitate txikiko landa-eremuak antolamendu-esparru baten barruan kalifikatu behar ez izateko.

C.2. Kalifikazio-irizpideak

Lurralde-plan sektorialaren hurrengo faseetan elementu berriak mugatu edo identifikatu ahal izango badira ere, dokumentu honek irizpide orokor hauek identifikatu ditu tokiko turismo-eremuen garapen turistikoaren maila zehazteko:

- Baliabide turistikoaren kontzentrazioa eta hotel-establezimenduen eskaintzaren dimentsio esanguratsua.
- Baliabide turistikoaren kontzentrazioa eta bigarren bizitxearen dimentsio esanguratsua.
- Landa-ingurunean erakarpen-ahalmen handia duten baliabide turistikoaren kontzentrazioa.

C.3. Lehenetsunezko neurriak

Tokiko turismo-eremuaren kalifikazioan oinarrituta, lehenetsunezko irizpideak aplikatu ahal izango dira honako neurri hauetan:

- baliabide turistikoaren hornidura hobetzen laguntzeko.
- turismo-erabilerrazko egokia den espazio publikoa hornitzeko; horretarako, egoiliarrek turismoa nola hautematen duten jakiteko azterlanak egingo dira eta bizikidetzat baldintzak aztertuko dira.
- mugikortasun jasagarria eta kolektiboa bultzatzeko, mugikortasun jasagarriko proiektu pilotuak barne.

Hala, LPSak gomendio edo zehaztapen orokorrak edo espezifikoak ezarri ahal izango ditu tokiko turismo-eremuetarako, eta, hala badagokio, horiek gara ditzake udalaz gaindiko turismo-eremu bakoitzaren antolamendu-esparruan, dagokion hirigintza- edo lurralde-plangintzan jaso ahal izan daitezen, beharrezkoa bada. Jarraian, zehaztapen lotesleen edo gomendioen zerrenda ireki bat proposatzen dugu, LPSaren hurrengo faseetan zabaldu eta berrikusiko duguna:

- Oro har, itsasertzean bigarren etxebizitzak nagusi diren hiri-eremuak hedatzea komeni den ala ez aztertzeko neurriak baloratuko dira. Udalerririk horiek kokatuta dauden eremu funtzionalen lurralde-plangintza partzialak izan ditzakeen zehaztapenen ildotik, neurriak proposatu ahal izango dira bigarren etxebizitzaren eskaintzaren hazkunde-joera aurreikusten duten hirigintza-plangintzaren

berrikuspenek etxebizitza nagusi bihurtzea susta dezaten eta bigarren etxebizitzak nagusi diren eremuak saihets daitezen.

- Zehazki, hirigintza-plangintzek honako eduki hauek sartu ahal izango dituzte, besteak beste, plangintza orokorraren berrikuspenetan:
 - Lurzoru urbanizazinean turismo-intereseko lekuak eta horiek babesteko eta antolatzeko arauak identifikatzea.
 - Begiratokiak, atsedeen-eremuen, natura- edo kultura-intereseko lekuen eta aisia-ibilbideen sarearen eskema.
 - Ibilgailuak eremu iragarrietan aparkatzeko espazioak eta lurzorua lortzeko eta egokitzeko kudeaketa-mekanismoak antolatzea.
 - Kostaldeko udalerrietan, hondartzetarako sarbideak eta aparkalekuak antolatzeke, aisia-jarduerak egiteke eta ostalaritza-instalazioak kokatzeko eta integratzeko irizpideak.

Azkenik, LPSak, hurrengo faseetan, baloratuko du udalaz gaindiko turismo-eremuren batean dauden edo tokiko turismo-eremuren baten eraginpeko udalerrietan hirigintza-plangintzek lurzoru urbanizazinerako erregulazioa Lurralde Plan Sektorial honek ezar ditzakeen zehaztapenetara berariaz egokitzeko aukera, besteak beste, turismo-jarduera hauetan:

- Turismo-kanpamentuak.
- Ostatu-establezimenduak lurzoru urbanizazinean.
- Turismo aktiboan eta aire zabaleko jardueretan aritzeko instalazioak.
- Turismo ibiltariko egonlekuak.

3.2 ESTRATEGIA ETA KUDEAKETA TURISTIKOA

EAEko estrategia eta kudeaketa turistikoa, batetik, osagai fisikoek osatzen dute, lurraldeko espazio turistikoaren garapenean eragina duten edo izan dezaketenak, eta, bestetik, osagai instrumentalek, hala nola turismoari eta lurraldeari buruzko informazio-sistemak:

1. Osagai fisikoa. Euskadiko Turismo Baliabideen Inbentarioa, baliabideak identifikatzeko eta horien tratamendua definitzeko.
2. Osagai instrumentala. Turismoaren eta lurraldearen informazio-sistema, estrategia turistikoari buruzko erabakiak hartzeko.:

3.2.1 EBTI: Euskadiko Baliabide Turistikoen Inbentarioa

Memoria honen 4. eranskinean, Euskadiko Baliabide Turistikoen Inbentarioaren (EBTI) lehen bertsioa izango denaren ildo orokorrak jasotzen dira. Inbentario hori LPS honekin batera egingo den zeregin espezifiko baten xede izango da. Bien bitartean, LPSaren aurrerapen-dokumentu honek, dokumentazio grafikoan, EBTiko elementu posibleen behin-behineko eta gutxi gorabeherako multzo bat jasotzen du.

LPSaren hurrengo faseetan, udalaz gaindiko turismo-eremuetan edo tokiko turismo-eremuetan sartzen diren baliabideak erabiltzeko baldintzak ezarri ahal izango dituzte, zuzkidura, zerbitzu eta hirigintza-tratamenduko baldintza egokiak izan ditzaten.

3.2.2. Turismoari eta lurraldeari buruzko informazio-sistema

EBTIa oinarri hartuta eta, turismo-estrategiari buruzko erabakiak behar bezala hartzeko eta turismo-espazioaren kudeaketa egokia errazteko (lurralde-plan sektorial honen xede diren aldetik), beharrezkotzat jotzen da turismoaren arloan eskumena duten administrazioek aurrera egin ahal izatea, modu koordinatuan eta lankidetzan, turismo-lurraldeko informazio-sistema indartsu eta eraginkor bat sortzen. Sistema horrek informazio egiazkoa eta eguneratua lortzeko beharrari erantzun behar dio, turismoaren errealitate berrira egokitzeko funtsezko hainbat alderditan:

- Turismoan eragina duten elementuen (ondarea, nagusiak ez diren etxebizitzak eta horien erabilera, etab.) lurralde-integrazioa hobetzea, helmugak behar bezala baloratu ahal izateko.
- Lurralde-egitura berria Planak ezarritako esparruen eta helmuguen konfigurazio berrira egokitzea.
- Informazioa biltzeko eta aztertzeko teknologiarik modernoena txertatzea, turisten lehentasunekin eta haien portaera-ereduekin lotutako interes handiko informazioa emateko gai dena. Ildo horretan, Big Data eta Business Intelligence teknikak sartzea proposatuko da.
- Sistemak jasangarritasun-maila eta denboran zehar izaten ari den bilakaera neurtzeko aukera eman behar du, turismo jasangarriaren

arloan EAEko bikaintasuna erakusteko, ekoturismoari buruzko atal espezifikoko batekin.

Ezagutza kudeatzeko sistema horrek georeferentziatutako informazio-sistemaren aldagaiak eta adierazleak integratu beharko lituzke, eta administrazioen arteko koordinazio- eta lankidetzahalegin handia egin beharko litzateke, informazioa sortzen duten sailen (Ingurumena, Landa Garapena, Etxebizitza, Kultura, Berrikuntza, Garraioa, Enplegua, etab.) informazio-sorkuntza administrazio desberdinetan (autonomikoa, forala, tokikoa, etab.) eta gaian eskumena duen ekimen pribatuetan (hotelak, turismo-enpresak, operadoreak, etab.) egokitzeko. Hori guztia, informazio horrek modu eraginkorrean erantzun diezaien turismo-beharrei.

Proposatzen da TLISak alerta goiztiarreko gailu bat izatea, nahikoa denboraz prebenitzeko espazio turistikoak gainezka egitea. TLISak lehendik dauden adierazleez hornituko da, edo bereziki lortutakoez, espazio publikoaren, bide-sarearen eta aparkalekuen erabileraren egoerari eta pertzepzioari, etxebizitzaren erabilera turistikoari eta espazio turistikoaren kalitatean eta jarduera horren onarpen sozialean eragin nabarmena izan dezaketen beste alderdi batzuei buruzko informazioa emateko.

1 ERANSKINA. BIGARREN ETXEBIZITZEN ETA ETXEBIZITZA GUZTIEN ARTEKO ERLAZIOA (%)

<i>Udalerriaren kodea</i>	<i>Lurraldea</i>	2001. urtea	2011. urtea	2024. urtea	2032. urtea
<i>Euskal Autonomia Erkidegoa</i>		4,70%	4,13%	3,32%	3,37%
48001	Abadiño	0,40%	2,04%	1,42%	1,42%
20001	Abaltzisketa	0,00%	7,64%	5,43%	5,71%
48002	Abanto y Ciérvana/Abanto Zierbena	2,27%	2,54%	2,87%	2,87%
20002	Aduna	4,90%	3,74%	3,76%	3,85%
01051	Agurain/Salvatierra	2,47%	3,36%	3,29%	3,27%
20016	Aia	9,92%	8,05%	8,67%	8,63%
20003	Aizarnazabal	6,84%	5,14%	4,96%	4,93%
48911	Ajangiz	4,14%	5,94%	5,39%	5,29%
20004	Albiztur	0,00%	7,56%	5,22%	5,44%
20005	Alegia	0,00%	1,57%	0,63%	0,66%
01001	Alegría / Dulantzi	0,00%	2,02%	1,11%	1,12%
20006	Alkiza	0,00%	5,70%	3,18%	3,24%
48912	Alonsotegi	5,66%	3,07%	3,02%	2,96%
20906	Altzaga	0,00%	1,37%	0,00%	1,18%
20007	Altzo	0,00%	2,21%	1,09%	0,99%
20008	Amezketza	0,00%	2,00%	1,50%	1,65%
48003	Amorebieta-Etxano	1,08%	2,50%	2,14%	2,14%
48004	Amoroto	2,26%	2,73%	3,53%	3,33%
01002	Amurrio	6,27%	3,00%	3,12%	3,13%
20009	Andoain	0,04%	1,60%	0,76%	0,76%
20010	Anoeta	0,00%	2,40%	0,74%	0,73%
20011	Antzuola	2,67%	2,54%	2,45%	2,45%
01049	Añana	58,46%	51,60%	18,75%	18,42%
48005	Arakaldo	0,00%	16,13%	7,69%	7,21%
20012	Arama	4,92%	6,02%	5,88%	5,10%
01003	Aramaio	5,03%	4,14%	5,97%	5,99%
48006	Arantzazu	6,45%	8,24%	7,18%	7,08%
48093	Areatza	8,04%	7,82%	9,06%	9,08%

<i>Udalerriaren kodea</i>	<i>Lurraldea</i>	<i>2001. urtea</i>	<i>2011. urtea</i>	<i>2024. urtea</i>	<i>2032. urtea</i>
20013	Aretxabaleta	4,67%	2,91%	2,06%	2,06%
01006	Armiñón	30,56%	10,95%	17,81%	17,92%
01037	Arraia-Maeztu	30,34%	24,65%	18,48%	18,56%
48009	Arrankudiaga	0,00%	3,15%	2,63%	2,67%
20055	Arrasate / Mondragón	2,45%	2,33%	2,07%	2,07%
48914	Arratzu	14,79%	7,58%	6,63%	6,90%
01008	Arrazua-Ubarrundia	21,63%	11,98%	14,26%	14,40%
48010	Arrieta	10,42%	12,38%	14,19%	14,33%
48011	Arrigorriaga	1,45%	2,11%	1,96%	1,95%
48023	Artea	8,96%	9,54%	12,16%	12,17%
48008	Artzentales	20,95%	11,33%	15,32%	15,52%
01004	Artziniega	31,34%	21,67%	18,68%	18,71%
01009	Asparrena	17,46%	14,38%	17,69%	17,74%
20014	Asteasu	3,31%	2,98%	3,14%	3,01%
20903	Astigarraga	0,32%	2,08%	1,12%	1,12%
20015	Ataun	0,00%	3,46%	2,51%	2,42%
48091	Atxondo	0,00%	4,33%	3,07%	3,07%
48070	Aulesti	8,96%	13,62%	15,96%	16,00%
01010	Ayala/Aiara	23,88%	12,95%	13,82%	13,83%
20017	Azkoitia	1,30%	2,92%	2,15%	2,15%
20018	Azpeitia	0,50%	3,15%	1,51%	1,51%
48012	Bakio	66,01%	50,95%	18,69%	18,69%
20904	Baliarrain	0,00%	1,72%	1,61%	1,22%
48090	Balmaseda	2,01%	2,48%	2,68%	2,68%
01011	Baños de Ebro / Mañueta	29,90%	14,47%	18,52%	18,60%
48013	Barakaldo	0,96%	1,32%	1,14%	1,14%
48014	Barrika	22,35%	16,26%	15,80%	15,80%
01013	Barrundia	26,82%	12,88%	18,55%	18,59%
48015	Basauri	0,83%	1,35%	1,05%	1,04%
20019	Beasain	0,80%	2,11%	1,69%	1,68%
48092	Bedia	3,97%	7,13%	5,98%	5,99%
20020	Beizama	0,00%	7,14%	6,06%	6,15%

<i>Udalerriaren kodea</i>	<i>Lurraldea</i>	<i>2001. urtea</i>	<i>2011. urtea</i>	<i>2024. urtea</i>	<i>2032. urtea</i>
20021	Belauntza	0,00%	2,88%	1,79%	1,69%
48016	Berango	0,78%	3,21%	2,24%	2,24%
01014	Berantevilla	35,63%	19,11%	18,68%	18,53%
20022	Berastegi	5,67%	6,69%	6,92%	7,07%
20074	Bergara	3,86%	3,35%	3,39%	3,40%
48017	Bermeo	5,26%	3,11%	3,49%	3,48%
01016	Bernedo	40,70%	22,55%	18,56%	18,57%
48018	Berriatua	0,77%	5,08%	3,63%	3,70%
48019	Berriz	0,24%	2,97%	2,57%	2,55%
20023	Berrobi	0,44%	3,94%	2,22%	2,03%
20024	Bidania-Goiatz	26,47%	15,44%	18,52%	18,45%
48020	Bilbao	1,93%	1,78%	1,79%	1,79%
48021	Busturia	37,90%	32,50%	18,66%	18,71%
01017	Campezo / Kanpezu	23,47%	23,72%	18,70%	18,68%
20029	Deba	26,74%	22,01%	18,87%	18,87%
48901	Derio	0,39%	2,72%	1,14%	1,14%
48026	Dima	19,71%	13,69%	15,56%	15,49%
20069	Donostia / San Sebastián	4,47%	3,45%	3,79%	3,79%
48027	Durango	2,04%	2,59%	2,34%	2,35%
48028	Ea	50,69%	39,04%	18,58%	18,56%
20030	Eibar	0,28%	1,89%	0,95%	0,95%
48031	Elantxobe	48,87%	29,61%	18,43%	18,58%
01021	Elburgo / Burgelu	23,32%	7,66%	12,09%	12,09%
01022	Elciego	25,13%	19,31%	18,73%	18,70%
20031	Elduain	0,00%	7,81%	3,64%	3,33%
20033	Elgeta	3,79%	3,80%	4,27%	4,15%
20032	Elgoibar	0,28%	1,95%	1,32%	1,31%
48032	Elorrio	2,38%	3,38%	2,69%	2,68%
01023	Elvillar / Bilar	32,60%	30,47%	18,52%	18,59%
48902	Erandio	1,16%	1,69%	1,51%	1,51%
48033	Ereño	21,82%	16,80%	17,88%	18,18%
48034	Ermua	0,21%	1,48%	0,86%	0,85%

<i>Udalerriaren kodea</i>	<i>Lurraldea</i>	<i>2001. urtea</i>	<i>2011. urtea</i>	<i>2024. urtea</i>	<i>2032. urtea</i>
20067	Errenteria	0,48%	1,42%	0,85%	0,86%
20066	Errezil	0,00%	9,44%	7,56%	7,56%
01046	Erriberagoitia / Ribera Alta	27,18%	17,11%	18,53%	18,48%
48079	Errigoiti	12,50%	7,97%	12,40%	12,22%
20034	Eskoriatza	3,58%	3,69%	3,74%	3,70%
48029	Etxebarri	0,50%	1,82%	0,75%	0,76%
48030	Etxebarria	0,00%	5,71%	3,72%	3,89%
20035	Ezkio-Itsaso	0,00%	8,36%	4,86%	4,78%
48906	Forua	7,18%	6,92%	8,39%	8,44%
48035	Fruiz	21,18%	6,90%	13,18%	13,22%
20038	Gabiria	7,28%	11,25%	10,67%	10,42%
20037	Gaintza	0,00%	16,00%	9,52%	9,59%
48036	Galdakao	0,25%	2,09%	1,23%	1,24%
48037	Galdames	17,58%	12,62%	15,78%	15,73%
48038	Gamiz-Fika	6,86%	8,00%	8,17%	8,26%
48039	Garai	0,00%	1,50%	1,57%	1,35%
48040	Gatika	8,83%	7,65%	7,15%	7,15%
48041	Gautegiz Arteaga	33,99%	23,58%	18,57%	18,49%
20907	Gaztelu	0,00%	1,30%	1,54%	1,43%
48046	Gernika-Lumo	5,37%	3,40%	3,40%	3,40%
20039	Getaria	13,30%	7,35%	7,62%	7,62%
48044	Getxo	2,15%	2,02%	2,25%	2,25%
48047	Gizaburuaga	6,25%	7,69%	9,09%	9,45%
48042	Gordexola	3,18%	4,68%	5,06%	5,05%
48043	Gorliz	38,39%	37,17%	18,88%	18,88%
48045	Güeñes	1,55%	2,73%	2,31%	2,30%
01056	Harana / Valle de Arana	19,02%	18,55%	18,47%	18,54%
20040	Hernani	0,41%	1,99%	0,95%	0,95%
20041	Hernialde	0,00%	2,29%	1,60%	2,17%
20036	Hondarribia	23,34%	17,73%	15,34%	15,34%
20042	Ibarra	0,11%	1,89%	0,91%	0,96%
48048	Ibarrangelu	50,98%	37,02%	18,57%	18,58%

<i>Udalerriaren kodea</i>	<i>Lurraldea</i>	<i>2001. urtea</i>	<i>2011. urtea</i>	<i>2024. urtea</i>	<i>2032. urtea</i>
20043	Idiazabal	0,34%	4,28%	2,89%	2,92%
48094	Igorre	0,06%	3,29%	2,21%	2,20%
20044	Ikaztegieta	0,00%	2,93%	2,16%	1,90%
20045	Irun	0,72%	2,09%	1,33%	1,33%
01901	Iruña Oka / Iruña de Oca	14,67%	7,47%	6,73%	6,76%
20046	Irura	0,00%	3,19%	1,24%	1,18%
01027	Iruraiz-Gauna	8,18%	8,58%	9,70%	9,57%
48049	Ispaster	5,63%	7,41%	7,39%	7,37%
20047	Itsasondo	1,82%	3,69%	3,70%	3,60%
48910	Iurreta	0,90%	1,85%	1,32%	1,29%
48050	Izurtza	10,89%	9,48%	12,73%	12,50%
48022	Karrantza Harana / Valle de Carranza	7,48%	10,67%	12,23%	12,26%
48907	Kortezubi	7,79%	9,95%	10,89%	10,87%
01019	Kripan	26,96%	15,32%	18,56%	18,63%
01020	Kuartango	35,46%	23,94%	18,68%	18,52%
01028	Labastida / Bastida	68,89%	54,00%	18,73%	18,70%
01030	Lagrán	58,01%	45,45%	18,40%	18,46%
01031	Laguardia	36,77%	18,87%	18,71%	18,69%
01032	Lanciego / Lantziego	39,27%	24,11%	18,62%	18,48%
48051	Lanestosa	34,02%	38,07%	18,49%	18,59%
01902	Lantarón	17,16%	18,64%	18,50%	18,49%
01033	Lapuebla de Labarca	20,47%	19,30%	18,59%	18,60%
48052	Larrabetzu	1,60%	4,39%	3,47%	3,39%
20048	Larraul	1,89%	2,86%	2,94%	2,38%
20902	Lasarte-Oria	0,53%	1,30%	0,95%	0,95%
01036	Laudio / Llodio	1,72%	2,06%	2,05%	2,05%
48053	Laukiz	17,60%	8,67%	11,54%	11,53%
20049	Lazkao	0,05%	2,15%	1,21%	1,20%
20050	Leaburu	4,27%	3,76%	4,62%	4,86%
20051	Legazpi	0,86%	1,84%	1,41%	1,40%
20052	Legorreta	0,35%	3,22%	2,15%	2,10%
01058	Legutiano	16,00%	9,24%	9,08%	9,13%

<i>Udalerriaren kodea</i>	<i>Lurraldea</i>	<i>2001. urtea</i>	<i>2011. urtea</i>	<i>2024. urtea</i>	<i>2032. urtea</i>
20068	Leintz-Gatzaga	14,93%	15,97%	18,03%	18,11%
48054	Leioa	2,47%	1,92%	1,52%	1,51%
48057	Lekeitio	26,32%	29,84%	19,06%	19,06%
48055	Lemoa	4,23%	3,32%	4,49%	4,52%
48056	Lemoiz	32,27%	28,50%	18,73%	18,67%
01034	Leza	42,86%	31,82%	18,80%	18,44%
48081	Lezama	0,60%	4,12%	2,61%	2,65%
20053	Lezo	0,08%	1,38%	0,66%	0,64%
20054	Lizartza	0,00%	5,87%	3,83%	4,14%
48903	Loiu	7,85%	3,55%	4,98%	4,93%
48058	Mallabia	5,50%	3,45%	4,57%	4,62%
48059	Mañaria	16,29%	14,12%	17,58%	17,61%
48060	Markina-Xemein (+Ziortza)	1,48%	4,56%	3,72%	3,74%
48061	Maruri-Jatabe	12,29%	3,24%	3,60%	3,55%
20901	Mendaro	1,43%	3,27%	2,56%	2,52%
48062	Mendata	26,67%	15,71%	18,59%	18,67%
48063	Mendexa	37,95%	23,27%	18,41%	18,66%
48064	Meñaka	21,40%	9,63%	12,90%	12,76%
01039	Moreda de Álava	2,48%	8,54%	10,48%	10,24%
48066	Morga	36,52%	18,03%	18,41%	18,70%
48068	Mundaka	42,19%	30,13%	18,68%	18,73%
48069	Mungia	7,77%	3,99%	4,01%	4,01%
48007	Munitibar-Arbatzegi Gerrikaitz	25,11%	31,33%	18,43%	18,64%
48908	Murueta	1,74%	8,55%	6,25%	6,18%
48071	Muskiz	7,82%	3,13%	3,92%	3,94%
20057	Mutiloa	0,00%	7,69%	6,11%	5,52%
20056	Mutriku	23,70%	17,25%	16,20%	16,17%
48067	Muxika	29,43%	17,13%	18,66%	18,73%
48909	Nabarniz	14,15%	7,09%	7,52%	7,43%
01041	Navaridas	34,29%	28,17%	18,35%	18,64%
20063	Oiartzun	0,67%	1,33%	1,03%	1,03%
01042	Okondo	12,24%	5,81%	8,49%	8,45%

<i>Udalerriaren kodea</i>	<i>Lurraldea</i>	<i>2001. urtea</i>	<i>2011. urtea</i>	<i>2024. urtea</i>	<i>2032. urtea</i>
20058	Olaberria	0,00%	2,18%	0,92%	1,07%
48073	Ondarroa	2,70%	2,90%	3,31%	3,30%
20059	Oñati	8,96%	5,11%	4,44%	4,45%
20076	Ordizia	0,70%	2,76%	1,69%	1,69%
20905	Orendain	0,00%	3,96%	3,13%	2,48%
20060	Orexa	0,00%	3,51%	1,96%	1,72%
20061	Orio	13,93%	10,77%	8,04%	8,03%
20062	Ormaiztegi	0,00%	3,09%	1,60%	1,65%
48075	Orozko	1,99%	7,07%	5,81%	5,81%
48083	Ortuella	0,36%	1,97%	1,49%	1,50%
48072	Otxandio	13,06%	7,34%	10,86%	10,83%
01043	Oyón / Oion	17,03%	10,71%	12,25%	12,23%
20064	Pasaia	2,00%	1,73%	1,50%	1,49%
01044	Peñacerrada / Urizaharra	50,67%	25,73%	18,60%	18,60%
48077	Plentzia	43,35%	24,26%	18,88%	18,88%
48078	Portugalete	0,72%	1,36%	1,23%	1,23%
01047	Ribera Baja / Erribera Beitia	34,64%	15,96%	18,12%	18,08%
01052	Samaniego	37,79%	25,39%	18,40%	18,56%
01053	San Millán / Donemiliaga	24,58%	14,22%	18,61%	18,63%
48082	Santurtzi	0,38%	1,19%	0,76%	0,76%
20070	Segura	0,00%	4,70%	2,66%	2,78%
48084	Sestao	0,89%	1,15%	1,32%	1,33%
48904	Sondika	1,74%	2,89%	2,47%	2,49%
48085	Sopelana	16,37%	12,69%	11,84%	11,84%
48086	Sopuerta	23,58%	13,02%	16,90%	16,92%
20065	Soraluze / Placencia de las Armas	0,00%	1,92%	1,14%	1,10%
48076	Sukarrieta	63,02%	50,23%	18,55%	18,53%
20071	Tolosa	3,34%	2,82%	2,14%	2,14%
48087	Trucios / Turtzioz	21,37%	8,92%	16,67%	16,67%
48088	Ubide	34,31%	26,43%	18,42%	18,33%
48065	Ugao-Miraballes	0,94%	2,29%	1,77%	1,76%
48089	Urduliz	0,08%	2,77%	1,56%	1,59%

<i>Udalerriaren kodea</i>	<i>Lurraldea</i>	<i>2001. urtea</i>	<i>2011. urtea</i>	<i>2024. urtea</i>	<i>2032. urtea</i>
48074	Urduña / Orduña	9,66%	8,50%	11,09%	11,05%
01054	Urkabustaiz	24,64%	21,40%	18,66%	18,73%
20072	Urnieta	0,68%	1,95%	1,48%	1,50%
20077	Urretxu	0,26%	1,58%	1,02%	1,03%
20073	Usurbil	19,33%	7,50%	6,42%	6,40%
01055	Valdegovía / Gaubea	44,26%	31,79%	18,68%	18,75%
48080	Valle de Trápaga / Trapagaran	1,38%	1,88%	1,96%	1,97%
20075	Villabona	0,63%	2,75%	1,57%	1,59%
01057	Villabuena de Álava / Eskuernaga	27,15%	22,71%	18,40%	18,45%
01059	Vitoria / Gasteiz	2,79%	2,03%	1,98%	1,98%
01060	Yécora / Iekora	44,09%	18,72%	18,71%	18,37%
48095	Zaldibar	0,18%	2,17%	1,22%	1,18%
20078	Zaldibia	4,36%	5,74%	5,34%	5,32%
01061	Zalduondo	24,36%	8,41%	14,04%	14,29%
48096	Zalla	1,97%	3,28%	2,78%	2,77%
01062	Zambrana	42,86%	21,41%	18,60%	18,43%
48905	Zamudio	2,09%	2,08%	2,41%	2,40%
48097	Zaratamo	1,96%	3,49%	2,86%	2,85%
20079	Zarautz	23,23%	20,81%	16,02%	16,03%
48024	Zeanuri	4,97%	6,06%	9,18%	9,12%
48025	Zeberio	12,01%	12,68%	15,29%	15,30%
20025	Zegama	0,00%	6,14%	4,35%	4,40%
20026	Zerain	0,68%	9,27%	6,02%	5,96%
20027	Zestoa	0,00%	3,51%	1,58%	1,57%
48913	Zierbena	16,06%	9,40%	10,18%	10,15%
01018	Zigoitia	22,60%	12,54%	14,80%	14,82%
48915	Ziortza-Bolibar	-	5,36%	6,08%	-
20028	Zizurkil	0,72%	2,83%	1,41%	1,37%
01063	Zuia	25,05%	15,02%	17,02%	17,06%
20081	Zumaia	6,28%	4,99%	4,78%	4,80%
20080	Zumarraga	6,86%	2,33%	2,78%	2,77%

2 ERANSKINA. EREMU FUNTZIONALETAKO LPPEN DATA

Eremu funtzionala	Behin Betiko Onespen	Berrikusten	Aldaketak
Araba Erdialdea	2004	2023 Hasierako onarpena	2018. 1.a -Intermodala
Arrasate-Bergara (Debagoiena)	2005	Hasteko agindua	-
Igorre (Arratia)	2010	Hasteko agindua	2023. 1. - Paisaia
Laudio (Aiara)	2005	-	-
Eibar (Debarrena)	2005	Hasteko agindua	-
Bilbo Metropolitarra	2006	2023. Behin-behineko onarpena	2010. 1.a
Gernika-Markina (Busturialdea-Artibai)	2016	-	-
Donostia-San Sebastián (Donostialdea-Bidasoa Beherea)	2016	-	2020. 1.- Paisaia
Durango (Durangaldea)	2011	-	-
Balmaseda-Zalla (Enkarterri)	2011	-	2018. 1.- Paisaia
Beasain-Zumarraga (Goierra)	2009	Hasteko agindua	-
Mungia (Mungialdea)	2016	-	-
Guardia (Arabako Errioxa)	2004	2022 Aurrerapena	2010. 1.a -Bodegak
Tolosa (Tolosaldea)	2020	-	2018. 2.- Paisaia
Zarautz-Azpeitia (Urola Kosta)	2006	Hasteko agindua	-

3 ERANSKINA. GLOSARIOA

Aldez aurreko gogoetak.

1. Hiru turismo-modalitate nagusi edo aisialdirako hiru bidaia mota hartzen dira kontuan, osorik edo zati batean:

- a) Ohiko turismoa. Jolas-, kultura-, kirol- edo aisialdi-esperientzia bat izateko bidaiatu eta arrazoi horrengatik gutxienez gau bat beren etxebizitzatik kanpo igarotzen duten pertsonak egiten duten jardura.
- b) Bigarren etxebizitza. Oporrak hartzeko eta/edo 6 hilabetetik beherako aldietan helburu espezifiko edo orokorretarako bidaiatu eta beren jabetzako edo aldi baterako alokairuko etxebizitza batean ostatu hartzen duten pertsonak egindako jardura. Modalitate honen berezko ezaugarrietako bat oporretako bidaia errepikatzea da.
- c) Txangozaletasuna. Jolas- edo aisialdi-esperientzia bat izateko bidaiatu eta arrazoi horrengatik beren etxebizitzatik kanpo gaua igarotzen ez duten pertsonak egindako jardura.

2. LPSak lurraldea eta merkatu turistikoa bereizten ditu, eta horien erreferentzia espazialak «espazio turistikoa» eta «helmuga turistikoa» dira, hurrenez hurren. LPSak lurraldean zehaztutako espazio turistikoan jarduten du, egiturazko eta epe luzeko ikuspegia oinarri hartuta; Eusko

Jaurlaritzaren turismo-politikak merkatuko osagaietan jarduten du, epe ertainera begira eta «helmuga turistiko» batean kokatuta.

LURRALDEAREN GAINKO TERMINOAK - ESKAINTZA - EKOIZPENA

ESPAZIO TURISTIKOA:

Turismo-jarduerarekin lotutako elementuak dauden lurraldearen zatia: produktu turistikoak sortzeko aprobetxa daitezkeen baliabideak, sarbidekoeta laguntzako azpiegiturak, ostatuak, beste jatetxe-establezimendu batzuk eta jardueren espazioa.

BALIABIDE TURISTIKOAK:

Ingurune fisikoaren, natura- eta kultura-ondarearen, paisaiaren eta klima sozialaren elementuen multzoa, bai eta bidaia-proposamen eta produktu turistiko ugari garatzea ahalbidetzen duten jolas-jarduerak eta -zerbitzuak ere.

ERAKARGARRITASUN TURISTIKOAK

Helmuga turistiko bati lotutako ondasunen eta atributuen multzoa, beste helmuga batzuen aldean erakargarri eta hobe egiten duena. Merkatuak elementu bereizgarri orokortzat hartzen ditu, ez espezifikotzat, eta turismo-politika ona izango bada, iradokitako eta, ondoren, bizitako esperientziaren parte izan behar dute.

TURISMO-JARDUERAREN KONSTELAZIOA

EAEko lurraldean jarduten duten eta helburu bakar, nagusi edo partzial gisa turistei zerbitzuak ematea duten enpresen multzoa. Hoteletako/jarduera ekonomikoko establezimenduek, bidaia-agentziek, turismo aktiboko eta hartzaileko enpresek, sukaldaritza-enpresa batzuek, kirol-jardueretako eta naturako enpresa batzuek eta merkataritza- eta garraio-enpresa batzuek osatzen dute.

BIDAIAREN INDUSTRIA

Bidaiariei helmugan ematen zaizkien zerbitzuen multzoa da, baldin eta bidaiatzearen arrazoieta helmuga aukeratzearena ez bada izan, erabat edo zati batean, helmugarenerakargarritasuna. Nahitaezko helmugako negozio-bidaia dira, sanitarioak, senide edo lagunak bisitatzekoak, prestakuntza egitekoak, etab.

HOTEL-ESKAINZA TURISTIKOA/JARDUERA EKONOMIKO GISA

Jarduera ekonomiko gisa alta emanda dauden eta erabat edo partzialki bezero turistikoetara bideratuta dauden establezimenduak. Hotel-establezimenduen, pentsioen, apartamentu turistikoen, landa-ostatuen, kanpinen, aterpetheen eta abarren ostatu-eskaintza osoa sartzen da, baita turismoari bideratutako jatetxe-arloko ostalaritza, jolas-, kultura- eta kirol-jarduerak, garraioak eta merkataritza eta beste batzuk ere.

ERABILERA TURISTIKOKO ETXEBIZITZAKO OSTATU-ESKAINZA

Pertsona fisikoek edo juridikoek egonaldi laburreko higiezinaren alokairuan emandako ostatu-zerbitzuak dituzten etxebizitzaren multzoa. Merkatuan jardun ahal izateko, nahitaez erregistroan inskribatuta behar dute. Ostatu horiek ez daude behartuta turismo-zerbitzu espezifikoak ematera.

OSTATUA BIGARREN ETXEBIZITZAN

Erabiltzaileen jabetzako etxebizitzaren multzoa; urtean sei hilabete baino gutxiagoz erabiltzen da etxebizitza gisa, eta ez dago inor erroldatuta.

TURISMO-ENPRESA

Bere jardueraren zati handi bat turistei zerbitzuak ematera bideratzen duen enpresa. Ostatu arautu ia guztiak hartzen ditu, bidaia jatorrian zein helmugan antolatzen duten enpresa guztiak, garraio-enpresa batzuk, ostalaritza-eskaintza batzuk eta kirol-, jolas- eta kultura-jardueren enpresa batzuk eta abar.

TURISMO-JABARIA

EAEko bi lurraldeetako bat da, ezaugarri bioklimatikoak, geomorfologikoak eta erakargarritasun turistikoarekin lotutako beste elementu batzuk kontuan hartuta. Elementu horiek antolamendurizpideak baldintzatzen dituzte establezimenduetan, turismo-establezimenduetan eta zuzkiduretan. Honako hauek dira jabariak: Atlantikoa eta Mediterranea.

TURISMO-EREMUA

Lurraldearen hedapena EAEn. Beste lurralde batzuetatik bereizten da desberdinak dituelako baliabide eta erakargarritasun turistikoaren osaera, turismo-modalitatea eta eskaintzen eta joan-etorrien dinamika. Hiru eremu nagusidaude: hiru euskal hiriburuak, itsasertza eta barruko landa-eremua.

EKOTURISMO

Naturagune babestuei lotutako turismoa, babes-figurak dituztenak (Natura 2000 Sarea, Urdaibaiko Biosfera Erreserba, Geoparkea, parke naturalak, biotopoak, etab.), kultura- eta natura-ondarea kontserbatzeko eta hobetzeko.

MERKATUARI, ESKARIARI BURUZKO TERMINOAK

TXANGOZALEA

Eguneko bisitaria ere esaten zaio; turismoko agintari nazionalak eta nazioartekoek datu estatistikoak garatzeko erabiltzen duten terminoa da, eta bisitatu duen tokian edo herrialdean ostatu kolektiboko edo pribatuko baliabide edo zerbitzu batean gaua igarotzen ez duen bisitari orori egiten dio erreferentzia.

TURISTA

Lurralde bat bisitatzeko duen eta bisitatutako espazioan edo ingurunean gutxienez gau batean ostatu kolektibo edo pribatu batean igarotze duen pertsona.

BISITARIA

Bere ohiko ingurunekoa ez den helmuga nagusi batera urtebete baino gutxiagorako bidaiatzen duen pertsona, edozein helburu nagusirekin (aisia, negozioak edo beste edozein arrazoi pertsonal), baldin eta bisitatutako herrialdean edo tokian egoitza duen erakunde batek enplegatzen ez badu. Bisitari bat (barnekoa, hartzailea edo igorlea) turista gisa sailkatzen da (edo gaua igarotzen duen bisitari gisa), baldin eta bere bidaiari gaua igarotzen badu; bestela, eguneko bisitari gisa (edo txangozale gisa) sailkatzen da.

HELMUGA TURISTIKOA:

Kontsumitzaileek erosteko erabakian aukera bereizia eta ezagutzeko modukoa osatzen duten ezaugarri multzo batek identifikatzen duen esparrua.

OINARRIZKO SEGMENTUA

Merkatuaren zati bat, bidaiaren eta helmuga aukeratzearen motibazio nagusiaren inguruan modu bereizian jokatzen duena, eta EAEko turismo-politikak turismo-eragiketaren funtsezko zati egonkortzat jotzen

duena. Merkatu turistikoaren edo bidaia-industriaren segmentu bat izan daiteke. Segmentuaren zatitzat hartzen dira bai produktuan egituratutako eskaintza, bai dagokion motibazioari lotutako eskaria.

SEGMENTU ESPEZIFIKOA

Bidaia- eta helmuga aukeratzearen motibazio nagusiaren inguruan logika desberdinarekin jokatzeko merkatuko zatiak; turismo-politikaren estrategiari egiten dioten ekarpena osagarria da, eta lehentasunezko segmentutzat hartzeko aukera politikaren ondoz ondoko formulazioetan berrikus daiteke.

LURRALDE-MARKA:

Turismo-esperientzia izateko aukera identifikatzen duen espazio turistiko lokalizagarri eta mugagarri baten identifikazioa, horretarako, izendapen bat, sinbolo bat edo elementu horien konbinazio bat oinarri hartuta.

BIDAIA-PROPOSAMENA

Helmugaren motibazio eta erakargarritasun turistiko berari erantzuten dion bidaia-modalitate edo -tipologia bakoitza. Bidaia-proposamena eraikitzen da egonaldi-programa orokor batekin eta egokitze-baliabide baten inguruan.

PRODUKTU TURISTIKOA:

Ondo deskribatutako zerbitzua edo zerbitzu-multzoa, leku jakin batean ematen dena, finkatutako prezioan eta hitzemandako kalitate-baldintzetan. Produktu turistikoetan ordaindutako osagaiak (ostatua, janaria, jarduerak, etab.) eta ordaindu gabeko beste batzuk (klima, paisaia, natura, kultura, segurtasuna, etab.) sartzen dira. Azken horiek, erabiltzeagatik preziorik ezarrita ez badute ere, eragin handia dute kontsumitzailearen erosteko erabakian.

PRODUKTU-KLUBA:

Espazio turistiko jakin bati lotutako enpresa-lankidetzako ekimena, zerbitzuak modu zehatzean diseinatutako produktuen inguruan antolatzen dituenak. Produktu horiek batera merkaturatzen dira, bai eta produktu horiekin zerikusia duten eskuliburuak ere, prestazioak eta kalitatea bermatze aldera.

4 ERANSKINA. EUSKADIKO TURISMO BALIABIDEEN INBENTARIOAREN ERAKETA. TURISMO-BALIABIDEEN SAILKAPENA ETA KALIFIKAZIOA

Memoria honen eranskin gisa, Euskadiko Baliabide Turistikoaren Inbentarioaren lehen bertsioa izango denaren ildo orokorrak jasotzen dira. Inbentario hori zeregin espezifiko baten xede izango da, eta LPS honekin batera egingo da, Aurrerapena onartu ondoren, jendaurreko informazioaren ondoren.

Nolanahi ere, lurralde-plan sektorialaren hurrengo faseetan ezarri ahal izango dira udalerriz gaindiko turismo-eremuetan edo tokiko turismo-eremuetan sartzan diren baliabideak erabiltzeko baldintzak, zuzkidura, zerbitzu eta hirigintza-tratamenduko baldintza egokiak izan ditzaten.

Inbentarioaren betekizunak

Inbentarioaren elementu guztiek honako baldintza hauek bete beharko dituzte:

1. Aniztasuna. Inbentarioan hainbat baliabide sartu behar dira, EAEko elementu erakargarrien multzo adierazgarri bat osatzen dutenak.
2. Lurraldearen estaldura. EBTIn eremu funtzional bakoitzeko baliabide turistikoak egon behar dira.

3. Lurralde-domeinu desberdinak. Multzoan ondo irudikatuta ikusi behar dira bai kantauriar eremua, bai mediterranea.
4. Tradizio eta errealitate kultural desberdinak. EBTik EAEko tradizio eta errealitate kulturalen konplexutasuna eta aberastasuna adierazteko aukera izan behar du.
5. Benetakotasuna. EBTiko elementuen multzoak benetakotasunaren pertzepzio argia transmititu behar du natura-, kultura- eta paisaia-ondareko osagaietan.
6. Osoa. Inbentarioak EAEko turismoaren erakargarritasunean zeregin garrantzitsua duten baliabide turistiko guztiak jaso behar ditu.

Inbentarioaren elementuen tipologia

Honako elementu mota hauek hartzen dira kontuan:

- Elementu bereziak: kultura-intereseko eraikinak, museoak, naturaguneen interpretazio-zentroak, interes etnografikoko elementuak, etab.
- Interes monumentala duten hiri-multzoak.

- Ibilbideak.

EBTiko elementu bakoitzak fitxa bat izango du, deskribapen-ezaugarri guztiekin eta eskura dituen zuzkidurekin eta zerbitzuekin.

Turismo-baliabideen sailkapena eta kalifikazioa

Euskadiko Turismo Baliabideen Inbentarioaren lehen bertsioa eratzeko, zeregin espezifiko bat egingo da, eta LPS honekin batera egingo da, Aurrerapena onartu ondoren, jendaurreko informazioaren ondoren. Bien bitartean, kartografian EBTiren elementu posibleen behin-behineko eta gutxi gorabeherako multzo bat jasotzen da, sailkapenarekin batera.

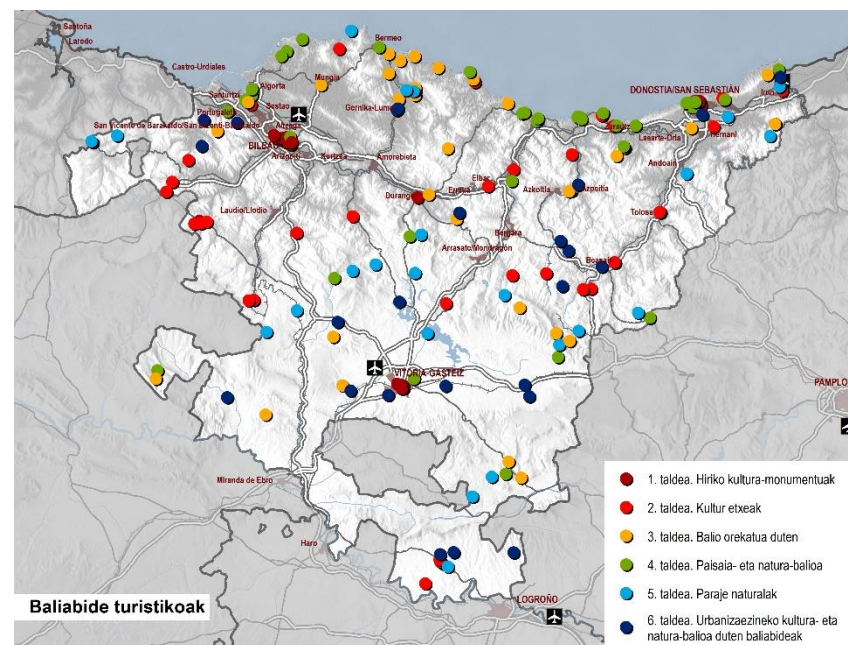
Inbentarioa osatzen duten baliabide turistikoak sei taldetan sailkatzen dira, oinarritzko lau ezaugarrietako bakoitzaren balio handiago edo txikiagoaren arabera: naturala, kulturala, paisaia edo eraikia, bai eta hiri-ingurunean edo hiri-ingurunetik kanpo duten kokapena eta hiru eremuetako batean duten kokapena ere: itsasertzean, hiri handietan edo landa-eremuan.

Taldeak sailkapen-prozedura kalkulu matematiko bat da, EBTiren baliabideak taldekatzen dituen, eta taldeko baliabideen artean barne-antzekotasun handiena eta taldeen artean ahalik eta alde handiena ezartzen duena. Hauek dira behin-behinean lortutako sei taldeak:

1. Taldea. Hiriko kultura-monumentuak.
2. Taldea. Kultur zentroak.

3. Taldea. Balio orekatuko baliabideak.
 4. Taldea. Paisaia- eta natura-balioa.
 5. Taldea. Paraje naturalak.
 6. Taldea. Baliabide kultural eta naturalak, lurzoru urbanizaezinean.
- Behin-behineko EBTiren baliabide horiek LPSaren kartografian jaso dira, dagokion mapan.

Baliabide turistiko sailkapena

Baliabide bakoitza **kalifikatu** egingo da, talde batekoa edo bestekoa den kontuan hartuta. EBTiko baliabide baten kalifikazioa alda daiteke A kategoriaren (maximoa) eta E kategoriaren (minimoa) artean. Balorazio

horrek baliabidearen erabilgarritasunari eta hirigintza-zuzkidurei eta -baldintzei erantzuten die, talde bakoitzean beharrezkotzat jotzen direnei dagokienez.

Inbentarioaren eraketa eta metodologia horren osagaien definizio zehatza hasierako onarpen-fasean dagoen LPSaren berezko edukia izango dira. Inbentarioak bi urtean behin eguneratzeko prozedura bat izango du, etengabeko kudeaketaren osagarria.

Baliabide turistikoetan esku hartzea, LPS honen bidez.

- ▶ Baliabide turistikoak proportzio aldakorretan atxiki dakizkioke kultura-ondareari, natura-inguruneari, paisaiari edo eraikitako baliabideei. Natura- eta kultura-ondareari dagozkionez ondo definitutako esku-hartze eta arautze-esparruak dituzte. Natura- eta/edo kultura-ondareari lotuta ez dauden eraikitako baliabideen kasuan, hainbat kasu erregistratzen dira, eta kokaleku bakoitzeko hirigintza-arauek eta egoera bakoitzean dagokion Antolamendu-Esparruak behar bezala arautuko dute egoera hori.
- ▶ Paisaia-baliabideek, aldiz, zailtasun handiak dituzte baliabide horiei balioa emateko, haien erabilera eta gozamina errazteko eta narriaduratik babesteko. Horregatik, LPS honetan paisaiaren "hazi-ekintzen" bidez esku hartzea proposatzen da. Esku hartzeko modu horiek lurraldean esku hartzeko modu esperimental bat dira, eta

EAEko paisaia-balioen eta turistaren pertzepzio-kokapenaren arteko komunikazio-modu berriak ebaztera bideratuta daude.

- ▶ Neurri horren bidez, irizpide berritzaileak lortu nahi dira, lurraldearen eta paisaiaren antolamendu-politika turisten ikuspuntutik elikatzeko. Esperientzia pilotuaren edukiak jardura hauek izan ditzake: turisten pertzepzioaren azterketa, esku-hartzearen diseinua, paisaia dramatizatzeko ekintzak, begiratokiak, interpretaziorako laguntza-elementuak, laguntzeko azpiegitura-elementuak. Era berean, ekintza horiek irizpideak eman diezazkiekete beste politika batzuei eta ingurunea eraldatzen duten eragileei, paisaiaren maneia turismoaren ikuspuntutik optimizatzeko, eta helburu hori aipatzen dute askotan.